1- İSLAM BÜYÜKLERİNİN HALLERİ

Her işleri sünnete uygundu 27.12.2000

İslam büyükleri, her işlerinde Resulullah efendimizi ve Eshabını örnek aldılar. Ehli sünnet yolu denilen bu yoldan ayrılmada hiç taviz vermediler. Çünkü bu yoldan ayrılmanın bid'at olduğunu, bid'atın da ne kadar tehlikili bir yol olduğunu biliyorlardı. Bid'atın tehlikesini Resulullah efendimiz şöyle haber vermişti.

"Sünnetler bid'at telâkki edilmedikçe kıyamet kopmıyacaktır. Zamanla bid'atlara öyle yayılacak ki, bir bid'at terkedildiği vakit, insanlar: Sünnet terkedildi, diyecekler."

Bid'atler öyle yayılacak ki, nesilden nesile intikal edecek birkaç nesil devam edecek, böylece bid'atlarla amel etmek birkaç nesil uzayınca, insanlar bid'atları, Peygamber efendimiz'in sünnetlerinden zannedecekler.

Bunun için İslam büyükleri Resulullahın sünnetine sarılmayı ve bid'atlardan kaçınmayı önemle tavsiye ve teşvik etmişlerdir. Bu konu üzerinde hassasiyetle durmuşlardır.

Bunun örnekleri çoktur. Hazreti Ömer, bazen bir şey yapmayı düşündüğü zaman birisinin: **"Yâ Emir'el-Mü'minin, Resûlüllah böyle bir şey yapmış veya yapılmasını emretmiş değildir."** demesi üzerine, hemen o şeyi yapmaktan vazgeçerdi.

Bir gün, herkesin giymeyi adet edindiği elbiselerin boyanırken necis madde kullanıldığı şüphesi üzerine, bu elbiselerin giyilmesini yasak etmek istedi. Birisi ona dedi ki: "Ya Ömer, Resûlullah bizzat kendileri ve O'nun sağlığında başkaları bu elbiseden giymişlerdir."

Bunun üzerine Hazreti Ömer, kararından vazgeçip Allaha tevbe ve istiğfarda bulundu. Kendi kendine şöyle söyleniyordu: "Eğer, bu elbiseyi giymemek, hakikaten takvadan sayılsaydı, herhalde Resûlüllah Efendimiz onu giymezdi.."

Zeynel-Abidîn hazretleri, bir gün oğluna diyor ki: "Oğlum bana bir elbise yaptır. Onu helada giyip, namaz kılacağım vakit çıkaracağım. Görüyorum ki pislik üzerine konan sinekler, sonra gelip elbisem üzerine konuyor." Oğlu dedi ki: "Babacığım, Hazreti Peygamberin namaz için ayrı, halâya gitmek için ayrı elbisesi yoktu. Sırf halâda giyilmek üzere kendisi bir elbise yaptırmış veya başkalarına emretmiş değildir." Bunun üzerine İmam, fikrinden vazgeçmiştir.

İşlerini Cenab-ı Hakka bırakırlardı 28.12.2000

İslam büyükleri, gerek kendileri, gerek evlâd ve talebeleri hakkında işlerini Allahü teâlâya ısmarlarlardı. Daima hidayet üzereydiler. Yollarını şaşırmamak için dayanakları Allahü teâlâ idi. O'na güvenip dayanmaktan gâfil olmazlar, kendiliklerinden bir şey talebinde bulunmazlardı.

İmam-ı Şarani hazretleri buyurdu ki: Büyük istek ve arzuma rağmen oğlum Abdurrahman'ı, bir türlü okumaya ısındıramamıştım. Ne yapacağımı düşünürken Cenab-ı Hak, kalbime şu ilhamı verdi: **"**Onu Allah'a ısmarlamalıyım.." Evet içime böyle doğdu ve sebeplere yapışıp böyle yaptım. Aynı gecenin sabahında bir de ne göreyim, Abdurrahman kendiliğinden derse çalışıyor. O günden itibaren ilmin zevk ve tadını tatmıya başladı. Anlayışı da öylesine gelişti ki, kendisinden senelerce evvel ilim tahsiline başlıyanlardan

üstünlük göstermiye başladı. İşini Allaha ısmarlamam sebebiyle Allah da beni ızdırabdan kurtardı.

Bu hususta Aliyyül-Havvâs hazretleri de şöyyle buyurdu: "İlmiyle âmil âlimlerin çocukları hakkında yapacakları en faydalı şey, işlerini Allaha ısmarlamak ve onlar için dua etmektir. Çünkü âlimlerin çocukları analarından büyük müsamaha gördükleri gibi, babalarına karşı da çok nazlı olarak büyürler.

Çocuk, bir din âlimi olarak insanlardan hürmet ve itibar gören babasının sayesinde kendisine de hürmet edildiğini görünce, bununla yetinir. Çalışıp fazilet sahibi olmak için artık bir sebeb görmez. İlme emek vermek, takva ve perhizkârlıkla kazanacağım şöhret ve itibar, babamın sayesinde hâsıl olmaktadır. Bunca sıkıntı çekmeye ne lüzum var? diye düşünür.

Fakat, halkın bilhassa sıkıntı içinde olanların çocukları böyle düşünmezler. Çünkü onlar hayata gözlerini açtıkları zaman şiddetli sıkıntılar ile karşılaşırlar. Halk arasında dövülenleri, hapse atılanları, ihanete uğruyanları ve haraca bağlananları gördükçe bu durumlardan kurtulmanın çarelerini düşünürler.

Cenab-ı Hak da onlara Kur'an-ı kerim ve ilim tahsili ile meşgul olmayı ilham eder. Böylece kendilerini ilme ve Kur'an-ı kerime verirler. İnsanların kendilerine hürmet ettiklerini gördükçe de ilim ve mücahede hakkındaki şevk ve gayretleri kat kat artar. Sonunda yüksek makamlara yükselirler.

Ahmed Zâhid, her yalnızlığa çekilişinde, çocuğunu kırk gün yanında bırakırdı. Yine de ona manevî sırlar açılmazdı. O derdi ki: "Ey yavrum, iş benim elimde olsa, kimseyi senin önüne geçirmezdim."

Gayeleri sadece Allah rızası idi 1.1.2001

İslam büyükleri tam bir ihlâs sahibi idiler. İlim ve amellerine riya karıştırmaktan son derece korkarlar idi. Onların bu güzel ve örnek ahlâkına, herkesin çok ihtiyacı vardır. Resulullah efendimiz riyakarmların halini şöyle bildirdi:

"Allahü teâlâ, Adn cennetini yarattığı zaman, orada gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, hiçbir beşer gönlünün hatırlamadığı nimetler yarattı. Ona Konuş!, diye emretti. O da üç defa: Şüphesiz mü'minler felâh bulmuştur. Dedi. Sonra şöyle konuştu: "Ben cimrilerin ve mürailerin hepsine haram kılınmışımdır."

Vehb bin Münebbih şöyle buyurdu: "Uhrevî bir amelle dünyalığını temine çalışan bir kimsenin kalbini Cenâb-ı Hak tersine çevirir ve onu, cehennemlikler defterine yazar."

Hasan-ı Basrî buyurdu ki: "İsâ aleyhisselâm buyurmuş ki: "Kim bildiği ile amel ederse, Allahın gerçek dostu olur."

Süfyan-ı Sevrî buyurdu ki: "Validem bana derdi ki: Ey oğlum, ancak öğrendiğin ile amel etmeye niyetli olduğun zaman ilim edinmeye çalış. Aksi halde ilim, kıyamet günü senin üzerinde bir vebaldir."

Hasan-ı Basrî çok kere kendisini hesaba çekerek: "Demek sen, Allahın âbid, zâhid ve sâlih kulları gibi konuşur, fasık, münafık ve müraîlerin işi gibi iş yaparsın ha. Vallahi ihlâslı kulların sıfatı bu değildir." derdi.

Fudayl bin İyaz diyor ki: "İşlerinde son derece titiz, tel üzerinde oynayan bir cambaz gibi dikkatli olmıyan bir kimse, riya çukuruna düşmekten kendini koruyamaz."

Zünnûn Mısrî'ye, "Kulun ihlâs sahibi kimselerden olduğu nasıl belli olur? diye sormuşlar. O demiş ki: "Kendisini tam manası ile tâate verip, insanların nazarında mertebe ve itibarının silinmesini severek kabul ettiği zaman."

Yahya bin Muaz'a, "Kul ne vakit ihlâs sahibi olabilir?" diye sormuşlar. O şu cevabı vermiştir: "Ahlâkı süt emer çocuğun ahlâkı gibi olduğu zaman. Yani kendisini öven ve yerenlere hiç aldırış etmediği vakit."

Kimin için yaptın isen git ondan iste! 2.1.2001

Muhammed bin Mürkedir hazretleri buyurdu ki: "Talebe kardeşlerimizin güzel himmet ve çalışmalarını, geceleri yapmaları daha sevimli ve daha şerefli olur. Gündüzleri insanlar onu görebilir. Geceleri ise ancak Allah görür ve O'nun için yapılmış olur."

Bir gün, Yunus bin Ubeyd'e, "Amel bakımından Hasan-ı Basrî hazretlerinin yerini tutmuş bir kimseyi gördün mü?" diye sormuşlar. O da şu cevabı vermiş: "Vallahi ben, söz bakımından bile onun yerini tutmuş bir kimseyi görmedim. Amel bakımından onun gibisini nerden göreceğim? O'nun va'z ve nasihatları gönülleri ağlatıyordu. Başkalarının va'zları ise gözleri bile ağlatamıyor."

Ebu's-Sâib, Kur'an-ı kerim veya hadîs dinlerken kendisine ağlamak geldiğinde, riya olur korkusu ile kendisini tutar, onu tebessüm haline çevirirdi.

Ebu Abdullah el-Antakî şöyle derdi: "Allah kıyamet gününde ikiyüzlü kimseye: "Kime gösteriş yaptınsa amelinin sevabını ondan al! Dünyada iken ilim ve amelinden dolayı insanlar sana meclislerinde yer vermediler mi? Sen onlara reis olmadın mı? Alış-verişinde kolaylık göstermediler mi? Sana çeşitli ikramlarla bulunmadılar mı?" buyuracak. Böylece dünyada gördüğü mükâfatları bir bir sayacak ve âhirette riyakârlara verilecek bir mükâfat olmadığını bildirecektir."

Fudayl bin İyad hazretleri buyurdu ki: "Kişi insanlar ile ünsiyet ettiği müddetçe, tam manasiyle riyadan salim olamaz."

Antâkî diyor ki:

"Kendilerine süs verenler üç kısımdır: 1- İlimle süslenenler. 2- Amelle süslenenler. 3- Süslenmeyi terketmek suretiyle süslenenler. En gizlisi ve şeytanın en sevdiği üçüncüsüdür. "Kişi zahirî amellerinde, gönlünde halkı mülâhaze ettiği halde ihlâslı olmak isterse, bu imkânsızdır. Zirâ ihlâs kalbin hayat suyudur. Riya ise kalbi öldürür."

İyas bin Muaviye, İbrahim Temimî'nin kardeşi idi. Bunlar biribirini arkasından övmezdi. Bu hususta derlerdi ki: "Kişiyi övmek bir nev'i mükâfattır. Ben kardeşimi insanlar arasında övmek suretiyle sevabının noksanlaşmasını istemem."

Yusuf bin Esbat diyor ki: "Nefsimi ne zaman derin ve ciddi bir muhasebeye çektimse, onu halis bir mürâî olarak buldum."

Hasan-ı Basrî hazretleri de şöyle buyurdu: "İnsanlar arasında kendisini zemmeden, kötüleyen kimse, hakikatta kendisini övmüş olur. Bu ise riya alâmetlerindendir."

"Biz öyle insanlara yetiştik ki..." 3.1.2001

İslam büyükleri, riyadan, gösterişten çok korkarlardı. **İbrahim bin Edhem** hazretleri bununla ilgili buyurdu ki: "Ramazan dışında din kardeşine "Oruçlu musun?" diye sorma. Çünkü "Oruçluyum!" dese, nefsi bununla hoşlanacak, "Hayır!" dese üzülecek. Halbuki bunların ikisi de riya alâmetlerindendir. Ayni zamanda böyle bir soru ile onu mahçup etmek ve eksiğine muttali' olmak gibi mahzurlar da vardır."

Abdullah bin Mübarek hazretleri buyurdu ki: "Öyle kul vardır ki Kâbe'yi tavaf ederken bile riya yapabilir. Meselâ Horasan halkından birinin kendisini görmesini ve o ülke halkının kendisi hakkında "Falanca zat, tavaf ve sa'y yapmak için Mekke'de mücavir kalmaktadır. Ne mutlu o adama." demesini arzu eder ve böylece riyaya düşmüş olur."

Hazret-i Fudayl buyurdu ki: "Biz öyle insanlara yetiştik ki onlar, yaptıkları amellerle riyakârlık yaparlardı. Şimdikiler ise, yapmadıkları şeyleri yapmış görünmekle riyakârlık yapıyorlar."

"Andolsun sizi imtihan edeceğiz...." Meâlindeki âyetini okuduğu zaman şöyle derdi: "Allah'ım, sen bizi imtihan edecek olursan, bizi rüsvay etmiş, gerçek hüviyetimizi örten perdeleri kaldırmış olursun. Halbuki sen, Erhamür-Râhimîn'sin, Allah'ım!"

Eyyub Sahtiyanî hazretleri buyurdu ki: "Ey kardeşim, insanların ilim konusunda söylediği söz ve fikirlerden bir kısmını ezber etmek suretiyle başkalarına büyüklük taslamaya kalkışman dahi, işlemediğin bir işle müraîlik yapmak cümlesindendir. Çünkü o bilgi ve fikirler aslında senin değildir. Onları ortaya koyan sen değilsin."

İbrahim bin Edhem buyurdu ki: "İnsanlar tarafından kendisinin hayırla yad edilmesini istiyen bir kimse, Allahtan ittika etmiş olmadığı gibi, ihlâstan da uzaklaşmış olur."

Hazret-i İkrime buyuruyor ki: "Daimâ iyi niyet sahibi olunuz. Çünkü niyete riya karışmaz."

Mansur bin Mu'temir buyurdu ki: "Biz, bir niyet sahibi olmadığımız halde ilim tahsiline koyulduk. Allah'a şükürler olsun ki bize iyi niyeti de nasib buyurdu. Çünkü bütün ilim, sahibini iyi niyet ve ihlâsa götürür. Böylece o onu elde edinceye kadar çalışır."

İkiyüzlülüğün üç alâmeti 4.1.2001

Hazret-i Ali buyuruyor ki:

"Mürâîliğin, ikiyüzlülüğün üç alâmeti vardır:

1- Yalnızken tembeldir, nafileleri kılmaz,

2- İnsanlar yanında tembel değil, çalışkandır.

3- Ayıplandığı zaman ibadetlerini azaltır, övüldüğü zaman ise artırır.

Fudayl bin İyaz hazretleri buyurdu ki: "İnsanlar görsün diye bir amelde bulunmak riyâdır. Gerekli olan ameli insanlar için terketmek de şirktir. İhlâs ise, bunların ikisinden de Allahın seni kurtarmasıdır."

Hasan-ı Basrî buyurdu ki: "Cennetliklerin cennete, cehennemliklerin de cehenneme girmeleri, kendi amelleri sebebiyledir. Fakat onların orada ebedî kalmaları, niyetleri yüzündendir."

Ebu Davud Tayalisî buyurdu ki: "Bir âlim, bir kitab yazdığı zaman ona yakışan, maksadının dine hizmet olmasıdır. Yoksa akrânı arasında "Ne güzel kitab yazmış." diye övülmesi için değil."

İbrahim Teymî, gençlerin giydiği gibi giyinirdi. Kendisinin âlimlerden olduğunu, arkadaşlarından başka kimse tanımazdı. O şöyle diyordu: "Gerçekten ihlâslı kimse, kötülüklerini gizlediği gibi, iyiliklerini de gizler."

Süfyan Sevrî de şöyle buyurdu: "Dersine gelenlerin çokluğu karşısında kendini beğenme hissine kapılmıyan âlim, az bulunur."

Günün birinde Hasan Basrî, Harem-i Şerif'de çevresindeki büyük bir topluluğa hadîs yazdırmakta olan Tâvus Hazretlerine uğramıştı. Ona yaklaştı ve

kulağına eğilerek: “Kendini beğenme hissi geliyorsa, bu meclisi terket.” dedi. Tâvus da hemen kalktı ve oradan ayrıldı.

İbrahim bin Edhem de bir gün Bişr-i Hâfî’nin meclisine uğramıştı. Etrafını çevirenlerin çokluğunu görünce: “Yâ Bişr, nedir bu?” diye çıkıştı ve ilâve etti: “Eğer Eshabı kiramdan biri bu durumda olsaydı, nefsi hakkında kendini beğenme hissine düşmekten emin olamazdı."

Süfyan Sevrî hadîs yazdırırken yanında üç kişiden fazla bulundurmaz idi. Sonra biraz müsamahalı davranmıştı. Bir gün gördü ki çevresinde yüzlerce adam toplanmış. Birden ayağa kalkıp: “Vallahi daldırdık. Eğer benim gibi bir adamın etrafına bu kadar insan topladığını Emi’ül-Müminîn Hazreti Ömer görmüş olsaydı, “Bu sana yaraşmaz.” der ve beni buradan uzaklaştırırdı.”

Değerli insanlar kimlerdir? 8.1.2001

İslam büyüklerinden **Abdullah bin Mübarek** hazretlerine: “Size göre değerli insanlar kimlerdir?” diye sordular. O şu cevabı verdi: “Bilgisi ile amel eden ihlâslı âlimlerdir.” Yine kendisine: “Sizce kimler sultandır?” diye sordular. Onun cevabı şu oldu: “Dünyaya düşkün olmayan kimseler.” Ayrıca: “Sefil olan kimlerdir?” diye sorduklarında: “İlmini, amelini ve dinini, dünya geçimi için vasıta yapanlardır.” buyurdu.

Ömer bin Hâris hazretleri buyurdu ki: “Eskiden iyilik yaparlar, söylemezlerdi. Sonra yaptıkları iyilikleri söylemeye başladılar. Şimdi ise iyilik yapmadan söylüyorlar. **“**

Süfyan-ı Sevrî hazretlerine hadîs okutmayı niçin bıraktığı sorulduğunda şu cevabı vermiştir: “Yemin ederim ki ben, bir kimsenin Allah rızası için ilim tahsil ettiğini bilmiş olsam, onun buraya kadar gelmesi için zahmete katlanmasına lüzum bırakmadan kalkıp ayağına giderdim.”

Süfyan bin Uyeyne de kendisine: “Ne olur, bize ilm-i hadîs okutunuz.” diye müracaat edenlere şu karşılığı vermiştir: “Ben, ne kendimi, ne de sizi buna ehil bulmuyorum. Sizin ve benim durumuma, birinin söylediği şu söz uygun düşmektedir: “Önce tevazu sahibi olup çeşitli sıkıntılara katlanın ki, ilimde ilerliyebilesiniz.”

İlimde büyük bir paye ve ihtisas sahibi olan Abdullah bin Abbas dersi bitirdikten sonra; “**Dersimizin sonunu istiğar ile bağlayınız.”** buyururdu.

Şeddad bin Hakîm de şöyle derdi:

“Kimde şu üç haslet varsa ders versin. Yoksa bıraksın:

1- Şükretsinler diye Allah’ın nimetlerini hatırlatmak,

2- Tevbe etmeleri için kusurlarını hatırlatmak,

3- Sakınıp korunmaları için düşmanları olan şeytanı hatırlatmak.”

İmam-ı Mâlik hazretlerine, “İlimde râsih olanlar kimlerdir?” diye sorduklarında şu cevabı verdi: “İlmin gereğini yaşıyanlardır! İlimden daha tatlı bir şey yoktur. İlim sahibi, hükümdarlara da hükmedebilir.”

Dünyayı âlimler aydınlatır 9.1.2001

Hasan Basrî hazretleri, “Âlimler dünyayı aydınlatır. Her âlim, zamanının insanlarını aydınlatan bir kandildir. Âlimler olmasa, insanlar karanlıkta kalır ve insanlığını kaybederler.” buyurdu.

Süfyan Sevrî hazretleri de şöyle buyuruyor: “İlmin yaşaması sorup araştırmakla ve gereğini yaşamakla olur. Bunlar olmayınca ilim ölmüş demektir.”

İkrime hazretleri buyurdu ki: “İlmi ancak hakkını veren kimselere öğretiniz.” Kendisine, “İlmin hakkı nedir?” diye sordular. Şöyle cevap verdi: “İlmin hakkı, gereğini yaşamak ve yaşıyacak olanlara öğretmektir.”

Sâlim bin Ebî Ca’d buyurdu ki: “Ben, bir köle idim. Kendimi tamamen ilme verdim. Bir sene sonra, Halife ziyaretime geldi. Ben ona kapıyı açmadım.”

İmam Şa’bî buyurdu ki: “Âlimlerin ahlâk ve edeplerinden biri de, ilmi elde ettikçe onunla amel etmeleridir. Amallere yöneldikçe başkaları ile meşgul olmaktan kurtulurlar. Böylece derin raştırmalar için imkân sağlamış olurlar ve istekleri artar.”

Peygamber efendimiz buyurdu ki: **“Kıyamet gününde insanların azab bakımından en şiddetlisi, Allah’ın, ilmi ile kendisini faydalandırmadığı bir âlimdir.”**

Bir diğer hadîs-i şerifte de: **“Öyle zamanlar gelecek ki, o vakit insanların ibadet edenleri cahil, âlimleri de fâsık olacaktır.”** buyurulmuştur.

Abdullah bin Mes’ud buyurdu ki: “İnsanların dini meseleler hakkındaki sorularına, hiç beklemeden ve iyice araştırmadan fetva veren kimseler, şüphesiz kendilerini cehenneme arzetmiş olurlar. İnsanların her sorduğuna cevap vermiye kalkışan bir kimse, mecnun, deli sayılır.”

Hasan Basrî de şöyle buyurdu: “Ey mümin, sakın sen, âlimlerin ilmini toplıyan fakat, sefihlerin yolundan giden biri olma."

İsâ aleyhisselâm buyurdu ki: “İlimler ne kadar çoktur. Fakat hepsi faydalı değildir. Âlimler de çoktur fakat, hepsi kemâle ermiş değildir.”

İbrahim bin Utbe buyurdu ki: “Kıyamet gününde insanların en çok pişman olanı, ilmi ile büyüklük taslıyan âlimler olacaktır.”

Allah için olmayan ilim 10.1.2001

İlim, çok kıymetli bir şeydir. Bunun için, ilim sahibi kendini üstün ve şerefli sanır. Böyle kimsenin ilmine cehil demek daha doğru olur. Gerçek ilim, insana aczini, kusurunu ve Rabbinin büyüklüğünü, üstünlüğünü bildirir. Yaratanına karşı korkusunu ve mahluklara karşı tevazu'unu arttırır. İlmi ile amel etmek ve başkalarına öğretmek ve bunları ihlas ile yapmak lazımdır. Amel ve ihlas ile olmayan ilim zararlıdır. Hadis-i şerifte, **“Allah için olmayan ilmin sahibi Cehennemde ateşler üzerine oturtulacaktır”** buyuruldu.

Dünyalık ele geçirmek için ilim öğrenmek, yani dini dünyaya vesile etmek, altın kaşıkla necaset yimeye benzer. Dini dünya kazancına alet edenler, din hırsızlarıdır. Hadis-i şerifte**, “Din bilgilerini dünyalık ele geçirmek için edinenler, Cennetin kokusunu duymayacaklardır”** buyuruldu.

Hadis-i şerifte, **“Bu ümmetin âlimleri iki türlü olacaktır: Birincileri, ilimleri ile insanlara faydalı olacaktır. Onlardan bir karşılık beklemiyeceklerdir. Böyle olan insana denizdeki balıklar ve yeryüzündeki hayvanlar ve havadaki kuşlar dua edeceklerdir. İlmi başkalarına faydalı olmayan, ilmini dünyalık ele geçirmek için kullananlara kıyamette Cehennem ateşinden yular vurulacaktır”** buyuruldu.

İslamiyete uyan âlim, etrafına ziya saçan ışık kaynağı gibidir. **“Kıyamet günü bir din adamı getirilip Cehenneme atılır. Cehennemdeki tanıdıkları etrafına toplanıp, sen dünyada Allahın emirlerini bildirirdin. Niçin bu azaba düştün derler. Evet, günahtır yapmayın derdim, kendim yapardım. Yapınız dediklerimi de yapmazdım. Bunun için, cezasını çekiyorum der**” buyuruldu.

Hazret-i Ömer bununla ilgili şöyle buyurmuştur: “Şu ümmet üzerine en çok korktuğum şey, dili ve sözleri ile âlim, kalbi cahil olan kimselerdir.”

Süfyan Sevrî hazretleri, "İlim ameli çağırır. Amel ilmin çağrısına uyarsa ne güzel. Değilse ilim çeker gider." buyurmuştur.

Abdullah bin Mübarek hazretleri de, "Kişi, bulunduğu ülkede kendisinden daha âlim birisinin mevcudiyetini kabul ettiği müddetçe, hakîkaten âlimdir. Kendisini bütün âlimlerin üzerinde gördüğü takdirde, cahilliğini ortaya koymuş olur."

İlmi kendisine faydalı olmayan âlim 11.1.2001

Emanetcinin kendisine bırakılan malları muhafaza etmekte emin olması lazım geldiği gibi, din âliminin de, islam bilgilerini bozulmaktan muhafaza etmekte emin olması lazımdır.

Resulullah efendimiz, Kabeyi tavaf ediyorken, hangi insan daha kötüdür? diye soruldu**. "Kötü olanı sorma! İyi olanları sor. Âlimlerin kötüsü, insanların en kötüsüdür"** buyurdu.

İsa aleyhisselam, "Kötü âlimler, su yolunu kapayan kaya gibidir. Su, kayadan sızıp geçemez. Akmasına da mani olur" buyurudu.

Kötü din adamı, kanalizasyona benzer. Görünüşte, sağlam, sanat eseridir. İçi ise, pislik doludur. Peygamberimiz, **"Kıyamet günü azabların en şiddetlisi, ilmi kendisine faydalı olmıyan din adamınadır"** buyuruldu.

İlim sahibi, yani din bilgilerini öğrenen kimse, ya sonsuz saadete kavuşur, yahut nihayetsiz felakete düçar olur.

Fudayl bin Iyad hazretleri buyurdu ki: "Bir âlimin dünyanın oyuncağı olduğunu gördüğüm zaman, kendisine acır ve ağlarım. Bir âlim veya sûfî hakkında, "Nafakası falanca tüccara ait olmak üzere hacce gitti." denilmesi ne kadar acıdır."

Yahya bin Muaz hazretleri de: "Bir âlim, dünyalık peşinde koştuğu zaman kıymet ve şerefini kaybetmiştir." buyururdu.

Hasan Basrî de şöyle buyurdu: "Âlimlerin azabı, kalblerinin ölmesi iledir. Kalblerinin ölümüne sebeb ise, uhrevî amellerle dünyevî menfaatler elde etmiye çalışmaktır. Böylece onlar, dünya adamlarının yakınlığı kazanmış olurlar."

Hazreti Ömer buyuruyor ki: "Siz bir âlimin dünyayı sevdiğine şahit olursanız, dini hakkında onu itham ediniz. Çünkü sevenlerin hepsi, neyi seviyorsa onun yolunu tutmuştur."

Hasan Basrî de şöyle buyuruyor: "Doğrusu çok şaşılacak şey... Diller ne güzel söylüyor, kalbler de biliyor. Fakat ameller aykırı düşüyor."

Hadis-i şerifte, **"Âlimler devlet adamlarına karışmadıkca ve dünyalık toplamak peşinde olmadıkca, Peygamberlerin eminleridir. Dünyalık toplamaya başlayınca ve devlet adamlarının arasına karışınca, bu emanete hıyanet etmiş olurlar**" buyuruldu.

Hasta ilacını kullanmazsa... 15.1.2001

Çölde kalan kimsenin yanında en kıymetli kılınçlar ve çeşidli silahlar bulunsa, bunları kullanmasını iyi bilse ve çok cesur olsa, kendisine hücum eden arslana karşı kullanmadıkca, bu silahların faydası olur mu? Elbette olmaz. Bunun gibi, din bilgilerinden yüzbin mesele öğrense, bunları kullanmadıkca, faydalarını görmez. Hasta olan kimse de, derdinin en faydalı ilacı bulunsa, kullanmadıkca, faydasını görmez.

Peygemberimiz, **"Ahir zamanda ibadet edenlerin çoğu din cahili olacaktır. Din adamlarının çoğu da fasık olacaktır."** buyurdu.

Ebudderda hazretleri buyurdu ki, “İlmi ile amil olmıyan din adamına âlim denilmez.”

Gerçek alim, bildiğine cevap verir, bilmediğine cevap vermez. Her sorulana cevap veren, her gördüğünden mana çıkaran ve her yerde bilgi satan kimse, cahilliğini ortaya koyar. Bilmiyorum, öğrenip de söylerim diyen kimsenin, derin âlim olduğu anlaşılır.

Resulullaha, en kıymetli yer neresidir, denildikte, “**Bilmiyorum, Rabbim bildirirse söylerim”** demiştir. Bunu Cebrail aleyhisselama sormuş, ondan da, aynı cevabı almıştır. O da, Allahü tealaya sormuş, “Mescidler” dir cevabını almıştır.

A'raf suresinin **“Affet ve marufu emret**” mealindeki yüzdoksansekizinci ayet-i kerimesi gelince, Cebrail aleyhisselamdan bunu açıklamasını istemiş, o da, Rabbimden öğreneyim, diyerek gitmiştir. Tekrar geldiğinde, Allahü teala, “Senden uzaklaşana yaklaş! Senden esirgeyene ihsan et! Sana zulmedenleri affet!” emrini verdi dedi.

Şa'bi hazretlerine, kendisine sorulanlardan birini bilmiyorum deyince, sen Irak memleketinin müftisisin. Bilmiyorum demek, sana yakışır mı? dediklerinde, meleklerin üstünleri bilmiyoruz dediler. Benim söylememden ne çıkar, buyurdu

İmam-ı Ebu Yusüf, bir soruya bilmiyorum deyince, hem Beyt-ül-maldan maaş alıyorsun, hem de cevap vermiyorsun, dediler. “Beyt-ül-maldan, bildiklerim kadar ücret alıyorum. Bilmediklerim için alsaydım, Beyt-ül-malda bulunanların hepsi yetişmezdi” dedi.

Süfyan bin Uyeyne hazretleri, “İlim tahsil eden bir kimsenin, ilmi arttıkça dünya nimetlerine karşı hırsının da arttığını görürseniz, ona ilim öğretmeyiniz. Çünkü bu takdirde onun cehenneme girmesine yardım etmiş olursunuz.” buyururdu.

“Kendinize yazık ettiniz..” 16.1.2001

Zamanının âlimlerinden biri, **Fudayl bin İyâd** hazretlerine giderek:

“Bana biraz nasihatta bulun!” dedi. Fudayl hazretleri buyurdu ki:

“Ben, siz âlimlere ne ile nasihat edeyim. Siz, ülkeleri aydınlatan bir ışık iken kendinize yazık ettiniz. Cehalet gecelerinin karanlığında kalanları hidayete kavuşturan birer yıldız idiniz. Şimdi ise şaşkınlık içinde kaldınız. Zenginlerin himayesine girip kaba minderler üzerinde oturuyor, sofrasında bulunuyor, hediyyelerini kabul ediyor, sonra da kalkıp mescide gidip ders veriyorsunuz. Allah’a yemin ederim ki, gerçek âlim, böyle olmaz.”

Fudayl’in bu sözleri karşısında o kimse, kendini tutamayıp ağlamaya başladı. O kadar ağladı ki, nerdeyse boğazı tıkanıp boğulacaktı. Çok mütehassis olarak ve büyük bir ders alarak oradan ayrıldı.

İkrime hazretleri buyuruyor ki: “Nefsinin kötülüğünü bildiği halde, insanların kendisini âlimlik ve evliyalık ile vasıflandırmasını arzulayan kimseden daha akılsız birini bilmiyorum. Müminlerin gönülleri, gizli ayıplarına muttali olması gerekir. Öylesi zavallıların durumu, tarlasına diken ekip de mahsul zamanı yaş meyva almak istiyen bir kimseye benzer.”

Katâde hazretleri, “Âlim kişi, ilmi ve ameli ile gösteriş yaptığı zaman, Allâhü teâlâ meleklerine der ki: “Şuna bakın. Benimle alay ediyor ve benden korkmuyor. Halbuki ben, Azîm ve Cebbâr’ım.”

Hazret-i Ömer namaz kılan birisinin boynunu eğdiğini gördüğü zaman, o kimseye kızar ve “Yazıklar olsun sana! Tevazu ve huşû kalbdedir.” derdi.

Ebu Emâme buyurdu ki: “Bir gün bir şahsa rastladım. Adam secdeye kapanmış ağlıyordu. Ona dedim ki, “Bunu evinde yapsaydın ne iyi olurdu. Çünkü kimse seni görmezdi.”

Fudayl bin Iyâd buyurdu ki: “İlim tahsili sahih bir niyet ve temiz bir gaye ile olursa, bundan daha yüksek bir amel olamaz. Fakat çokları ilmi, gereğini yapmak için tahsil etmiyor. Bilâkis ilmi, dünyalık avlamak için bir ağ olarak kullanıyorlar.”

“Biz öyle kimselere yetiştik ki...” 17.1.2001

Zünnûn Mısrî hazretleri buyurdu ki: “Biz öyle kimselere yetiştik ki, onların ilimleri arttıkça, dünyaya minnetsizlikleri de artardı. Şimdikiler ise ilimde ilerledikçe dünya arzuları da artıyor; giyime, yeme, mesken, evlenme, binit vasıtası, hizmetçi gibi dünyalıklarını da o nisbette fazlalaştırıyorlar.”

Fudayl hazretleri, “Bir âlim veya dervişin dünya adamları nezdinde “İyi adamdır” diye anılmaktan hoşlandığını görürseniz, bilin ki o gerçek bir âlim değildir.” buyurdu.

Ka’bül-Ahbar buyurdu ki: “Öyle zamanlar gelecek ki, cahiller ilme heves edecekler. Sonra ilimleri ile dünyalık adamlarının yakınlığını kazanmak için, kadınların erkekler hakkında birbiriyle rekâbet ettikleri gibi, birbiriyle rekabet ve ihtilâf edecekler. İşte onların ilimden nasibi, bundan ibaret olacaktır.”

Salih el-Merrî buyurdu ki: “İlimde ihlâs sahibi olduğunu iddia eden bir kimse, insanlar kendisine, “Sen cahil ve mürâîsin.” dediklerinde, gönlünü yoklasın. Eğer bundan dolayı gönlünde bir üzüntü duymuyorsa, hakikaten o ihlâslıdır. Aksi halde riyâkârdır.”

“Dünya adamı olan âlimden kendinizi sakınınız. Çünkü onun yaldızlı sözleri sebebiyle amel etmediği halde ilmi ve ilim ehlini övmesi, sizi fitneye düşürebilir.”

Fudayl buyurdu ki: “İlmi ile gösteriş yapanların alâmetlerinden biri de, ilimlerinin dağ kadaryüksek, amellerinin ise zerre kadar küçük olmasıdır. Âlim, ilmiyle amel edince muhakkak onun acısını tadacaktır. Çünkü ilim sorumluluk getirir. İlim arttıkça sorumluluk da artar. O halde âlime yakışan, ilmiyle sevinip övünmek değil, ilmin yüklediği mesuliyyeti idrak etmektir.”

Süfyan Sevrî buyurdu ki: “Bilgiyi, gereğini yaşamak için tahsil ediniz. İnsanların pekçoğu bu hususta yanılmıştır. Onlar, amelsiz ilimle kurtulacaklarını sandılar!”

İnsan kendini yoklamalı. Eğer, ilminde ve amelinde, bu büyük âlimlerin, ilmiyle âmil ve ihlâslı din adamlarının, uzak kalmayı tavsiye ettikleri riya veya görsünler veya işitsinler arzusu nev’inden bir şey görürse, nefsin için ağlamalı. Hemen tevbe ve istiğfar etmeli ki, Allah kendisini seni afetsin.

“Sizler gerçekten âlim değilsiniz” 18.1.2001

Mansur bin Mu’temir hazretleri zamanının âlimlerine dedi ki: “Sizler gerçekten âlim değil, sadece ilimle uğraşan kişilersiniz. Eğer ilminizle âmil olsaydınız, nice keder ve acıları yudumlar, ilminizle haram ve şüpheli şeylerden uzaklaşır idiniz.”

Ömer bin Abdülazîz buyurdu ki: “Haram yiyenlerin kapleri sağlam olsaydı, haram bir şey yedikleri zaman midelerinde, ateşin acısını muhakkak duyarlardı. Fakat onların kalpleri sağlam olmadığından ateşin acısını duyamıyarlar.”

Rabi' bin Heysem de şöyle buyurdu: "Bir âlim nasıl olur da ilmine riya karıştırabilir? Çünkü o blir ki, Allah rızası esas olmaksızın elde edilen ilim, temelinden bâtıldır, geçersizdir. O halde bâtıl olan birşeyle insanlara nasıl gösterişte bulunabilir?"

İmam Muhyiddin Nevevî, ders verirken bir adamının ansızın gelip de kendisinin, büyük bir kalabalığa ilim kürsüsünden hitab etmekte olduğunu görmesinden hoşlanmazdı. Büyüklerden birinin kendisini ziyarete geleceğini öğrendiği zaman, o gün ders okutmazdı.

Buyurdu ki: "Bir kimse, kötü işlerine başkaları muttali olduğu zaman üzüldüğü gibi, güzel işlerine muttali oldukları zaman da üzüntü duyarsa, bu onun ihlâsının alâmetidir. Çünkü nefsin onunla ferahlanması ma'siyettir. Bazen riya, birçok günahlardan daha tehlikelidir."

Hasan Basrî buyurdu ki: "Bu zamanda bir âlimin, helâl nimetlerden doyunca yemesi, çirkin birşeydir. Haramdan karnını doyuranlara nasıl âlim denebilir? Vallahi ben, bir lokma yesem ve bu lokma midemde devamlı kalsa idi, ömrümün sonuna kadar onunla yetinirdim. Âlimlerin takvası, ancak şehevî şeyleri terketmektedir. Zahirî günahlara gelince, görüyorsun ki insanlar arasındaki itibarlarının sarsılmaması için onu terketmekteler."

"Ahir zamanda öyle kimseler gelecek ki, Allah'ın rızasını kasdetmeksizin ilim tahsil edecekler. Bunu, ilmi zayi olmaktan kurtarmak için yapacaklar. Sonra bu ilmin kıyamet gününde hesabını vermek de onların üzerine olacaktır."

Abdullah Müzenî buyurdu ki: "İnsanları ilme teşvik eden ve onlara ilmin faziletlerini anlatan bir âlim, eğer birisi hakkında kendisiyle istişare eden bir kimseyi ciddi bir şekilde ilme teşvik etmezse, samimiyetsizliğinin bir alâmetini ortaya koymuş olur."

"Sakın Rabbine isyan etme!" 22.1.2001

Abdullah bin Mubarek hazretleri buyurdu ki: "Kur'an-ı kerim hâmili olan, yani ezberleyen kimse, sonra kalbiyle dünyaya meylederse, Allahın âyetlerini alaya almış olur. Kur'an-ı hâmili Allaha âsî olduğu zaman, Kur'an-ı kerim ona der ki:

"Vallahi sen beni bunun için yüklenmedin. Benim tenbihlerim ve öğütlerim nerede kaldı? Benim her harfim sana, "Sakın Rabbine isyan etme" diye nida etmektedir."

Abdullah bin Mübarek yine buyurdu ki: "Zamanımızın insanları haram ve şüpheli şeylerden yemeğe, midelerine ve şehevî arzularına mağlûp oldular. Bilgilerini, dünyalık avlamak için bir şebeke gibi kullanıyorlar."

Bişr'ül-Hâfî buyurdu ki: "Kişinin, elde ettiği bilgilerin tamamı ile amel etmedikçe bilgisini artırma peşinde koşmaması, akıllı oluşundandır. Çünkü bu takdirde ilmi, mucibiyle amel etmek için tahsil etmiş olur."

Bu zat, hadîs okutmayı bıraktığı zaman kendisine, "Kıyamet günü Allaha ne cevap vereceksin?" demişler. O, şu karşılığı vermiş: "Derim ki: Ey Rabbim, sen bana ihlâslı olmayı emrettin. Ben ise kendimde ihlâs bulamadım."

Yine buyurdu ki: "Biz öyle âlimlere yetiştik ki, onlar bir kimseyi, senelerce deneyip iyi niyet sahibi olduğuna kani olmadıkça okutmazlar idi."

Hasan Basrî de şöyle diyor: "Kul bütün ilimleri elde etse ve şu direk gibi oluncaya kadar ibadette bulunsa, fakat, midesine giren şeyin haram olup olmadığına dikkat etmese, Allah onun hiçbir ibadetini kabul etmez."

Abdurrahman bin Kasım diyor ki: "İmam Malik hazretlerinin tam yirmi sene hizmetinde bulundum. Bu müddetin onsekiz senesini edeb, iki senesini de ilim öğrenmekle geçirdim. Keşke hepsini edeb öğrenmekle geçirseydim."

İmam-ı Mâlik hazretleri buyuruyor ki: "İlim, rivayet ve kuru bilgi çokluğu değildir. İlim, faydalı olan ve kendisiyle amel edilen şeydir."

İmam-ı Şafiî Hazretleri anlatıyor: "İmam Mâlik bana dedi ki:

"Ey Muhammed, amelini un yap, ilmin de ona katılacak tuz olsun."

İlim öğrenmek fedakârlık ister 23.1.2001

İmam-ı Ahmed bin Hanbel, ilim tahsilinde olanların geceyi tamamen uyku ile geçirdiğini gördü mü, ona ilim öğretmekten vazgeçerdi. Bir gün Ebû Isme, hadîs-i şerif okumak için ona gelmişti. O gece İmamın evinde misafir idi. Abdest suyu getirip bir kenara koydu. Şafak sökmeden önce Ebu Isme'nin odasına gledi ve gördü ki o uyuyor. Suya baktı, olduğu gibi duruyor. Onu uyandırdı ve dedi ki:

- Buraya geliş sebebinizi söyler misiniz? Ebu Isme:

"Sizden hadîs okumak için geldim, yâ İmam." dedi. Bunun üzerine İmam:

"Gece teheccüd namazı kılmadığın halde nasıl hadîs okuyacaksın? Bu halinle sen, nereden gelmişsen oraya dönersin." buyurdu.

İmam-ı Şafiî hazretleri buyurdu ki: "Âlime yakışan odur ki; kendisiyle Rabbi arasında kalan iyi amellerden çokça yapsın. Çünkü aşikâr olan amelsiz ilimin uhrevî faydalarının azlığıdır." "İyilerden birinin rü'yada görülüp de "Rabbim beni ilmim sayesinde bağışladı." dediği pek nadirdir.

İmam-ı a'zam Ebû Hanîfe hazretlerini, vefatından sonra birisi rü'yada görmüş ve "Ne haldesin, yâ imam?" diye sormuş. İmam-ı azam, "Allahın mağfiretine mazhar oldum." buyurmuş. "İlmin sebebiyle mi, yâ imam?" demesine de şu karşılığı vermiştir: "Heyhât! İlmin birtakım şartları, âfetleri ve mes'uliyetleri vardır. Onun âfetlerinden kurtulmuş olanların sayısı azdır."

Cüneyd Bağdadî hazretleri vefat ettikten sonra bazıları onu rü'yada görmüşler ve "Ne haldesiniz ya üstad?" diye sormuşlar.

O şu karşılığı vermiş: "Bütün işaretler helâk oldu. Bunca ifade ve ibarelerimiz tükendi. Bize ancak vakti seherlerde edâ ettiğimiz riyasız namazlar fayda verdi."

Ebu Sehl Sa'lûkî da vefatından sonra bazı kimseler tarafından rü'yada görülmüş ve kendisine, "İlminden ne gibi faydalar gördün?" diye sorulmuş. O, şu cevabı vermiş: "İlmin bütün incelikleri burada hep boşa gitti. Bâzı kimselerin bize sorup öğrendikleri var ya, işte ancak onların faydasını gördüm."

"Daima göründüğün gibi ol! " 24.1.2001

İslam büyüklerinin örnek ahlâkından biri de, ikiyüzlülükten uzak özü sözüne, içi dışına uygun olmak idi. Onlar bütün hayırlı işlerde nasıl göründülerse, gerçekte da öyle idiler. Kendilerini dünyada ve âhirette pişman edecek bir amelde bulunmazlardı.

Hz. Hızır , Ömer bin Abdülaziz ile Medine-i Münevvere'de buluştuğu ve kendisinden bir nasihat istediği aman, ona şöyle demişti: "Ey Ömer, sakın görünüşte Allah dostu olup da gerçekte Allah düşmanı olma. Daima göründüğün gibi ol. Çünkü içi başka, dışı başka olanlar münafıktır. Münafıkların yeri ise, cehennemin en alt tabakasıdır."

Bunun üzerine Ömer bin Abdülaziz ağlamıya başladı, hatta gözlerinden akan yaşlarla sakalı ıslandı.

Sevgili Peygamberimiz bir hadîs-i şerîfte şöyle buyurdu:

“Âhir zamanda öyle kimseler gelecek ki, gayeleri olan dünya makam ve nimetlerine ulaşabilmek için, din ve âhiret işlerini âlet edecekler. Sırtlarına samur kürkler giyecekler. Dilleri baldan daha tatlı olacak. Kalbleri ise, canavarlar gibi katı ve acı olacaktır. Allahü teâlâ buyuruyor ki: Onlar bana güvenip de mi mağrur oluyorlar? Bana karşı mı cür’etkârlık yapıyorlar? Zâtıma yemin ederim ki onlar üzerine öyle fitneler gönderirim ki, içlerinde hâlim-selim olanları bile hayrette kalırlar.”

Muhelleb bin Ebi Safre buyurdu ki: “Bir kimsenin ameli ne kadar ise, sözü de o kadar olmalıdır. Sözün çok, amelin ise az olması, çirkin birşeydir.”

Abdul-Vahid bin Zeyd buyurdu ki: “Hasan Basrî hazretleri, o yüksek derece ve kemâle ancak ihlâsı sayesinde ulaşmıştır. O, insanlara bir şey tavsiye ettiği zaman, o hususta en önde ve en ileri kendisi oludu. Kötü olduğunu bildirdiği şeylerden de en fazla uzak kalan yine kendisi bulunurdu. Onu yakından tanıyanlar diyorlar ki: Hasan Basrî kadar içi dışına, işi sözüne uyan bir kimse görmedik.”

Muaviye bin Kurre diyor ki: “Kalbin ağlaması gözün ağlamasından daha hayırlıdır.”

“İşte benim gerçek kulum!” 25.1.2001

Utbe bin Amir hazretlerine Cenab-ı Hakkın razı olduğu gerçek kul nasıl olur diye sorduklarında, buyurdu ki: “Kulun içi dışına, sözü özüne uyduğu zaman, Allahü teâlâ meleklere şöyle hitab eder: “İşte benim gerçek kulum.”

Yahya bin Muaz hazretleri de şöyle buyurdu: “Gönüller, çömlekler gibidir. Ağlıyan gönüllerin gözyaşları, gönül sahiplerinin dilleridir. Siz yalnız sözlerinizle değil, işlerinizle de gerçekten kul olduğunuzu gösteriniz!.”

Mervan bin Muhammed buyurdu ki: “Bana kimden övgüyle bahsettilerse muhakkak onu, bildirilenlerden aşağı buldum. Ancak Vekî’ müstesna. Çünkü onu, söylediklerinden de yüksek buldum.”

Antakî buyurdu ki: “Amellerin en faziletlisi gizli günahları terketmektir. Kendisine bunun sebebini sorduklarında o, şu cevabı vermiştir: Çünkü gizli günahlardan uzak kalan kimse, âşikâr günahlardan daha çok uzak kalır. Kulun içi görünüşünden daha çok temiz olursa, bu adâlettir. Fakat görünüşü içinden daha yüksek olursa, bu da zulümdür.”

Ebu Abdurrahman ez-Zahid münacatı esnasında: “Yazıklar olsun bana. İnsanlara karşı emniyetle muamele ettim de Rabbimin emânetlerine hıyanette bulundum. Keşke insanların, “O adam hâindir.” Demeleri pahasına da olsa, Rabbimin emânetlerine hıyanet etmeseydim..” der, sonra ağlardı.

Zübeyr bin Avvâm buyurdu ki: “Gizli birtakım kötülük ve ayıplarınız bulunduğu gibi, başkalarından sakladığınız birtakım ibadetleriniz de olsun.”

Muaviye bin Kurre buyurdu ki: “Bana gündüzleri tebessüm eden, geceleri ağlıyan bir adam gösterebilir misiniz? Böyle ihlâslı kişiler herhalde çok azdır.”

Ebu Müslim Havlânî buyurdu ki: “Allahın lûtuf ve ihsanı sayesinde otuz senedenberi âileme yaklaşma hâlim dışında, başkaları tarafından görüldüğünde bana utanç verecek bir işim olmamıştır.”

Ebu Emame buyurdu ki: “Kulun Allah korkusu ve âhiret endişesiyle evinde ağlaması, mescidde ağlamasından daha hayırlıdır.”

Meymun bin Mihrân buyurdu ki: “Sırf gösteriş olsun ve desinler diye, bir amel işleyen kimse, dışı itina ile süslenip güzelleştirilmiş bir halâya benzer.”

Bilâl bin Sa'd de buyurdu ki: "Derviş geçinen bir kimse, yalandan zühd ve takvâ sahibi imiş gibi göründüğü zaman, şeytan sevincinden oynamıya başlar ve onunla alay eder."

2- HAZRET- İ LOKMAN HAKÎM'İN NASİHATLARI

Lokman Hakîm hazretleri Dâvüd aleyhisselâm ile görüşüp, ondan ilim öğrendi. Dâvüd aleyhisselâmın peygamberliğinden önce, hazret-i Lokman müftî idi. Dâvüd aleyhisselâm peygamber olduktan sonra fetvâ vermeyi bıraktı.

Sebebi sorulunca:" Bana ihtiyaç kalmadı; ferâgat etmeyeyim mi?" buyurdu ve Dâvüd aleyhisselâma ümmet oldu. Hazret-i Lokman, aynı zamanda hekimlerin pîridir. Onun hekim olduğunda âlimlerin söz birliği oldu.

Lokman Hakîm, gün ortasında uyuduğu sırada kendisine bir nidâ geldi:"Yâ Lokman! Seni yeryüzüne halîfe, peygamber kılmamızı, insanlar arasında hak ve adâletle hükmetmeyi ister misin?"

Hazret-i Lokman dedi ki:" Eğer Rabbim beni serbest bırakırsa, âfiyet ve sağlık isterim. Belâ ve musîbetten de muhâfaza etmesini dilerim. Eğer sıkıntı ve belâ da verirse, seve seve kabûl ederim. Çünkü, Allahü teâlâ bana belâ ve musîbet verirse, yardım edeceğini ve beni onlardan koruyacağını biliyorum."

Bunun üzerine melekler: " Niçin yâ Lokman? "dediler. Hazret-i Lokman buyurdu ki:

" Hikmet ehlinden olmak, rütbelerin en sıkıntılısı ve en yükseklerindendir. Her tarafta mazlûm kimseler olsa, âdil olursan bunlar rahat ederler ve kurtulurlar. Eğer yoldan çıkarsan Cennet yolundan ayrılırsın. Bir kimsenin dünyada fakîr ve şükredici olması; zengin olup, şükretmemesinden hayırlıdır. Kim âhıret üzerine dünyayı tercih ederse, dünya ona fitne olur ve âhıret üstünlüklerine kavuşamaz."

Bu sözlerine melekler şaştılar. Hazret-i Lokman tekrar uyuyup uyandığı zaman, kendisine hikmet verildiğini anladı. Hikmetli sözler konuşmaya başladı.

Lokman Hakîm tek başına oturur ve uzun uzun düşünürdü. Dostları yanına gelip: "Yalnız niye oturuyorsun, toplum arasına karışıp onlarla kaynaşsan daha iyi olmaz mı? "dediklerinde, Lokman Hakîm: " Yalnızlık, tefekkür için daha uygundur. Tefekkür, insanı Cennet yoluna ulaştırır" buyurdu.

Lokman Hakîm'in hikmetli sözleri ve oğluna verdiği nasîhatleri meşhûrdur. Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde Lokman sûresi 12. âyet-i kerîmesinde meâlen şöyle bildirmektedir: "Muhakkak Biz, Lokman'a hikmet verdik ve sana verilen hikmet ni'metine şükret dedik. Kim, Allahü teâlânın verdiği ni'mete şükrederse, şükrünün faydası kendinedir."

Lokman Hakîm oğluna dedi ki:

"Ey oğlum! Namazı dosdoğru kıl! Şartlarına, rükünlerine, edeblerine riâyet ederek kıl! Çünkü namaz, dînin direğidir ve Allahü teâlâya münâcâttır. Namaz insanı günâhtan alıkoyup, kemâle, olgunluğa kavuşturur.

Dînin hayır ve iyilik olarak bildirdiği bütün husûsları emret! El, dil ve kalb ile gücün yettiği kadar insanları kötülükten sakındır! Onların da ahlâkının güzelleşmesine çalış ve sevâb kazan! İbâdetlerin ve insanlara nasîhatin esnâsında karşılaşacağın güçlük ve musîbetlere sabret! İnsanlara iyilikleri

emredip, nasîhatta bulunurken, kendini unutma. Yoksa mum gibi olursun. Mum, etrafını aydınlatır. Fakat kendini yakıp eritir.

Ey oğul! Sakın kıymetini bilmeyenlere gitme! Ana-baba hakkını gözet! Hakîri, tahkîr eyleme, aşağı görme! Kibre kapılma! Allahü teâlâ, Râfî ve Hâfıd (yükselten ve alçaltan)dır. Zîrâ O, hakîri azîz; fakîri zengin yapar. Dilerse, azîzi zelîl; zengini fakîr yapar.

Ey oğlum! Yalan söyleyen kimsenin nûru gider; kötü huylu olan kimsenin gam ve kederi çoğalır. Anlayışsız kimseye bir mes'eleyi anlatmaktan, bir kayayı yerinden oynatmak daha kolaydır."

Lokman Hakîm'e, " Hikmete nasıl kavuştun?" diye sorulduğunda:" Benden gizlenen şeyi araştırmadım. Vazîfem olmayan şeyin üzerinde durmadım" buyurdu.

Lokman Hakîm şöyle duâ ederdi:

"Allahım! Benim arkadaşlarımı gâfillerden, seni unutmuş kimselerden yapma! Çünkü onlar, seni andığım zaman, bana bu hususta yardımcı olmazlar. Gaflette olduğum zaman, bana Seni hatırlatmazlar. Senin emir ve yasaklarına uymayı, iyi şeyleri emrettiğim zaman, bana itâat etmezler. Sustuğum zaman beni üzerler."

Lokman Hakîm hazretleri günlerden bir gün eşkıyâ tarafından yolu kesilip, esîr edildi. Kendisini yabancı bir şehre götürüp, köle olarak bir zengine sattılar. Efendisi ona kerpiç yapma gibi ağır işler verdi. Lokman Hakîm, işin zorluğundan şikâyet etmeyip, herkesten daha iyi çalışıyordu. Zamanla efendisi, hazret-i Lokman'ın; şefkatli, güç işlere dayanır ve iyilik sever birisi olduğunu anladı. Lokman Hakîm'e değer verip, sevdiği kimselerden biri oldu.

Sonunda efendisi, hemşehrilerinden bir topluluğun o şehre gelmesi ile, hazret-i Lokman'ın kim olduğunu öğrendi. Daha önce Lokman'ı tanımadan şöhretini duyan zengin efendi, hâdisenin böyle cereyân etmesine üzüldü. Lokman Hakîm'den özür diledi. Kendisine, pek çok mal ve para hediye ederek serbest bıraktı. Ona: " Neden kendini daha önce tanıtmadın, dedi. Lokman Hakîm;"Bana zulmedenler, kötülük yaptıklarını bilmiyorlardı. Beni tanımıyorlardı. Ama hür birini esîr almak zulümdür. Bu Lokman olmazsa, günâhsız başka biri olur. Zâlim kimse, hikmetin değerini bilmez. Fakat sen gücümden faydalanmak için beni satın aldın. Şehrinizde benim hakkımı iâde edecek bir kânun da mevcûd değildi. Ben sonunda kıymetimin anlaşılacağını ve sabrın hikmetten üstün olduğunu biliyordum.

Her şeye rağmen çalışacaktım, burada çalıştım. Yaşıyacaktım, burada yaşadım. Her şeye rağmen iyi olmalıydım. Burada iyiydim. İşimin ağır olması, sağlığın değerini daha iyi anlamama ve kendi şehrimde olan kölelere daha iyi davranmama sebep oldu. Yemeğimin iyi olmaması, düşkün ve fakîrlerin sıkıntılarını daha çok anlamama yaradı.

Köleydim ama suçum yoktu. Sıkıntıda idim, fakat ibret ve nasîhat alıyordum. Kimseye, inanmayacağı bir söz söylemedim. Kimsenin benimle düşman olmaması için, kendimi övüp, büyük göstermedim. Şehrinize geldim ve tanınmayan bir yabancıydım. Şu anda ise, aranızdan beni hayırla anacak dostlarım var? Eşkıyâ benim varlığımdan faydalandı. Sen de benim gücümden istifâde ettin.

Lokman'ı iddiâ edildiği şekilde değil, gördüğün şekilde tanıdın. Allahü teâlâya şükürler olsun ki, netîce îtibâriyle, sen de benden memnun oldun. Ben de hoşnut olarak memleketime dönüyorum. Eğer ilk gün kendimi tanıtsaydım, belki de inanmayıp bugün daha utanılacak bir duruma düşecektin; yâhut da

inanıp, beni kölelikten âzâd edecektin. Bu iyilikler de meydana gelmeyecekti. Zengin kişi bunun üzerine dedi ki:"Ey güneş gibi parlak insan, sözlerin, seçkinlerin ve peygamberlerin sözlerine benziyor!"

Hazret-i Lokman Hakîm'in kıymetli kitaplarda bildirilen hikmetli sözleri, nasîhatleri, menkıbe ve hâlleri, bilhassa kendi oğluna ettiği nasîhatler, altın harflerle yazılsa yerinde olup, pek çoktur. Bunlardan ba'zıları şunlardır:

" Ey oğlum! Kanâatkâr olursan, cihânda senden zengin kimse yoktur.

Ey oğlum! Sözü tatlı söyle; katı, kaba, sert söyleme! Çok zaman sus! Tefekkür et! O zaman dilin belâsından emîn olursun.

Ey oğul! Müslümanlar hakkında kötü düşünme! Sû-i zannı terkeyle! Zîrâ sû-i zan, seni hiç kimse ile dost yapmaz.

Ey oğul! Az mal; güzel idâre ile çok olur. Çok mal kötü idâre ile israf ve yok olur.

Ey oğul! Kötü huylu, her ne kadar güzel ve yakışıklı olsa da, onun sohbetinden kaç! Zîrâ onun cemâli, güzelliği, kötü huyunu örtmez.

Oğlum! Tevbeyi yarına bırakma! Çünkü ölüm, ansızın gelip yakalar.

Ey oğlum! Dünyanın sevinç ve neş'elerini tecrübe ettim. İlimden lezzetli bir şey bulamadım.

Ey oğlum! Sağlık gibi zenginlik, güzel ahlâk gibi ni'met yoktur.

Ana-babanın evlâdını terbiye için cezâlandırması, tarlaya, bahçeye su vermek gibidir.

Ey oğlum! Takvâyı kendin için âhıret sermâyesi edin! Çünkü takvâ, mal ve mülk ile olmayan bir ticârettir.

Ey oğlum! Cenâzede hazır bulun! Çünkü cenâze, sana âhireti hatırlatır. Harâm ve günâhlar ise, senin dünyaya karşı meylini artırır.

Ey oğlum! Yalan söyleyen kimsenin nûru gider; kötü huylu olan kimsenin gam ve kederi çoğalır. Anlayışsız kimseye bir mes'eleyi anlatmaktan, bir kayayı yerinden oynatmak daha kolaydır.

Ey oğlum! Câhili bir yere elçi olarak gönderme! Eğer akıllı ve hikmet sâhibi birini bulamazsan kendin git!

Ey oğlum! Allahü teâlâyı anan, hatırlayan insanlar görürsen, onlarla ol! Âlim olsan da, ilminin faydasını görürsün ve ilmin artar. İlmin yok ise sana öğretirler. Allahü teâlâ onlara olan rahmetinden seni de faydalandırır.

Ey oğlum! Bilmediğin şeyi tam öğren! Bir kişiyle kardeşlik, dostluk kurmak istediğin zaman, önce onu gazaplandır. Eğer kızgınlığı ânında sana adâletle davranırsa, yaklaş; yoksa ondan sakın!

Ey oğlum! Dünya derin deniz gibidir. Çok insanlar onda boğulmuştur. Takvâ gemin, îmân yükün, tevekkül hâlin, sâlih amel azığın olsun. Kurtulursan Allahü teâlânın rahmetiyle, boğulursan günâhın sebebiyledir.

Ey oğlum! Ben nice ağır yükler taşıdım. Kötü komşudan ağırını görmedim. Nice acılar tattım, fakat fakîrlik gibi acı tatmadım.

Ey oğlum! Yalandan çok sakın! Çünkü dînini bozar ve insanlar yanında mürüvvetini azaltır. Bununla hayânı, değerini ve makâmını kaybedersin.

Ey oğlum! Hep üzüntülü olma, kalbini dertli kılma! İnsanların elinde olana temâh etmekten sakın! Kazaya râzı ol ve Allahü teâlânın sana verdiği rızka kanâat et!

Ey oğlum! Ölümden şüphe ediyorsan uyku uyuma! Uyumak mecbûriyetinde olduğun gibi, ölüme de mahkûmsun. Dirilmekten de şüphe ediyorsan uykudan uyanma! Uykudan uyandığın gibi, öldükten sonra da dirileceksin.

Ey oğlum! Merhamet eden merhamet bulur. Sükût eden selâmete erer. Hayır söyleyen kâr eder. Kötü konuşan günâhkâr olur. Diline hâkim olmayan pişmân olur.

Ey oğlum! Seçilmiş kullara teslîm ol, kötülerle dost olma!

Ey oğlum! Dünya geçici ve kısadır. Senin dünya hayatın ise azın azıdır. Bunun da azının azı kalmış, çoğu geçmiştir.

Ey oğlum! Sükût etmekten pişman olmazsın. Söz gümüş ise sükût altındır.

Ey oğlum! Altın, ateşle tecrübe edildiği gibi; kul da, belâ ve musîbetlerle tecrübe edilir. Kulun derecesi, bunlara olan sabrı nisbetinde anlaşılır.

Hazret-i Lokman Hakîm'e dediler ki:

“Bize peygamberlerden öğrendiğiniz ilimleri özetliyerek, nefis terbiyesine dâir, en derli toplu bir nasîhat verir misiniz?” Lokman Hakîm buyurdu ki:

“Evet, peygamberlerin ilimlerinden kendim için özetleyip dünya ve âhıret işleri üzerine kurduğum kısa bir sözü size de söyliyeyim:

Sekiz şeye dikkat eden, öncekilerin ve sonrakilerin ilimleriyle amel etmiş olur. Bunlar; dört yerde dört şeyi korumak, iki şeyi hâtırdan çıkarmamak, iki şeyi de tamâmen unutmaktır.

Korunacak şeyler; namazda gönül, halk arasında dil, yiyip-içme ânında boğaz, bir kimsenin evine girilince de öteye beriye bakmamaktır. Hiç hatırdan çıkmaması gereken şeyler; Allahü teâlânın büyüklüğü ile ölüm hâlidir. Unutulması gereken şeyler de; bir kimseye yapılan iyilik ve kendine yapılan kötülüklerdir.

Yavrucuğum! Sana iki şey tavsiye ederim. Bunlara dikkat edersen dâimâ hayır üzere bulunursun. Bunlar; geçineceğin para ve ödeyeceğin borcundur.

Ey oğlum! Hak teâlâya tâbi ol! Nasîhati önce kendine yap! Başkasına tavsiye edeceğin şeylerle önce kendin amel et! Sözünü, bilgine, hâline göre söyle!

Yavrucuğum! Sana dost olanları, sıkıntılı zamanlarda dene!

Ey oğlum! Kötü huydan, gönül dağınıklığından sakın! Sabırsız olma! İşini severek yap, sıkıntılara katlan! Bütün insanlara karşı iyi huylu ol!

Ey oğlum! Kötü kadından sakın! Çünkü o, vaktinden önce seni kocaltır. Kötü kadınların şerrinden kork! Çünkü onlar iyiliğe çağırmaz.

Ey oğlum! Helâl kazanarak yoksulluktan korun! Yoksul düşen kimse üç musîbetle karşılaşır:

1- Din zayıflığı; çünkü fakîrlik, insanı kötülüğe sürükler.

2- Akıl zayıflığı; çünkü ihtiyâç düşüncesi insanı şaşırtır.

3- Mürüvvet ve insanlığı kaybolur. Bunlardan daha büyüğü de insanların maskarası olur.

Ey oğlum! Mide dolunca; tefekkür uyur, Hikmet lâl (dilsiz) olur ve âzâ ibâdetten tembelleşir.

Birisi Lokman Hakîm'e:” İnsanların sana gelip, sözünü dinlemelerine şaşıyorum, deyince şöyle cevap verdi:

“Ey kardeşim! Sana söyleyeceğime kulak verirsen, sen de böyle olursun. Beni gördüğün duruma getiren şeyler; gözümü harâmdan korumam, dilimi tutmam, yemede ölçülü olmam, nâmusumu korumam, doğruyu söylemem, ahdime vefâ etmem, misâfirime ikrâmda bulunmam, komşumu korumam ve beni ilgilendirmeyen şeyleri terketmemdir.”

Hazret-i Lokman Hakîm'e:

“Terbiyeyi kimden öğrendin?” dediler. O da:

“Terbiyesizlerden. Onların beğenilmeyen her şeyinden sakınmak sûretiyle” buyurdu.

“Hikmeti kimden öğrendin? dediler.

“Basacakları yeri görür gibi bilmeden ayağını yere koymayan âmâlardan (körlerden)” buyurdu.

Resûl-i ekrem efendimiz, Hazret-i Lokman'dan haber vererek:

“Lokman, oğluna; Allahü teâlâ kendisine emânet edilen şeyi korur. Ben de seni, malını, dînini ve amelinin sonunu, Allahü teâlâya emânet ediyorum dedi,” buyurdu.

Hz. Lokman oğluna nasîhatinde buyurdu ki:

“Ey oğlum! Yapılan iyi veya kötü iş, bir hardal tanesi kadar olsa da, bir kaya içinde yâhut göklerde veya yerin dibinde gizlense, Allahü teâlâ o işi huzûruna getirir ve onu senden suâl eder. Zîrâ Allahü teâlâ, gizli, âşikâr her şeyi bilir. Her şeyi yaratan, terbiye eden, her iyiliği yaptıran, gönderen hep Allahü teâlâdır. Kuvvet, kudret sâhibi yalnız O'dur. O hatırlatmazsa, kimse, iyilik ve kötülük yapmayı irâde, arzû edemez. Kulun irâdesinden sonra, O da istemedikçe, kuvvet ve fırsat vermedikçe, hiç bir kimse, hiç bir kimseye zerre kadar iyilik ve kötülük yapamaz. Kulun istediği her şey, O'nun irâde ve dilemesiyle meydana gelir. Yalnız O'nun dilediği olur.

Bir gün Dâvüd aleyhisselâm, Hazret-i Lokman'a:

“Bir koyun boğazlayıp, bütün vücûdunun en iyisi olan iki parça et getir!”, dedi. O da gidip, dille yürek getirdi. Bir defasında da:

“En kötü kısımlarını getir!” dedi. Yine dille yürek getirdi.

Sebebini sorunca: “Dille yürek (kalb) iyi olursa, bütün iyilerin iyisi olur, kötü olunca, bütün kötülerin kötüsü olur” deyip insanın iyilik ve kötülüğünün, dil ve kalbine bağlı olduğuna işâret etti.

Hazret-i Lokman Hakîm, oğlunu şirkten sakındırıp, ona, Allahü teâlânın kudretinin sonsuz olduğunu bildirdikten sonra, namazı ve herkese karşı iyiliği, ya'nî emr-i bil-ma'rûf ve nehy-i anil münkeri emretti. Bu husûs Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

" Ey oğulcuğum! Namazını dosdoğru kıl! İyiliği emret! Kötülükten nehyet! Sana bu emir ve nehiy sebebiyle isâbet eden şeylere sabret! Çünkü bunlar, kat'î sûrette farzedilen işlerdendir." (Lokman sûresi: 17)

Hazret-i Lokman, oğluna nasîhatında buyurdu ki:

Ey oğlum! Yeryüzünde kimseye karşı kibirlenerek yürüme! Allahü teâlânın verdiği ni'metin, yalnız senin olduğunu zannederek insanları hor görme!

Ey oğlum! Diline sahip olmayan, sonunda pişmân olur. Çok münâkaşa ve münâzara yapan, kötülenir. Kötü işlerin yapıldığı yerlere girenler, oralarda işlenen kötü işleri yapmakla suçlanır ve töhmet altında kalırlar.

Oğlum! Yalandan sakın, zîrâ o serçe eti gibi tatlı gelir. Ondan az kimseler kurtulabilir.

Ey oğlum! Üç şey, üç şey ile bilinir: Hilm gadab ânında, şecâat harb meydanında, kardeşlik ise ihtiyâç ânında.

Ey oğlum! Dünyayı sat, âhıreti al! Böylece alış-verişinde, her iki yönden kâr edersin. Sakın âhıretini satıp dünyayı alma! Zîrâ bu sûretle, her iki tarafta zararın olur.

Ey oğlum! Orta hâlde ikrâm edici ol, saçıcı olma!

Hazret-i Lokman Hakîm'e:” Halkın en zelîl ve rezîli kimdir? “diye sorulunca:

“Halk arasında rezâlet ve çirkin işlerden utanmayıp, en rezil hâller üzere görünmekten sıkılmayandır” buyurdu.

Hazret-i Lokman Hakîm ile oğlu arasında şöyle bir konuşma geçer:

“Ey babacığım! Bir insan için en hayırlı haslet nedir?” “ Dindir” “Ya iki haslet olsa? “ “Din ve mal” “Üç haslet olsa?” “ Din, mal ve hayâdır.” “ Dört olsa?” “ Din, mal, hayâ ve güzel ahlâk” “ Ya beş haslet olsa?” “Din, mal, hayâ, güzel ahlâk ve cömertlik” “ Altı olsa?” “Ey oğlum! Bir insanda bu beş haslet toplanırsa, o insan müttekî, velî ve Allahü teâlânın kendine yakın kıldığı kullarından olup, şeytandan uzaklaşır.”

Hazret-i Lokman Hakîm'in oğlu devamla dedi ki: “Ey babacığım! En kötü haslet nedir?” Lokman Hakîm buyurdu ki: “ En kötü haslet, küfürdür.” “ Ya en kötü iki haslet nedir?” “ Küfür ve kibir.” “ Üç olursa” “Küfür, kibir, şükür azlığı ya'nî az şükretmek” “ Dört olursa?” “ Küfür, kibir, şükür azlığı ve cimriliktir.” “ Beş olursa?” “Küfür, kibir, şükür azlığı, cimrilik ve kötü ahlâktır.” “Ey babacığım altı olursa?” “Ey oğulcuğum, bu beş kötü haslet bir kimsede toplanınca, o kimse Allahü teâlâdan uzaktır.”

Yine Lokman Hakîm buyurdu ki:

“Ey oğlum! Diline sâhip olmayan, sonunda pişmân olur. Sükût hikmettir; ama her kişinin kârı değildir Çok münâkaşa ve münâzara yapan, kötülenir. Kötü işlerin yapıldığı yerlere girenler, oralarda işlenen kötü işleri yapmakla suçlanır ve töhmet altında kalırlar. Kötü kimse ile arkadaş olan, kötülükten kurtulmaz, emîn olamaz. İyi kimse ile arkadaş olan kimse de, iyi şeylere kavuşur.”

Bir defasında Lokman Hakîm, Davûd aleyhisselâma gitmişti. Yanına varınca onun zırh örmekte olduğunu gördü. Bunun ne işe yaradığını merâk etti. Fakat sormadı. Hikmet ehli olması ona engel oldu. Dilini tuttu. Davûd aleyhisselâm zırhını bitirince ayağa kalktı. Onu giydi. Sonra,” Harp için zırh ne iyi şey! Harp için zırh yapan insan ne iyi insan!” dedi.

Sormadan sorusunun cevabını alan Lokman Hakîm de şöyle dedi:”Sükût gerçekten bir hikmet imiş. Yazık ki onu yapan azdır!”

İlim bir kemâldir, bir zînettir. Sükût da selâmettir. Konuşmalarda sözü uzatmamalıdır. Sükût eden, konuşmayan pişmanlık duymaz. Fakat kişi konuştuklarından defalarca pişmanlık duymuştur. "Yiğidi öldüren, ayak sürçmesi değil, dil sürçmesidir " demişlerdir.

3- HZ. ALİ’NİN NASİHATLARI

Hz. Ali halife seçildiği zaman idarecilere yaptığı ilk konuşması:

Allahü teâlâ insanoğlunun dünyada ve ahirette rahat edebilmesi için yapması ve yapmaması gereken hususları bildirdi. Onun için hayırlı olanı yapın, şerri bırakın. Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah’ın emirlerini yapınız ki, Allah sizi cennete koysun.

Allah haramları açıkça bildirmiş, müslümanları samimiyet, İslam inancı ile birbirlerine bağlamıştır. Müslüman, hakkı yerine getirmenin dışında, elinden ve dilinden kimseye zarar gelmeyendir. Hak ettiği cezanın dışında müslümana eziyet edilemez.Umumun menfaati için çalışınız.

Ölüm için iyi hazırlanınız. Görüyorsunuz ki, herkes ölüyor. Ölüm sizin de peşinizde. Yükünüz hafifletin ki, ahiretinizi kazanasınız. Oraya kavuşasınız. Önce gidenler, gelecek olanları bekliyorlar.

Ülkeler ve kullar arasındaki muamelelerinizde Allah’a muhalefetten sakınınız. Çünkü sizler, ülkelerinizden ve hayvanlarınızdan bile sorumlusunuz. Allah’a itaat ediniz. Ona asi olmayınız. Bir işin hayırlı olduğuna kanaat getirdiğiniz zaman, onu yapınız. Şer kabul ettiğiniz şeyi de yapmayınız. Yeryüzünde az ve zayıf olduğunuz zamanları hatırlayınız.

Allah'a muhalefetten sakınınız. Kulu kurtaracak olan en üstün şeyler; iman, Allah yolunda hizmet, insanın tabiatında mevcut olan samimiyet, dinin direği olan namazı kılmak, Allah'ın farz kıldığı zekatı vermek, Allah'ın azabına karşı bir kalkan olan Ramazan orucunu tutmak, fakirliği gideren ve günahları döken haccı ifa etmek, serveti bollaştıran, ömrü uzatan ve dostların sevgisini kazandıran akrabayı ziyaret, hataları silen, Allah'ın gazabına mani olan gizli verilen sadaka ve fena bir şekilde zuhur edecek ölüme engel olan ve korkudan koruyan iyiliktir.

Peygamberinizin yolundan gidiniz. Çünkü o, yolların en efdalidir. O'nun sünnetlerine uyun, çünkü O'nun sünnetleri yolların en şereflisidir. Allah'ın kitabını öğreniniz. Çünkü Allah'ın kitabı sözlerin en değerlisidir.

Dini iyi anlayın, çünkü dini iyi anlamak kalpleri parlatır. Kur'an-ı kerimin nurundan şifa isteyin, çünkü o gönüllerdeki hastalıklara şifadır. İlmiyle amel atmeyen âlim, bilgisizliğinden dolayı doğru yolu bulamayan günahkar cahil gibidir. Bana göre, cehaleti içinde bocalayan cahile nisbetle ilmi ile amel etmeyen âlimin vebali daha büyük ve âlim daha perişandır. Her ikisi de mahvolmuş sapıklardır."

Allah sizleri boş yere yaratmadı 14.2.2001

Hazreti Ali'nin nasihatları:

Ey Allah'ın kulları! Size güzel nimetler veren, ecelinizi tayin eden Allahü teâlâ isyan etmekten sakınmanızı tavsiye ederim. Allah sizlere, istediğini dinleyebilen kulaklar, gören gözler ve gelecek çeşitli felaketleri sezen kalp vermiştir. Allah sizleri boş yere yaratmadı. Sizi başıboş olarak da bırakacak değil. O size güzel nimetler ikram etti, bol bol yardım etti. Sizin her yaptığınızı tescil ediyor. İyi ve kötü günlerinizde size yardım etti.

Ey Allah'ın kulları! Allah'a muhalefetten sakınınız! Yapacağınız işlerde azimli olunuz. İhtiyaç ve isteklerin son bulacağı ölüme iyi ameller yaparak hazırlanınız. Çünkü dünya nimetleri geçicidir. Onun felâketlerinden emin olunamaz. Aldatıcıdır. Zayıf bir gölge ve yıkılmaya yüz tutmuş bir dayanaktır. Arzu ve emelleri yorarak helak eder.

Ey Allah'ın kulları! İbret alınması gerekenlerden hisse kapınız. Her şeyden ibret alınız. Korkunç haberlerden ders alınız. Öğütlerden istifade ediniz. Ölümün pençesine geçmek üzeresiniz! Toprak sizi bağrına basmak üzere. Sûr'un üfürülmesiyle korkunç tehlikeler sizin etrafınızı saracak. Kabirdekiler çıkarılacak, mahşer yerine sevk edilecekler. Hesaba çekileceksiniz. Mahşer yerine giderken, herkesin yanında onu oraya götüren biri ve yaptıklarına şahitlik edecek bir de şahit bulunacak. O gün Allah'ın nuru ile yer yarılır, amel defterleri ortaya konur, peygamberler ve şahitler huzura getirilirler. Kimseye zulmedilmeden aralarında adaletle hükmedilir.

İnsanlar ve onlarda hakları olan hayvanlar aynı yerde toplanırlar. Sırlar açığa çıkar, kötüler helâk olur, kalpler ürperir. Cehennem hırslı, homurtulu, korkunç seslerle, hiddet ve tehdit savurarak karşılarına çıkarılır. Ateşleri yanar, suları kaynar, sıcaklığı vücutlara işler. Ebedî cehennemlik olanlar hiç çıkamazlar, onların pişmanlıklarının sonu yoktur, zincirleri de kırılmaz. Onların yanında kendilerine ateşin geldiğini, cehennemin yaklaştığını haber veren melekler vardır. Cehennemlikler Cemalullah'ı göremezler, Allah'ın dostlarından ayrılarak cehenneme giderler. Bu hallere düşmemek için şimdiden tetbirinizi alın!

“Ben karanlıklar eviyim!” 15.2.2001

Hz. Ali bir konuşmasında ölümü hatırlatarak şu nasihatlarda bulundu:

Ey Allah’ın kulları! Vallahi ölümden kurtuluş yoktur. Önüne durursanız yakalar, kaçarsanız yetişir. Kurtuluş yoluna koşunuz! Acele edin! Acele edin! Arkanızda sizi hemen isteyen bir kabir var. Onun sıkmasından, karanlığından ve yalnızlığından korununuz. Kabir ya cehennem çukurlarından bir çukur, ya da cennet bahçelerinden bir bahçedir. O hergün üç defa lisan-ı hal ile: “Ben karanlıklar eviyim! Ben yılan çıyan yuvasıyım! Ben yalnızlık diyarıyım!” der.

Dikkat edin! Ondan ötesi daha da kötüdür. Ateşinin ısısı yüksek, dibi derin ve zinetleri de demir kelepçelerdir. Cehennemin ötesinde ise muttekiler için hazırlanmış, genişliği yer ve gökler kadar olan cennet vardır. Allah bizleri ve sizleri müttekilerden kılsın! Bizleri ve sizleri elem verici azaptan korusun.

Ey Allah’ın kulları! Dünya hayatı sizi aldatmasın. Çünkü dünya, belalarla çevrili, fâniliği ile maruf ve aldatıcılığı ile meşhur bir yerdir. Oradaki herşey yok olmaya mahkumdur. Dünyadakiler arasında devamlı bir mücadele ve el değiştirme vardır. Dünyadakiler dünyanın şerrinden asla beri olamazlar. Bir bakarlar bolluk ve neş’e içindeler, bir de bakarlar ki başlarına bir bela gelmiş, dünya onları aldatmış!

Dünya hayatı yerilmiştir, bolluğu sürekli değildir. Orada herkes hedeftir, dünya onları okları ile vurur, ölümü ile helâk eder.

Ey Allah’ın kulları! Siz bu dünyadan göçüp gidenlerden farklı değilsiniz. Onlar sizden daha uzun ömürlü, daha kuvvetli, daha mamur beldelere ve daha ölmez eserlere sahip idiler. Birkaç nesil sonra sesleri sakinleşti ve tamamen duyulmaz oldu. Cesetleri çürüdü, yurtları bomboş kaldı ve eserleri yok oldu. Onlar muhteşem saraylarını, konforlarını ve atlastan dokunmuş yataklarını, üzerleri taşlarla örtülü, toprak yığılı viranelere yapılmış mezarlara değiştiler. Yerleri dar, sakinleri gariptir. Onar orada yalnızların, kendi başının derdine düşenlerin ve birbirleriyle samimi olmayanların arasındadırlar. Evleri yakın ve duvar dvara oldukları halde komşular birbirlerini ziyaret etmiyorlar. Nasıl ziyaret esinler ki, zaman onları öğüttü, taş ve topraklar da yedi. Hayattan sonra ölümü, refahtan sonra sıkıntıyı tattılar. Dostlarından ayrıldılar, toprağı mesken edindiler, dönüşü olmayan bir yolculuğa çıktılar.

Ey Allah’ın kulları! Alçak gönüllü, mütevazi ve Allah korkusundan dünya değiştiren kullar gibi siz de Allah’a isyan etmekten sakınınız. Onlar sakındırıldıklarından çekinirler, korkarlar, iyiliği istemekte acele ederler, tehlikelerden kaçarak kurtulurlar. Onlar ahiret için iyi ameller yaparlar, azıklarını hazırlayarak giderler. Davacı ve delil olarak amel defterleri kifayet eder. İyiliklerin mükafatı olarak cennet, kötülüklere karşı ceza olarak da cehennem kâfidir. Kendim için ve sizler için Allah’tan af dilerim.”

“Bilmiyorum, demekten utanmayın!” 19.2.2001

Hazreti Ali bir cenazenin defnedilip oradan ayrıldıktan sonra hazır bulunanlara şöyle bir nasihatta bulundu:

Sizin de ölüler diyarına varmanız ve orada, yaptıklarınıza karşılık rehin olarak kalmanız yakındır. Sizi de kabir kucaklayacak. İşler bitince haliniz ne olur? Kabirdekiler diriltilir, gizli olanlar açığa çıkarılır, huzurda hesap için durdurulursunuz. Dünyada işlenen günahların korkusundan dolayı kalpler

ürperir, örtü ve perdeleriniz yırtılır; ayıplarınız sırlarınız ortaya çıkar. Orada herkes yaptığının karşılığını alır.

Kötülük yapanlar yaptıkları ile cezalandırılır, iyilik yapanlar da iyilikle mükafatlandırılır. Amel defterleri ortaya konur konmaz, günahkârların defterlerinden olanlardan korktuklarını görürsün. Onlar vah bize, eyvah bize! Bu defter nasıl olmuş da büyük küçük bir şey bırakmadan hepsini muhafaza temiş, derler. Yaptıkları herşeyi defterde görürler. Rabbiniz hiç kimseye zulmetmez.

Ey insanlar! Ahiret için çalışmadan ahireti uman, uzun emeller peşinde olup tevbe etmeyi geciktiren, dünyayı sevmeyen kimselerin diliyle dünyadan bahseden ve fakat dünyayı sevenler gibi çalışan, kendisine verilince doymayan ve verilmeyince sızlanan kendisine verilene şükretmediği gibi daha da isteyen, kendi yapmadığı şeyleri başkalarına emreden ve yaptığı şeylerden de başkalarını yasaklayan, salih kimseleri sevdiği halde onlardan olmayan ve kötü kimseleri sevmediği halde onlardan olan, kesin bilgilerine uymadığı halde zan ve tahminlerine uymaktan kendini alamayan, zenginleşince azıp baştan çıkan, hastalanınca sızlanıp yakınan, fakirleşince ümidsizliğe düşüp gevşeyen, Allah'ın bol nimetlerine rağmen günahlar içinde yüzen, sağlığa şükür ve belaya sabretmeyen, öğüt ve ikazlardan hiç etkilenmeyen ve ölümle korkutulduğu zaman, sanki korkutulan kendisi değil de başkası imiş gibi davranan kimselerden olmayın.

Gün gelir, İslâm dininin yalnız ismi, Kur'an-ı kerimin de yalnız yazısı kalır. Kişi bilmediği şeyi sorup öğrenmekden ve kendisine sorulan kimse de o şeyi bilmiyorsa "bilmiyorum" demekten utanmasın. O gün camilerimiz cemaatle dolar, fakat içiniz ve dışınız hidayetten yoksundur. Gök kubbe altındaki kimselerin en kötüsü din adamlarınızdır.

Hz. Ali'nin Hz. Ömer'e nasihatı 20.2.2001

Ey müminlerin emiri! Kesin bilgine şüphe, ilmine cehalet karıştırma. Zannını da doğru diye kabul etme. Bil ki dünyadan sana ancak infak ettiğin, Allah için verdiğin adaletle bölüştürdüğün ve giyip-eskittiğin vardır.

Ey müminlerin emiri! Eğer iki arkadaşına (Resûlullah ve Ebubekir) ulaşmak seni sevindirirse, emelini kısalt, tam doymayacak şekilde ye, elbiseni kısalt, gömleğini yama, ayakkabını tamir et, o ikisine ulaşırsın.

Hayır, malının ve evladının çok olmasında değil, ilminin ve hilminin, yumuşaklığının artmasında ve insanları Rabbine ibadet ettirerek yücelmesindedir. Eğer iyilik yaparsan, Allah'a hamdet. Kötülük yaparsan bağışlanma dile.

Dünyada ancak şu iki kişi için hayır vardır: Günah işleyen ve bunu tevbe ile gideren kişi. Hayırda yarışan kişi. Takva ile yapılan amel az değildir. Kabul edilen amel nasıl az olur?

Hz. Ali, İbni Mülcem tarafından yaralandığında oğlu Hz. Hasan ağlayarak yanına girdi. Hz. Ali: "Seni ağlatan nedir oğulcuğum" dedi. Nasıl ağlamayayım, sen vefat üzeresin" dedi.

Hz. Ali: "Yaptığında sana zarar vermeyecek sekiz tavsiyemi ezberle oğulcuğum" dedi. Hz. Hasan: "Onlar nedir? Babacığım" deyince şöyle dedi:

"Zenginliğin en iyisi akıl zenginliğidir. En büyük fakirlik de ahmaklıktır. En büyük yalnızlık kendini beğenmektir. En büyük şeref güzel ahlâktır."

Hz. Hasan "Babacığım bu dört tanesi. Bana diğer dördünü öğret" dediğinde ise Hz. Ali şöyle buyurdu:

“Ahmakla arkadaş olmaktan sakın. Sana faydalı olmak isterken zararı dokunur. Yalancı ile arkadaş olmaktan sakın. Çünkü o sana uzağı yakın, yakını uzak gösterir. Cimri ile arkadaş olmaktan sakın. Çünkü o kendisine en çok ihtiyaç duyduğun anda senden uzaklaşır. Fâsıkla arkadaş olmaktan sakın. Çünkü o, çok değersiz bir şeye seni satar.

Allah’ın muvaffak kılması hayırlı bir rehberdir. Güzel ahlâk, hayırlı bir yoldaştır. Akıl hayırlı bir arkadaştır. Edeb, hayırlı bir mirastır. Kendini beğenmekten daha büyük bir yalnızlık yoktur.

Söyleyene değil, söylenen söze bak!”

Hazreti Ali’nin oğluna vasiyeti 21.2.2001

Hazreti Ali oğlu Hasan’a vasiyetinde şöyle buyurdu:

“Ey oğul! Her şeyden önce Allah’dan hakkıyla kork. Bütün emirlerini yerine getir. Ciddi olarak ölümü an ve ölümü anmakla kalbini yaşat. Her şeyin yok olacağını bil, ve kalbinin de yoklukta karar kılacağını ona bildir. Ona dünya facialarını ve musibetlerini teker teker göster. Zamanın şiddetini ve kükreyişini, gece ve gündüzlerin aleyhine çevrildiğini düşün, hatırla ve hatırlat.

Kendi nefsine ve kalbine, daha evvel geçmiş insanoğullarının kıssalarını ve hikâyelerini söyle. Mazide insanların başına gelen felaket ve musibetleri düşün. Aynı şeylerin tekerrür etmemesi için dikkat et. Atalarının topraklarında ve yaşadıkları yerlerde gez. Ve onların eserlerini dikkatle tetkik et. Onlar neler yapmışlar, nereden nereye, ne için göç etmişler?

Bunları tedkik ettiğin zaman onların pek yakın arkadaşlarından ve sevgililerinden ayrılıp gurbet ellere gittiklerini göreceksin. Tıpkı onlar gibi sen de pek yakında bilmediğin görmediğin yerlere göç edip gideceksin. Şu halde gelecekteki yerini şimdiden hazırla ve temizle. Ahiretini dünya ile satma.

Bilmediğin şey hakkında konuşma. Vazifen olmayan şeye karışma. Ve her işi kendi ehline bırak. Sonunda bir felâketin gelmesinden korktuğun yolu terk et. Zira bir işte felaket sezildiğinde onu terk etmek, korku ile ilerlemekten hayırlıdır.

İyiliği emret ki iyilik ehlinden olasın. Kötülükleri, kendisinde Allah’ın rızası olmayan şeyi elin ile ve dilin ile ortadan kaldırmağa çalış. Bütün gücünü sarfederek kötülük işleyenleri uzaklaştır. Allah yolunda hakkıyla çalış. O’nun uğrunda mücâhede ve mücâdele etmekten çekinme. Herhangi bir kimsenin ağır sözleri seni yolundan alıkoymasın. Nerede olursan ol, Hakk’a ulaşmak için bütün güçlüklerini aşmağa çalış.

İslâmiyette ne var ise hepsini anla ve öğren. Kendini güçlükler karşısında sabretmeğe alıştır. Zira haksızlık karşısında hak için sabretmek en iyi ahlâktır. Bütün işlerde Allah’ına sığın; zîra o en iyi koruyucu, en iyi barınak ve en yakın kurtarıcıdır. Her işinde Allah’a teslim ol. Zîra insanoğluna her şeyi bahşeden de O mahrûm eden de O’dur.

“Önüne görmediğin yolda yürüme!” 22.2.2001

Hazret-i Ali’nin oğluna vasiyeti:

Ey Oğul!

Kendimi, hayatımın son demlerini yaşadığımı ve gittikçe zayıflamakta olduğumu görünce bu tavsiyemi sana bildirmekte acele etmeyi uygun buldum. Zîra düşündüğüm bütün şeyleri sana söylemek için bir zaman bulamadım.

Ecelimin gelmesinde, vücudumun zayıflaması gibi hafızamın da zayıflamasında, heva ve heveslerin veya dünya fitnelerinin benim nasihatımdan

önce kalbine hâkim olmasından, bunun neticesi olarak da huysuz bir at gibi olmandan endişe ederek sana nasihatımın bir kısmını yazıyorum.

Ey Oğul!

Benim vasiyetimden edineceğin şeylerin en hayırlısı Allah'dan korkup O'na sığınmak O'nun sana farz kıldığı şeyleri yerine getirmek, atalarının ve geçmiş insanların izini takib etmektir.

Şimdi sen kendi nefsine nasıl güven ve itimadla bakıyorsan, senden evvel geçen ataların aynı şekilde kendilerine güveniyorlardı. Şimdi sen nasıl düşünüyorsan onlar da aynı şeyi düşünüyorlardı. Fakat neticede iyi ve doğru buldukları şeyi tuttular. Vazifelerini noksansız yapmağa çalışdılar. İşte onların neticede vardıkları şeyi ve takip ettikleri yolu kabul devam ettirmek istiyorsan, onların başında takib ettikleri yolu aynen takip et.

Tedkiklerini yaparken önce Allah'a sığın, O'ndan başarılar dile. Seni şüpheye götürecek veya kötülüğe düşürecek her şeyi terket. Kalbinin her türlü kötülükten durulduğunu, fikirlerinin toplandığını ve tek arzunun hakikatı bulmak olduğunu görünce sana söylediğim hususları düşünmeğe başla.

Şayed bunlara sahib olduğuna kani değil isen karışık mevzulara girişme. Zira önünü göremeyen bir kimse gibi olursun ki, her an içinden kurtulmak pek güç olan çukurlara, uçurumlara düşersin.

Böylece karanlıklar içinde, zulmetler arasında boğulup mahvolmağa mahkum olursun. Önünü görmeden yürümek ve her an uçurumlara yuvarlanmak tehlikesiyle karşı karşıya kalmak ise İslâmiyeti öğrenmek isteyenlere yakışmaz.

"İnsan herşeyi bilemez!" 26.2.2001

Hazret-i Ali'nin oğluna vasiyeti:

Ey Oğul!

Bu tavsiyelerimi dinle ve anla! Ve bil ki, her canlının ölümünü elinde tutan, yaşamasını da elinde tutmuştur. Varlıklara can verip yaşatan, neticede onları öldürendir. Zenginleri fakir, fakirleri de zengin yapan O'dur. Her türlü belâyı ve hastalığı veren O, her belâya bir deva bulan yine odur.

Dünya taşıyla, toprağıyla, rengiyle, şekliyle, ağaçlarıyla, meyveleriyle O'nundur. O'nun istediği ve arzusu üzerine hareket etmektedir. Âhiret de hesabıyla, cezasıyla, cennetiyle, cehennemiyle ve bizim bilmediğimiz daha bir çok şeyleriyle O'nundur.

Sen cahil yaratılıp sonra öğretilen bir yaratıksın. İlimde ne kadar ilerlesen, bir çok şeyde şüphesiz yine bilmediğin bulunacaktır. Çünkü düşünme sahasının dışında, görme kudretinin pek ilerisinde bulunan çok şeyler vardır. Şayed bunlardan birisine muttali olabilir ve Allahü teâlâ bazı şeyleri sana öğretirse onu kendi kuretiyle meydana getirip kazandığını zannetme. Bil'akis bunun için seni yaratan, rızıklandıran ve seni güzel varlık şeklinde meydana getiren ulu varlığına sığın. İbadetin O'nun için olsun. Aşkın O'na olsun. Korkun yalnız O'ndan olsun!..

Bil ki Ey Oğul!

Peygamber aleyhisselamın Allah hakkında bildirdiği gibi hiçbir kimse bildirmedi ve bildiremez. O'nu en bir rehber ve kurtuluş ordusunun kumandanı gibi kabul et.

Seni yaratan Rabbinin bir ortağı olsaydı sana onun da peygamberleri gelirdi. Böylece onun sıfatlarını ve işini öğrenirdin. Fakat O, kendisinin söylediği gibi tek ilahdır. Kendi mülkünde hiçbir kimse ona düşmanlık besleyemez.

O, doğurmamıştır. Doğurulmamıştır. Ölmeyecektir, ebedîdir. Her şeyden evvel vardır. Fakat varlığının bir başlangıcı yoktur. Her şeyden sonra kalacaktır. Fakat kalmasının da bir sonu yoktur. Kudreti, büyüklüğü, kalbin, gözün çerçevesi haricindedir.

Eğer bunları bilir ve inanırsan küçüklüğünü düşünerek yakıştığı gibi hareket et. O'nun karşısında kuvvet ve kudretsizliğini düşün. Her hususta O'na ihtiyacın vardır. O'na yönel. Rızasını dile. Cezasından kork. Emirlerini yerine getirmeğe çalış; zira O iyilikten başkasını emretmez. Yasaklarından kaçın; Çünkü O, kötülükten başkasını yasaklamaz.

"Sakın dünyaya bel bağlama!" 27.2.2001

Hazret-i Ali'nin oğluna vasiyeti:

Gözümün nûru oğlum!

Sen benim hayırla halefim, timsâl-i şerefimsin. Şu vasiyyetimi can kulağıyla dinle ve ona göre amel eyle ki, bu sana, çok hayırlı bir baba nasihatıdır.

Dünya, bazan seni arıyormuş gibi yalancı bir iltifat gösterir. Sen onun bu gönül avlayıcı hilesine sakın aldanma... Bazanda senden kaçıyormuş gibi yüz çevirir, döner, dolaşır.. Buna da önem verme...

Dünya, çok acaib bir tanıkdır; yâr olmaz. Aceleci ve korkak adamların haline benzer: Telaşlıdır. Ayrılığı da sevimsiz kimselerin ayrılığına benzer: Gönül kırıcıdır.

Dünyanın, hayrı az, dirliği kısa; güler yüzle gösteriş, yüz çevirmesi fecîa; lezzet ve kavuşması geçici, nimet ve ihsanı fâni, günah ve vebali ise bâkîdir Dünyanın...

Şu halde; müddet bitmeden, kudret elden gitmeden, gaflet perdesi açılmadan, zamanın müsaadesini, imkanın fırsatını ganimet bil de ahiretin için erzak tedari kine bak!...

Kişi, dünyada ahireti için ne harc etti ise, yarın onu bulacaktır. Dünya, ahiretin tarlasıdır; ne ekilirse o biçilir. Bu vefasız dünyanın hilesi çok; bir hal üzere kaldığı yoktur... Bir tarafı ıslâh ederse, diğer tarafı ifsâd; birini sevindirirse, diğerini mahrum eder. Öteden beri âdeti, meşrebi ve gidişi budur. Dünyaya candan meyl ve bağlılık, sonunda iç acısı ve hüsran olur. Bu geçici dünyada bekâ muhaldir. Öyle ise ona bel bağlamak açık bir sapıklıktır.

Oğlum,

Değerini ve haysiyetini, şeref ve meziyetini iyi muhafaza et. Ömrünü boş şeylerle geçirme. Malını da günah yoluna sarfetme ki, dünyadan amelsiz çıkıp da Allah'ın huzuruna emelsiz varmış olmayasın. Güzel sözünü güzel işinle mezcet ki, güzel beyanın meziyetini, lutuf ve ihsanın semeresini zatında toplamış olasın.

Bir de yapamıyacağın bir şeyden dem vurma!.. Söz ehli olmakdan daha çok iş ehli olmalısın!.. Şurasını da dikkat nazarından uzak tutma ki, her fenalığın başı para sevgisi, hırs ve tamahtır. Bu iki kötü haslet, senin temiz kalbinde yol bulmasın...

Ey Oğul!

Dünyayı ve onun terlü hallerini, içinde bulunan bütün şeylerin başka bir yere göç edeceğini, âhireti ve ehli için orada yapılacak şeyleri, âkıbetlerini

bildirdim. Bunlar hakkında senin ibret alman için bazı misaller verdim. Bu misaller ile senin kurtuluşunu ümit ettim.

“Zulüm Allah’ın gadabını hızlandırır” 28.2.2001

Hz. Ali’nin Mısır Valisine nasihatı:

Gittiğin yerden birçok vali geldi geçti. Bir kısmı adalet ile idare etti. Bir kısmı zulmetti. Her biri şimdi yaptıkları ile anılıyor; yaptıklarının karşılığını görüyorlar.

Sen, senden evvelki idarecilerin davranışına nasıl bir gözle bakıyor idiysen, halk da senin davranışlarına o gözle bakacak, önce geçenler hakkında verdiği hükmü senin hakkında da verecektir. İdarecilerin durumu, halkın onlar hakkında verdiği beyanat ve ifadelerinden anlaşılır.

Nefsine, heveslerine hâkîm ol. Sana helal olmayan hususlada nefsine karşı, cimri ol. Zira bu suretle nefsine cimri olmak nefsin sevdiği ve sevmediği şeyler hakkında nefisten intikam almak demektir. Halkına karşı merhamet, mahabbet, iyi muamele ile kalbini doldur. Sakın onlara karşı ganimet yiyici bir arslan kesilme!

Halk iki sınıftır. Ya senin din kardeşin, yahud hılkatte bir eşindir. Onlardan insanlık icabı hatâ sâdır olur, illetlere, huylara düçar olurlar. Ellerinden kasden veya hataen bazı şeyler zuhur eder. Sen Allahü teâlâdan af ve müsamaha dilediğin gibi sen de onları af veyle, iyi muamelede bulun. Sen onların üzerine hakimsin. Senin üzerinde de emirilmümin var. Onun üzerinde de Cenab-ı Allah vardır ki, halkın işlerini idareye seni o memur eyledi.

Kendini Allah’ın dinine muhalefete, zulüm ve haksızlığa yöneltme. Sonra Allah’ın gadabına uğrarsan, sen nefsini müdafaaya takat getiremezsin. Sakın hiçbir affından dolayı pişman olma. Cefâ verince de mesrur olma. Kaçınma imkânını buduğun müddetçe hiçbir tehlikeye atılma. Bir de sakın “Ben kudret sahibiyim, emrederim, itaat ederler!” deme. Çünkü bu, kalbe fesat, dine zaaf verir. İnsanı mağrur eder, gurur da helake götürür.

Sahip olduğun makam sende gurur ve kibir hasıl ederse, üzerindeki Allah’ın kudretini düşün.. Kendiliğinden kâdir olamayacağın şeylerde O’nun kudretini hatırla ki, bu düşünce senin yükseklerde uçan bakışını yere indirir, şiddetini giderir. Seni bırakıp giden aklını başına getirir.

Nefsin hakkında, sana yakınlığı olanlar hakkında, yönettiklerin içinde kendilerine meyil beslediklerin hakkında, Allah’a ve Allah’ın kulların karşı adaletten kat’iyyen ayrılma. Şayed böyle yapmazsan zulmetmiş olursun. Allah’ın kullarına zulmedenin davacısı Allah’dır. Allah da bir kimsenin hasmı oldu mu, o kimsenin tutunabileceği bütün güçler geçersiz kalır. Kul, zulmüne tevbe edinceye kadar husumet-i ilahiyye devam eder. Zulüm üzere bulunmak kadar Allah’ın nimetini gideren, gadabını çabuklaştıran hiçbir şey yoktur.

“Sakın büyüklük yarışına kalkışma!” 1.3.2001

Hz. Ali’nin Mısır Valisine nasihatı:

Sakın Allah ile azamet, büyüklük yarışına kalkışma. Allah’a benzemeğe özenme. Çünkü Cenab-ı Hak böylelerini zelil, her mütekebbiri hakîr eder. Zira Cenab-ı Allah, zulüm altında inleyenlerin iniltisini işitmekte, zalimleri görmektedir.

Bir iş yapacağın zaman öylesine yönel ki, hakkaniyet itibariyle en makulü adalet itibariyle en şumüllüsü, halkın rızasını celbetme bakımından bütün toplumun hesaba katıldığı iş olsun. Zira halkın hoşnudsuzluğu, birkaç ferdin

veya zümrenin arzusunu hükümsüz bırakır. Birkaç kimsenin gazabı ise, halkın rızası, isteği içinde kaynar gider.

Kamuoyunu hoşnud edecek kimselere görev ver. Zira o kimselerin kararlaştırıp benimseyecekleri meseleler halkın rızasına muvafık olur. Tatbik edilen hükümet işlerine karşı halkın itiraz hakkı kalmaz ve daima memnun bulunurlar.

İyi günlerde yükü ağır basan, kara günlerde yardımı az dokunan, adaletten hoşlanmaz, istemekten usanmaz, verilince teşekkür bilmez kimselerde de çıkacaktır. Bunlar için de, İslam adaletinden dışarı sakın çıkma!

Halkın ayıplarını araştıran, ortaya döken kimselerden uzak dur. İnsanların ayıplarının örtülmesi herkesten fazla valinin vazifesidir. Binaenaleyh bu ayıbların sana gizili kalanlarını sakın deşme! Senin vazifen muttali olduklarını ıslahdan ibarettir. Sana mechûl kalanlara gelince onlar hakkındaki hükmü Allah verir.

Evet, sen halkının ayıbını gücün yettiği kadar ört ki, Allah da senin, halkından gizli kalmasını istediğin şeylerini örtsün.

Sakın ne seni zarurete, sıkıntıya, darlığa düşürmek ihtimaliyle korkutarak iyilik etmekten vazgeçirecek cimriyi; ne işlerin büyüklüğü karşısında azmini gevşetecek korkağı; ne de haksızlığa saparak sana ihtirası iyi gösterecek harîsi danışma meclisine sokma! Çünkü cimrilik, korkaklık, ihtiras ayrı ayrı tabîatlerdir ki, bunları Allah hakkında sui zanna sebep olurlar.

Sakın insanların kötüsü ile iyisi senin yanında eşit olmasın. Zira eşitliğin böylesi iyileri iyilikten soğutur, kötülerin de fenalığa meylini artırır.

“Danışmanlık yapacakların en kötüsü...” 5.3.2001

Hz. Ali’nin Mısır Valisine nasihatı:

İşlerinde istişare edeceğin, danışacağın kimselere dikkat et! Sana danışmanlık yapacak kimselerin en kötüsü senden evvel şerlilerle beraber olan, onların suçlarına ortaklık eden kimselerdir. Böyleleri kat’iyyen senin çevrende olmamalı; çünkü bunlar canilerin yardakçıları, zalimlerin dostudur. Zalime zulmünde, günahkâra cürmünde yardım edenlerden uzak dur!

Şerlilerden uzak olan böylelerinin yükü en hafif, yardımı en çok, sana şefkati herkesinkinden ziyade, senden başkasına mahabbeti o nisbette az olur. Bu gibilerini kendine yakın bulundur. Sonra bu adamların içinde en ziyade beğeneceğin kişi de sana acı hakikatleri herkesten ziyade söyleyen olmalıdır.

Bu kişi sende, Allahü teâlânın razı olmadığı bir şey görse, bundan seni uzaklaştıramasa, hoşuna gideceğini gitmeyeceğini hiç düşünmeden seni terketmeyi göze alsın.

Bilmiş ol ki, idarecinin halkının hüsn-i zannına en çok sebeb olan şey, kendilerine iyilikte bulunması, yüklerini hafifletmesidir. Hüsn-i zann edersen birçok yorgunluklardan kurtulursun. Sonra hüsn-i zannına en çok lâyık olan senin hakkındaki tecrübeleri iyi çıkanıdır. Sû-i zannına en layık olanı da hakkındaki tecrübeleri fenâ çıkanıdır.

Müslümanların canı mesabesinde olan büyükleri tarafından işlenerek herkesin ülfet ettiği, halkın güzelce tatbik ettiği sünneti, güzel bir âdeti sakın kaldırayım deme. Bu sünnetlerin herhangi birine aykırı gelecek yeni bir yolu ihdâsa da asla yanaşma. Çünkü bu bidat devam ettiği müddetçe bunun vebal senindir.

Memleket meselelerine uygun gelen tedbirleri tesbit ve senden evvelki insanlara doğruluk temin eden sebepleri yerine getirme hususunda sık sık ulema ile müzakere et, ileri gelenlerle sohbetlerde bulun.

İnsanlar hakkındaki bütün kin düğümlerini çöz. Seni intikama doğru sürükleyecek iplerin hepsini kes, sence açıklık kazanmamış şeylerin tümünü anlamamış görün. Şunu bunu çekiştiren gammazların sözüne sakın inanıverme. Çünkü gammaz ne kadar saf görünürse görünsün yine hilekârdır.

“Hak edenleri taltif et!” 6.3.2001

Hz. Ali’nin Mısır Valisine nasihatı:

İdareciler için memlekette adaletin kaim olmasından, bir de halkın kendisine karşı mahabbet göstermesinden daha büyük teselli sebebi yoktur. Zira yürekler selamette olmadıkça ortaya sevgi çıkmaz. Sonra askerin senin hakkındaki güveni, ancak emirlerinden memnun olmalarıyla, onları bir yük gibi görüp bir an evvel başlarından çekilmelerini istememeleriyle kaimdir.

Sen, kendilerine ümid sahası aç. Övgüye müstehak olanları taltif etmekte, büyük olaylar yaşamış olanların başından geçenleri dile getirmekte kusur etme. Zira bunların kahramanlıklarını sık sık anmak şecaat erbabını galeyana, mücadelede tereddüt edenleri de gayrete getirir.

Sonra bunlardan her birinin fedâkârlığını iyice tanı. Hem sakın birinin hizmetini başkasıyle beraber zikretme. Kimseye de gösterdiği şecaatle münasib düşmeyecek düşük bir paye verme. Bir de mevkiinin büyüklüğü bir adamın ufak hizmetini büyük görmene, mekviin küçüklüğü bir adamın kıymetli hizmetini küçük görmene asla sebep olmamalı.

Sonra altından kalkamadığın yükleri, gözüne kestiremediğin, gücün yetmeyeceği işleri Allah’a ve Resûlüne havale et. Cenâb-ı Hak hidayete ermesini dilediği bir kavme: **“Ey iman edenler! Allah’a ve Resûlüne ve sizden olan ulu’l-emr’e itaat edin. Şayet birşeyde anlaşamaz iseniz onu Allah’a ve Resûlüne havala edin!”** buyuruyor.

Allah’a havale etmek demek, emirlerine sarılmak demek, Resûlüne havale etmek demek, O’nun her an toplayan, tefrikaya meydan vermeyen sünnetine uymak demektir.

İnsanlar arasında hüküm için öyle bir adam seç ki, sence halkın en değerlisi olsun, işden sıkılmasın, mahkemede duruşmaya gelenlere sinirlenerek inada kalkışmasın, hatasında ısrar etmesin, hakkı gördüğü anda hatadan döneceği yerde dili tutulup kalmasın, hiçbir zaman tama’ ettiği menfaatın kaybolacağı endişesine düşmesin, meseleyi künhüne varıncaya kadar anlamadıkça, birdenbire hasıl ettiği kanaatı kafi görmesin.

Şübhe konusunda en fazla temkinli davranır, delillere en ziyade sarılır, hasmın müracatından en az usanır, işlerin açığa kavuşmasını sabırla bekler, hükmün açığa kavuşmasında kati kararını verir, medhetmekle şımarmaz, iltifatı ile eğilib bükülmez olsun. Şu da bir gerçektir ki, böyleleri de pek azdır.

“Bencil kimselere görev verme!” 7.3.2001

Hz. Ali’nin Mısır Valisine nasihatı:

Yönetimde görev verdiğin kimselere dikkat et, geçmişini araştır, kendilerini iş başına ondan sonra getir. Tarafgirlik, bencillik hissiyle kimseye vazife tevdî etme. Çünkü bu iki tavır haksızlık ve hıyanete sevkeder.

Bir de işin için iyi bilinen ailelerden yetişmiş tecrübe ehli, haya, sahibi, İslâma hizmeti geçmiş adamları araştır. Zira ahlâkı en dürüst, namusu şerefi en sağlam, tamahın cazibesine en az kapılan, işin sonunu en doğru gören kimseler onlardır. Geçim imkânlarını da geniş bir surette temin et. Böylece elleri altındaki şeylere el uzatmakdan o sayede uzak kalırlar.

Bundan başka şayed emrine muhalefet ederler, yahud emaneti sakatlarlarsa, senin için aleyhlerinde kullanacak bir huccet olur. Sonra bunların icraatını takib et. Arkalarından vefalı, güvenilir kimslerden gözcüler gönder. Zira işleri nasıl gördüklerini gizlice öğrenmek, emaneti muhafazalarına ve halk hakkında yumuşaklık ile muamelelerine sebeb olur.

Yardımcılarına karşı da ihtiyatlı bulun. Şayed içlerinden biri, elini hıyanete uzatır ve gözcülerinin vereceği haberler adamın bu hıyaneti üzerinde toplanacak olursa, şehadetin bu kadarını kâfi görerek yanından uzaklaştır.

Şayed halk, yükün ağırlığından, yahud bir âfetten, yahud yağmurların, suların kesilmesinden, yahud toprakların su altında kalmasından, yahud kuraklık istilasından şikayette bulunurlarsa tesirini umduğun bütün vasıtalara müracaatla dertlerini hafifletmeğe çalış.

Bu hususda hiçbir fedakârlık sana kat'iyyen ağır gelmesin. Zira o bir sermaye ki, memleketlerini imara sarfetmek için sana iade edecekler. Fazlaca memnuniyyetlerini ve övgülerini kazanacaksın, haklarında gösterdiğin adaletten dolayı iftihar duyacaksın.

Hem sen bu sermayeyi fazlasıyle vereceklerine güvenerek veriyorsun. Zira kendilerini refaha kavuşturduğun için biriktireceklerine adalet ve merhametle muamelen sebebiyle senden emin olduklarına itimadın vardı.

Evet günün birinde yardımlarına muhtac olacağın bir hadise zuhur eder. Bakarsın ki hatır hoşluğuyla bütün yükü üzerlerine almışlar, taşıyorlar, vazifeyi memnuniyyetle yerine getiriyorlar. Halk tahammül sahibidir; yüklediğin kadarını götürebilir.

İşlerinin başına en iyileri getir 8.3.2001

Hz. Ali'nin Mısır Valisine nasihatı:

Memurlarına haline dikkat et. İşlerinin başına en iyilerini getir. Öyle kimseler bul ki, soyu temiz, ahlâkı düzgün olsun. Gördüğü itibar ile şımarmayıp başkalarının yanında sana karşı gelmeğe cüret edenlerden, olmasın.

Uhdesine tevdi edilmiş işler itibariyle nasıl bir mevkide olduğundan bihaber bulunmasın; zira kendi kıymetini bilmeyen başkasının kıymetini hiç bilmez.

Sonra bunları seçerken yalnız simalarını tedkikin, bir de hüsn-i zannın kâfi gelmemeli. Çünkü insanlar daima sunî davranışlar ve güzel hizmetler göstererek görünüşe hükmeden idarecilerin gözüne girebilirler.

Halbuki işin ötesinde ihlâslı değildirler, iki yüzlülük ederler. Onun için senden evvelki salih idarecilere hizmet etmiş olanları araştırarak halk arasında en iyi i ntiba bırakmış, emin insanlar olarak en ziyade tanınmış olanlarını seç. Böyle bir hareket senin Allahü teâlâya ve kendisinden görev aldığın kimseye karşı ihlasını gösterir.

Bir de işleri tasnif ederek her sınıfın başına bu kabilden birini geçir ki, iş büyük olursa altında ezilmeyesin, çok olursa toplamasını bilemeyip beceremeyip dağılmayasın. Şayed memurlarının hatasını görür de aldırmazsan kendin kaybedersin.

Sonra ticaret ve san'at erbabı gibi bir kısmı oturduğu yerde çalışan, bir kısmı şuraya buraya mal götüren, bir kısmı elinin emeğiyle geçinen kimselere iyi

muamele et ve başkaları tarafından da o suretle muamele edilmesine dair tavsiyelerde bulun.

O hayır ve menfaatı senin toprağındaki, denizindeki, ovalarındaki, dağlarındaki uzak yerlerden ve başkalarının gidemeyeceği, yahud cür'et edemeyeceği mevkilerden getiriyorlar. Bunlar memleket için barış ve selamet adamlarıdır. Ne gâile çıkarmalarından korkulur, ne fesadlarından endişe edilir.

Kendilerinin gerek nezdindeki, gerek memleketinin diğer cihetlerindeki işlerini takib et. Şurasını da bil ki bunların çoğunda aşırı bir tamah, çirkin bir hırsla beraber menfaatlerde, ihtikâr, alım-satımda hile olur. Bu ise halk için zarar, idareci için ayıptır. Binaenaleyh bunlara mani ol. Göz yumma!

"Fakirlerin hakkını gözetmeyi ihmal etme!" 12.3.2001

Hz. Ali'nin Mısır Valisine nasihatı:

Her türlü çareden mahrum fukara ve biçareler ile felaketzedeler, kötürümler hakkında Allah'dan korkmalı, hem çok korkmalısın! Bu tabaka içinde halini söyleyebilen de var, söyleyemeyen de var.

Allaha teâlânın bunlara ait olmak üzere muhafazasını sana tevdi ettiği hakkı koru. Oradakilere beytü'l-malden bir hisse, başka yerlerde bulunanlara da her memleketin fakirler için olan tahsisatından bir hisse ver. Çünkü en uzakdakilerin de, en yakındakiler gibi hakları vardır. Cümlesinin hakkını gözetmek ise sana tevdi edilmiş bir vazifedir.

İhtiyaç sahibleri için sırf kendileriyle meşgul olacağın bir zaman ve mekan ayır. Ve hepsiyle beraber otur da, seni yaratan Allah'ın rızasını celbedecek bir tevazu göster.

Sakın büyüklenmek seni onlarla meşgul olmaktan alıkoymasın. Zira işlerin önemini layıkıyla yerine getirmeni mazeret sayarak ehemmiyetsizini bırakırsan mazur görülmezsin.

Bu sebebden uzakdakileri de düşünmekden geri durma ve o zavallılara karşı yüzünü ekşitme. Yine bunlardan olup nazırların tahkiri, devlet görevlilerinin ağıra almaları yüzünden işleri sana kadar gelemeyenleri araştır.

Sırf bunlar için tevazu ve Allah korkusuna sahip emin bir adam tahsis et ki, arada vasıta olsun, işlerini sana bildirsin. Hasılı öyle çalış ki, huzûr-i Bârî'ye çıkdığın zaman, "Bütün gücümü sarf ettim" diyebilesin.

Halkın bu tabakası adaletli dağıtıma başkalarnıdan ziyade muhtacdır. Onun için her birinin hakkını vermeğe son derece itina et. Sonra yetimleri ve aşlı bulunduğu halde hiçbir çaresi olmayan kimselerin geçimlerini üzerine al.

Vâkıa bu işler valiye ağır gelir. Lakin ne kadar hak varsa hepsi ağırdır; Allah bunu yalnız o kimselere kolaylaşdırır ki, onlar halden ziyade akıbeti düşünerek nefsini tahammüle alıştırır ve kendisi hakkındaki ilâhî ahdin doğruluğundan emin kimselerdir.

Halkın sana ulaşamayacağı kimse olma, derdi olan kimse çekinmeden derdini gelip dökebilsin. Ben efendimizden birkaç yerde işittim: **"İçindeki zayıfın hakkı güçlüden serbestçe alınamayan bir millet hiçbir zaman kurtulamaz."** buyurmuştu. Müminlere merhametli ol. Sakın halkından uzun müddet saklı durma!

"Halkın münasebetsiz sözleri hoş gör!" 13.3.2001

Hz. Ali'nin Mısır Valisine nasihatı:

Halkın münasebetsiz sözlerini, yahud dertlerini anlatmaktaki aczlerini hoş gör. Kendilerine karşı hırçınlık etme, azamet gösterme. Onları incitmezsen

Cenab-ı Hak sana rahmetini açar, taatına mukabil sevabını ihsan eder. Verdiğini güler yüzlü, gönül hoşluğu ile ver, vermediğin takdirde kabul olunabilecek özürler dile.

Gerçek olan şu ki, niyyet halis olmak ve halkın selametine yaramak şartıyle bu meşgalelerin hepsi Allah için iseler de sen yine vakitlerinin en hayırlısını Allah ile arandaki haller için nefsine hasret. Sırf Allah rızası için eda edeceğin taatin en başta geleni de Zât-ı ilâhiye has olan farizaları yerine getirmekten ibaret olsun.

Gecende gündüzünde, bedeninde Allah'a ait bulunan kulluk duygusunu ayır ve seni Hakk'a yaklaştıran bu taatı, vücuduna her neye mal olursa olsun eksiksiz gediksiz eda et.

Şayed namazında halka imam olmuşsan sakın ne bıktıracak ne de bir hayra yaramayacak şekilde kıldırma. Çünkü halkın içinde öyleleri vardır ki, hastalık sahibidir, öyleleri de vardır ki, acele işi vardır. Efendimiz beni Yemen'e gönderirken **"Onlara namazı nasıl kıldırayım?"** demiştim. **"En zayıfının durumuna göre"** buyurmuşlardı.

Müminlere merhametli ol. Sakın halkından uzun müddet saklı durma. Çünkü valilerin halktan saklanması bir nevi sıkıntı olduktan başka, memleket meselelerine vukuflarını azaltır.

Valilerin perde arkasında oturmaları perdenin dışında dönen işlere muttali olmasını engeller. Binaenaleyh nazarlarında hadiselerin büyüğü küçülür, küçüğü de büyür. Güzeli çirkin, çirkini güzel olur. Hak batıl ile barışır. Vali de nihayet beşerdir. Halkın kendi nazarında gizli kalan işlerini nereden bilecek?

Hakkın üzerinde nişâneler yok ki ona bakarak doğruluğun her türlüsünü yalanın her türlüsünden ayırmak mümkün olabilsin. Şimdi sen mutlaka iki zümreden birisin: Ya hak yolunda gayret sarfeden gönlü zengin bir adamsın. O halde neye şart olan bir hakkı ödemekten yahud ihsan edici bir harekette bulunmaktan çekinip saklanırsın? Yahud öyle değilsin de cimrilikle mübtela bir adamsın. Bu ihtimale göre de halk ihsanından ümidlerini kestikleri gibi istemekten o kadar çabuk vazgeçer ki!. Bununla beraber halk tarafından sana arzedilecek dertlerin çoğu ya bir zulümden şikayet, ya bir muamelede adalet isteği gibi şeylerdir. Bunları halletmekten senin asli vazifendir!

"Sakın yüzüne karşı övülmeyi isteme!" 14.3.2001

Hz. Ali'nin Mısır Valisine nasihatı:

Sakın kendini beğenme! Sakın nefsinin sana hoş gelen yönlerine güvenme! Sakın yüzüne karşı medholunmayı isteme! Zira iyilerin ne kadar iyiliği varsa hepsini mahvetmek için şeytanın elindeki fırsatalrın en sağlamı budur.

Sonra sakın halkına ettiğin ihsanı başlarına kakma! Yahut yaptığın işleri mübalağalı gösterme! Yahud kendilerine olan vâdinden cayma. Çünkü başlarına kakmak, ihsanı bitirir, mübalağa hakikati söndürür. Vadinden dönmek ise Hâlıkın da halkın da nefretini celbeder. Cenab-ı Hak, **"Böyle sizin yapmadığınız bir şeyi söylemeniz Allah indinde ne menfûr bir harekettir"** buyuruyor.

Sakın işlere vaktinden evvel atılma. Sakın vakti gelince de aşırı, acelecilik yapma! Sakın açıklık kazanmamış işlerde inad etme, açığa kavuştuğu zaman da gevşeme. Sonra işlerin herbirini yerine koy, işin herbirini yerinde yap. Herkesin ittifak ettiğin noktalarda kendini kayırmaktan çekin! İstihdam ettiğin adamların açık fenalıklarına karşı senden beklenen hareketten habersiz gibi

davranma. Çünkü başkasının hesabına sen ceza görürsün. Biraz sonra işlerin üzerindeki perdeler gözlerinin önünde açılır ve mazlumun hakkı senden alınır.

Hiddetine, gazabına, eline, diline hakim ol! Ve bunların hepsinden uzak kalabilmek için bâdirelerden geri durup şiddetini tehir et ki öfken geçsin ve irâdene malik olasın. Bundan başka Cenab-ı Hakka rücu edeceğini hatırlayarak endişeye düşmedikçe nefsine hâkim olmak imkânını kat'ıyyen bulamazsın.

Akrabalarına menfaat sağalama! Çünkü bunun kârı senin değil onun, ârı ise dünyada da ahırette de senindir.

Sonra sana yakın veya uzak herkesi hakkı kabule mecbur et. Ve özel yardımcıların ve yakınların için her neye mal olursa olsun bu hususta sebat ve dikkat göster. Nefsine ağır gelecek olan bu hareketin sonunu gözet. Çünkü sonu hayırdır.

Şayet halkta senin zulmettiğin kanaati hasıl olmuşsa kendilerine özürünü bildirerek kanaatlerini değiştir. Çünkü bununla hem nefsini kırmış, hem halka yumuşaklıkla ile muamele etmiş, hem de kendini mazur göstermiş olursun. Böylece onları hak üzerinde dâim kılmaktan ibaret bulunan maksadını da elde edebilirsin.

Hazret-i Ali'nin veciz sözleri 15.3.2001

"Cahil; bilmediğini sormaktan utanmasın. Âlim, içinden tam çıkamadığı bir meselede; en iyisini Allah bilir demekten sıkılmasın..."

"Sizin için korktuğum şeylerin en başında, faydasız işlere dalmak ve uzun emelli olmak gelir. Bu insanı, hak yoldan alır. Uzun emelli olmak ise; âhireti unutturur..."

"Fakihlerin fakihi odur ki; insanlara Allah'tan ümit kestirmeye... Ve Allah'ın azabından emin kılmaya... Allah'a isyan yolunda taviz vermeye... "

"Bilgisiz yapılan ibadette hayır yoktur. Anlayış vermeyen ilimde hayır yoktur. Tefekküre götürmeyen kıraatte Kur'an okumakta hayır yoktur.."

"İlim kaynakları olunuz. Gecelerin aydın lambaları haline geliniz. Elbiseniz eski de olsa kalbleriniz yeni ve temiz olsun. Böyle olunca, semalarda yaşayan melekler âlemini görür, yeryüzündekilere anlatırsınız."

"Kalbler; içi boş kablara benzer; hayırlı olan hayırla dolu olanıdır."

"Takva; hataya devamı bırakmak ve amellere güvenip aldanmamaktır."

"Elinde bol dünyalık varsa; onunla çok ferahlanma... Ve ondan kaybettiğin olursa, hüzne boğulma... Bütün gayretini, ölümden sonrası için harca..."

"Dünya, bir cîfedir. Ondan bir şey isteyen, köpeklerle dalaşmaya dayanıklı olmalı."

" Kişi dili altında saklıdır. Konuşturunuz; kıymetinden neler kaybettiğini anlarsınız."

"Dünya, kâbuslu bir rüya gibidir ki, sahibini sıkıntılı ve huzursuz kılar. Zahirde bal gibi tatlı görünür, fakat içinde öldürücü zehir gizlidir. Zevk-u safâsı varsa da, üzüntü ve keder ile karışıkdır."

"İyi düşünün, ihtiyatlı bulunun ki, nefis ve geçim sıkıntısı sizi aldatmasın. Herşey fânidir; biter tükenir. İnsan oğlunda ise, yalnız kazanmış olduğu güzel ahlak kalır."

"Zenginliğin en iyisi akıl zenginliğidir. En büyük fakirlik de ahmaklıktır. En büyük yalnızlık kendini beğenmektir. En büyük şeref güzel ahlâktır."

"Dünya; sonu nimetleri giderip sıkıntıları çeken ve gıdası insan ömrü olan bir dâr-i fenâdır. Verir; fakat verdiğini geri alır. İtaat eder; fakat itatinde bile bin hile gizler. Görünüşteki güzelliğine aldanan hüsranda kalır."

“Akıllı kimse, günahlarını tevbe ile örtendir. Cömert, kötülük yapana iyilikle karşılık verendir.”

“Danışmadan iş yapan helak olur!” 20.3.2001

Hazret-i Ali’nin veciz sözleri

“Kimseye danışmadan iş yapan helak olur; insanlara danışan onların akıllarına ortak olur.”

“Fitneye karşı iki yaşındaki deve gibi ol;Onun ne binilecek sırtı ne de sağılacak sütü vardır.”

“İnsanların en acizi, arkadaş kazanmada acizlik edendir.Ondan daha acizi ise, kazandıktan sonra kaybedendir.”

“Dünyaya sarılan, kendini alçaltır. Düştüğü sıkıntıyı açıklayan zillete razı olur.Dilini kendisi üzerinde emir sahibi yapan , kendine ihanet etmiş olur.”

“Acze düşenlere rahat bir nefes aldırmak, mazluma yardım etmek büyük günahların kefaretlerindendir.”

“Sızlanmak, zamanın belalarına yardım eder; sabır, düşmanı oklara hedef eder. “

“Zaman uzasa ve sonuç gecikse bile, sabreden zaferi kaybetmez.”

“Bir topluluğun yaptığına razı olan, onlardan sayılır. Batıl konusunda onlara dahil olanın iki suçu vardır: Onu yapmak ve yapılmasına razı olmak.

“Her kap içine bir şey konuldukça daralır.Ancak bilgi kabı müstesnadır.O, bilgi konuldukça genişler.”

“Cevap çok uzun olduğu zaman sorunun cevabı gizli kalır.”

“Şiddet, zulüm son haddine geldiğinde ferahlık hasıl olur, bela halkaları iyice sıkıştığında rahatlık ortaya çıkar.”

“Mümin, kardeşine karşı kibirlenmeye, öfkelenmeye başladığı zaman ondan ayrıldı demektir.”

“Ayıbın en büyüğü, aynısı kendisinde de varken başkasını ayıplamaktır.”

Kendisine, "Bize akıllıyı anlat" denilince; "Akıllı, her şeyi layık olduğu yere koyandır" dedi."Cahili anlat" denilince; "anlattım ya" dedi.

“Bir haber duyduğunuz zaman onu nakletmek için değil ona uymak için belleyip düşünün.Çünkü ilmi rivayet edenler çoktur, fakat riayet edenler pek azdır...”

“Âlim, cahili hemen tanır, çünkü daha önce o da cahildi. Cahil âlimi tanımaz, çünkü daha önce âlim değildi.”

“Doğruluk kurtarır, yalan felâkete sürükler” 21.3.2001

Hz. Ali’den veciz sözler

“Affetmek fazilettir. Kararlı olmak metâdır, sahip olunan maldır. Kararsız olmak ise zâyi olmaktır. Doğruluk emanet, yalancılık hıyanettir. İnsaf rahatlık, şer küstahlıktır. Emanete hıyanet etmemek, imandandır; güleryüzlülük ihsandandır. Doğruluk kurtarır, yalan felâkete sürükler. Kanaat insanı zengin yapar, yerinde kullanılmayan zenginlik azdırır. Dünya aldatır, şehvet kandırır. Lezzet oyalar, nefsin arzuları alçaltır. Haset yıpratır, nefret çökertir.”

“Akıllı kimse, ibadetle, nefsin arzusuna karşı gelendir. Cahil kimse, günah işleyerek nefsin arzusuna uyandır.”

“İlim; güzel bir miras, genel bir nimettir. İnsaf, ihtilafı giderir, ülfeti getirir.”

“Adalet; imanın başıdır, ihsanın birleştiği noktadır ve imanın en yüksek mertebesidir.”

“Âlim; sözü işine uygun olandır. Âlim ilme doymaz.”

“Hikmet; akıllıların bahçesi, ermişlerin mesiresidir, gezinti yeridir.”
“Akıllı; şehvetten uzaklaşan, ahireti dünya ile değişmeyendir. Akıllı, yalnız ihtiyacı kadar ve delille konuşur, sadece ahiretinin ıslahı için çalışır. Akıllı, günahlardan sakınır, ayıplardan uzak durur. Cömertlik günahları siler, kalblere sevgi eker.”
“Cahil; dayakla uslanmaz, nasihatlerden payını almaz.”
“İlim; insanı akla götürür, kim ilim öğrenirse akıllanır. İlim; ruhu ihya eder, diriltir. Aklı aydınlatır, cehaleti öldürür.”
“Zulüm; ayakların kaymasına, nimetin yok olmasına, milletlerin helakine sebep olur.”
“Gerçek müminin sevgisi, kızması, birşeyi alması, yapması ve terki, hep Allah için olur.”
“Kâmil mümin gizli şükreder, belaya karşı sabreder, ümit hâlinde iken bile korkar.”
“Akıllı kimse, ibadetle, nefsin arzusuna karşı gelendir. Cahil kimse, günah işleyerek nefsin arzusuna uyandır.”
“Allaha kavuşmak, kötü insanlardan uzak durmakla olur.”
“İhtiraslı kimse, bütünüyle dünyaya malik olsa bile, yine fakirdir.”
“Doğruluk, İslâmın direği, imanın desteğidir.”
“Allahın azabından korkmak, müttekîlerin, takva sahiplerinin işaretidir.”
“Dinin esası, emaneti yerine vermek, sözünde durmaktır.”
“Haset eden daima hastadır, cimri insan, daima fakirdir.”

“Başa kakan, nefret ateşini körükler.” 22.3.2001

Hazret-i Ali’nin veciz sözleri
“Başa kakan, nefret ateşini körükler.”
“Kanaatkâr olmak, boyun eğme zilletinden daha hayırlıdır.”
“Olgunluk üç şeyde gereklidir: Musibetlere sabır, isteklerde aşırıya kaçmamak ve isteyene vermektir.”
“Yumuşaklık, durulmayı çabuk sağlar ve zor olan şeyleri kolaylaştırır.”
“Akıl ve ilim, birbirinden ayrılmayan ve zıt olmayan iki kardeş gibidir.”
“İman ve hayâ, birbirinden kopmayan bir bütündür.”
“İman ve ilim, ikiz kardeş ve birbirinden ayrılmayan arkadaş gibidir.”
“Öfke, tutuşturulmuş bir ateş gibidir. Her kim ki, öfkesine hâkim olursa, onu söndürür ve her kim onu salıverirse, ilk yanan kendisi olur.”
“Ahmaklık, dermanı bulunmayan bir dert, şifası olmayan bir hastalıktır.”
“Allah için kardeş olanların sevgisi, sebebi daim olduğu için devam eder. Dünya için kardeş olanların sevgisi, sebebi devam etmediği için, kısa sürer, bir an gelir son bulur.”
“Akıllı, sustuğu vakit tefekkür, konuştuğu vakit zikreder, baktığı vakit de ibret alır.”
“Kendisi amel etmeksizin Allah yoluna çağıran kişi, oksuz yaya benzer.”
“Dünya müminin hapishânesi, ölüm hediyesi, cennet de varacağı yerdir. Dünya kâfirin cenneti, ölüm korkulu rüyası, cehennem de varacağı son duraktır.”
“Sükût, sana vakar kazandırır ve seni özür dileme zahmetinden kurtarır.”
“İhtiras, gafillerin kalbinde şeytanların sultanıdır.”
“Hikmet, her müminin kaybettiğidir, onu münafıkların ağzında olsa dahî alınız.”

“Hasetçilerin en ehveni, haset ettiği kişinin elindeki nimetlerin yok olmasını ister.”

“İlim, insanı Allahın emrettiği şeylere götürür, zühd ise o şeylere erişilmesini kolaylaştırır.”

“Korkaklık, ihtiras ve cimrilik, Allaha karşı kötü zannın bir araya getirdiği kötü arkadaşlardır.”

“Mal, harcandığı kadar sahibine ikramda bulunur. Kişinin yaptığı cimrilik kadar ona ihanet eder.”

“Mal ve çocuklar, dünya hayatının zinetidirler. Salih amel de, dünyadan ahirete götürülen mahsuldür.”

“Kârlı olan, dünyayı ahiretle değiştirendir.” 26.3.2001

Hazret-i Ali’nin veciz sözleri

“Kârlı olan, dünyayı ahiretle değiştirendir.”

“Allah için seven bir arkadaş, en yakından daha yakın, anne ve babalardan daha merhametlidir.”

“Amel eden cahil kişi, yoldan başka yerde yürüyen gibidir. Bu yürüyüşü ona, ihtiyacından uzaklaşmaktan başka birşey kazandırmaz.”

“İnsan, sözü ile tartılır veya işi ile değerlendirilir. Seni zinet yönünden ağır getirecek şeyi söyle ve kıymetini artıracak şeyi yap!”

“Yalancı, sözünde suçludur, isterse delili kuvvetli ve ağzı laf yapan biri olsun.”

“İstişare, danışma sana rahatlık, başkasına yorgunluktur.”

“Dünya müminin hapishânesi, ölüm hediyesi, cennet de varacağı yerdir.”

“Dünya kâfirin cenneti, ölüm korkulu rüyası, cehennem de varacağı son duraktır.”

“Allaha taatle uğraşmak en kârlı iş, doğru konuşan dil ise, en güzelidir.”

“Gaddarlık, herkes için kötü bir şeydir. Şan, şeref sahibi ve büyük zatlar için daha çirkindir.”

“Takva, dini ıslah, nefsi muhafaza eder ve mürüvveti süsler.”

“Akıllı; alçak dünyadan el çeken, cennet-i a’lâya göz dikendir.”

“Sabır en güzel huy, ilim en şerefli süs eşyasıdır.”

“Kalblerin gafletine, gözlerin uyanık olması fayda vermez.”

“Sıkıntıya düşmeden önce tedbirini alan kimse, ayağını sağlam yere basmış olur.”

“Sabır, insanın başına gelene katlanması demektir. Onu kızdırana karşı da kendisine hâkim olmaktır.”

“Kârlı olan, dünyayı ahiretle değiştirendir.”

“Cimri, dünyada kendi nefsine cömert davranmaz, bütün malını mirasçılara vermeye razı olur.”

“İhtiras, rızkı artırmaz.” “Mal, sahibini dünyada yükseltir, ahirette alçaltır.”

“Haset, bir dert ve hastalık olup, haset eden veya olunan helak olmadıkça, çaresi bulunmaz.”

“Günahlar birer dert olup, devası istigfardır.”

“İlim, maldan daha hayırlıdır!” 27.3.2001

Hazret-i Ali’nin veciz sözleri

“İlim, maldan daha hayırlıdır. İlim seni, sen de malı korursun.”

"Sabır iki kısımdır: Sevmediğin şeye sabretmek ve sevdiğin şeye sabretmek.”

“Sabır, en güzel iman kisvesi ve insanların en şerefli ahlâkıdır.”
“Şek, şüphe, yakîni bozar, imanı yok eder.”
“Mürüvvet; insanın, kendisini lekeleyecek şeylerden kaçınması ve güzellik kazandıracak şeylere yaklaşmasıdır.”
“Cömertlik ve cesaret, şerefli maksatlar olup, Allahü teâlâ bunları sevdiği ve denediği kişilere ihsan eder.”
“Sıkıntıya karşı sabretmek, bolluk anındaki afiyetten daha efdaldir.”
“Mümin, baktığında ibret alır. Bir şey verilirse, şükreder. Musibet ve belaya uğrayacak olursa, sabreder. Konuşacak olursa, Allahü teâlâyı hatırlatır.”
“Akıllı, iyiliklerini canlandıran, kötülüklerini öldürendir.”
“Tûl-i emel [Fazla yaşama arzusu], serap gibidir, bunu gören su sanıp aldanır.”
“İyiliği tamamlamak, yeniden başlamaktan daha hayırlıdır.”
“Kendi nefsinden razı olan, aldanmıştır. Ona güvenen, mağrur ve yolunu şaşırmıştır.”
“Gerçek dost, ayıbını görüp nasihat eden, gıyabında seni koruyan ve seni kendisine tercih edendir.”
“Ahmaklık; herşeyi fuzuliymiş gibi hiçe saymak ve cahil insanlarla arkadaşlık kurmaktır.”
“Allah için dost olan, kişiye doğru yolu gösteren, fesattan uzaklaştıran ve ibadetlerinde yardımcı olandır.”
“Fazilet; çok mal ve büyük işlerle değil, güzel kemâliyet ve hayırlı işlerle olur.”
“İslâmiyet, teslimiyettir. Teslimiyet, yakîndir. Yakîn, tasdîktir. Tasdîk, ikrardır. İkrar, edâdır, yerine getirmektir. Edâ ise ameldir.”
“Fazilet, en iyi maldır. Cömertlik, en güzel mücevherdir. Akıl, en güzel zinettir. İlim, en şerefli meziyettir.”
“Adalet, halkın dirliği ve düzeni, idarecilerin süsü ve güzelliğidir.”
“Akıllı kimse; dilini kötü söz ve gıybetten koruyan; mümin, kalbini şek ve şüpheden temizleyendir.”

“Yumuşaklık, öfke ateşini söndürür” 28.3.2001

Hazret-i Ali’nin veciz sözleri
“Yumuşaklık, öfke ateşini söndürür. Hiddet ise öfke ateşini körükler.”
“İyilikle emretmek, insanların en faziletli amelleridir.”
“İffet; nefsin koruyucusu ve kirlerden paklayıcıdır.”
“Sabır iki kısımdır; belaya sabır iyi ve güzeldir. Bundan daha güzeli, haramlara karşı sabırdır.”
“Haramlardan çekinmek, akıllıların şanı, şereflilerin tabiatındandır.”
“Allah korkusundan dolayı gözyaşı dökmek, kalbi nurlandırır. Tekrar günah işlemekten insanı korur.”
“Yaptığı günah bir işle övünmek, o günahı yapmaktan daha kötüdür.”
“Ârifin, yüzü nur ve tebessüm, kalbi korku ve hüzün doludur.”
“Dünya; güzel, aldatıcı ve geçici bir serap, çabuk yıkılan bir dayanaktır.”
“Sevgi, kalblerin birbirine yakınlaşması ve ruhların ünsiyetidir.”
“Mümin, baktığında ibret alır. Bir şey verilirse, şükreder. Musibet ve belaya uğrayacak olursa, sabreder. Konuşacak olursa, Allahü teâlâyı hatırlatır.”
“Akıl, müminin dostu; ilim, veziri; sabır, askerlerinin komutanı ve amel ise silahıdır.”
“İman ile amel, ikiz kardeş olup, birbirinden ayrılmazlar.”

"Haset edenin sevgisi sözlerinde görülür. Kinini işlerinde gizler. Adı dost, fiili düşmancadır."

"Yumuşak başlı olanlar; en sabırlı, derhal affedici ve en güzel huylu olan kimselerdir."

"Allahü teâlâdan hayâ etmek, insanı cehennem azabından korur."

"Gaflet, insana gurur getirir, helake yaklaştırır."

"Mümin, dünyaya ibret gözü ile bakar. İhtiyacı için karnını doyurur. Dünyadan konuşulduğu vakit, nefret ve tenkit kulağı ile dinler."

"Fazilet, gücü yettiğinde affetmektir."

"Hayâ ve cömertlik, ahlâkların en efdalidir."

"Kötü insan, hiç kimseye iyi zan beslemez. Çünkü o, herkesi kendisi gibi görür."

"Kâmil olan kimse, aklı, arzu ve isteklerine galip gelendir."

"Söz ilaç gibidir. Azı faydalı, çoğu zararlıdır."

"Ahmak ve cahil ile arkadaşlık etme!" 29.3.2001

Hazret-i Ali'nin veciz sözleri

"Ahmak ve cahil ile arkadaşlık etme! Ondan kendini koru! Nice ahmaklar var ki, arkadaş oldukları akıllı kimseleri helak ederler. Kişi arkadaşı ile ölçülür. Kalbler buluştuğu zaman birinin diğerine tesiri vardır."

"Dostların kötüsü, senin için külfete giren, seni özür dilemeye mecbur bırakandır."

"Cehennemlik görmek istiyen, kendi oturduğu hâlde, başkasını ayakta tutan kimseye baksın!"

"Bedende baş ne ise, imanda da sabır aynıdır. Başsız beden, sabırsız iman da olmaz."

"Dost edinin! Onlar sizin için dünya ve ahıret sermayesidir."

"Müslümanlar ahırete inanıyor. Kitapsız kâfirler inkar ediyor. Tekrar dirilmek olmasaydı, inanmıyanlar, bir şey kazanmaz, müslümanlar da zarar etmezdi. Fakat herkes dirilince, kâfirler sonsuz azab çekeceklerdir."

"Kendilerinden hayâ edilen kimselerle arkadaşlık etmek suretiyle amellerinizi güzelleştiriniz!"

"Mürüvvet iffetli olmak, nefse hakim olmak, darlıkta ve genişlikte bol bol ihsanda bulunmaktır."

"Halkın bir kısmı, beni çok sevip Eshab-ı kirama buğzeder. Ben bunları sevmem. Ben peygamber değilim. Bir kısmı da bana buğzedip, Sahabenin bir kısmını sever. Bunlar da Cehennemliktir."

Hükümdarlara nasihati:

"Ey hükümdar, sakın kibirlenme! Büyüklük taslıyanlara özenme. Çünkü Allahü teâlâ, her zorbayı zelil, her büyükleneni hakir ve zelil eder.

Affettiğinden dolayı asla pişman olma; cezalandırdığın için de sakın sevinme!

Halkının ayıbını gücün yettiği kadar ört ki Allah da senin halkından gizli kalmasını istediğin şeylerini örtsün. Kimseye kin gütme! intikam iplerini kes. Şunu bunu gammazlayanın sözüne sakın çarçabuk inanma. Çünkü gammaz ne kadar saf görünürse görünsün yine hilekardır.

Sadık ve kanaatkar adamları kendine sırdaş edin. Eğer bunlar seni alkışlamazlar ve yapmadığın bir takım işleri sana isnad ile keyfini getirmezler ise bunu da anlayışla karşıla. Zira alkışa ve yersiz övgüye müsamaha etmek insanı büyüklenmeğe sevkeder. Sakın insanların iyisi ile kötüsü, senin yanında bir

olmasın. Zira onları böylece eşit görmek bir tarafta iyileri iyilikten soğuturken kötülerin de fenalığa olan meylinde onlara cesaret verir.”

4- HORASAN VALİSİNİN TAVSİYELERİ

İdarecilere her devirde geçerli tavsiyeler 2.4.2001

Abdullah bin Tâhir’in tavsiyeleri:

***Abdullah bin Tâhir**, Abbâsî halifesi Me’mûn zamanında vâli idi..Horasan’da vâli olan Abdullah’ın babası Tâhir, oğlunun Rakka vâliliğine getirildiğini öğrenince, tecrübelerinden istifade ederek, bir idarecinin nelere dikkat etmesi, siyâsî ve diğer hususlarda hangi kâidelere riâyet etmesi îcâb ettiğini ihtivâ eden uzun bir mektup yazarak, oğluna gönderdi. İnsanların çok hoşlanıp, elden ele dolaştırdıkları, nihâyet halîfeye kadar ulaştırdıkları ve halîfenin beğenip, çoğaltarak bütün valîlere gönderdiği bu mektup özetle şöyledir:*

Ey oğlum, şunu iyi bil ki, Allahü teâlâ emrettiği şeylerden seni hesâba çekecek ve yaptığın işlerin; mükâfât veya cezâ olarak, karşılığını verecektir. O hâlde aklınla, zihninle, basîretinle, her şeyinle, Hak teâlâya vereceğin hesâba hazırlanmaya yönel. Hiçbir meşgûliyet bu mühim farzı terketmene ve gevşeklik göstermene sebeb olmasın. Çünkü bu, her şeyin başıdır.

Bir işle karşılaştığın zaman, önce Allahü teâladan korkarak istihârede bulun ve Resûlullah efendimiz vâsıtasıyla bildirdiği emir ve yasaklarına bağlı kalarak yapmaya çalış. Bu işin, Allahü teâlanın senin hakkında, râzı olduğu, beğendiği şekilde meydana gelmesini nasîb etmesi için O’ndan yardım iste!

Sana yakın olsun, uzak olsun, hoşlandığın ve hoşlanmadığın bir hususta herhangi bir kimseye muâmele ederken, sakın adâletten ayrılma.

Bütün işlerinde orta yolu tut. Îtidâlli olmak, orta yolda bulunmak çok takdir edilmiş, beğenilmiştir. Orta yolu tutmak, apaçık bir emniyet, fazîlet ve güzellik olup, insanı, istikâmet sahibi olmaya ve hidâyete sevkeder.

Hak teâlânın yardımı, muvaffakiyeti ve iki cihan seâdeti ise, istikâmet, hidâyet üzere bulunanlaradır. Bütün dünyâ işlerinde orta yol üzere bulun.

Bil ki, dünyâ işlerinde orta yol üzere bulunmak, kişinin izzet ve şerefini arttırır. Günahlardan korur. Ayrıca sen, kendini ve berâberinde bulunanları, ancak orta yolu tutmakla koruyabilir ve işlerini düzeltebilirsin. Orta yolu tut ve buna riâyet eyle.

Böylece işlerin tamam olur, gücün, kuvvetin artar. Sana tâbi olan insanlardan, yakınında bulunanlar ve uzağında olanlar, düzelip ıslâh olurlar.

Delilsiz kimseyi suçlama! 3.4.2001

Abdullah bin Tâhir’in idarecilere tavsiyeleri:

Kendisine vazife verdiğin hiçbir kimseyi herhangi bir şeyden dolayı, durumu iyice araştırmadan evvel, kat’ıyyen bir suç ile ithâm etme. Çünkü, tertemiz kimselere ithâmlarda ve kötü zanda bulunmak, büyük günahdır.

Arkadaşların ve yakınların ile ile alâkalı işlerinde iyi zanda bulun. Onlara sû-i zanda, yani kötü düşüncede bulunmaktan kaçın. Bu davranışın, onların iyi yetişmelerinde sana yardımcı olur. Allahü teâlanın düşmanı olan şeytan, yaptığın işlerde, hoşlanacak bir şey bulamasın. Çünkü sende azıcık bir zayıflık bulması, sû-i zannı ve hayatının tadını kaçıracak olan gam ve kederi gönlüne sokmak için kâfidir.

Bununla berâber, yakınlarına hüsn-i zannın ve emrin altında bulunanlara olan yumuşaklığın hiçbir zaman işlerini tâkibe, sorup araştırmana, dostların işlerini hâlletmene, ma'iyetindekileri gözetmene, onları dikkatle tâkib etmene mâni olmasın.

Allahü teâlânın hakkına mutlaka riâyet et. Suçlulara müstehak oldukları cezayı da vermekten geri durma. Bunu ihmal etme ve kat'iyyen gevşeklik gösterme! Suçlulara, cezâlarını vermekte gecikme. Aksi hâlde bu gecikmen, içinde bulunduğun hüsn-i zannı bozup, yok eder. Bu hususlara bildirilen şekilde riayet eylersen, dînin korunmuş ve mürüvvetin tamamlanmış olur.

Verdiğin her hangi bir sözü mutlaka yerine getir. Hayırlı bir şey vâdettiğinde, gecikmeden yap. Dâimâ iyilik yapmaya, iyilik sâhibi olmaya yönel! Sana iyilik yapanlara karşılık, iyilik mukâbelede bulun.

İdaren altında bulunanların ayıp ve kusurlarını görmezlikten gel. Lisânını yalan sözden ve yalancı şâhitlikten uzak tut ve böyle yalancılara, yalancı şâhitlere buğzet. Ayrıca nemmâmlardan yani söz taşıyanlardan uzak dur, onlardan alâkanı kes. İşlerinin, başında veya sonunda fesada uğrayıp bozulması, yalancıların sana yaklaşmaları ve sana yalan söylemeye cüret etmeleri ile başlar. Çünkü yalan, günahların başıdır.

Nemîme, sahibini selamete erdirmez. Nemmâm, yani koğucu ile arkadaşlık edenin de başı selâmete ermez. Ayrıca, koğucunun sözlerine uyarak hareket eden kimsenin hiç bir işi rast gelmez.

Ben istediğimi yaparım deme! 4.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in idarecilere tavsiyeleri:

Kötü arzulardan ve zulümden çok kaçın. Hattâ bunları hâtırından bile uzak tut. İdâren altında olanlara da, bu düşüncelerden uzak olduğunu göster. Onları adaletle, güzel idâre eyle. Aralarında hak ve doğrulukla kal ve seni hidâyet yoluna ulaştıracak mârifet bilgisi ile muâmele et. Kızdığın zaman kendine hâkim ol. Vakûr, ağırbaşlı ve yumuşak huylu ol. Bulunduğun mevkî sebebiyle kendini çok kıymetli zannetmekten, hiddet ve gururdan çok sakın.

Hem; **"Ben başta bulunuyorum, dilediğimi yaparım"** gibi bir düşünceye kapılmaktan çok sakın. Çünkü bu hâl, sende görüşün noksan olduğuna ve bir olan, ortağı bulunmayan Allahü teâlâ hakkındaki yakîninin azlığına alâmettir. Allahü teâlâ için niyetinde samîmî, ihlâslı ve O'nun hakkında yakîn sâhibi ol.

Şunu iyi bil ki; mallar çoğaltılmakla ve hazineler de biriktirilmekle, üzeri kilitlenmekle meyve vermez, artış göstermez. Ancak bu mallar, seninle bulunanların ıslâhı, haklarının kendilerine verilmesi, geçim sıkıntılarının giderilmesi gibi hususlar için kullanıldığı takdirde kıymetli olur ve o zaman meyve vererek artış göstermiş olur.

O hâlde hazînelerinde, hakîkaten artan mal biriktirmek istiyorsan, mallarını bu şekilde, İslâm'ın ve müslümanların faydaları için onlara hizmette harcamalısın. Bu gibi hususlara riâyet eder, hak sâhiplerine haklarını ödersen, kavuştuğun nîmetler elinde kalır ve Allahü teâlâ sana daha fazlasını ihsân eder.

Herkese karşı adâletle ve ihsân ile muamele edersen, onlar da sana itâatta bulunup, her söylediğini, her istediğini kolaylıkla yaparlar.

Kavuştuğun nîmetlerden, nîmete kavuşmana vesîle olanların hakkını ver. Onlara teşekkür et. İyilik ve âfiyet elbisesi giy. Hiçbir günahı hafif görme. Çünkü günahların hepsi Allahü teâlânın emirlerini yapmamak olduğundan büyüktür. Bâzı günahlar bâzılarına göre daha büyüktür.

Hasedciye hiç meyletme. Fâsık ve fâcire, açıktan günah işleyenlere merhamet gösterme. Nîmete nankörlük edene iyilikte bulunma. Düşmana yaltaklık etme. Söz taşıyan koğucunun söylediklerini tasdik etme. Hâini emin kabul etme. Fâsıklarla dostluk kurma. Azgın ve sapık kimselere tâbi olma ve onlara uyma. İkiyüzlü olanları medhetme.

Hiçbir insanı hâkir, aşağı görme. Hakîkaten çok muhtaç olup, senden bir şey istemeye geleni boş çevirme. Bâtıla hiç kulak verme. Mûziplik ederek insanları güldürenlerle alakadar olma. Aksi hâlde, sen de onlar gibi ciddiyetsiz, hafif meşrepli olursun.

İşlerin sana ahıreti unutturmasın! 5.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in idarecilere tavsiyeleri:

Âhırete hazırlanmak husûsunda gevşeklik, tembellik gösterme. İşlerin sana ahıreti unutturmasın. Günlerini, başkasına kızarak, onları azarlayıp lânet ederek ve gizli gizli sır, söz taşıyarak, herkesin gizli hâllerini araştırarak geçirme. Kendisine müsâmaha ederek veya ondan korkarak zâlimin zulmüne göz yumma. Âhirette göreceğin mükafâtı, alacağın sevabı, dünyada dünyâlık olarak bekleme.

Devamlı olarak, fıkıh âlimleri ile istişâre et. Kendini yumuşak huylu eyle. Tecrübe sâhiplerinin, akıl ve hikmet ehlinin ve görüşü keskin olanların fikirlerinden istifade et.

İstişâre ettiğin kimselerin arasına müslüman olmayanları ve cimrileri katma. Zararları faydalarından çok olan bu kimselerin sözlerini dinleme.

Divânlarındaki kayıtlardan ve yazılı oldukları diğer yerlerden askerlerinin durumlarını incele. İâşelerini bol eyle.İyi bil ki, Allahü teâlâ indinde hiçbir şey, adâletle hükmetmek gibi değildir. Çünkü adâletle hükmetmek, Allahü teâlânın öyle bir terâzisidir ki, yeryüzündeki bütün hâller onunla tartılır.

Hükümde ve amelde adâletin kâim olması, bu terâzi iledir. Böylece insanların durumları düzelir. Yolların emniyeti sağlanır, mazlum hakkını alır, diğer insanlar da haklarını kolayca alırlar. Böylece hayat güzelleşir. İtâat hakkı îfâ olunur. Yâni herkes itâatkâr olur. Allahü teâlâ âfiyet ve selâmet ihsân eder. Böylece din kâim olur, her tarafta dînimizin emir ve kâidelerine uyulur.

Allahü teâlânın emri husûsunda çok dikkatli, pek hassas davran. Ayıp ve fesâd olan işlerden, iftirâdan çok sakın. Suç sahiplerine, Allahü teâlânın emrettiği cezâları ver. Aceleci olma. Başkalarını rahatsız etmekten, sıkıntı ve üzüntü vermekten uzak ol. Rızkına kanâat eyle ki, gönlün rahat olsun. Gayretin, çalışman kararlı, istikrarlı olsun. Tecrübelerinden istifâde eyle. Sustuğunda çok dikkatli, uyanık ol! Konuştuğun zaman, doğruyu söyle.

Vâdinden dönme. Şuursuzca davranma. Gadap ve kızgınlıkla amel etme. Övünüp kibirlenme. Kendini beğenme. Şımararak, gururlanarak yürüme. Hafif, basit olanlarla, Hakk'ı tanımayanlarla, malını ölçüsüz savuran câhillerle düşüp kalkma.

Hasma karşı da insaflı ol! 9.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in idarecilere tavsiyeleri:

Hasma karşı da insaflı ol. Şüpheli, tereddütlü hâllerde dikkatli, ihtiyatlı, yavaş hareket eyle. Bir şeyin delîline iyice ulaş, delîli iyi tespit et ki, hükmün kat'î ve sağlam olsun. Maiyetinden birisini cezâlandırman îcâb ederse, herhangi bir himâye, müsâmaha ve ayıplayıcının ayıplama ihtimâli, cezâ vermene mâni

olmasın. İyi tespit et, acele etme. Temkinli davran. Dikkatli bak, kontrol eyle. Tedbirli ol ve iyi düşün. Gördüklerinden ibret al.

Rabbine karşı tevâzû üzere bulun. İdâren altında bulunanların hepsine yumuşak muâmele eyle. Nefsine, Hakk'ı hâkim kıl. Haksız yere, haram olarak kan akıtmaya kalkma. Çünkü bu, Allah katındaki suçların büyüklerindendir.

Onlara bir memur tayin edeceğin zaman, görüş, tedbir ve tecrübe sahibi, işinin ehli, idareciliği bilen, namuslu, dürüst kimseleri tayin et. Erzak husûsunda halkına bolluk sağla. Zîrâ bu, sana dayanan, üzerine aldığın vazifenin îcâbı olarak yerine getirilecek haklardandır. Hiçbir meşgûliyet seni, bu vazifenden alıkoymasın ve hiçbir mâni seni bu işleri yapmaktan uzak tutmasın.

İdâren altında bulunun yerlere vazifelendirdiğin kimselerin çalışmaları, hâl ve gidişâtları hakkında sana bilgi yazıp bildirecek emin kimseler gönder. Böylece vazifelendirdiğin memurların çalışmalarını tâkib et. Me'murlarına bir iş buyurmak gerekince, istediğin işin sonunu iyi düşün. Şayet bu işin âkıbetinde, selâmet, emniyet ve âfiyet görürsen ve bu işten güzel netîce, nasîhat, iyi karşılık umarsan, yap. Aksi hâlde vazgeç. O iş hakkında, ilim ve bâsiret sâhiplerine danış. Kişi sonunu düşünmeden bir iş yapmaya kalkarsa, kendini tehlikeye attığı gibi işleri de bozulabilir. Bu sebeple her işinde ihtiyatlı ol.

Bu günkü işini, yarına bırakma! Kendi işini kendin yapmaya çalış. Yarınki günde karşılaşacağın işler ve hâdiseler, yarına bıraktığın işleri yapmana mâni olur.

Bil ki, gün, geçtiği zaman, içindekileri de birlikte götürür. Bugünkü işini yarına bırakırsan, yarına iki günlük işi biriktirmiş olursun. Bu ise seni çok meşgûl eder, sonra hiç birini yapamazsın. Ama her günün işini o günde yaparsan, kendini ve bedenini rahatlatmış, sultânının işlerini de muhkem etmiş olursun.

Beraber olduğun, yanına girip çıkan kimselerin senin nazarında en hayırlı ve kıymetlisi, sende gördüğü bir kusuru, korkmadan ve çekinmeden, tenhâ bir yerde sana söyleyebilen kimse olsun. Böylelerinin sana olan samîmiyeti, muhabbeti elbette yapmacık ve gösteriş değildir.

"Allahü teâlânın gadabından sakın! 10.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in idarecilere tavsiyeleri:

Bir olan, eşi ve ortağı bulunmayan Allahü teâlâdan kork. Dâimâ O'nu murâkebe eyle! Hep O'nu düşün. O'nun gadabından sakın. Gece-gündüz, idâren altında bulunan insanları korumaya gayret eyle. Allahü teâlânın sana ihsân ettiği âfiyet nîmetini, âhıret için hazırlanmakta, mes'ûl olacağın şeyi düşünmekte kullan.

Allahü teâlâ ihsân ederek vâlilik mevkîinde bulunmanı nasîb etmiş ve idâren altında bulunanlara da şefkat ve merhametle muâmele etmeni emretmiştir. Ayrıca, insanlara karşı âdil davranmanı, Allahü teâlânın hakkına riâyet etmeni, insanlara O'nun emir ve yasaklarını tatbik etmeni, onları zararlı şeylerden korumanı, onların ırz ve nâmuslarını iyi muhâfaza etmeni, kanlarının dökülmesine mâni olmanı, yolculuklarında kendilerine yol emniyetini te'min etmeni, hâsılı, onları râhat ettirmeni emretmiştir.

Üzerinde en fazla dikat ve hassâsiyet göstereceğin, ehemmiyetle duracağın en mühim şey; Allah teâlânın sana farz kıldığı beş vakit namaza devâm etmektir. Ayrıca, namazlarını, Hak teâlâyı hatırlayarak, güzel abdest alarak, müstehab olan vakitlerinde, bütün âdâb ve erkânına riâyet ederek cemâatle kılmaktır.

Bundan başka, namazda okuduğun âyet-i kerîmeleri, acele etmeden, edeble oku. Namazın rükû, secde ve diğer erkânını, tam bir samîmiyet, ihlâs ve teslîmiyet ile îfâ et. Yapılan bütün iyi işlerin, hattâ diğer bütün ibâdetlerin, namazı güzel ve düzgün kılabilmek için olduğunu untma.

Bu hssta en ufak bir gevşeklik, tembellik gösterme ve kat'iyyen ihmâlkâr davranma. Bil ki, bütün işlerin düzenli olması namaza bağlıdır. Namaza bu şekilde devâm eden, her kötülükten uzaklaşır. Çünkü Allahü teâlâ meâlen; **"Doğru kılınan namaz, insanı fahşâdan ve münkerden her hâlde uzaklaştırır"** buyurdu (Ankebût sûresi: 45). Hem, berâber olduğun kimseleri de namaza teşvik et!

Beş vakit namazdan sonra yapman îcâbeden en mühim husus, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellemin sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılmak ve O'nun ahlâkı ile ahlâklanmaktır.

Bütün işlerinde orta yolu tut. İtidâlli olmak, orta yolda bulunmak çok takdir edilmiş, beğenilmiştir. Orta yolu tutmak, apaçık bir emniyet, fazîlet ve güzellik olup, insanı, istikâmet sâhibi olmaya ve hidâyete sevkeder.

“Nankörlerin cezası çabuk gelir!” 11.4.2001

Abdullah bin Tâhir’in idarecilere tavsiyeleri:

Her zaman ilme önem ver. Fıkıh âlimlerini, sâlihleri, Allahü teâlânın emirlerine uygun yaşayanları tercih eyle. Kişinin kendini süslediği şeylerden birisi, fıkıh ilmine sâhib olmak, fıkıh bilgisini elde etmek gayretinde olmak, başkalarını da buna teşvik etmek ve insanı Allahü teâlâya yaklaştıracak şeyleri bilmektir.

Bütün bunlara riâyet edersen, Allahü teâlânın yardımı ve muvaffakiyeti seninle berâber olur. Bunun sâyesinde, insanlar senin emrine tâzimde bulunur. Yönetimin onlara karşı heybetli olur. Böylece, herkes sana samîmiyet duymaya ve adâletine îtimâd etmeye başlar. Allahü teâlâya zannını güzel eyle ki, ma'iyetinde bulunanlar da sana dosdoğru davransınlar.

Şunu iyi bil ki, hüsn-i zan, iyi niyet sâhibi olduğun müddekçe kuvvet ve râhat bulursun. İşlerinde, arzu ettiğin, sevdiğin netîcelere hüsn-i zan ile iyi niyet ile kavuşursun. Hüsn-i zan sâyesinde insanları, seni sevmeye, bütün işlerinde dosdoğru ve dürüst olmaya dâvet edebilirsin. Hüsn-i zan sâhibi olursan, insanlar seni sever ve bütün işlerini severek, dürüstlükle yaparlar.

Evliyânın, Allah dostlarının işleri ile bizzat alâkadar olman, idâren altında bulunanları iyi gözetip, ihtiyaçlarını gidermen ve himâyelerini üstlenmen önde gelen tercihin olsun. Dînin ayakta durması ve sünnetin ihyâsı, ancak bu şekildedir.

Bütün bu işlerin hepsinde niyetini sağlam eyle. İhlâslı ol. Yaptıklarından mes'ûl olduğunu, işlemiş olduğu iyiliklerden mükâfât alacağını, kötülüklerden ise cezâ göreceğini çok iyi bilen kimsenin yaptığı gibi, devamlı kendini hesâba çek!

Muhakak ki, Allahü teâlâ dînini sağlam bir sığınak, izzet ve şeref kılmıştır. Dînine uyanları yüksek, şerefli eylemiştir. O hâlde idâre ettiğin, yetişmelerini üzerine alıp, kendilerini gözettiğin kimselere din yolun, hidâyet yolunu göster.

Doğruluk ve iyilik sâhibi kimseleri çok sev. Doğrulk üzere çalıştıkları müddetçe şeref sâhiplerinin yardımcısı ol. Zayıflara yardım eyle. Akrabânı ziyâret edip gözet.

Şunu iyi bil ki, mülk Allahü teâlânındır ve onu dilediğine verir. Dilediğinden ise çekip, geri alır. Sana yakın olup, nîmetlere bol bol kavuşanlar, Allahü teâlânın bu nîmet ve ihsânlarına nankörlük ederler, küfrân-ı nîmette

bulunurlarsa ve bu nîmetlerle övünüp büyüklenirlerse, o nîmetlerin elden çıkması ve cezânın gelmesi çabuklaşır ve hiçbir şey o kadar sür'atli değildir.

"Bâki kalan sadece Allah için verilendir!" 12.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in idarecilere tavsiyeleri:

Nefsine düşkün olmaktan çok sakın. Biriktirmen ve saklaman gereken hazînelerini; iyilik, takvâ, adâlet, idâresine memur olduklarını ıslâh, beldelerini îmâr işleri ile alâkadar olmak, canlarını korumak ve mahzunlara, muhtaçlara yardım etmek için kullan.

Hasenâtını, iyiliklerini çok eyle. Maldan bâkî kalacak, âhırete yarayacak olan, Hak yoluna sarfedilendir. Şükredenlerin şükürlerini iyi tanı ve kendilerini mükâfâtlandır. Sakın dünyâ ve dünyâ gururu, sana âhıret korkusunu unutturmasın.

Aksi hâlde üzerindeki hakları hafife almaya, küçümsemeye başlarsın. Bir işi mühimsemeyip ağır davranmak, insanı tefrite, ihmâlkârlığa götürür. Tefrit ise helâke sebeb olur.

Yaptığın her amel, Allahü teâlâ için olsun Sevâbını O'ndan bekle. Muhakkak ki, Allahü teâlâ, dünyâdaki nîmetini bol ve geniş olarak ihsân etmiştir ve bu fadlını da senin elinde meydana çıkarıp, göstermiştir. O halde bütün bunlara karşı şükret. Şükre sımsıkı sarıl. Yalnız Allahü teâlâya güven! Böyle yaparsan Allahü teâlâ, sana olan hayır ve ikrâmını arttırır. Allahü teâlâ, şükreden kimselere şükürleri kadar, ihsân sâhiplerini de ihsânları nisbetinde mükâfâtlandırır, sevâb ihsân eder.

Şunu iyi bil ki, seni, emrin altında olanların işleriyle meşgûl olmaktan men eden şeylerin en sür'atlisi, en tesirlisi cimrilik ve hırsdır. Mala karşı çok hâris olursan, çok toplayan ve az dağıtan, Allah için az veren veya hiç veremeyen biri olursun.

Böyle olunca, işlerinin pek azı doğru, düzgün olabilir. Emrin altında olanlar, ancak mallarından elini çektiğin, üzerlerinden zulmü kaldırdığın zaman sana muhabbet beslerler.

Dostlarının, dostluktaki samîmiyetleri de senin kendilerine olan iltifât ve ihsânların ile devamlı olur. Bunun için cimrilikten çok sakın. İnsanoğlunun ilk defâ cimrilik sebebiyle Rabbine isyânda bulunduğunu hâtırından çıkarma. İsyân eden âsî ise mahv, rezîl ve perîşân olmuş demektir.

İyi bil ki, sen vâli tâyin edilmekle, idâren altında bulunan, kendilerinden mes'ûl olduğun insanların hazînedârı, koruyucusu ve gözetleyicisi oldun. Bu vazifelerinden dolayı, idâren altında bulunanlara, koruyup gözetilenler mânâsına **ra'ıyye** denilmiştir. Çünkü idareci onları gözetmek için başlarında bulunur. Gözetmezse vazifesini yapmamış olur!

"İnsanlar sana rahat ulaşabilsinler!" 16.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in idarecilere tavsiyeleri:

"Hak yolunda cömertlik yapmak, yolunu kolaylaştırır. Cömertliğin, kulların en fazîletli ibâdetlerinden olduğun unutma. Bunun için cömertliği, kendine huy hâline getir. İş ve gidişât olarak cömertlikten râzı ol! Maaşlarını da arttır. Böylece Hak teâlâ onların ihtiyaçlarını gidermiş olur. Onların işleri de seninle kâim olur, kuvvet bulur. Ayrıca bu davranışınla kalplerinin bağlılığı ve emrine itâatleri fazlalaşır. Unutma ki, bir hükümdar; askerine ve emri altında olanlara merhametli ve adâletli davranır, onları koruyUp gözetir, insaf, yardım, şefkat ve

iyilikle muâmele eder ve kendilerine bolluk temin ederse, bu hâli, saâdet olarak ona kâfidir.

İhtiyaç içerisinde bulunan insanların haklarını araştır. Geçim yüklerini üzerine al, durumlarını düzelterek sıkıntıya düşmelerini önle. Bundan başka fakirlerin, miskinlerin, durumunu sana kadar getirmeye muktedir olmayanların hakkını aramada bizzat alâkadar ol. Gizli meselelerini, sıkıntılarını öğren. Allahü teâlânın izni ile hâllerini düzelt. Hastaların barınıp tedâvi görecekleri hastâneler yap. Onlara iyi bakıp, hizmet edecek, şefkatli davranacak hizmetçiler ve hastaları güzel muâyene ve tedâvi edecek tabibler tâyin eyle.

İşlerin çokluğu sende bıkkınlık meydana getirmesin ve insanlarla meşgûl olmana mâni olmasın. İnsanların yanına gelmelerine, sık sık müsâde eyle. Ulaşılamayan insan olma! Onlarla görüş, kendilerine sâkinlik göster. Merhamet kanatlarını onlara aç. Sevindiğini onlara göster. Bir şey istemekte ve konuşmakta kendilirene yardımcı ol. Onlara karşı şefkatli, merhametli ve cömerd ol. Verdiğini; üzmeden, başa kakmadan, cömertlikle, gönül açıklığı ile ver ve karşılığını yalnız Allahü teâlâdan bekle. Bu şekilde verilenlerin, Allahü teâlânın izniyle çok kârlı, kazançlı bir ticâret olduğunu bil.

Gördüğün dünya işlerinden ve senden önce, geçmiş asırlarda yaşayan helâk olmuş milletlerdeki başkan ve hükümdârların hâllerinden ve âkıbetlerinden ibret al. Sonra dîninin hükümlerine uyarak, dîninin ve kitâbının kâim olması için gayret edip, her hâlinde Allahü teâlânın emrine sımsıkı sarıl. Bunlara mugâyir ve Allahü teâlânın gadabına sebeb olan şeylerden uzak dur.

Bütün bu nasîhatlere riâyet edersen, beğenilen, düşmanların gözünde bile adâletinden râzı olunan; bütün işlerinde, adâlet, kuvvet, tedârik sâhibi kıymetli bir idâreci olursun. O halde, bu hussları yerine getirmeye gayret eyle ve hiçbir şeyi buna tercih eyleme ki, Allahü teâlânın izni ile işinin sonunda medholunmaya lâyık olasın.

Kusurlarını söyleyecek kimse bulundur! 17.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in idarecilere tavsiyeleri:

"Haramdan mal toplama ve malını isrâf ile harcama. Sık sık âlimlerin meclislerinde bulun, onlarla istişâre et ve kendileri ile berâber ol. Tek arzun; Hak teâlânın emirlerine tâbi olmak ve bunları yaymaya çalışmak, işlerin iyilerini, yüksek olanlarını tercih etmek olsun. Beraber olduğun, yanına girip çıkan kimselerin senin nazarında en hayırlı ve kıymetlisi, sende gördüğü bir kusuru, korkmadan ve çekinmeden, tenhâ bir yerde sana söyleyebilen kimse olsun. Böylelerinin sana olan samîmiyeti, muhabbeti elbette yapmacık ve gösteriş değildir.

Emrin altında bulunanlara ve başkalarına karşı, yaptığın herhangi bir iyiliği başa kakma. Sana yazdığım bu nasihatları iyi anlamaya çalış. Bu nasihatlar hakkında ve bunlarla amel etmek husûsunda sık sık düşün. Bütün işlerinde Allahü teâlâdan yardım iste ve hayırlı kılmasını dile. Muhakak ki, Allahü teâlâ doğru ile ve doğru olanlarla berâberdir. Hâl ve gidişâtın; Allahü teâlânın rızâsını kazanacak, O'nun dînine nizâm olacak, dînine tâbi olanlara izzet ve şeref bahşedecek, millete adâlet ve sulh te'min edecek şekilde olsun.

Allahü teâlâdan dilerim ki; yardımını, muvaffakiyetini, doğru yolda bulunmanı ve muhâfazanı güzel kılsın. Sana çok iyilikler ihsân etsin. Fazîlet ve rahmetini bol bol göndersin; düşmanlarını, hasımlarını ve sana baş kaldıran, haddi aşan azgınları helâk etsin. Sana ve emrin altındakilere âfiyet ihsân etsin. Şeytanı ve şeytanın vesveselerini senden uzak eylesin. İzzet, kuvvet ve yardım

ile işini yüksek eylesin. Muhakkak Allahü teâlâ kullarına yakındır ve onların duâlarını kabûl edicidir.”

Abdullah bin Tâhir, hâricîlere karşı askerlerini savaşa teşvîk için şöyle hitâb etti:

“Sizler, Allahü teâlânın dînine hizmet eden, dîninin emirlerini yapıp haramlarından sakınan, insanları, Allahü teâlânın yapışılmasını emrettiği ipine, yâni Kur’ân-ı kerîme ve emirlerine dâvet eden, dîninin bekçisi bahtiyâr kimselersiniz. O hâlde, düşmanlarınızla, yeryüzünde fesâd çıkaran, azgın, taşkın ve Ehl-i sünnet ve cemâat yolundan ayrılan, dîninden çıkan kimselerle mücadelede Allahü teâlâdan zafer ve yardım isteyiniz.

Zîrâ Allahü teâlâ, Kur’ân-ı kerîmde meâlen buyuruyor ki: **“Ey îmân edenler! Eğer siz, Allahü teâlânın dînine yardım ederseniz, O da size yardım eder ayaklarınızı sâbit kılar.”** Öyleyse sabır, sığınağınız olsun! Sabırla istediğiniz yardıma kavuşursunuz. Çünkü sabır, Allahü teâlânın size haber verdiği muhkem bir kale, giyilmesini emrettiği sağlam bir zırhtır.”

Adaleti ve cömertliği ile meşhur oldu 18.4.2001

Abdulah bin Tâhir; geliri çok, eli açık, çok cömert bir zât idi. Malı olduğu hâlde, Allah rızâsı için harcamayanları tenkid eder, böyle yapmayı hiç hoş görmezdi. “Hem kesesi dolu olmak, hem de iyilikle anılmak gibi iki haslet çok az kimsede bir araya gelebilir” derdi.

Cömertliği gibi adâleti de dillere destan idi. Bunun için, bir çok şâir onun hakkında mersiyeler yazmışlardır. Gâyet edîp, zarîf bir zât olan Abdullah bin Tâhir, aynı zamanda kuvvetli bir şâir idi. Çok güzel şiirleri vardır. Önceleri mûsikî ile meşgûl olmuş ise de, sonraları tövbe ettiği ve mûsikî âletlerini kırıp parçaladığı kaynak eserlerde bildirilmektedir. Çok şecâatli, cesur, heybetli bir zât idi. Aklı da cömertliği gibi çok idi. Çok sadaka verir, Allah rızâsı için çok harcardı. Adâleti meşhûr idi.

Dünyaya ve dünyalıklara önem vermezdi. Çünkü, dünyaya dalan kimselerin gafletleri bir gemi yolculuğuna benzer. Gemi bir sahile uğrar. Kaptan ihtiyaçlarını görmeleri için, karaya çıkmalarına müsaade eder. Geç kalmamalarını da tembih eder. Karaya çıkan yolcuların bir kısmı işlerini görüp hemen dönerler. Gemi boş olduğu için geminin en güzel yerine otururlar.

Bir kısmı da sahilin güzelliğine, yeşilliğine, kuşların ötmesine dalıp, gemi kalkmak üzere iken hatırlarlar. Koşarak gemiye gelirler. Fakat geç kaldıkları için, gemide ancak ayak altında bir yer bulabilirler.

Bir kısmı da sahildeki güzel eşyaları görünce, bunları alıp memleketlerine götürmek isterler. Bunları toplayıp gemiye yetişene kadar gemi iyice dolar. Ancak kendileri binebilirler. Emek çekerek aldıkları çok kıymetli eşyalar dışarıda kalır. Aldıklarına pişman olurlar. Fakat dişmanlıkları fayda vermez.

Bir kısmı da sahilin güzelliklerini tesiri ile zamanın nasıl geçtiğini anlayamazlar. Geminin hareket düdüğünü bile duymazlar. Topladıkları güzel çiçekler kıymetli madenler ellerinde kalır. Bir müddet sonra da vahşi hayvanlara yem olurlar.

İşte dünya hâli buna benzer. Güzelliklerine kapılıp nereden gelip nereye gideceklerinden gafil olanların hâli perişanlıktır. Çünkü ölüm ânında topladıklarının hiçbirini götüremeyeceklerdir. Hepsini dünyada bırakacaklardır. Hatta bıraktıkları onlara vebal getirecektir. Sağlığında da o malların muhâfazası derdiyle meşgûl olup, sıkıntıdaydı. Kısacası ölmeden önce de öldükten sonra da dünya malı sıkıntıdır.

Tahtı ters çevirten dua 19.4.2001

Abdullah bin Tâhir'in ne kadar âdil olduğu, mazlumları nasıl koruduğu husûsunda kaynak eserlerde şu menkıbe bildirilmektedir: "Bir zaman, zaptiyeler birkaç hırsız yakalamış, vâli Abdullah bin Tâhir'e bildirmişlerdi. Hırsızlardan biri kaçtı.

Diğer taraftan Hiratlı bir demirci, Nişâpur'a gitmişti. İşini bitirince, memleketine dönerken, gece vakti zaptiyeler kaçan hırsız zannedip, onu yakaladılar. Hırsızlarla berâber vâliye çıkardılar. Vâli; "Hepsini habsedin!" diye emir verdi. Demirci, hapishânede abdest alıp namaz kıldı. Ellerini uzatıp; "Yâ Rabbî! Günahım olmadığını, yalnız sen bilirsin ve beni buradan ancak sen kurtarırsın. Yâ Rabbî! Beni kurtar!" diye duâ etti.

Vâli, o gece rüyâda, dört kuvvetli kimsenin gelerek, tahtını tersine çevirdiklerini gördü ve uyandı. Hemen abdest alıp, iki rek'at namaz kıldı. Tekrar uyudu, aynı rüyâyı tekrar gördü. Uyanınca, bir mazlûmun âhını aldığını anladı.

"Binlerce top ve tüfek, yapamaz aslâ,/Gözyaşının seher vakti yaptığını,/Düşman kaçıran süngüleri, çok defâ,/Toz gibi yapar, bir mü'minin duâsı."diye düşünüp; "Ya Rabbî! Büyük, yalnız sensin! Sen öyle bir büyüksün ki, büyükler ve küçükler, sıkışınca, ancak sana yalvarır. Sana yalvaran ancak murâdına kavuşur" dedi.

Hemen, o gece, hapishâne müdürünü çağırtıp, hapishânede bir mazlûmun olup olmadığını sordu. Müdür; "Bunu bilemem. Yalnız, biri namaz kılıp, çok duâ ediyor. Gözyaşları döküyor" deyince, onu getirtti. Hâlini sorup anladı. Özür dileyip; "Hakkını helâl ve bin gümüş hediyemi de kabûl et ve herhangi bir arzun olunca bana gel!" diye ricâ etti.

Demirci; "Hakkımı helâl ettim ve hediyeni kabûl ettim. Fakat işimi, dileğimi senden istemeye gelemem" dedi. "Niçin?" deyince, demirci dedi ki: "Çünkü, benim gibi bir fakir için, senin gibi bir vâlinin tahtını birkaç defâ tersine çeviren sâhibimi bırakıp da, dileklerimi başkasına götürmem kulluğa yakışmaz. Namazlardan sonra ettiğim duâlarla, beni nice sıkıntıdan kurtardı ve murâdıma kavuşturdu. Nasıl olur da, başkasına sığınırım? Rabbim, nihâyeti olmayan rahmet hazînesinin kapısını açmış, sonsuz ihsân sofrasını, herkese yaymış iken, başkasına nasıl giderim? Kim istedi de, vermedi? İstemesini bilmezsen alamazsın. Huzûruna edeble çıkmazsan, rahmetine kavuşamazsın." Şiir:İbâdet eşiğine, kim ki, bir gece baş kodu,/Dostun lütfu, açar ona, elbette binbir kapu.

5- İBADETLERİN FAYDASI KİME?

İnsanların ibadet ve isyanları, Cenab-ı Hakk'ın celali, azameti, büyüklüğü karşısında aynıdır. Bütün insanlar, cinniler ve diğer mahlukat Allahü tealaya, en mütteki bir kul gibi ibadet etseler, O'na herhangi bir faydası olmaz. Bunun tersine bütün mahlukat O'nu inkâr etseler bunun da herhangi bir zararı olmaz.

Bazı kimseler, ibadet yapanların, boşuna zahmet çektiklerini zannetmektedirler. Yine bazıları, ibadetlerin Allahü teâlâya faydası olduğunu ve bunun için insanların ve cinnilerin ibadetle emrolunduklarını zannediyorlar.

Halbuki Şerefüddin Ahmet bin Yahya Müniri hazretleri buyuruyor ki: Böyle zannetmek çok yanlıştır. Bu şekilde yanlış düşünen kimse, perhiz yapmayan

hastaya benzer. Bu hastaya, doktor perhiz tavsiye ediyor. Bu hasta ise, perhiz yapmazsam doktora hiç zararı olmaz diyerek perhiz yapmıyor.

Hastanın perhiz yapmamasının doktora zararı olmaz. Fakat bu kişi, perhiz yapmayarak kendisine zarar vermektedir. Tabip, perhizi kendine faydası olduğu için değil, hastanın hastalıktan kurtulması için, yapmasını tavsiye etmiştir. Bu hasta, doktorun tavsiyesine uyarsa şifa bulur; uymazsa ölür gider. Tabibin bunda da hiçbir zararı olmaz.

Cenab-ı Hakkın emir ve yasaklarının faydaları insanadır. 6 Ülu'l-azm Peygamber, 313 Resul ve 124 binden ziyade Nebinin gayelerine heflerine baktığımızda, iyi insan, iyi aile ve iyi cemiyet meydana getirmek maksadını görüyoruz. Başka bir ifade ile söylemek gerekirse, insanların dünyada huzur ve sükun içerisinde yaşamaları, ahirette de ebedi saadete kavuşmaları hedeflenmiştir. İşte Allahü tealanın ve Resul-i Ekreminin emir ve yasaklarında gaye, maksat, hedef budur.

Kur'an-ı kerimde Zâriyât suresinin 56. ayet-i kerimesinde: "Ben, cinnileri ve insanları, ancak beni tanısınlar, bana ibadet etsinler diye yarattım" buyurulmaktadır.

Sevgili Peygamberimiz: "Akıllı kimse, nefsini hesaba çeken ve ölümden sonrası için amel işleyen (hazırlık yapan)dır" buyurmuşlardır.

Yine kendilerine insanların en iyisinin kim olduğu sorulduğunda: "Ömrü uzun olup, ameli güzel olandır" cevabını vermiştir. İnsanların en kötüsünün kim olduğu sorulunca da: "Ömrü uzun olup, ameli kötü olandır" buyurmuştur.

Demek ki, yaşamaktan maksat iyi işler yapmaktır. Bir kimsenin iyi veya kötü olduğu yaptığı işlerden anlaşılır. "Âyinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz," sözü de bunu ifade etmektedir. Bir kimse kötülüklerden kaçıyor, iyi işler yapıyorsa, o kişinin cennete gitme ihtimali çoktur. Onun için iyi kimselerle beraber olmaya çalışmalıdır.

İyilerle beraber olmak ve kötülerden kaçmak ço önemlidir. Farsça bir beyitte: "Her kuş kendi cinsiyle uçar; güvercin güvercinle, karga da kargayla" denilmiştir. Hadis-i şerifte buyurulmuştur ki: "Allahü teâa, bir kula hayır murad ettiği zaman, dinini kayıran kimseler yanında çalışmayı nasib eder. Şerri murad edilen kul da, dinini kayırmayan kötülerin yanında çalışır."

Bu mevzuda bizim çok güzel atasözlerimiz vardır. Bazılarını aşağıda arzetmeyi faydalı görüyoruz:

-Misçinin yanında duran mis kokar, isçinin yanında duran is kokar.

-Kıratın yanında duran, ya huyundan ya suyundan alır.

-Üzüm üzüme baka baka kararır.

-Körle yatan, şaşı kalkar.

-Arkadaşını söyle bana, kim olduğunu söyleyeyim sana.

Ayet-i kerimede şöyle buyurulmuştur: "Ey iman edenler! Allahtan korkup (kötülüklerden) sakının ve sadıklarla (doğrularla) beraber olunuz." (Tevbe suresi: 119)

Hadis-i şerifte de "Kişi, arkadaşının dini üzeredir. Herhangi biriniz, kiminle arkadaşlık ettiğine baksın" buyurulmuştur.

Diğer bir hadis-i şerifte ise: "İyi arkadaşın misali, misk satıcısına benzer; eğer sana ondan bir şey isabet etmezse, hiç olmazsa güzel koku siner. Kötü arkadaşın misali de, körükçüye benzer; eğer sana ondan kıvılcım sıçramazsa, kötü koku siner" buyurulmuştur.

“Üç kimseden kaçınız, yanlarına yaklaşmayınız” 23.11.2001

Ahir zamanda olduğumuz için hakiki âlim kalmadı. Dini konularda her kafadan bir ses çıkıyor. Sanki dini bozmak için sözbirliği yapılmış. Din düşmanlarının, müslümanları aldatarak, islâmiyeti içerden yıkmak için, din adamı şekline girmeleri, daha Eshâb-ı kirâm zamanında başladı. Bunlar, her asırda câhilleri aldatıp dinden çıkardılar ise de, islâmiyete zarar yapamadılar. Çünkü, her asırda çok sayıda fıkh âlimleri ve tasavvuf büyükleri vardı. Bu hakîkî din adamları, sözleri ile ve yazıları ile müslümanları uyarıyor, aldanmalarını önliyorlardı.

Şimdi, din âlimi azaldığı için, din düşmanları meydanı boş buldular. Din adamı olarak ortaya çıkıp islâmiyete saldırıyorlar. Müslümanların, bu sinsi düşmanları, tanıyabilmeleri için, islâm âliminin nasıl olacağını bilmeleri lâzımdır. Bu konuda büyük âlim **Muhammed Mâsum-i Fârûkî Serhendî** hazretleri buyuruyor ki:

İslamiyete uymıyan ve sapık yola kaymış olan, bid'at sahibi ile ve fâsık, kötü kimselerle arkadaşlık etmeyiniz! Bid'at sahibi olan din adamlarının yanlarına yaklaşmayınız! Yahyâ bin Muâz-ı Râzî , “Üç kimseden kaçınız. Yanlarına yaklaşmayınız” buyurdu.

Bu üç kimse, gâfil, sapık din adamı ve zenginlere yaltakcılık eden hâfız ve dinden haberi olmıyan tarîkatçılardır. Din adamı olarak ortaya çıkan bir kimse, Resûlullahın sünnetine uymazsa, yâni islâmiyete yapışmazsa ondan kaçmalı, yanına yaklaşmamalı, kitaplarını almamalı, okumamalıdır. Onun bulunduğu köyde bile bulunmamalıdır. Ona ufak yakınlık, insanın dînini yıkar.

O, din adamı değil, sinsi bir din düşmanıdır. İnsanın dînini, îmanını bozar. Şeytandan daha çok zararlıdır. Sözü yaldızlı ve pek tesîrli olsa da ve dünyayı sevmiyor görünse de, yırtıcı hayvanlardan kaçar gibi, ondan kaçmalıdır.

İslâm âlimlerinden Cüneyd-i Bağdâdî buyurdu ki, “İnsanı Se'âdet-i Ebediyyeye kavuşturacak tek bir yol vardır. O da, Resûlullahın izinde bulunmaktır”. Yine O buyurdu ki, “Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdığı kitapları okumıyan ve hadis-i şeriflerin gösterdiği yolda olmıyan din adamına uymayınız! Çünkü, islâm âlimi, Kur'an-ı kerimin ve hadis-i şeriflerin gösterdiği yolda olur”. Yine o buyurdu ki, “Selef-i sâlihîn, doğru yolda idiler. Sâdık idiler. Allahü teâlânın sevgisine, rızasına kavuşmuşlardı. Onların yolu, Kur'an-ı kerimin ve hadis-i şeriflerin gösterdiği yol idi. Bu doğru yola sımsıkı sarılmışlardı”.

Resulullahın yolunda bulunmak için 24.11.2001

Resûlullahın yolu, Selef-i sâlihînin yoludur. Selef-i sâlihîn, ilk iki asrın müslümanlarıdır. Yâni, selef-i sâlihîn deyince, Eshâb-ı kirâmın hepsi ile Tâbiînin ve Tebe'i tâbiînin büyükleri anlaşılıyor. Dört mezhep imamı, bu büyüklerdendir. O hâlde, Resûlullahın yolu, dört mezhebin fıkıh, akâid ve tasavvuf kitaplarında bildirilmiş olan yoldur. Dört mezhebin kitaplarından ayrılan kimse, Resûlullahın yolundan ayrılmış olur. Böyle olduğunu, Ehl-i sünnet âlimleri sözbirliği ile bildirmiştir.

Her asırda bulunan tasavvuf büyükleri ve fıkıh âlimleri, Selef-i sâlihînin yolunda idi. Hepsi islâmiyete bağlı idi. Resûlullaha vâris olmakla şereflenmişlerdi. Sözlerinde, işlerinde ve ahlâklarında, islâmiyetten kıl kadar ayrılmamışlardı.

Resûlullaha uymakta gevşek olanları, Onun ışıklı yolundan ayrılanları din adamı sanmamalıdır. Onların yaldızlı sözlerine ve ateşli yazılarına aldanmamalıdır. Yahudiler, hıristiyanlar ve budist, berehmen denilen Hind

kâfirleri de, tatlı ve yanık sözlerle, hîleli mantıklarla, kendilerinin doğru yolda olduklarını, insanları iyiliğe, saadete çağırdıklarını bildiriyorlar. **Ebû Amr bin Necîd** buyurdu ki, “Kendisi ile amel olunmayan ilmin, sahibine zararı, faydasından daha çoktur”.

Bütün saadetlerin yolu islâmiyettir. Kurtuluş yolu, Resûlullahın izinde olmaktır. Hak ile bâtılı ayıran alâmet, Resûlullaha uymaktır. Onun dînine uymıyan her söz, her yazı ve her iş kıymetsizdir. Hârika, açlıkla ve riyâzet çekmekle hâsıl olur. Yalnız müslümanlara mahsûs değildir.

Evliyânın büyüklerinden **Ebû Sa'îd Ebülhayr** hazretlerine sordular. Filanca kimse su üstünde yürüyor. Buna ne dersiniz? Bunun kıymeti yoktur. Ördek ve kurbağa da suda yüzer dedi.

Filan adam havada uçuyor dediler. Sinek ve çaylak da uçuyor. Sinek kadar kıymeti var dedi. Filan kimse, bir anda şehirden şehre gidiyor dediler. Şeytan da, bir solukta şarktan garba gidiyor. Böyle şeylerin dînimizde kıymeti yoktur. Merd olan, herkesin arasında bulunur. Alışveriş yapar, evlenir. Fakat, bir an Rabbini unutmaz, günah işlemez buyurdu. Hadis-i şerifte, “Günah işlemek, insanı küfre sürükler” buyuruldu.

Kalbin temiz olmasının alâmeti 25.11.2001

Abdüllah ibni Mübârek hazretleri buyurdu ki, “Müstehabları yapmakta gevşek davranan, sünnetleri yapamaz. Sünnetleri yapmakta gevşeklik de, farzların yapılmasını zorlaştırır. Farzlarda gevşek davranan da, marifete, Allahü teâlânın rızasına kavuşamaz”.

Allahü teâlânın emir yasaklarını yerine getiren ancak O’nun rızasına kavuşur. Kalbi temiz olur. Evliyânın büyüklerinden Ebû Ali Rodbârî hazretlerine sordular: Bir kimse, her türlü günahı işliyor sonra da Kalbim temizdir. Sen kalbe bak diyor. Buna ne dersin dediklerinde, onun gideceği yer Cehennemdir, haram işleyenin kalbi temiz olmaz, buyurdu.

Bid’at işleyenin yani Resulullahın yolundan, sünnetinden ayrılanın da kalbi temiz olmaz. Çünkü, hadis-i şerifte, “Bid'at sahipleri Cehenneme gideceklerdir” buyuruldu. Bir hadis-i şerifte, “Bid'at ortaya çıkaran ve bunu yapan kimseye şeytan çok ibâdet yaptırır. Onu çok ağlatır” buyuruldu. Bid’at, Resûlullah efendimizin ve Eshâbının zamanında olmayıp da daha sonra ortaya çıkan ve ibâdet olarak yapılan şeyler demektir.

Yine hadis-i şerifte, “Allahü teâlâ, bid'at işliyenin oruclarını, namazlarını, haclarını, ömrelerini, cihâdlarını, farzlarını ve nâfile ibâdetlerini kabûl etmez. Bunlar, yağdan kıl çıkar gibi islâmdan çıkarlar” buyuruldu.

Bu hadis-i şerif, dinde reform, değişiklik yapan, meselâ namazı, ezanı radyo ile, hoparlörle okuyan, namaz vaktini minârede ışık yakarak bildiren kimselerin zuhûr edeceklerini haber vermektedir.

Şeyh ibni Ebî Bekr Muhammed bin Muhammed Endülüsî, buyurdu ki: “Doğruyu tanı, doğru ol! Kâmil insanın her işi, düşünceleri, sözleri, ahlâkı, Resûlullaha tam uygun olur. Çünkü, bütün saadetlere, Ona uymakla kavuşulur. Ona uymak, islâmiyete yapışmak demektir”

Bunun için din işlerinde Resulullahın yolundan ayrılmış, reformcu, bid’at ehli, câhil ve fâsık olan din adamlarına danışmamalıdır. Dünyaya düşkün olanlarla birlikte bulunmamalıdır. Her işte, sünnete uymalı, bid'atten sakınmalıdır. Neşeli zamanlarda, islâmiyetin dışına taşmamalı. Sıkıntılı anlarda, Allahü teâlâdan Ümidi kesmemelidir. Her güçlük yanında kolaylık bulunduğunu unutmamalıdır. Neşede ve sıkıntıda hâli değişmemeli, varlıkta ve yoklukta aynı

hâlde olmalıdır. Hattâ, yokluktan rahatlık duymalı, varlıkta sıkılmalıdır. Olayların değişmesi, insanda değişiklik yapmamalıdır.

.

Resûlullaha uymak nasıl olur? 26.11.2001

Resûlullaha uymak nasıl olur? İslam büyüklerinden Muhammed Mâsum-i Fârûkî Serhendî hazretleri bu soruya şöyle cevap veriyor:

Günah işleyince, hemen tevbe etmelidir. Gizli işlenen günahın tevbesi gizli olur. Açık işlenmiş günahın tevbesi açık olur. Tevbeyi geciktirmemelidir. Kiramen kâtibîn melekleri, günahı hemen yazmaz. Tevbe edilirse, hiç yazılmaz. Tevbe edilmezse yazarlar.

Câfer bin Sinân buyurdu ki, “Günaha tevbe etmemek, bu günahı yapmaktan daha fenadır”. Hemen tevbe etmiyen de, ölmeden önce tevbe etmelidir. Verâ ve takvâyı elden bırakmamalıdır. (Takvâ) açıkça yasak edilmiş olan şeyleri, (Verâ) şüpheli şeyleri yapmamaktır.

Yasak edilenlerden sakınmak, emrolunanları yapmaktan daha faydalıdır. Büyüklerimiz buyurdu ki, “İyiler de, kötüler de, iyilik yapar. Fakat, yalnız sıddîklar, iyiler, günahtan sakınır”.

Hadis-i şerifte, “Kıyâmet günü Allahü teâlânın huzuruna kavuşanlar, verâ ve zühd sahipleridir” buyuruldu. Yine hadis-i şerifte, “Verâ sahibinin namazı makbûl olur”. “Verâ sahibi ile birlikte bulunmak ibâdettir. Onunla konuşmak sadaka vermek kadar sevaptır” buyuruldu.

Kalbinin ürperdiği işi yapmamalıdır. Nefsine uyma! Şüphe ettiğin işlerde kalbine danış! Hadis-i şerifte buyuruldu ki, “Nefse sükûnet ve kalbe ferahlık veren iş, iyi iştir. Nefsi azdıran, kalbe heyecan veren iş günahtır”. Yine hadis-i şerifte, “Helâl olan şeyler bellidir. Haramlar da bildirilmiştir. Şüpheli olanlardan kaçınız. Şüphesiz bildiklerinizi yapınız!” buyuruldu.

Bu hadis-i şerif gösteriyor ki, şüphe edilen ve kalbi sıkan şeyi yapmamalı. Şüphe edilmiyeni yapmak câiz olur. Bir hadis-i şerifte, “Allahü teâlânın, Kur'an-ı kerimde helâl ettiği şeyler helâldir. Kur'an-ı kerimde bildirmediği şeyleri affeder” buyuruldu. Şüpheli bir şeyle karşılaşınca, eli kalb üzerine koymalı. Kalb çarpması artmazsa, o şeyi yapmalı. Eğer, fazla çarparsa yapmamalıdır.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki, “Elini göğsüne koy! Helâl şeyde kalb sâkin olur. Haram şeyde çarpıntı olur. Şüpheye düşersen yapma! Din adamları fetvâ verseler de yapma!”. Îmanı olan, büyük günaha düşmemek için, küçük günahtan kaçar.

Bütün ibâdetlerini, iyiliklerini kusurlu bilmelidir. Allahü teâlânın emirlerini tam yapamadığını düşünmelidir.

İyi, kötü, herkese, güler yüz göstermeli 27.11.2001

Muhammed Mâsum-i Fârûkî Serhendî Resulullaha uymanın nasıl olacağını şöyle anlatır:

Kendinin ve çoluk çocuğunun nafakasını helâldan kazanmak için çalışmalıdır. Bunun için, ticâret, sanat yapmak lâzımdır. Selef-i sâlihîn, hep böyle çalışıp kazanırlardı. Helâl kazanmanın sevaplarını bildiren pekçok hadis-i şerif vardır.

Muhammed bin Sâlim hazretlerine: Çalışıp kazanalım mı, yoksa yalnız ibâdet yapıp tevekkül mü edelim dediklerinde, “Tevekkül etmek, Resûlullahın hâlidir. Çalışıp kazanmak da, Onun sünnetidir. Çalışıp da tevekkül ediniz”

buyurdu. Ebû Muhammed bin Menâzil, “Çalışıp da tevekkül etmek, bir yere çekilip ibâdet yapmaktan hayrlıdır” buyurdu.

Yimekte, içmekte adaleti, yâni orta hâlde olmayı gözetmelidir. Gevşeklik verecek kadar çok yimemeli. İbâdet yapamıyacak kadar da, perhîz etmemelidir. Evliyânın büyüklerinden Şâh-i Nakşibend hazretleri buyurdu ki, “İyi yi, iyi çalış!”. Sözün kısası, ibâdet ve iyilik yapmaya yardımcı olan herşey, iyi ve mübârektir. Bunları azaltanlar da, yasaktır. Her iyi işte, niyete dikkat etmelidir. İyi niyet olmadıkça, o işi yapmamalıdır.

İslâmiyete uymıyanlardan, bid'at ve günah işleyenlerden uzlet etmeli, yâni bunlarla görüşmemelidir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki, “Hikmet, on kısmdır. Dokuzu uzlettedir. Biri de, az konuşmaktadır. “ Böyle insanlarla zarûret kadar görüşmelidir. Vakitleri, çalışmakla, zikir, fikir ve ibâdetle geçirmelidir. Eğlenecek zaman, öldükten sonradır. Sâlih, temiz müslümanlarla görüşmeli, onlara faydalı olmalı ve onlardan faydalanmalıdır. Lüzûmsuz, faydasız sözlerle, zamanları zâyi' etmemelidir.

İyi, kötü, herkese, güler yüz göstermeli. Fitne çıkarmamalı. Düşman kazanmamalıdır. Hâfız-ı Şîrâzînin, dostlara doğru söylemeli, düşmanları güler yüzle ve tatlı dil ile idare etmelidir sözüne uymalıdır. Af dileyenleri affetmelidir. Herkese karşı iyi huylu olmalıdır. Kimsenin sözüne karşı gelmemeli. Münâkaşa etmemelidir. Herkese yumuşak söylemeli, sert söylememelidir.

Şeyh Abdüllah Bayal buyurdu ki, “Tasavvuf, namaz ve oruç ve geceleri ibâdet etmek demek değildir. Bunları yapmak her insanın kulluk vazîfesidir. Tasavvuf, insanları incitmemektir. Bunu hâsıl eden, vâsıl olmuştur”.

Evliyânın başka insanlardan nasıl ayırd edilebileceğini, Muhammed bin Sâlim hazretlerinden sordular. “Sözlerinin yumuşak olması ve huylarının güzel olması ve yüzünün güler olması ve ihsânının bol olması ve konuşurken itiraz etmemesi ve özür dileyenleri affetmesi ve herkese merhametli olması ile anlaşılır” buyurdu.

Kâmil imanın üç alâmeti 28.11.2001

Muhammed Mâsum-i Fârûkî Serhendî Resulullaha uymanın nasıl olacağını şöyle anlatır:

Az konuşmalı, az uyumalı ve az gülmelidir. Kahkaha ile gülmek, kalbi karartır. Çalışmalı, fakat karşılığını Allahü teâlâdan beklemelidir. Onun emirlerini yapmaktan zevk duymalıdır. Yalnız Ona güvenince, O, her dileği ihsân eder. Hadis-i şerifte buyuruldu ki, “Allahü teâlâ yalnız Ona güvenenin her dilediğini verir ve bütün insanları buna yardımcı yapar.“

Yahyâ bin Mu'âz-ı Râzî buyurdu ki, “Allahü teâlâyı sevdiğin kadar, herkes seni sever. Allahü teâlâdan korktuğun kadar herkes senden korkar. Allahü teâlâya kulluk ettiğin miktârda, herkes sana yardımcı olur”.

Kendi çıkarlarının arkasında koşma! Ebû Muhammed Abdüllah Râşî buyurdu ki, “Allahü teâlâ ile insan arasında olan en büyük perde, kendi nefsini düşünmesidir ve kendisi gibi âciz olan bir kula güvenmesidir. İnsanların değil, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmağı düşünmelidir”.

Âileye ve çocuklarına karşı tatlı dilli ve güler yüzlü olmalıdır. Onların haklarını yerine getirecek kadar aralarında bulunmalıdır. Onlara bağlanmak, Allahü teâlâdan yüzçevirecek kadar olmamalıdır.

Kimsenin aybına bakmamalı, kendi ayblarını görmelidir. Kendini hiçbir müslümandan üstün bilmemelidir. Her müslümanı kendinden üstün tutmalıdır. Her müslümanı görünce, kendi saadetinin, onun duâsını almakta olabileceğine

inanmalıdır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki, **“Üç şeyi yapan müslümanın îmanı kâmildir: Âilesine hizmet etmek, fakirler arasında oturmak ve hizmetçisi ile birlikte yimek”**. Bu üç şeyin, müminlerin alâmeti olduğu Kur'an-ı kerimde bildirilmiştir.

Selef-i sâlihînin, Allah dostlarının hâllerini öğrenmeli, onlar gibi olmaya çalışmalıdır. Kimseyi gıybet etmemelidir. Gıybet yapana mani olmalıdır. İşitince incineceği şeyi, arkasından söylediği zaman, sözü doğru ise, gıybet olur. Yalan ise iftirâ olur. Her ikisi de, büyük günahtır.

Emr-i mâruf ve nehy-i anil-münker yapmağı, dinimizin emir ve yasaklarını yaymayı âdet edinmelidir. Muhammed bin Alyân'a, Allahü teâlânın râzı olduğu nasıl anlaşılır dediklerinde, “Tâat etmek tatlı ve günah işlemek acı gelmesinden anlaşılır” buyurdu.

Fakir olmaktan korkarak, cimrilik yapmamalıdır. Şeytan, insanları fakir olursun diyerek ve fuhşa sürükliyerek aldatır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki, **“Âilesi çok, rızkı az olup, namazlarını iyi kılan ve müslümanları gıybet etmiyen, Kıyâmet günü benim yanımda olur”**

6- DÜNYA NEDİR? NE DEĞİLDİR?

25.4.2001

Dünyanın ne olduğu, ne olmadığı üzerine çok şey söylenmiş, çok şey yazılmıştır. Bütün kavgaların, savaşların, ölümlerin, cinayetlerin, vefasızlıkların, hainliklerin... velhasıl bütün olumsuzların, kötüklerin gerçek sebebi dünya ve dünyalıklardır. Bunun için dünyanın ne olduğunun doğru tespiti çok önemlidir. Doğru tespit yapanlar hem dünyada hem de sonsuz ahıret hayatında rahata, kurtuluşa ereceklerdir. Yanlış tespit yapanlarda hem dünyada hem de ahırette perişan olacaklar, sonsuz ahıret azabına düçar olacaklardır.

Öyleyse dünya nedir? Ölümden önce olan herşeye dünya denir. Bunlardan ölümden sonra faydası olanlar, dünyadan sayılmaz. Âhıretten sayılırlar. Çünkü dünya âhıret için tarladır. Âhırete yaramıyan dünyalıklar zararlıdır. Haramlar, günahlar ve mubahların fazlası böyledir.

Dünyada olanlar dine uygun kullanılırsa, âhırette faydalı olurlar, hem dünya lezzetine hem de âhıret ni'metlerine kavuşurlar. İyilik, kötülük dünya malında değildir. Bu malı kullanandadır. O hâlde mel'un olan kötü olan, dünya, Allahü teâlânın râzı olmadığı, âhıreti yıkıcı yerlerde kullanılan şeyler demektir.

Kendini ve Rabbini unutup lezzetlerine, şehvetlerine düşkün olanlar, yolda hayvanın süsü ile palanı ile otu ile uğraşıp, arkadaşlarından geri kalan yolcuya benzer. Çölde yalnız kalıp helâk olur. İnsan da ne için yaratılmış olduğunu unutup, dünya zînetlerine aldanıp, âhıret hazırlığı yapmazsa, ebedî felâkete sürüklenir.

Dünyaya düşkün olmak, âhırete hazırlanmaya mâni olur. Çünkü kalb onu düşünmekle, Allahı unutur. Beden onu elde etmeğe uğraşarak ibâdet yapmaz olur. Dünya ile âhıret doğu ile batı gibidir ki, birine yaklaşan ötekinden uzak olur. Bir kimse ibâdetini yapmaz, geçiminde kazançında, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını gözetmezse dünyaya düşkün olmuş olur. Allahü teâlâ herkesin kalbini bu kimseden soğutur. Bunu kimse sevmez.

İnsanların âhırette Cehennemden kurtulması yalnız kendi zamanlarındaki peygamberlere tâbi olmalarına bağlıdır. Dünyada yapılan bütün iyilikler, bütün

keşefler, bütün hâller ve bütün ilimler, peygamberlerin yolunda bulunmak şartıyla, âhırette işe yarar, yoksa Allahü teâlânın peygamberine tâbi' olmıyanların yaptığı her iyilik dünyada kalır ve âhıretin harap olmasına sebep olur.

Bu dünya âhıretin tarlasıdır 26.4.2001

Bu dünya âhıretin tarlasıdır. Burada tohumlarını ekmeyip yiyenler, böylece bir tohumdan kat kat meyve kazanmaktan mahrum kalanlar, ne kadar zavallıdır. Kardeşin kardeşten, ananın evlâddan kaçacağı o gün için, hazırlanmıyanlar, dünyada da âhırettede, aldanıyorlar ve sonunda pişman olacaklardır.

Şimdi bir kimse senelerce ibâdet etse, ömrünü nefsini temizlemekle geçirse, güzel huyları ile yanındakilere ve keşfettiği âletler ile bütün insanlara faydalı olsa, Muhammed aleyhisselâma tâbi' olmadıkça ebedî saâdete kavuşamaz.

Aklı başında olan, bu dünyayı fırsat bilip, bu kısa zamanda tohum ekerek, yanî Allahü teâlânın beğendiği işi yaparak, âyet-i kerîmede bildirilen, kat kat fazla meyveleri toplar. Cenâb-ı Hak bu kısa zamanda yapılacak hayırlı işlere ve ibâdetlere sonsuz ni'metler insân edecektir.

Zeyd bin Erkam hazretleri anlatır:

Birgün Ebû Bekr Sıddîk ile bir arada bulunuyorduk. Su istedi. Su ile bal getirdiler. Bunu görünce ağlamaya başladı. O kadar ağladı ki, yanındakileri de ağlattı. Kendisine sordular:

- Yâ Ebâ Bekr, niçin bu kadar ağlıyorsun? Şöyle cevap verdi:

- Birgün Resûlullahın yanında bulunuyordum. Bir kaç defa "Def ol git!" buyurdu. Etrafımda kimse yoktu. Bunun üzerine merak edip sordum:

- Yâ Resûlallah, kimi kovuyorsunuz? Cevaben buyurdu ki:

- Bu dünya kendisini süsleyip bana yaklaşmak istedi. Ben de kendisine, benden uzaklaşmasını söyledim. Giderken geri döndü, "Sen benden kurtuldun, fakat senden sonra gelcekler benden kurtulaamayacak." dedi.

Bu hadiseyi naklettikten sonra, hazret-i Ebû Bekir, “Bal ile suyu görünce bu hadiseyi hatırladım. Onun için ağlıyorum” buyurdu.

Ma'rifetname’deki hadîs-i şerîflerde dünya şöyle bildirildi:

“Bu dünya bir köprüdür ki, bundan hemen geçesiniz. Bunun tamiri ile uğraşmayıp, yolunuza devam edesiniz.”

“Arzûsu âhıret olup, âhıret neyyeti ile çalışana, Allahü teâlâ dünyayı hizmetçi yapar.”

“Yalnız dünya için çalışana sadece kaderinde olan kadar gelir. İşleri karışık üzüntüsü çok olur.” “Paraya, yiyeceğe tapınan kimse helâk oldu!”

Çocuklar gibi ağlar ve sevinirdik 1.5.2001

Îsâ aleyhisselâm, havârileri ile bir köye uğradı. Köy halkının kimisini kapı önünde, kimsini sokak ortasında ölü buldular. Îsâ aleyhisselâm buyurdu ki:

- Bunlar Allahü teâlânın gazâbına uğramış kimselerdir. Havâriler:

- Bunların günahlarının ne olduğunu öğrenmek isteriz, dediler.

Bunun üzerine, Îsâ aleyhisselâm Allahü teâlâdan ölüm sebebini bildirmesini niyâz etti. Allahü teâlâ şöyle bildirdi:

- Gece olunca sen kendilerine sor! Cevabını alırsın.

Gece olunca Îsâ aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ey köy halkı başınıza gelen nedir? İçlerinden birisi dedi ki:

- Ey Allahın peygamberi, dünya sevgisine dalmamız sebebiyle bu hâle geldik.

- Dünyayı nasıl sevdiniz?

- Bir annenin çocuğunu kaybettiği vakit, ağladığı, bulduğu vakit sevindiği gibi, biz de dünya malını kaybettiğimiz zaman ağlar, bulduğumuz zaman çok sevinirdik.

- Peki niçin hep sen konuşuyorsun, başkaları konuşmuyor?

- Ben onların yanında bulunuyordum. Onlardan değilim. Onlar şimdi çok feci bir şekilde azâb gördüklerinden cevap verecek hâlleri yoktur. Ben Cehennemin bir kenarında bekliyorum. Sonum ne olacak bilmiyorum. Îsâ aleyhisselâma,

- Bize Allahın sevgisini kazandıracak bir şey öğret dediklerinde;

- Dünyadan nefret edin, o zaman Allah sizi sever, buyurdu.

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

"Âhıretin sonsuz olduğuna inanan kimsenin, bu dünyaya sarılması çok şaşılacak şeydir."

"Dünya sizin için yaratıldı. Siz de âhıret için yaratıldınız. Âhırette ise, Cennetten ve Cehennemden başka yer yoktur."

"Sizlerin fakir olacağınızı düşünmüyor, bunun için üzülmüyorum. Sizden önce gelmiş olanlara olduğu gibi, dünyanın elinize bol bol geçerek Allahü teâlâya âsi ve birbirinize düşman olmanızdan korkuyorum."

"Dünyayı terk eyle ki, Allahü teâlâ seni sevsin. İnsanların malına göz dikme ki, herkes seni sevsin."

"Dünya mü'minin zindanı ve kıtlık yıllarıdır. Dünyadan ayrılınca zindandan ve kıtlıktan kurtulmuş olur."

Sakın onu ayağa kaldırmayın! 2.5.2001

Îsâ aleyhisselâm dünyanın ne olduğunu şöyle bildirdi:

"Dünyayı kendinize efendi edinirseniz, o da sizi kendisine köle eder." "Ey havârilerim, sizin için ben dünyayı sırt üstü yere vurdum. Sakın benden sonra onu ayağa kaldırmayın. Çünkü o habistir. Onu seven Allaha isyân eder. Âhıret ancak onu terk etmekle elde edilir."

Süleyman aleyhisselâm insan ve cinden meydana gelen ordusu ile, kuşlar da başı üzerinde gölge ederek giderken karşılaştığı bir âbid dedi ki:

- Ey Dâvûd aleyhisselâmın oğlu. Allahü teâlâ sana ne muazzam bir mülk vermiştir. Süleyman aleyhisselâm, cevaben:

- Mü'minin amel defterindeki bir tesbih bu mülkten daha iyidir. Bu mülk kalmaz. Fakat, o tesbih kalır, buyurdu.

Âdem aleyhisselâm Cennette yasak ağaçtan yedikten sonra, def'i hacet ihtiyacı hissetti. İhtiyacını giderecek yer bulamadı. Allahü teâlâ buyurdu ki:"Yâ Âdem burada def'i hacet yapılmaz. Onun yeri dünyadır." Bu hadise dünyanın ne olduğunu göstermektedir.

Cebrâil aleyhisselâm, hazret-i Nûh'a sordu:

- Sen peygamberlerin en uzun ömürlüsüsün, dünyayı nasıl buldun?

- Birinden girip diğerinden çıktığım iki kapılı bir han gibi.

Lokman aleyhisselâm oğluna buyurdu ki:

"Oğlum, dünya derin bir deryâdır. Çok kimse burada boğulmuştur. Bu deryada boğulmadan kurtulmak için senin gemin îmân, yatağın takvâ yelkenin Allaha tevekkül olsun ki batmadan kurtulasın."

Peygamberimiz buyurdu ki:

“En büyük emeli dünyalık olduğu hâlde, sabaha çıkan kimse, Allah katında bir kıymet taşımaz. Aynı zamanda, Allahü teâlâ onun kalbini dört şeye mübtelâ eder. Eksilmiyen ardı arkası gelmiyen telâş, bitmek bilmiyen meşgâle, zenginliğine ulaşamadığı fakirlik, asla sonunu getiremediği boş kuruntulardır.”

“Ma'nevi kötülüklerden kurtulup, basîret sahibi olmak istiyen var mıdır? İyi biliniz ki, dünyaya heves edip uzun emeller peşinde koşanların, emelleri nisbetinde, Allahü teâlâ kalblerini kör eder. Ve basjretlerini bağlar. Uzun emller peşinde koşmayıp, dünyadan yüz çevirenlere ise, Allahü teâlâ öğrenmeden ilim verir. Ve doğru yola hidâyet eder.”

Kötülük için şu üç şey onlara yeter! 3.5.2001

Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm Peygamber olarak gönderildiği zaman şeytanlar iblisin başında toplanarak, üzüntülerini bildirdiler. Bunun üzerine İblis onlara sordu:

- Bunlar dünyayı severler mi?

- Evet, dünyayı severler.

- Öyleyse üzülecek birşey yok. Onlara birçok haksız kazanç, sağlatırım. Lüzümsuz masraf yaptırırım. Ve lüzumlu yere para harcatmam. Zaten her kötülük bu üç şeyden meydana gelir.

Birgün Mûsâ aleyhisselam yolda giderken, ağlıyan bir kimse gördü. Dönüşte, aynı kişinin yine ağladığını görünce:

- Yâ Rabb! Bu kimse senin korkundan durmadan ağlıyor, senden af diliyor, dedi.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Yâ Mûsâ! Onun göz yaşları ile beyni de aksa yine affetmem. Çünkü onun kalbinde dünya sevgisi var.

Hazret-i Ali'ye dünyayı sorduklarında, buyurdu ki:

- Dünya helâline hesap, haramına azâb olan bir yerdir.

Hadis-i şeriflerde de şöyle buyuruldu:

“Allahü teâlâ dünyadan daha kıymetsiz bir şey yaratmamış ve onu yarattığından beri, bir kerre olsun ona nazar etmemiştir.”

“Aklı olmıyan dünyalık toplar, ilmi olmıyan dünyalık için düşmanlık eder.”

“Dünyayı anmak ve düşünmekle kalblerinizi meşgûl etmeyiniz.”

“Dünya ile aranızda bir munâsebet yok. Zîrâ ben dünyada yüz günü yola çıkan bir yolcu gibiyim. Yolcu, yolda bulduğu bir ağacın gölgesinde bir miktar istirahat ettikten sonra gölgeyi terk ederek yoluna devam ettiği gibi ben de yoluma devam edeceğim.”

“Dünya peşinde koşan, suda yürüyen insan gibidir. Bunun ayaklarının ıslanmaması mümkün müdür?”

“Ey insanlar! Günler geçiyor. Ömürler tükeniyor. Bedenler eskiyip çürüyor. Gece ile gündüz, hayvanların koşuştukları gibi koşuşuyor, uzakları yaklaştırıyorlar, yenileri eskitiyorlar. Ey Allahın kulları şu sözlerimde yasak arzûlardan uzaklaştıracak ve ebedî olan sâlih amelleri teşvik edecek şeyler çoktur.”

Dünya ile âhıret birbirinin zıddıdır 7.5.2001

İmâm-ı Rabbânî hazretleri dünyanın ne olduğunu şöyle bildirir:

Dünya yalancı yaldızlarla süslüdür. Kötü, çirkin kadına benzer. Yüzünü saçlar, kaşlar ben ile boyamışlardır. Görünüşü tatlıdır. Taze güzel körpe sanılır. Fakat, aslında güzel koku sürülmüş bir ölü gibidir. Sanki bir leştir. Ve böcekler

akrepler dolu bir çöplüktür. Su gibi görünen bir seraptır. Zehirlenmiş şeker gibidir. Aslı haraptır, elde kalmaz. Kendini sevenlere arkasına takılanlara hiç acımayıp en kötü şeyleri yapar. Ona tutulan ahlâksızdır. Büyülenmiştir. Âşıkları delidir. Aldatılmıştır. Onun görünüşüne aldanan sonsuz felâkete düşer. Tadına güzelliğine bakan nihâyetsiz pişmanlık çeker. Server-i kâinât buyurdu ki:
“Dünya ile âhıret birbirinin zıddıdır. Birbirine uymaz. Birini râzı edersen öteki gücenir.”

Demek ki bir kimse dünyayı razı ederse, âhıret ondan gücenir. Yânî âhırette eline birşey geçmez. Allahü teâlâ bizi ve sizi dünyaya düşkün olmaktan ve dünyayı ele geçirmek için insanlık vazîfelerini çiğneyenleri sevmekten muhâfaza eylesin.

Bu pek kötü olan dünya nedir? Dünya, seni Allahü tealâdan uzaklaştıran şeyler, demektir. Kadın çocuk, mal, rütbe, mevki düşüncesi Allahü teâlâyı unutturacak kadar aşırı olursa, dünya olur. Çalgılar oyunlar, (Mâlâyânî) ile yânj faydasız, boş şeylerle vakit geçirmek (kumarlar, kötü arkadaş, kötü filimler, mecmûa ve romanlar) hep bunun için dünya demektir.

Âhırete faydası olmayan ilimler, dersler de hep dünyadır.

Din ile dünyayı birlikte kazanmak imkânsızdır. Âhıreti kazanmak istiyenen dünyadan vazgeçmesi lâzımdır. Bu zamanda dünyayı tamamen terketmek kolay değildir. Hiç olmazsa hükmen terk etmek yâni terk etmiş sayılmak lâzımdır. Bu da her işte islâmiyete uymak demektir. Yiyecekte, içecekte, giyecekte ve ev kurmakta islâmiyete uymak lâzımdır.

İslâmiyete uymakla zînetlenen bir kimse, dünyanın zararından kurtulmuş olur. Ve âhıreti kazanır. Dünyayı böyle hükmen de terk edemiyen kimse, münâfık demektir. Îmânlı olmasını söylemesi âhırette kendisini kurtarmaz. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

“Dünya iki gündür. Biri sevinç, biri de üzüntü günüdür. Bunların her ikisi de geçicidir. Öyle ise geçici olan dünyayı bırakıp da geçici olmıyan âhıret ni'metlerine kavuşmak için çalışın!”

“Dünya için dünyada kalacağın kadar çalış, âhıret için orada kalacağına göre çalış!”

“Allahü teâlâya muhtaç olduğun kadar, itâat et! Cehennem ateşine dayanabileceğin kadar günah işle!”

Dünya insanın gölgesine benzer 8.5.2001

İbrahim Hakkı hazretleri Ma'rifetnâme'de dünyayı şöyle bildirir:

Dünya geçici gölgedir. Ona güvenen nadimdir. O seninle kalsa da sen onunla kalmazsın. Dünyadan çıkmadan önce, kalbinden dünya sevgisini çıkar. Dünya lezzetlerine aldanmayan, Cennet ni'metlerine kavuşur. İki âlemde aziz ve muhterem olur.

Dünya haraptır. Şerbetleri seraptır. Ni'metleri zehirli, safâları kederdir. Bedenleri yıpratır. Emelleri artırır. Kendini kovalayandan kaçar, kaçanı kovalar. Dünya bala, içine düşenler de sineğe benzer. Ni'metleri geçici hâlleri değişicidir. Dünyaya ve bunlara düşkün olanlara inanılmaz. Çünkü bunlarda vefâ ve safâ bulunmaz.

Fâni olanı ver ki bâki olanı alasın, kendini bilen kimsenin bu dünyaya düşkün olmasına şaşılır. Şakîler dünyaya sarılır. Saîdler bâkî olana sarılır. Bedeninle dünyada ol, kalbinle âhıreti bul. Nefsin arzûlarını terk eden pak olur, âfetlerden selâmet bulur. Allahü teâlânın râzı olmadığını terk edene Allahü teâlâ ondan iyisini ihsân eder.

Dünyayı anlıyan onun sıkıntılarından üzülmez. Dünyayı anlıyan ondan sakınır. Ondan sakınan nefsini tanır. Nefsini tanıyan rabbini bulur. Mevlâsına hizmet edene dünya hizmetçi olur. Dünya insanın gölgesine benzer. Kovalarsan kaçar, kaçarsan seni kovalar. Dünya, âşıklarına mihnet yeridir. Lezzetlerine aldanmıyanlara ni'met yeridir. İbâdet edenlere, kazanç yeridir. İbret alanlara hikmet yeridir. Onu tanıyanlara selâmet yeridir. Ana rahmine nisbetle Cennet gibidir. Âhırete nisbetle çöplük gibidir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

"Dünya malından, sarıldığınız, sakladığınız herşey yanınızda kalmıyacaktır. Sizden ayrılacaktır. Ancak Allah rızâsı için yaptığınız iyilikelr ve ibâdetler sizinle beraber kalacaktır."

"Ey Âdem oğlu dünyada yaşayacak kadar zarûri miktara râzı ol! Zîrâ ölecek olana bu azık kâfidir."

"Dünya malını (kötü maksatlarla) çoğaltanlar, alçakların ta kendileridir. Onlar âhırette aşağı makamlarda kalacaklardır."

"Bir kimse, dünyadan kaçırdığı birşeye üzülürse, Cehenneme bin yıllık yol yaklaşır. Âhıretten kaçırdığı bir şeye üzülürse, Cennete bin yıllık yol yaklaşır."

"Dünyada ihtiyacından fazlasını alan, bilmiyerek helâkını almış olur."

"Mü'minin dünyalıktan birşeyi artarsa, Allahü teâlâ katında derecesi azalır. Eskisi gibi kalmaz."

Dünyaya düşkün olanın hali 9.2001

Hasta, hastalığı sebebiyle, yemeğin tadını olamadığı gibi, dünyaya düşkün olan, dünya sevgisi ile yanan bir kimse de, ibâdetlerin tadını olamaz. Peygamber efendimiz, Dahhak hazretlerine buyurdu ki:

- Tuzlu ve baharatlı yemekleri yiyip üzerine süt içen sen misin? O da:
- Evet, öyledir, yâ Resûlallah, dedi.
- Bu yemekler nereye gidiyor, ne oluyor?
- Sonu ma'lum yâ Resûlallah.
- İşte Allahü teâlâ dünyanın sonunu âdem oğlunun yediği yemeğin sonuna benzetmiştir.

Bişr-i Hafî hazretlerine, " Falan zengin öldü" dediler. "Dünyayı topladı. Fakat kendini dağıtarak âhırete gitti." buyurdu.

"Fakat, birçok iyilik yaptı, hayır hasenatta bulundu" dediler. Buyurdu ki:

"Hayır onlar fayda vermek. Çünkü o dünyanın peşinde koşuyordu. Kalbinde dünya sevgisi vardı."

Îsâ aleyhisselâma dünya, zayıf, yaşlı fakat çok süslü bir kadın şeklinde göründü. Kadına sordu:" Kaç def'a evlendin?" " Sayılmayacak kadar çok" " Ne oldu bunlar? " " Hepsini ben öldürdüm." Bunun üzerine Hz. şöyle buyurdu:

"Geçmiş kocalarını teker teker öldürdüğünü görüp onlardan ibret almadan seninle evlenmek istiyen zavallılara binlerce yazık olsun!".

Peygamber efendimiz de dünya hakkında şöyle buyurdu:

"Âhırete göre dünya, birinizin parmağını denize daldırıp aldığı su gibidir. O parmak ile ne getirilebilir?"

"Ey benim ümmetim ve eshâbım! En güzel hayata kavuşan, dünya kendisini terketmeden, önce kendisi dünyayı terk edendir."

"Dünya malı çok olan değil, hakkın verdiğine kanaat eden zengindir."

"Dünya ve içindekiler mel'undur. Ancak Allahü teâlâyı zikr, Kur'ân-ı kerîm okumak ve Allahın rızâsı için olan sözler ve işler mel'un değildir."

"Dünyaya, altın ve gümüşe ve bunlara gönül verenlere la'net olsun."

"Altın ve gümüşün kulu helâk oldu, sürçmedi, tamamen helâk oldu."

“Fakir olsun, zengin olsun kıyâmet günü herkes, keşke dünyada ölmiyecek kadar geçimim olsaydı, diye temenni edecektir.”

“Ümmetimin kötülükleri dünya ni'metleri ile gıdalanıp, göbek büyütenlerdir.”

Varlıkta sabır daha kıymetlidir 10.5.2001

Süleyman aleyhisselâm başkalarına çeşitli yemekler yedirir, fakat kendisi kuru ekmekle kifâyet ederdi. Var olana sabır, yok olana sabırdan daha kıymetlidir. Bunun için Allahü teâlâ Resûl aleyhisselama dünyayı bazan genişletti. Bazan da daralttı. Zaman gelir bolluk içinde olur, zaman gelir açlıktan karnı üzerine taş basarlardı. Sıkıntı ve meşakketleri enbiyâsına, evliyâsına, sonra da derecelerine göre, herkese verdi. Bunların hepsi âhıretteki derecelerini yükseltmek içindi.

Bir çocuğunu korumak için, şefkatlı bir annenin çocuğundan bazı yemekleri men etmesi hattâ ona ilâç ve tedâvinin acılığını tattırmasına benzer.

Büyükler hep zarûri miktar ile ve buna yakın ihtiyaç ile yetinmişlerdir. Orta hâlde bile bulunmamışlardır.

İnsanın dünyaya bağlılığı iki yönden olur. Birincisi dünyayı sevmesi âdeta ona köle olmasıdır. Bu, kalb ile olur. Kalb ile dünyayı seven kimsede kibir, ucub, hıyanet, hased, riyâ sû'i zan, yaltaklanma övgüyü sevme gibi vasıflarla kendini gösterir. Buna bâtınî bağlılık denir. Zîhirî bağlılık ise, dünyanın zevk sefâsına dalmaktır.

Dünyaya bağlılığın diğer yönü ise, bedenîdir. Bedenî ihtiyaçlarını temin etmek için, âhıreti unutup tamamen dünya ile meşgûliyetidir. İnsanların, nereden geldiğini, nereye gideceğini yaratanını, unutması hep bu iki alâka yüzünden olur. Yâni kalbin dünyayı sevmesi bedenin dünyalık ile meşgûl olmasıdır.

İnsan kendini yaratanı, dünyanın yaratılış hikmetlerini tam anlayabilseydi, sadece Allaha ulaştıracak yolda lâzım olacak şeyleri tedârik etmekle uğraşırdı. Bunun dışında başka şeylerle vakit geçirmezdi.

İnsanların bir kısmı, saâdeti servette, parada zannetti. Toplayıp yığdılar. Fakat cimrilikten dolayı doyasıya yiyip içemediler. Ölünceye kadar günleri böyle geçti.

Bir kısmı da, mevki, makam sahibi olmakla, saâdete kavuşacağını sandı. İnsanları emri altında çalıştırmağa, onlara emirler, tâlimatlar vermeği büyük zevk edindiler.

Böylece bu dünyalık zevkler, hepsini Allah’tan alıkoydu. Gerçek saâdetten mahrum kaldılar. Ebedî felâkete düçâr oldular.

Ümmetimin fitnesi mal toplamak 14.5.2001

Dünya hâlleri rü'yâ ve gölgeye benzer. Dünya geçicidir. Gidicidir. Dünya sıkıntı ve zorluk yeridir. Haramları terk, büyük devlet ve büyük saâdettir. Günahlara rağbet, Allahü teâlânın azâbını gerektirir. Dünyanın sonu fenâ, dinin gayesi rızâdır. Bu dünya, haramları terk eden için ni'met, ibâdet eden için ganîmet, ibretle bakan için hikmet, ma'nasını anlıyan için selâmet yeridir.

Maksadı bilen kimseler, boş şeylerle vakit geçirmedi. İhtiyacını temin ederken, Allahü teâlâyı unutmadılar. İnsan ihtiyacından fazla dünyalığa dalarsa meşgalesi artar. Ve bunlar birbirini takip ederek çeşitli sıkıntılara sebep olur. Böyle dünya meşgale ve sıkıntıları kaplıyan insan, Allahü teâlâyı düşünemez.

Dünyalıktan yalnız âhıret azığı olacak miktarını almalı fazlasını atmalıdır. Yâni dünyalıktan, insan kendisini tehlikeden koruyacak, ibâdetine yardım edecek kadar almalıdır.

Böylece kalb bedenin meşgalesinden kurtulunca, bütün mevcûdiyetiyle Allahü teâlâya yönelir, ömrü huzur içinde geçer.

Hadîs-i şerîfte, **“Altın ve gümüşe tapınanlara la'net olsun**” buyuruldu. Dünya peşinde koşmak, şehvetlerin peşinde koşmaktan daha fenâdır. Mal, para peşinde koşmak, Allahü tealânın emirlerini unutturursa bundan büyük felâket olmaz. Böyle kimse, kendisinin kulu olur. Kendine tapınır. Paeygamberimiz, **“Geçen ümmetlerin herbirine fitneler verildi. Benim ümmetimin fitnesi, mal, para toplamak olacaktır**.” buyuruldu. Dünyalık peşine düşerek âhıreti unutacaklardır. Diğer hadis-i şeriflerde de dünyanın ne olduğu şöyle bildirildi:

“Kim dünyalık peşinde olarak sabahlarsa, Allahü teâlâ onun işini zorlaştırır. Malzemelerini dağıtır. Kendisini aç gözlü kılar. Yoksulluğu gözünün önünde canlanır. Dünyadan da nasibinden fazla bir şey kendisine verilmez. Fakat âhıret düşüncesi ile sabahlıyan kimsenin işini Allahü teâlâ kolaylaştırır. Varlığını korur. Kalbini zenginleştirir. Kendisi yüz çevirdiği hâlde dünyalık da kendisine teveccüh eder, yönelir.” “Dünyayı âhırete tercih edeni, Allahü teâlâ üç şeye mâruz bırakır. Kalbinden hiç çıkmıyan sıkıntı, hiç kurtulamadığı fakirlik ve doymak bilmiyen hırs.”

“Allahü teâlâ dünyayı sevdiğine de sevmediğine de verir. Âhıreti ise yalnız sevdiğine verir.”

Hep dünyayı istemekle geçirdin! 15.5.2001

Hadîs-i kudsîde buyurdu ki:

“Ey insan oğlu! Ömrünü hep dünyayı istemekle geçirdin. Cenneti ne zaman istiyecek, onun için ne zaman amel edeceksin? Sabahleyin dünya işi için üzüntülü kalkan, bana kızarak sabahlamış olur. Şaşarım o kimseye ki, dünyadan gitmesi yaklaştığı hâlde, o hâlâ dünyaya dalmış gidiyor.

Dünyaya taptınız, beni görmeği unuttunuz! Dünyayı sevenin yakîni yoktur. Ona harîs olanın tevekkülü yoktur. Onu istemekte ileri gidenin, ma'rifeti yoktur. Geçici ni'met, bitici hayat ve fâni şehvet elde eden, kendine zulmetmiş rabbini unutmuş ve dünya hayatı onu aldatmıştır. Ey insan oğlu! Dünya sevgisi ile kalblerinizi öldürmeyiniz! Dünyaya rağbetiniz gibi, bana rağbet etseydiniz, iki cihanda iyilerden olurdunuz.

Ey insan oğlu! Dünyayı sevdiğin hâlde, benim muhabbetimi nasıl istersin. Benim muhabbet ve rızâmı dünyanın terkinde ara! Dolu kalbini bana ibâdet için boşalt, bedenini rahattan çek!

Ey insan oğlu! Dünyayı tanıyıp atan, hâlis olur. Âhıreti bilip onun için çalışan, vâsıl olur. Rızâmı arayan, aza kanâat etmesi için dünyayı terk etsin!

Ey insan oğlu! Helâl sana, damla damla, haram ise sel gibi gelir. Eğer, seli terk edip, yüzünü damla damla gelene çevirirsen, hâlin ve kalbin benimle saf olur.

Ey insan oğlu! Dünyadan kaçırdıklarına üzülme, ondan eline geçenlere de sevinme! Çünkü ben dünyaya gönül vermiyen, sâlih kullarım için, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği gönüllerin düşünmediği ni'metler hazırladım.” (Ma'rifetnâme)

Âyet-i kerîmelerde buyuruldu ki:

“Biliniz ki, dünya hayatı ancak, oyun ve mal kazanmak için boş yere sıkıntı, çekmek, elbise konak gibi süsler ve aranızda neseb ve makam övünmeleri, mal ve evlâdla iftihar etmektir. Bunlar şuna benzer ki, yağmur tohumları bitirdiği zaman, çiftçiler onu görüp hayret ve sevinç içinde olurlar. Sonra sen onu bir âfetten sararmış, küçülmüş parçalanmış görürsün. "İşte dünya hayatı böyle çabuk geçer." dünya hayatını ve süsünü beğenenlere âhırette şiddetli azâb vardır. Dünya zînetini bırakıp âhıreti beğenenlere Allahü teâlâdan magfiret ve rıdvân vardır. Dünya hayatı ancak, aldatıcı ve çabuk geçicidir.” (Hadid-20)

“Mal ve evlâd dünya hayatının süsüdür. Bâkî olan, sâlih ameller, rabbinin katında, mal ve evlâdlardan ve dünyalıklardan iyidir.” (Kehf-40)

Sonu olan, sonsuz ile ölçülebilir mi? 16.5.2001

Dünyanın ömrü, âhıretin sorsuzluğu yanında, denize nisbetle bir damla kadar bile değildir. Daha doğrusu, sonu olan, sonsuz ile ölçülebilir mi? Bunun için Allahü tealâ dostlarına merhamet ederek sonsuz ni'mete kavuşmaları için, dünyada birkaç gün sıkıntı çektiriyor. Düşmanlarına, hîle, istidrâc yaparak, biraz lezzet verip, çok elemlere sürüklüyor.

Dünyanın tatlı şeyleri ve geçici ni'metleri, ancak dinimize uymağa yardımcı oldukları zaman, faydalı ve helâl olurlar. Dünya kazancı âhıret kazancı ile birlikte olduğu zaman işe yarar. Âhıreti kazanmağa yardımcı olmıyan dünya zevkleri şekerle kaplanmış zehir gibidirler.

Dünya zevkleri, bedene, nefse tatlı gelen şeylerdir. Hâlbuki insan yalnız bunun için yaratılmadı. Âhıret ise, rûha mahsus olan, hakîkî zevk ve lezzetlerin de yeridir. Dünya ile âhıret birbirinin zıddı, tersidir. Birini sevindirmek, ötekinin gücenmesine sebep olur. Yâni birinde zevk aramak, ötekinde elem çekmeğe sebep olur.

O hâlde, dünya ni'metleri lezzetleri çok olanlar, bunlara lâzım olan şükrü yapmazlarsa âhırette çok korkacak, çok acı çekecektir. Bunun gibi, dünyada, tehlikelerden sakındığı, çalıştığı halde çok acı çeken mü'min, âhırette çok lezzete kavuşacaktır.

Âyet-i kerîmelerde buyuruldu ki:

“Dünyalık olarak size verilen şey, dünya hayatının meta ve süsüdür. Onunla geçinir ve övünürsünüz. Âhırette Allah katında, verilen ni'met ebedî olup, ondan hayırlı ve bâkidir. Bunu anlamıyor musunuz?” (Kassas-60)

“Kim dünya hayatını ve onun zînetini arzû ederse, onların yaptıklarının karşılığını burada tamamen öderiz.” (Hud-15)

“Dünya hayatı, ancak oyun, boş şeyle meşgûl olmaktır. Âhıret ve ni'metleri dâimi olduğundan, daha hayırlıdır. Bunların farkını anlamaz mısınız?” (En'am-32)

“Mekkeliler dünya hayatı ve geniş rızık ile ferahlanırlar. Hâlbuki dünya hayatı, âhırete göre çok çabuk geçicidir.” (Rad-26)

“Dünyalıklardan sizin yanınızda olanlar, fâni lakin Allahü teâlâ katında olan, hazîne ve rahmetler dâimidir.” (Nahl-96)

“Belki siz, dünyayı âhırete tercih edersiniz. Hâlbuki, âhıret hayırlı olup, ni'metleri dâimidir.” (A'lâ-16-17)

İnsan rızkından fazlasını yiyemez! 17.5.2001

İnsan ne kadar dünyalık biriktirirse biriktirsin, sadece rızkını yer. Fazlasını yiyemez. Çünkü, insanın rızkı değişmez, azalmaz ve çoğalmaz. Ve zamanından geri kalmaz.

Îsâ aleyhisselâm buyurdu ki:
"Siz dünya için çok çalışıyorsunuz. Hâlbuki bu kadar çalışmasanızda, Cenâb-ı Hak rızkınızı verir. Âhıret husûsunda tembel davranıyorsunuz. Hâlbuki âhırette îmânsız, amelsiz rızık yoktur."
Dünya işlerinde tevekkül etmek gerekir. Ahıret için işe tevekkül olmaz. Ne amel işlenirse ahırette sadece bunun karşılığına kavuşulacaktır. Ne gariptir ki, insanoğlu, tevekkül etmesi gereken dünya işlerinde tevekkül etmiyor; gece gündüz çalışıyor; Ahıret işlerine gelince, ibadet etmiyor Allah kerimdir, affeder diyor.
Mesut olmak için varlıklı olmak şart değildir. Çok fakirler vardır ki, zenginlerden daha iyi daha mes'ud yaşar. Allahü teâlâ kendisinden korkanlara, dinine sarılanlara ummadıkları yerden ırzk gönderir. Hadîs-i Kudsîde, “Ey dünya! Bana hizmet edene hizmetçi ol! Sana hizmet edene güçlük göster!” ve “Yâ Rabbî! Beni sevenlere hayırlı mal ver. Bana düşmanlık edenlere mallarını ve çocuklarını düşman eyle!” buyuruldu.
Bazı kimseler zamanlarındaki âlimlere, kendilerinin çok ibâdet yaptıklarını, fakat taddını duymadıklarını söylediklerinde, “Şeytanın kızı yanınızdadır; bana elbette, kızının evine giderek, ziyâret eder. Şeytan gittiği yeri karıştırır, bozar. Şeytanın kızı, dünya malıdır. Kızın evi de sizin kalbinizdir.” demişlerdir.
Dünya hiç kimseye kalmamış. Sultan da olsa kral da olsa günü gelince çekip gitmiş. Beni İsrailden biri ölmüştü. Bir köşk ile iki oğlu kaldı. Köşkü taksimde anlaşamadılar. Duvardan bir ses geldi. "Benim için birbirinize düşman olmayınız. Ben bir pâdişâh idim. Çok yaşadım. Mezarda yüzotuz sene kaldım. Sonra toprağımla çanak, çömlek yaptılar. Kırk sene evlerde kullandılar. Kırıldım. Sokağa atıldım. Sonra benimle kerpiç yaptılar. Bu duvarın inşaasında kullandılar. Birbirinizle döğüşmeyiniz. Siz de benim gibi olacaksınız" dedi.
Hadîs-i şerîflerde şöyle buyuruldu:
“Dünyaya düşkün olmak, insanın âhıretine zarar verir. Âhıretini seven dünyadan sakınır. Bu böyle olunca, siz bâkîyi fâni üzerine tercih ediniz!” “Dünyalığı azalt ki, hür yaşayasın!” “Dünya ne güzel binektir. Ona bininiz ki, sizi âhırete yetiştirsin.”

İnsan yaratılış gayesini unutursa! 22.5.2001

İnsan dünyaya gönderiliş gayesini hiçbir zaman unutmamalıdır. Gönderiliş gayesini, Rabbini unutup, nefis yemeklere, lâtif elbiselere, arabalara, yazlıklara, kışlıklara meyleden kimse, Kâ'be yolculuğunda, ba'zı yerlerde eğlenip, ba'zan bindiği hayvana yem verip, çok hizmetler ve bakım ile onu süsleyip, renkli çeşitli palanlarla bezeyen çeşit çeşit otlarla besliyen ve temiz su arayıp, sulayan hacı adayına benzer. Nihayet hac kâfilesi onu bırakıp gider. O ise haccı ve kâfilenin uzaklaşıp gittiğini bile düşünmez. Sahrada yalnız başına kaldığından, hayvanı ile beraber, yırtıcı hayvanlara av olacağından gafildir.
İşte, âhıret yolcusu da, yalnız yemek ve içmesini iyi yapmakla zaman harcar, elbise ve ev süslemekle meşgûl olursa, ne için yaratıldığını unutup, ibâdet ve ma'rifetten uzaklaşırsa, o zaman huzûr Kâ'besinden uzak ve korkulu dünyada kafileyi kaçırmış olup, tabat karanlığında aldanmış, nefs ve şeytan elinde yenik ve ezik olur.
Akıllı ve uyanık olan kimse, kendi işinde ve dünyasında hiç üzülmeyen, emellerini kısa tutup, sabaha çıkamıyacağını düşünen, ibâdetine kuvvet verecek

ve irfan yolunda yürüyecek miktardan fazla geçim derdi olmıyandır. **Hasan-ı Basrî** hazretleri dünyayı şöyle ifade eder:

“Dünya altından olsa, elbet geçicidir. Âhıret topraktan bir çömlek olsa, akıllı, olanlara devamlı olan çömleği geçici olan altından çok sevmek lâzım olurdu. Nerede kaldı ki, çabuk kırılan çömlek dünya ve devamlı olan altın âhırettir.”

İbni Mes'ud hazretleri de dünyaya düşkün olmanın zararını şöyle bildirir:

“Dünya yalnız dostlarına değil. Allah düşmanlarına da düşmandır. Yâni iyileri kötü yola düşürmek, kötüleri de daha kötüye sürüklemek ister.”

Hadîs-i şerîflerde de şöyle buyuruldu:

“Bir kimsenin dert ve meşgalesi, dünya olursa, Hak teâlâ fakirliği o kimsenin iki gözü arasına kor ve o kimsenin dünyadaki bütün çabalarına boşa çıkarır, işlerini çıkmaza sokar.”

“Bir kimsenin dert ve meşgalesi dünya olursa, Hak teâlâ, onu bana komşu olmasını haram eder. Ben, dünyanın tamiri için değil, harab edilmesi, yıkılması için gönderildim.”

“Dünya için üzülün, Allahına karşı öfkelenmiş olur.”

“Dünyanın tatlı şeyleri âhıretin acılarıdır, acıları ise tatlılarıdır.”

“Helâlından olarak dünyalığı üstünlük ve övülmek için toplıyanlar, kıyamet günü Allahı gadaplı olarak bulurlar.”

Dünya hakkında âlimlerin sözleri 23.5.2001

Dünya bir leştir. Bundan faydalanmak istiyen, köpeklerle düşüp kalkmaya dayanıklı olmalı.(Hz.Ali)

Dünya büyücüdür. Kendisini sevenleri büyüler. (Mâlik bin Dinar)

Âhıret sevgisi bulunan kalbe, dünya baskı yapar, fakat dünya sevgisi olan kalbe âhıret uğramaz. Çünkü âhıret keremlidir. (Ebû Süleymân Dârânî)

Dünyalık için ne kadar üzülürsen o nisbette âhıret sevgisi kalbden çıkar. Âhıret için ne kadar üzülürsen, o nisbette dünya sıkıntısı kalbden çıkar. (Mâlik bin Dinar)

Dünya ile âhıret birer kuma gibidir. Birisini memnun eden, diğerini gücendirir.(Hazret-i Ali)

Eğer bütün varlığı ile helâlından dünya bana yönelse, üzerime bulaşacak bir pislikten kaçar gibi ondan kaçarım. (Fudayl bin İyâd)

Dünyadan, dünyalık ile uzaklaşmak istiyen, ateşi barut ile söndürmeğe çalışan gibidir.(Bekir bin Abdullah)

Dünya yılan gibidir. Cildi yumuşak, fakat zehiri öldürücüdür.(Hazret-i Ali)

Dünyalık peşinde koşan, durmadan tuzlu su içen gibidir. İçtikçe harareti artar.(Hazret-i Îsâ)

Dünyayı sevene her ne verilse doymaz, daha fazlasını ister.(Süleyman Dârânî)

Dünyanın Allah katında hiçbir kıymeti yoktur. Allahın rızâsını kazanmak ancak dünyayı terk etmekle mümkündür.(Ebud Derda)

Dünyada herkes misâfirdir. Yanındaki şeyler emânettir. Misâfirin gitmekten, emânetin ise geri alınmaktan başka çâresi yoktur.(Fudayl bin Îyâd)

Biz öyle kimselere yetiştik ki, onlara göre dünya, sahibine iade edilmek üzere imanet edilmiş bir şey idi. Kolayca ve hafifce âhirete göçmeleri de bundandı. (Hasan-ı Basrî)

Kul, irfan makamlarında yükseldikçe dünyanın ona olan nefreti artar. Artık, o dünyayı taleb de etse, dünya ona teveccüh etmez. Çünkü onun kalbinde dünya kendisine bir yer bulamaz. (Aliyyü'l-Havvas)

Allah'ın o âbid ve zâhid kullar ile sizin aranızda çok fark var. Onlar, dünya kendilerine teveccüh etmişken ondan kaçtılar. Size gelince, dünya size arka çevirdiği halde, siz onun peşine düşmüş gidiyorsunuz. Dünya öyle bir yer ki, peygamberler aç, hayvanlar tok dolaşmış. (İbrahim bin Edhem)

Dünyadan bir iyilik beklemeyin. Bir iyilik gelerse bunu, fazlalık bilin, kâr bilin. (Hasan-ı basri)

"Dünya malına, makamına gönül bağlamayın! 24.5.2001

Dünya ile ilgili ayet-i kerimeler:

Altmıştan fazla âyet-i kerimede, dünya malına, makamına gönül bağlanmaması tenbîh buyuruluyor:

"Dünya hayatını âhıretten daha çok mu beğeniyorsunuz? Dünya hayatında ele geçenler, âhırettekilerden çok azdır" (Tevbe-38)

"Mâl ve çocuklar, dünya hayatının süsleridir. Sonsuz kalıcı olan iyi işlerin sevapları, Rabbinin yanında daha iyidir" (Kehf-46)

"Ey insanlar! Bu dünya hayatı, çabuk biten bir hayat ve faydalanmadan ibârettir. Âhiret ise, devamlı olarak kalınacak, durulacak yerdir. Bir günah işleyen kimse, ancak onun misli ile cezâlandırılır. Erkek ve kadınlardan her kim de, mümin olarak sâlih amel, yâni iyi bir amel işlese, o kimseler Cennete girerler ve orada hesapsız rızklar ile mükâfâtlandırılırlar" (Mümin 39-40)

"Mal ve dünyadan size verilen şey, yalnız hayatta bulunduğunuz müddetce, onunla geçinmektir. Îman edip, Rablerine tevekkül edenler için, âhirette Allahü teâlânın indinde, dünya nîmetlerinden hayrlı ve dâimî çok sevap vardır" (Şûrâ 36)

"Onlara, dünya hayatı misalinin tıpkı şöyle olduğunu anlat:Gökten indirdiğimiz su ile yeryüzünde yetişen bitkiler birbirine karışır, ama sonunda rüzgârın savuracağı çerçöpe döner."(Kehf-45)

"Yeryüzünde olan şeyleri; insanların hangisinin daha iyi amel işlediğini ortaya koyalım diye, yeryüzü için süs yaptık. Şüphesiz biz, yeryüzünde olanları kupkuru bir toprak haline getirebiliriz. (Kehf- 7-8)

"Kadınlara, oğullara, yığın yağın biriktirilmiş altun ve gümüşe, salma güzel atlara, hayvanlara, ekinlere olan ihtiraskârâne sevgi, insanlar için bezenip süslenmiştir. Bunlar, dünya hayatınıng eçici birer faydasıdır. (Âl-i İmrân- 14)

"Tam yer zinet ve ihtişamını takınıp süslendiği, sahibleri de ona her halde kâdir olduklarını sandıkları bir sırada geceleyin veya gündüzün ona emrimiz gelivermiştir ki sanki dün de yerinde yokmuş gibi tâ kökünden koparılıp biçilmiş bir hale getirmişizdir. (Yûnus- 24)

"Ey iman edenler, ne oldunuz ki, size "Allah yolunda elbirlik gazaya çıkın" denildiği zaman yere (mıhlanıp) ağırlaştınız? Ahirete mukabil dünya hayatına mı razı oldunuz? Fakat bu dünya hayatının faydası, âhiretin yanında pek azdır." (Tevbe- 38)

O seni terk etmeden sen onu terk et! 28.5.2001

Kur'an-ı kerimde dünyayı zem eden, kötüleyen nice âyet-i kerimelerin yanında, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın da pek çok hadis-i şerifleri vardır. Bu hadis-i şeriflerden birkaçını bildirelim:

Abdüllah ibni Ömerin rivayet etmiş olduğu hadis-i şerifte Resûlullah , “Allahü teâlânın indinde kıymetli bir kimse bile olsa, bir kula (ihtiyacından fazla) dünyalık az bir şey verilse, Allahü teâlânın katındaki derecesinden bir miktâr eksiltilir” buyurdu.

Ebû Hüreyre hazretlerinin rivayet ettiği hadis-i şerifte Peygamberimiz : “Yâ Rabbî! Muhammedin âilesinin rızkını kendilerine kâfî gelecek miktâr kadar gönder” diye duâ buyurdu.

Bir hadis-i kudsîde, “Ey Âdem oğlu! Ömrünü dünyayı toplamakta harcettin. Cenneti hiç istemedin” buyurulmuştur.

“Dünyada garîb veya yolcu gibi ol ve kendini ölmüş say!”

“Mes'ûd o kimsedir ki, dünya onu terk etmezden önce, o dünyayı terk etmiştir.Yâni gönlünden çıkarmıştır.”

“Arzusu âhiret olup, âhiret için çalışana Allahü teâlâ, dünyayı hizmetçi yapar.”

“Âhiretin sonsuz olduğuna inanan kimsenin, bu dünyaya gönül bağlaması, çok şaşılacak şeydir.”

“Dünya sizin için yaratıldı. Siz de âhiret için yaratıldınız! Âhirette ise, Cennetten ve Cehennem ateşinden başka yer yoktur.”

“Sizlerin fakir olacağınızı düşünmüyor, bunun için üzülmüyorum. Sizden önce gelmiş olanlara olduğu gibi, dünyanın elinize bolbol geçerek, Allahü teâlâya âsî ve birbirinize düşman olmanızdan korkuyorum.”

“Dünyaya düşkün olma ki, Allahü teâlâ seni sevsin. İnsanların malına göz dikme ki, insanlar seni sevsin!”

“Dünya hayatı, geçilecek bir köprü gibidir. Bu köprüyü tezyîn etmekle uğraşmayın. Hemen geçip gidin!”

“Dünyaya, burada kalacağınız kadar, âhirete de, orada kalacağınız kadar çalışınız!”

“Dünya ile aramızda bir münasebet yok. Zira ben dünyada, yaz gününde binitiyle yola çıkan bir yolcu gibiyim. Yolcu, yolda bulduğu bir ağacın gölgesinde bir miktar istirahat ettikten sonra gölgeyi terkederek yoluna devam ettiği gibi, ben de yoluma devam edeceğim.”

“Kaza – kadere razı olmayan...” 29.5.2001

İmam-ı Rabbani hazretleri dünya nimetleri ile ilgili bir nasihatında şöyle buyuruyor:

Dünyanın hoşa giden şeyleri ve geçici nimetleri ancak, bu parlak dine uymakta yardımcı oldukları zaman, faydalı ve helâl olurlar. Dünya kazancı, âhıret kazancı ile birlikte olduğu zaman işe yarar. Âhıreti kazanmaya yardımcı olmıyan dünya nimetleri, şekerle kaplanmış zehir gibidirler.

Bunlarla, ahmak olanlar aldatılmaktadır. Allahü teâlânın bildirdiği tiryâk ile bu zehirlere ilâc yapmıyanlara yazıklar olsun! Bu şekerli, tatlı zehirleri, dinin emirlerini ve yasaklarını yapmak güçlüğüne katlanarak tedavi etmiyenlere çok acınır.

Kısaca, dine uymak için biraz çalışan, biraz harekete geçen kimse, sonsuz olan kazançlara kavuşur. Dinin emirlerine ve yasaklarına uymak çok kolaydır. Fakat az bir gaflet ile ve gevşeklik ile de bu sonsuz nîmetler elden çıkar. Uzağı gören, doğru düşünebilen akıl sahibinin, bu parlak dine uyması lâzımdır. Ceviz ile kozalak ile oyuna dalarak faydalı şeyleri elden kaçıran çocuk gibi olmamalıdır.

Dünya işinizi yaparken, dine uymaya dikkat ederseniz, Peygamberlerin yolunda bulunmuş olur, bu sağlam dîni nûrlandırmış ve yaşatmış olursunuz!

Hergün insanın karşılaştığı herşey, Allahü teâlânın dilemesi ve yaratması ile var olmaktadır. Bunun için, irâdelerimizi Onun irâdesine uydurmalıyız! Karşılaştığımız herşeyi, aradığımız şeyler olarak görmeliyiz ve bunlara kavuştuğumuz için sevinmeliyiz! Kulluk böyle olur. Kul isek, böyle olmalıyız! Böyle olmamak, kulluğu kabûl etmemek ve sahibine karşı gelmek olur. Allahü teâlâ, (Hadis-i kudsî)de buyuruyor ki**, "Kaza ve kaderime râzı olmıyan, beğenmiyen ve gönderdiğim belâlara sabır etmiyen, benden başka Rab arasın. Yeryüzünde kulum olarak bulunmasın!"**

Dünya sıkıntılarına dayanmak lâzımdır. Sabır etmekten başka yapılacak şey yoktur. Allahü teâlâ, sevgili Peygamberine emrolarak, Ahkâf sûresinde, **"Peygamberlerden Ulül'azm olanların sabr ettikleri gibi Sen de sabr et! Onlara azâb verilmesi için duâ etmekte acele eyleme!**" meâlindeki âyet-i kerimeyi gönderdi. Sizler bu nîmeti istemiyor, bundan kaçıyorsunuz. Evet, hep tatlı yimeye alışmış olan, şifâ verici acı ilâcdan kaçar. Buna ne diyeceğimi bilemiyorum. Yâ Rabbî! Bizi, sıkıntıların sevaplarından mahrum eyleme! Bunlardan sonra, bizi fitnelere düşürme!

Bu dünyanın en kıymetli sermâyesi 30.5.2001

İmam-ı Rabbani hazretlerinin dünyada başa gelen sıkıntılarla ilgili nasihati şöyle:

Bu dünyanın en kıymetli sermâyesi, üzüntüler ve sıkıntılardır. Bu dünya sofrasının en tatlı yemeği, derd ve musîbetlerdir. Bu tatlı nîmetleri, acı ilâclarla kaplamışlar, bununla imtihan yolunu açık tutmuşlardır. Saadetli, akıllı olanlar, bunların içine yerleştirilmiş olan tatlıları görür. Üzerindeki acı örtüleri de tatlı gibi çiğnerler. Acılardan tat alırlar. Nasıl tatlı olmasın ki, sevgiliden gelen herşey tatlı olur.

Hasta olanlar, onun tadını duyamaz. Kalbin hasta olması, Ondan başkasına gönül vermesidir. Saadet sahipleri, sevgiliden gelen sıkıntılardan o kadar tat alırlar ki, iyiliklerinde o tadı duyamazlar. Her ikisi de sevgiliden geldiği hâlde, sıkıntılardan, sevenin nefsi pay almaz. İyiliklerini ise, nefis de istemektedir.

Dostlara dünya sıkıntılarının ve belâların gelmesi, bunların günahlarının affolması için kefarettirler. Yalvararak, ağlıyarak ve sığınarak, kırık kalb ile Allahü teâlâdan af ve âfiyet dilemelidir. Duânın kabûl olunduğu anlaşılıncaya ve fitneler kalmayıncaya kadar, böyle duâ etmelidir. Dertlinin kendisinin yalvarması daha yerinde olur.

Sözün doğrusu şudur ki, sevgiliden gelen herşeyi, gülerek, sevinerek karşılamak lâzımdır. Ondan gelenlerin hepsi tatlı gelmelidir. Sevgilinin sert davranması, aşağılaması, ikrâm, ihsân ve yükseltmek gibi olmalıdır. Hattâ, kendi nefsinin böyle isteklerinden daha tatlı olmalıdır. Seven böyle olmazsa, sevgisi tâm olmaz. Hattâ, seviyorum demesi, yalancılık olur.

Başka bir nasihatim de, yenilen lokmalarda, ihtiyâtlı davranmaktır. Bir müslümanın, heryerde bulduğu, herşeyi yimesi doğru değildir. Lokmaların helâldan mı, haramdan mı geldiğini düşünmek lâzımdır. İnsan, başlı başına değildir ki, her bildiğini, aklına geleni yapsın. Sahibimiz, yaratanımız var. Onun emirleri ve yasakları var. Beğendiği ve beğenmediği şeyleri, âlemlere rahmet olan Peygamberleri ile, bizlere bildirmiştir.

Sahibinin, yaratanının beğenmediği şeyleri istiyen, ne kadar bedbaht ve zavallıdır. Herşeyi sahibinin izni olmadan kullanmak istiyor. Böyle kimseler, utansın ki, dünyada, bu şeylerin gelip geçici sahiplerine sormadan birşeylerini kullanmıyor. Bu, hakîkî olmıyan sahiplerin haklarını gözetiyorlar da, bunların hakîkî sahibi, beğenmediği şeyleri, şiddetle, pek sıkı yasak ettiği ve yapanları ağır cezâlarla korkuttuğu hâlde, Onun sözüne iltifât etmiyor, aldırmıyorlar. Bu nasıl müslümanlıktır, İyi düşünmelidir!.

Çalışmak değil gönül bağlamak yasak! 31.5.2001

Dünyaya gönül bağlamanın kötülenmesi ve âhiret için daha çok çalışılması hususundaki âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerle berâber, İslâm dîninde, ilim, fen, teknik, sanat ve ticâreti emreden, bunlar için çalışmağı teşvîk eden nice emirler, âyet-i kerime ve hadis-i şerifler vardır.

Çünkü, medenî bir cemiyetin, bir milletin kurtuluşu ve saadeti fakirlik ile olamaz. Bil'aks, hayır ve iyilik müesseseleri, imârethâneler, okullar, aşevleri, hastahâneler yapmak, âcizlere, fakirlere ve kimsesizlere yardım etmek ,insanlara hizmet için çeşmeler, köprüler yapmak, fabrikalar kurmak, hep mal ve servet ile olur.

Mal ve servet ise, çalışmak ve ticâret ile kazanılır. Nitekim Kur'an-ı kerimde, Nisâ sûresinin yirmidokuzuncu âyetinde meâlen şöyle buyurulmaktadır: “Ey îman edenler! Mallarınızı (fâiz ve kumar gibi islâmiyetin haram kıldığı) bâtıl yollarla yimeyiniz. Ancak birbirinizden râzı ve hoşnûd olarak (ticâret ile) ola.”

Burada yasak olan dünya malına sevgi beslemek, kalbini onun sevgisiyle doldurmak. Çünkü bu sevgi Allahı unutturur. Hadis-i kudsîde Allahü teâlâ, “Ey Âdem oğlu! Beni sevmek istersen dünya sevgisini kalbinden çıkar. Çünki benim muhabbetim ile, dünya sevgisini bir kalbde ebediyyen cem' etmem. Ey Âdem oğlu! Benim sevgimle berâber dünya sevgisini nasıl istersin! Öyle ise, benim sevgimi ve rızamı, dünyayı (Allahü teâlânın men ettiği şeyleri) terk etmekte ara. Ey Âdem oğlu! Her işini benim emirlerime uygun olarak yap, ben de, senin kalbine muhabbetimi doldururum” buyurmuştur.

İyilikte kullanılan mal kötülenmemiştir. Haram işlemekte, üstünlük taslamakta kullanılan mal kötülenmiştir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

“Helâlinden olarak dünyalığı üstünlük ve övünmek için toplayanlar kıyâmet günü Allah teâlânın huzuruna, Allahü teâlâ onlardan gazablı olduğu halde gelirler. Ama ihtiyacını temin, muhtaç olmaktan kurtulma ve nefsini korumak için mal kazananlar, kıyâmet günü yüzleri ayın ondördü gibi parlak olduğu halde mahşer yerine gelirler.”

“Bu dünya, baştan sonuna kadar yırtılıp da sonunda bir iplik ile tutan elbiseye benzer ki, o da nerde ise kopmak üzeredir.” “Dünya, mü’minin zindanı, kâfirin ise Cennet’idir.”

“Eğer benim bildiğimi bilseydiniz az güler, çok ağlardınız da dünya size ehven gelir ve âhireti dünya üzerine tercih ederdiniz.”

“Benden sonra öyle bir dünyalık yaşayacaksınız ki, ateşin odunu yakıp yok etmesi gibi, o hayat da imanınızı kemirecektir. “

“Dünyayı kendinize efendi edinmeyin!” 4.6.2001

“İnsanoğlu, dünyada fakir ve rezil olmaktan korkuyor da âhirette fakir, rezil ve rüsvay olmaktan korkmuyor. Halbuki kulun o gün, âhiretlik iyi amellerden fakir

düşmesi, daha fazla utanç verici birşeydir. O halde tutumumuzun çirkinliği meydandadır. Bu durumu islam büyükleri çok güzel sözlerle ifade etmişlerdir:

Dünya geçimini, yeme ve içmeyi gaye edinmek, nice gafillerin kalbini her çeşit hayırdan alıkoymuştur. Halbuki, kulun, sağlığında kendi eliyle bir lira sadaka vermesi, öldükten sonra kendisi namına başkaları tarafından bin lira sadaka verilmesinden daha hayırlıdır." (Yahya bin Muaz)

"Biz âdemoğulları aslında Cennetten gelme bir nesiliz. Şeytan bizi aldattı da Cennetten şu yokluk ve felâket yurdu olan dünyaya çıkardı. Akıllı olan, ayrıldığı vatanına dönmedikçe sevinip kanmaz." (Vehb bin Münebbih)

"Kim dünyaya malik olursa yorgun düşer, kim dünyayı severse ona kul olur, dünyanın azı yeter, çoğu da zengin yapmaz."(Vehb bin Münebbih)

Kim dünya hakkında sana karşı övünmek isterse, hemen dünyayı onun boynuna vur, gitsin." (Hasan el-Basrî .)

Allahü teala Davut aleyhisselama buyurdu ki "Yâ Dâvûd, İsrâloğullarına de ki: Bu iş nasıl iş? Hem dünyanın fâni olduğunu bilirsiniz, hem de âzalarınızı dünyalık toplamak için seferber edersiniz?"

"Dünyayı kendinize efendi edinmeyin ki, o da sizi kendisine köle etmesin. Servetinizi kaybolmayacak yerde toplayın. Zîra dünya hazinelerine sahib olanların muhtelif âfet ve felâketlerle karşılaşmalarından korkulur. Ama Allah'ın hazinelerine sahib olanlar için böyle bir korku bahis mevzuu değildir." (Hz. İsa)

"Hasta adam, hasatlığı sebebiyle yemeğin tadını alamadığı gibi, dünyalık sahibi de dünya sevgisi sebebiyle ibadetin tadını alıp zevkine varamaz." (Hz. İsa)

Peygamber efendimiz, "Önünüzde çok zor ve güç bir yokuş var. Ancak yükü hafif olanlar onu aşabilecektir." buyurunca, bu sırada adamın biri: "Yâ Resûlâllah, ben, yükü hafif olanlardan mı, yoksa ağır olanlardan mıyım?" diye sordu. Peygamberimiz, "Yanında günlük yiyeceğin var mı?" dedi. Adam: Evet , yâ Resûlâllah, yarınki yiyeceğim de var, cevabını vermiş. Bunun üzerine Peygamber :

"Eğer, yarından sonrasının azığını da yanında saklamış olsaydın, yükü ağır olanlardan sayılırdın," buyurdu.

İnsan ölüm anında dünyadan nefret eder 5.6.2001

İmam-ı Gazâli hazretleri dünyayı şöyle anlatır:

Bilmiş ol ki, mideye giden yemeklerin tadı gibi, dünya arzuları da nefse tatlı gelir. Nefis yemekler mideden bağırsaklara geçtikten sonra insan bunlardan nasıl nefret ederse, insan ölüm anında da dünyalıktan bu şekilde nefret eder. Yemekler ne kadar tatlı olursa neticede kokuları o nisbette acı olduğu gibi nefisde ne kadar fazla iştiha edilen şey varsa, ölüm anında ondan nefret, o nisbette daha çoktur. Zaten bunu dünya yaşayışında da görüyoruz. Bir adamın elindeki servet kaybolduğu zaman en çok merak ettiği, en çok sevdiğidir. Ölüm demek de dünyadaki varlıklarını kaybetmek demektir."

"Herkes bilir ki, dünya hayaldir ve dünyada ne varsa hepsi yok olmaya mahkumdur. Şeytanın vesvesesine aldanmamalı, kötülerin dostluğundan şiddetle kaçınmalı, onlarla sohbet etmemelidir. Yoksa sonu dünyada pişmanlık, ahirette ise üzüntü ve hasrettir. O halde bu kötü akıbetten sakınmalıdır. Çünkü orada pişman olmak fayda vermez, mazeret ve bahane de kabul edilmez." (Ahmed Rufai)

Hz. Ali , Selmân-ı Fârisî'ye yazdığı mektupta dünyayı şöyle temsil etmiştir:

"Dünya yılan gibidir, cildi yumuşak fakat zehiri öldürücüdür. Hoşuna giden şeylerden vaz geç ki, sana fazla yaklaşmasın. Kat'i olarak bundan ayrılacağını

bildiği için sıkıntılarını arkaya at. Dünyada olanlardan uzaklaş, dünyanın lehine olmaktan kaçın. Zîra dünyaya meyil bağlayıp onun varlığına sevinen kimseye mutlak sûrette dünyadan bir kötülük gelir.”

Bu dünyada bulunduğu müddetçe keder ve üzüntülerin gelip çatmasını garip görmemelidir. Çünkü dünya ancak vasfının gerektirdiğini ve tabiatının gereğini izhar edip ortaya koyar.

Ölümün hak olduğunu bilen kimsenin nasıl ferahladığına, Cehennemin hak olduğunu bilen kimsenin nasıl güldüğüne, dünyanın değişmekte olduğunu gören kimsenin buna nasıl bel bağladığına, kaderin hak olduğuna inanan kimsenin nasıl üzüldüğüne şaşmak gerekir.

Resûl-i Ekrem Dahhâk bin Süfyân-ı Kullâbî’ye hitaben:“Tuzlu ve baharatlı yemekleri yeyip üzerine süt içen sen değil misin?” diye sordu. Dahhâk:- Evet, öyledir, yâ Resûlâllah, deyince, Resûl-i Ekrem: “Bu yemekler nereye gidiyor, ne oluyorlar?” diye sordu.Dahkâk:” Sonu malûm yâ Resulâllah, deyince, Resûl-i Ekrem:“İşte Allahü teâlâ dünyanın sonunu âdemoğlunun yediği yemeğin sonuna benzetmiştir.”

İslam büyüklerinin dünya ile ilgili sözleri 6.6.2001

Allahü teâlâ bir kuluna hayrı murad ettiği zaman, ona dünyalıktan bir miktar verir, sonra durdurur. Verdiği tükenince yenisini verir. Şayet o kul, dünyalığa kıymet vermezse ona alabildiğine bolluk da verir. (Hasan-ı Basrî)

Dünyalık ile kalbi sevinen kimse, hikmeti kaybetmiştir. Şehvetini ayakları altına alan, şeytanı kendinden uzaklaştırmıştır. İlmi, hevasına galib olan, zafere ulaşmıştır. (Vehb bin Münebbih)

Dünya hakkında zühd ve kanaat sahibi olmak kadar şeytanın belini kıran bir şey yoktur. (Hammâd bin Zeyd)

Dünya kalbe yerleşince, âhiret kalbden göç edip gider. (Dârânî)

Dünya tatlı bir yeşilliktir. Allahü teâlâ sizin ne yapacağınızı görmek için sizi halife olarak bu dünyaya göndermiştir. İsrâiloğullarının mâlî vaziyeti düzelip refaha kavuştukları zaman, elbise, koku, zinet, süs, ev eşyası ve kadınlarla zevke daldılar. (Hadîs-i şerîf)

Dünya, yeri olmayanın evi, serveti olmayanın malıdır. Aklı olmayan, dünyalık toplar, ilmi olmayan dünyalık üzerinde husûmet eder. Anlamayanlar dünyalık için hased eder, tahkîkî imana sahib olmayanlar onun için uğraşıp dururlar. (Hadîs-i şerîf)

Ebû Said Hudrî’nin rivâyetinde Resûl-i Ekrem efendimiz,“Hakkınızda en çok korktuğum, Allahü teâlânın sizin için yerden çıkardığı bereketlerdir”, buyurdu. “Bu hareketler nedir?” sualine, Resûl-i Ekrem: “Dünya nimetleridir”, diye cevab verdi.

Hz. İsa’ya: “Hiç olmazsa barınabileceğin kadar bir mesken edinsen diyenlere O: Eski harâbeler bize yeter, demiştir. Havârîlerine de şöyle buyurdu:

“Ey Havârîler, dünyalık için çalışanların, dînin azı ile dünyanın selâmetine razı oldukları gibi, siz de dînin selâmeti ile dünyanın azına razı olun.Ey iyilerden olabilmek için dünyalık peşinde koşan insan, iyi bil ki, senin için iyilik dünyayı terk etmektedir.”

“Ben kendimi, rüyasında hoşuna giden ve gitmeyen şeyleri gören bir adama benzetiyorum. Böyle rüyalar gören adam birden uyanıverir. İnsanlar da aynen bunun gibi bir nevi uykudadırlar. Envâ-i çeşit rüyalarla uyanıyorlar. Öldükleri anda uyanırlar ve uykudan uyanan kimsenin rüyasında gördüklerinden elinde bir şey olmadığı gibi, onlar da dayandıklarının hepsini kaybetmiş olduklarını görürler. (Yûnus bin Ubeyd)

İnsanlar uykudadır, öldükleri zaman uyanırlar.(Hadîs-i şerîf)

Ahırette huzur çok mahzun olmaya bağlı 7.6.2001

"Dünyalıkta eline geçen herşeyin bizden önce bir sahibi olduğu gibi, bizden sonra da bir sahibi olacaktır. Dünyalıktan kişinin sabah kahvaltısı ile akşam yemeğinden başka bir şey yoktur, yani insanın olan, yiyip içtiğidir. O halde dünyayı yiyeceğim diye boğulma, dünyalığa oruç tut, âhiret için iftar et. Dünyanın sermayesi heva-i nefis, kazancı ise ateştir.

Dünya vardı, ben dünyada yoktum. Dünya yok olacağı zamanda da ben dünyada olmayacağım. O halde ben de burada mesken edinmeyeceğim. Zira bunun yaşayışı sıkıntılı, safveti kederli, yani parlaklığı bulanık, adamları ondan daima korku içinde, ya nimetlerin ellerinden gitmesinden veya bir belânın kendilerine gelmesinden korkup dururlar. Hele mukadder olan ölümün her an gelmesi belli başlı kusurlarından biri, bazılarına az ve bazılarına da çok vermek üzere kimseye hakkını vermemektir." (Hakîm'lerden biri)

"Eğer dünya bütün varlığı ile helâlinden bana teveccüh etse, ben âhirette onun hesabını vermemek için üzerime bulaşacak bir pislikten kaçar gibi ondan kaçarım." (Fudaylbin İyad)

"Dünyaya meyil ve muhabbeti olup dünyalık isteyenlere, her ne verilirse, onlar yine onun fazlasını, âhirete de meyil ve muhabbeti olarak âhiret hususunda istekte bulunanlara ne verilirse, onlar da yine onun fazlasını isterler ki, bunun sonu gelmez." (Süleyman Dârânî)

"Şüphesiz, âhirette en çok huzur içinde olan, dünyada en çok düşünendir, âhirette en çok gülen, dünyada en çok ağlayandır. Ahirette en çok sevinçli olan, dünyada en çok mahzun olandır."(Hadîs-i şerîf)

"Ateş ile suyun bir kabda toplanması mümkün olmadığı gibi, hem dünya, hem de âhiret sevgisinin bir gönülde toplanması mümkün değildir." (Hz. Mûsâ)

"Dünya hem aranan, hem de arayan bir varlıktır. Âhireti arayanları o arar ki, rızkını tamamlasın diye. Dünyayı arayanları âhiret arar ki, Hz. Azrâil gelsin de canlarını alsın diye." (Hz. İsa)

İbrahim bin Edhem adamın birine:

- Rüyada sana verilen bir kuruşa mı daha çok sevinirsin, yoksa uyanık iken sana verilen bir altına mı? diye sordu. Adam:

- Elbette uyanık iken aldığım bir altına çok sevinirim, deyince, İbrahim bin Edhem:

- Yalan söylüyorsun, zira senin dünyalıktan sevdiğin, rüyada sevdiğin gibidir. Âhiret için sevmediğin, uyanıklıkta sevmediğin gibidir, dedi.

"Önce âhıret rızkını kazanın!" 11.6.2001

Bu dünya, âhıretin tarlasıdır. Burada tohumlarını ekmeyip yiyenler, dünyada da, âhırette de zarardadırlar ve sonunda pişman olacaklardır. Aklı başında olan, bu dünyayı fırsat bilir. Bu kısa zamanda, yalnız dünya lezzetleri ile zevklenmek için değil, bu fırsatta, tohum ekmek ve bir hayrlı iş, yâni Allahü teâlânın beğendiği işi yaparak, âyet-i kerimede bildirilen katkat fazla meyveleri toplamak istemelidir

Cenâb-ı Hak, bu kısa zamanda yapılacak, hayrlı işlere ve ibâdetlere sonsuz nîmetler ihsân edecektir. Peygamberine tâbi olmıyan, islâmiyeti beğenmiyenlere de, sonsuz azâb yapacaktır.

Bir kimsenin dünya ticâreti, âhıret ticâretine mani olursa, bu kimse bedbahttır, zavallıdır. Bir çömlek almak için, altın kupa verene ne denir? Dünya, saksı parçası gibidir. Hem kıymetsizdir, hem de çabuk kırılır. Âhıret ise, altından kupa gibidir ki, hem çok kıymetlidir, hem de dayanıklıdır, kırılmaz. Hattâ hiç tükenmez. Dünya ticâretinin âhırete yaraması için ve Cehenneme sürüklememesi için, çok uğraşmak lâzımdır. İnsanın sermâyesi, dîni ve âhıretidir. Bu sermâyeyi kaptırmamak için, çok uyanık olmak lâzımdır

Dünya işleri, âhıret için çalışmaya mani olmamalıdır. Münâfıkûn sûresi, dokuzuncu âyet-i kerimesinde meâlen, **“Mallarınız ve çocuklarınız, Allahü teâlâyı, hâtırlamanıza mani olmasın!”** buyuruldu. Halîfe Ömer buyurdu ki, “Ey tüccârlar! Önce âhıret rızkını kazanın! Sonra dünya rızkına çalışın!”.

Ticâretle meşgûl olan büyüklerimiz, sabah ve akşamları âhıret için çalışır, Kur'an-ı kerim okur, ders dinler, tevbe ve duâ eder, ilim öğrenir ve gençlere öğretirlerdi. İnsanların amellerini yazan ikişer melek, her sabah ve akşam değişmektedir. Bir hadis-i şerifte buyuruldu ki, “Melekler insanların amel defterlerini götürdükleri zaman, başında ve sonunda iyi iş yazılı ise, gün ortasında yapılanları ona bağışlarlar”. Yine buyurdu ki, “Gündüz ve gece melekleri, sabah ve akşam, gidip gelirken birbirleri ile karşılaşırlar. Hak teâlâ (giden meleklere), kullarımı nasıl bıraktınız? buyurur. Yâ Rabbî! Namazda bulduk ve namaz kılarken bıraktık, derler. Allahü teâlâ da, şâhit olun, onları affettim buyurur”.

Kimseye bâkî değildir, mülk-i dünya sîmü zer,
Bir harap olmuş kalbi, tâmîr etmektir hüner.
Buna fânî dünya derler, durmayıp, dâim döner.
Âdem oğlu bir fenerdir, âkıbet birgün söner!

“Ümmetimin fitnesi, mâl ve para olacaktır” 12.6.2001

Zararlı olan, yasak ediler dünya, Allahü teâlânın sevmediği, haram ettiği, zararlı şeyler demektir. Haramlardan sakınan, dünyaya aldanmamış olur. Allahü teâlâ, dünyada hiçbir zevki, hiçbir lezzeti yasak etmedi. Bunları, azgın, taşkın, zararlı olarak kullanmağı haram etti. Gösterdiği, faydalı, edebli şekilde kullanılmasını emretti.

Dünya hayatı çok kısadır. Âhiretin azâbları pek acı ve sonsuzdur. İleriyi gören akıl sahiplerinin hazırlıklı olması lâzımdır. Dünyanın, güzelliğine ve tadına aldanmamalıdır. İnsanın şerefi ve kıymeti dünyalıkla ölçülse idi, dünyalığı çok olanların herkesten daha kıymetli ve daha üstün olması lâzım gelirdi.

Dünyanın görünüşüne aldanmak akılsızlıktır, ahmaklıktır. Birkaç günlük zamanı büyük nîmet bilerek, Allahü teâlânın beğendiği şeyleri yapmaya çalışmalıdır. Allahü teâlânın kullarına ihsân, iyilik etmelidir. Kıyâmette azâblardan kurtulmak için, iki büyük temel, yani iki yol vardır:

Birincisi, Allahü teâlânın emirlerine kıymet vermek, saygı göstermektir. İkincisi, Allahü teâlânın kullarına, yarattıklarına şefkat, iyilik etmektir. Hep doğru söyleyici olan Peygamberimiz, her ne söyledi ise, hepsi doğrudur. Şaka, eğlence, sayıklama sözler değildir. Mü'minûn sûresinin yüzonbeşinci âyetinde meâlen, **“Sizi abes olarak, oyuncak olarak mı yarattım sanıyorsunuz?Bize dönmiyecek misiniz diyorsunuz?”** buyuruldu.

Hadis-i şerifte, **“Altına ve gümüşe köle olana lânet olsun**!” buyuruldu. Dünya mâlı peşinde koşmak, nefsinin şehvetleri, arzuları peşinden koşmaktan daha fenadır. Mâl, para peşinde koşmak, Allahü teâlânın emirlerini unutturursa, buna dünya muhabbeti denir. Allah zikri,düşüncesi bulunmıyan kalbe şeytan

yerleşir. Şeytanın en büyük hîlesi, insana hayrlı işler yaptırarak kendisini sâlih, iyi zannettirmesidir.

Böyle kimse, kendisinin kulu olur. Hadis-i şerifte, **"Geçen ümmetlerin herbirine fitneler verildi. Benim ümmetimin fitnesi, mâl, para toplamak olacaktır**" buyuruldu. Dünyalık peşine düşerek, âhıreti unutacaklardır.

Eskiden Müslüman tüccârların kalbi hep Allah ileydi. Ezan sesini duyunca, işini hemen bırakıp, câmiye koşarlardı. Büyüklerimiz, **"Ticâretleri, satışları, Allahü teâlâyı unutmalarına sebep olmaz**" âyet-i kerimesine mâna verirken diyor ki, demirciler vardı. Demir döğerken, ezan okununca, çekici kaldırmış iken, demire vurmaz, bırakıp namaza koşarlardı. Ve terziler vardı. İğneyi sokunca, ezan okunsaydı, o hâlde bırakıp, cemaate koşarlardı.

"Beni sevenlere, hayrlı mâl ver!" 13.6.2001

Bu dünya nîmetleri geçicidir ve aldatıcıdır. Bugün senin ise, yarın başkasınındır. Âhırette ele girecekler ise sonsuzdur ve dünyada iken kazanılır. Bu birkaç günlük hayat, eğer dünya ve âhıretin en kıymetli insanı olan, Muhammed aleyhisselâma tâbi olarak geçirilirse, saadet-i ebediyye, sonsuz necât, kurtuluş umulur. Yoksa Ona tâbi olmadıkça, herşey, hiçtir. Ona uymadıkça, her yapılan hayır, iyilik, burada kalır, âhırette ele birşey geçmez. Kısa ömrümüzü O'na uymakla geçirmeliyiz.

Hadis-i şerifte, "Allahü teâlâ, insanları yaratırken, ecellerini, ömrlerini ve rızıklarını takdîr etmiştir" buyuruldu. İnsanın rızkı değişmez, azalmaz ve çoğalmaz ve zamanından geri kalmaz. İnsan, rızkını aradığı gibi, rızık da, sahibini arar. Çok fakirler vardır ki, zenginlerden daha iyi, daha mes'ûd yaşar. Allahü teâlâ kendisinden korkanlara, dînine sarılanlara, ummadıkları yerden rızık gönderir.

Hadis-i kudsîde, "Ey dünya! Bana hizmet edene hizmetci ol! Sana hizmet edene güçlük göster!" buyuruldu. Bir hadis-i şerifte, "Yâ Rabbî! Beni sevenlere, hayrlı mâl ver. Bana düşmanlık edenlere, çok mâl ve çok evlat ver!" buyuruldu.

Resûlullah , "Dünya ve âhıret, birbirinin zıddı, tersidir. Bu ikisinden birisini râzı edersen, öteki gücenir" buyurdu. Bu hadis-i şerif de gösteriyor ki, dünyanın güzelliği ile âhıretin güzelliği birbirinin zıddıdır. Birbirine uymaz. Herkes bilir ki, dünya güzelliğini, islâmiyet beğenmez. Âhıret güzelliğini beğenir. O hâlde, dünya güzelliği kötüdür. Âhıret güzelliği iyidir. Birincisi ademden, ikincisi vücûdden hâsıl olmaktadır.

Peygamberimiz buyurdu ki,"Bir insanın ruhu vücûdandan ayrılınca, bir nidâ gelir ki, ey insan oğlu, sen mi dünyayı terk eyledin, yoksa dünya mı seni terk eyledi? Sen mi dünyayı topladın, yoksa dünya mı seni topladı? Sen mi dünyayı öldürdün, yoksa dünya mı seni öldürdü? Cenâzeyi yıkamaya başlayınca üç nidâ gelir:

1- Hani senin kuvvetli vücûdün? Seni hangi şey zayıflattı?

2- Hani senin güzel konuşman, seni hangi şey susturdu?

3- Hani senin sevgili dostların, seni neye bırakıp gittiler

Birgün terazi kurulur, dünya işleri sorulur./Helâl lokma yimeyip de, cevap vermek ne müşkildir./Hasta olup yıkılınca, gözleri göke dikilince,/Cân alan melek gelince, necât bulmak ne müşkildir.

"Nasihat müminlere elbette fayda verir" 14.6.2001

İmam-ı Gazali hazretlerinin nefs muhasebesi:

Dünyada, insanı dinimizin bildirdiği emir ve yasaklardan uzaklaştıran şeylerin başında nefis gelir. Nefis yaratılışta iyi işlerden kaçıcı, kötülüklere koşucudur ve hep tenbellik etmek ve şehvetlerine kavuşmak ister.

Allahü teâlâ, bizlere, nefslerimizi, bu huyundan vazgeçirmeği, yanlış yoldan, doğru yola çevirmeyi emir buyuruyor. Bu vazîfemizi başarabilmek için, onu bazan okşamamız, bazan zorlamamız ve bazan söz ile, bazan da iş ile, idare etmemiz lâzımdır. Çünkü, nefis, öyle yaratılmıştır ki, kendine iyi gelen şeylere koşar ve buna kavuşmakta iken rastlıyacağı güçlüklere sabreder.

Nefsin, saadete kavuşmasına mani olan en büyük perde, gafleti ve cehâletidir. Gafletten uyandırılır, saadetinin nelerde olduğu gösterilirse, kabûl eder. Bunun içindir ki, Allahü teâlâ, Zâriyât sûresinde, meâlen, **“Onlara nasihat et! Nasihat, müminlere elbette fayda verir**” buyurdu.

Senin nefsin de, herkesin nefsi gibidir. Nasihat ona tesîr eder. O hâlde önce kendi nefsine nasihat et ve onu azarla! Hattâ, onu azarlamaktan hiç geri kalma! Ona de ki:

Ey nefsim! Akıllı olduğunu iddiâ ediyorsun ve sana ahmak diyenlere kızıyorsun. Hâlbuki, senden daha ahmak kim var ki, ömrünü boş şeylerle, gülüp eğlenmekle geçiriyorsun. Senin hâlin, şu kâtile benzer ki, polislerin, kendisini aradıklarını ve yakalayınca, idam edeceklerini bildiği hâlde, zamanını eğlence ile geçiriyor. Bundan daha ahmak kimse olur mu?

Ey nefsim! Ecel sana yaklaşmakta, Cennet ve Cehennemden biri, seni beklemektedir. Ecelinin, bugün gelmiyeceği ne mâlûm? Bugün gelmezse, bir gün elbette gelecek. Başına gelecek şeyi, geldi bil! Çünkü, ölüm kimseye vakit tayin etmemiş ve gece veya gündüz, çabuk veya geç, yazın veya kışın gelirim dememiştir. Herkese ânsızın gelir ve hiç ummadığı zamanda gelir. İşte ona hazırlanmadın ise, bundan daha büyük ahmaklık olur mu?

Günahlara dalmışsın. Allahü teâlâ, bu hâlini görmüyor sanıyorsan, kâfirsin! Eğer gördüğüne inanıyorsan, çok cüretkâr ve hayâsızsın ki, Onun görmesine önem vermiyorsun! O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

Dünyaya niye sarılıyorsun? Bütün dünya senin olsa ve dünyadaki insanların hepsi sana secde etse, az zaman sonra sen de, onlar da toprak olacaksınız! İsmleriniz unutulacak, hâtırlardan silinecek. Geçmiş padişâhları hatırlayan var mı? Hâlbuki sana dünyadan az birşey vermişler. O da bozulmakta, değişmektedir. Bunlar için, sonsuz Cennet nîmetlerini feda ediyorsun. O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

Kötülük eden kötülük görür 19.6.2001

İmam-ı Gazali hazretlerinin nefs muhasebesi:

Ey nefsim, hizmetçin sana itaat etmezse, ona nasıl kızarsın! O hâlde, Allahü teâlânın sana kızmıyacağından nasıl emîn oluyorsun! Eğer Onun azâbını hafîf görüyorsan, parmağını aleve tut! Yâhut, kızgın güneş altında bir saat otur! Yâhut da, hamam halvetinde fazlaca kal da, zavallılığını, dayanamıyacağını anla!

Yok eğer, dünyada yaptıklarına cezâ vermiyecek sanıyorsan, Kur'an-ı kerime ve yüzyirmidörtbinden ziyâde Peygambere inanmamış oluyorsun ve hepsini yalancı yapmış oluyorsun. Çünkü, Allahü teâlâ, Nisâ sûresinin yüzyirmiikinci âyetinde meâlen, **“Günah işliyen, cezâsını çekecektir**” buyuruyor. Kötülük eden, kötülük görür.

Günah işleyince, O kerimdir, rahîmdir, beni affeder diyorsan, dünyada, yüzbinlerce kişiye niçin zahmet, açlık ve hastalık çektiriyor ve tarlasını

ekmiyenlere mahsûlünü vermiyor! Şehvetlerine kavuşmak için, her hîleye baş vuruyorsun ve o vakit Allahü teâlâ kerimdir, rahîmdir, istediklerimi zahmetsiz bana gönderir demiyorsun. O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

Belki inandığını, fakat sıkıntıya gelemiyeceğini söyliyeceksin. Fazla sıkıntıya dayanamıyanların, az bir zahmet ile, bu sıkıntıyı önlemeleri lâzım olduğunu, Cehennem azâbından kurtulmak için, dünyada zahmete katlanmanın farz olduğunu, demek ki bilmiyorsun. Bugün dünyanın bir miktâr zahmetine dayanamazsan, yarın Cehennem azâbına ve âhıretteki zillet ve alçaklığa ve tard olmaya, kovulmaya nasıl dayanacaksın?

Sonra tevbe ederim ve iyi şeyler yaparım diyorsan, ölüm daha önce gelebilir, pişman olup kalırsın. Yarın tevbe etmeği, bugün etmekten kolay sanıyorsan, aldanıyorsun.

Senin bu hâlin, şu talebeye benzer ki, dersine çalışmayıp, imtihan günü hepsini öğrenirim sanır ve ilim öğrenmek için, uzun zaman lâzım olduğunu bilemez. Bunun gibi, pis nefsi temizlemek için de, uzun zaman mücâhede etmek lâzımdır. Ömür, boşuna geçince, bir ânda, bunu nasıl yapabilirsin? İhtiyârlamadan önce gençliğin, hasta olmadan önce sıhhatin ve sıkıntı çekmeden önce rahatlığın ve ölmeden önce hayatın kıymetini niçin bilmiyorsun? O hâlde yazıklar olsun sana ey nefsim!

“O hâlde, yazıklar olsun sana!” 20.6.2001

İmam-ı Gazali hazretlerinin nefs muhasebesi:

Kışın muhtaç olacağın şeylerin hepsini, niçin yazdan hazırlayıp hiç geciktirmiyorsun ve bunları elde etmek için, Allahü teâlânın merhametine, ihsânına güvenmiyorsun? Hâlbuki Cehennemin zemherîri, kışın soğuğundan az değildir ve ateşinin sıcaklığı, temmuz güneşinden aşağı değildir. Bunların hazırlığında, hiç kusur etmiyorsun da, âhıret işlerinde gevşek davranıyorsun. Bunun sebebi nedir? Yoksa âhıret ve kıyâmet gününe inanmıyor musun ve kalbindeki bu küfrü, kendinden de mi saklıyorsun? Bu ise, ebedî felaketine sebebdir. O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

Marifet nûrunun himâyesine sığınmayıp da, öldükten sonra, şehvet ateşinin, canını yakmasından, Allahü teâlânın lütfü ve merhameti ile kurtulacağını sanan bir kimse, kalın elbisesinin himâyesine girmeden, kışın soğuğunun, Allahü teâlânın lütfü ile kendisini üşütmiyeceğini sanan kimseye benzer.

Bu kimse, bilemiyor ki, Allahü teâlâ, birçok faydaları sağlamak için, kışı yaratmış ise de, lutf ve merhamet ederek, elbise yapılacak şeyleri de yaratmış ve insanlara, elbise yapmak için akıl ve düşünce vermiştir. Yâni, Onun ihsânı, elbise te'mînini kolaylaştırmakta olup, elbisesiz üşümemek şeklinde değildir. O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

Günahların Allahü teâlâyı kızdırdığı için, azâb çekeceğini zannetme ve günahlarımın Ona ne zararı var ki, bana kızıyor deme! Zannettiğin gibi değil. Seni yakacak olan Cehennem azâbı, senin içinde ve şehvetlerinden meydana gelmektedir. Nitekim, insanın hastalığı, yidiği zehirden ve içine giren zararlı şeylerden meydana gelmekte olup, tabîbin sözlerini dinlemediği için, onun kızmasından hâsıl olmuyor. O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

Ey nefsim! Anladım ki, dünyanın nîmetlerine ve lezzetlerine alışmışsın ve kendini onlara kaptırmışsın! Cennete ve Cehenneme inanmıyorsan, bâri ölümü inkâr etme! Bu nîmet ve lezzetlerin hepsini senden alacaklar ve bunların ayrılık

ateşi ile yanacaksın! Bunları istediğin kadar sev, istediğin kadar sıkı sarıl ki, ayrılık ateşi, sevgin kadar çok olur. O hâlde, yazıklar olsun sana ey nefsim!

Bir kimse, kıymetli ve sonsuz dayanıklı bir mücevheri verip, bununla, kırık bir saksı satın alırsa, ona nasıl gülersin? İşte dünya, alınan saksı gibidir. Onu kırıldı bil ve ebedî cevheri, elinden çıktı bil ve sana pişmanlık ve azâb kaldı bil!

“Ey insân! Kendine merhamet et!” 21.6.2001

İmam-ı Gazali hazretlerinin nefs muhasebesi:

Dünyayı terk etmek demek, kalbin onu sevmemesi, ona düşkün olmaması, kıymet vermemesi demektir. Ona düşkün olmamak da, varlığı ile yokluğu müsâvî olmaktır. Bazı şeyler vardır ki, bir bakımdan dünyadandır, başka bir bakımdan âhırettendir. Bu şeyler, birinci bakımdan çirkindir. İkinci bakımdan güzeldir. Bu iki bakımı birbirinden ayırmak ve herbirinin güzelliğini ve çirkinliğini anlamak, islâmiyeti bilmekle olur.

Haşr sûresinin yedinci âyetinde meâlen**, “Resûlullahın emir ettiklerini yapınız! Yasak ettiklerinden sakınınız!”** buyuruldu. Resûlullah buyurdu ki, “**Dünya yaratıldığı zamandan beri, Hak teâlâ ona beğenerek bakmamıştır. Hak teâlâ onu beğenmez”.**

Bu hadis-i şerifde dünyada ademden hâsıl olan kötülüklerin, çirkinliklerin ve bozuklukların beğenilmediği bildirilmektedir. Adem her kötülüğün ve her bozukluğun yeridir. Bunun için dünyanın güzelliği, tatlılığı ve tâzeliği kıymetsizdir. Allahü teâlâ, bunlardan râzı değildir. Allahü teâlâ, âhıretin güzelliğinden râzıdır. Âhıret güzelliğine bakar. Enfâl sûresinin altmışyedinci âyetinin meâl-i şerifi, **“Siz dünyayı istiyorsunuz. Allahü teâlâ ise, âhıreti istiyor**” olup, Allahü teâlânın dünyaya düşkün olanları beğenmediğini bildirmektedir. Yâ Rabbî! Dünyayı, gözümüzde küçült! Âhıreti de kalblerimizde büyült! Fakr ile öğünen ve dünya güzelliğinden sakınan Muhammed hurmetine, bu duamızı kabûl eyle!

Dünya hayatı çok kısadır. Her günü geçip hayâl olmaktadır. Her insanın sonu ölümdür. Bundan sonrası da, yâ dâimî azâb veya ebedî nîmetlerdir. Bunların vakitleri, herkese sür'at ile yaklaşmaktadır.

Ey insân! Kendine merhamet et! Aklından gaflet perdesini kaldır! Bâtılın bâtıl olduğunu görerek, ondan kurtulmaya çalış! Hakkın hak olduğunu da görerek, ona tâbi ol, sarıl! Vereceğin karar, çok büyük, çok mühimdir. Vakit ise, çok azdır. Muhakkak öleceksin! Öldüğün vakti düşün! Başına geleceklere hazırlan! Hakka tâbi olmadıkca, ebedî azâbdan kurtulamazsın! Son pişmanlık fayda vermez. Son nefeste hakkı tasdik etmek kabûl olmaz. Fakat, müslümanın günahlarına tevbe etmesi, kabûl olur.

Ey insan! Başına gelecekleri düşün! Ömrün tükenmeden, aklını başına topla! Etrâfında gördüğün, konuştuğun, sevdiğin, korktuğun kimselerin hepsi, birer birer öldüler. Birer hayâl gibi, gelip gittiler.

Ömrü faydasız işlerle harcamamalı 26.6.2001

Bu dünya imtihan yeridir. İmtihana giren herkes kazanacak diye bir şey yoktur. Kazanan da kaybeden de olacaktır. Bunun için imtihanı kazanmak için çok çalışmamız, sebeplere yapışmamız ve ayrıca Cenab-ı Hakka razı olduğu yolda bulundurması için dua etmemiz gerekir. **“Allahümme erinelhakka hakkan verzuknâ ittibâ'ahu ve erinel bâtıla bâtılan verzuknâ ictinâbehu bi-hurmeti Seyyidil-beşer** “. Yâni, (Yâ Rabbî! Doğruyu bize doğru olarak göster

ve ona uymağı bize nasip et ve yanlış, bozuk olan şeylerin yanlış olduklarını bize göster ve onlardan sakınmamızı nasip et! İnsanların en üstünü hurmetine bu düâmızı kabûl buyur!).

İyi düşünmelidir. Bu imtihanın neticesinde ya ebedi Cehennem ya da Ebedi Cennet hayatı olacaktır. Bunlardan birini seçmek, şimdi bizim elimizdedir. Herkesin sonu, bu ikisinden biri olacaktır.

Bundan kurtulmak imkânsızdır. Bunu düşünmemek ve tedbîr almamak, büyük câhillik ve cinnettir. Allahü teâlâ, hepimizi akla tâbi olanlardan eylesin!

Hesap gününde, Allahü teâlâ, "Kulum! Sana akıl nûrunu vermiştim. Bunun ile, beni anlamanı, bana ve Peygamberim Muhammed aleyhisselâma ve Onun getirdiği islâm dînine îman etmeni emretmiştim. Gece gündüz, dünya kazancı için, dünya zevkleri için çalıştın. Âhirette başına gelecekleri hiç düşünmedin. Gaflet içinde iken, mevtin pençesine düştün" derse, ne cevap vereceksin?

Evliyanın büyüklerinden **Abdülhakîm-i Arvâsî** hazretlerinin Cuma hutbesine başlarken, minberde söylediği Türkçe hutbesi şöyleydi: Fırsat ganîmettir. Ömrün tamamını faydasız işlerle telef ve sarf etmemek lâzımdır. Ömrün tamamını, Hak celle ve alânın rızasına muvâfık ve mutâbık şeylere sarf etmek lâzım ve vâcib ve lâyıktır. Beş vakit namazlar, tâdil-i erkân ile, cem'ıyyet-i bâtın ve cemaat ile edâ edilmelidir. Ve teheccüd namazlarını elden çıkarmamalı. Seher vakitlerini istigfârsız geçirmemeli.

Gaflet uykusuyla hoşlanmamalı, huzûz-ı âcile ile magrûr olmamalı; tezekkür-i mevt, ahvâl-i âhıreti göz önünde bulundurmalı. Umûr-ı gayri meşrua-yı dünyeviyyeden irâz (haram olan dünya işlerinden yüz çevirip), bâkî kalan âhıret işlerine ikbâl etmek lâzımdır. Lâzım ve zarûrî olan, dünya maişeti işleri ile meşgûl olup, sâir vakitleri, âhıreti imâr etmekle meşgûl olmalı. Hâsıl-ı kelâm, mâsivânın muhabbetinden korunmalı ve bedeni ahkâm-ı şer'ıyyeye uymakla süslemeli, onunla meşgûl olmalı. İşin hakîkati budur. Bundan gayri cümlesi hiçtir. Bâkî ahvâlimiz hayrlı olsun. Vesselâm

Dünyaya önem vermezlerdi 27.6.2001

Allah dostları, dünyaya önem vermezlerdi. Dünyanın ahıret için olduğunu bilirler, hazırlıklarını buna göre yaparlardı. Bu hususta Peygamber efendimizin,"İnsanların bir kısmı "Dünya çocuğu", bir kısmı da "Âhiret çocuğu" dur. Siz, "Âhiret çocuğu" olunuz." hadisleriyle amel ederlerdi. Enes bin Malik hazretleri anlatır: "Ben, bir gün Resulüllâh sallallâhü aleyhi vesellemin huzuruna girmiştim. O, mubarek eliyle birşeyi defediyordu.

Ben: "Bu defettiğiniz şey nedir, yâ Resulallah?" diye sordum. Buyurdular ki: "Dünya, bana sokulmak istiyor, ben de ona, "Benden uzak ol!" diyorum, yâ Enes."

Resulüllâh efendimiz, bir gün, bir kavme âit mezbelelikten geçerken orada durakladı. Orada bir koyun ölüsü gördü ve yanındakilere hitaben:"Sahipleri bu koyunu, hor ve hakir görürler, değil mi?" buyurdu. Ashab: "Hor ve hakir gördükleri için buraya atmışlar." dediler. Bunun üzerine Hazret-i Peygamber,"Allah'a karşı dünyanın hor ve hakirliği, bu koyunun sahipleri yanındaki hor ve hakirliğinden daha fazladır!"

Ebû Hazim dedi ki: "Dünyaya önem veren bir kimse, yarın huzur-i ilâhîye'de tutulacak ve: "Bu kul, Allah'ın tahkir ettiğini tazim edendir!" denilecek. Utancından yüzündeki etler düşecek. Kalbinde dünya muhabbeti bulunduğu halde "Ben Allah'ı seviyorum!" iddiasında bulunan bir kimse, yalancıdır. Çünkü sevgilinin kerih gördüğünü kerih görmek, sevmenin şartındandır."denilecek.

Vehb bin Münebbih buyurdu ki: “Ey arkadaşlar! Geliniz, insanların, hakkında tevbe etmeyi bıraktıkları bir günahtan tevbe edelim!” Ona, “Nedir bu günah?” diye sormuşlar. O, şu cevabı vermiştir: “Dünyayı sevmek! İleride öyle insanlar gelecek ki, kalblerini tamamen dünya sevgisiyle dolduracaklar. Hattâ dünyaya ve dünya adamlarına tapacaklar!..”

Mâlik bin Dinar hazretleri buyurdu ki: “Allah’ı unutturan sihirbazdan sakının! Bu, dünyadır. Dünyanın sihri, Hârut ve Mârut’un sihrinden daha ileri ve daha çirkindir! Zira onların sihri, karı ile kocanın arasını ayırır. Dünyanın sihri ise Allah ile kulun arasını ayırır!”

Süfyan bin Uyeyne buyurdu ki: “Âbid ve zâhitlerin Allahı çokça anmaları, dünyayı kendilerinden uzaklaştırmak içindir. Zira onlar Allah’ı andıkça, dünya onlardan uzaklaşır; zikirden ayrıldıkça da onlara sokulur.”

Allah dostları selâmeti tercih ederlerdi 28.6.2001

Allah dostları mal ve diğer dünya nimetlerinden yana selâmeti tercih ederlerdi. Gönüllerinin ve ellerinin dünyalıklardan boşalmış olmasını isterlerdi. Ellerinin böyle boş ve selâmette olmasını, mâl yığmağa ve bunu Allah yolunda harcamaya tercih ederlerdi.

Böyle yapmalarının sebebi, elde edilecek olan malın hakkını vermekten korkmaları idi. Hatta onlar, fakir ve yoksullara dağıtıvermeleri için kendilerine gönderilen mal ve paraları da geri çevirirler ve: “Bu malı toplayan adam, dağıtımına daha lâyıktır.” derlerdi.

İbrahim bin Ethem hazretleri buyurdu ki: “Allahın o âbid ve zâhit kulları ile sizin aranızda çok fark var! Onlar, dünya kendilerine teveccüh etmişken ondan kaçtılar! Size gelince.. Dünya size arka çevirdiği halde, siz onun peşine düşmüş gidiyorsunuz!”

Şiddet ve sıkıntıları nimet ve rahata tercih ederlerdi. Allah kendilerinden razı olsun, onlar, şiddet ve sıkıntıları, nimet ve rahata tercih ederlerdi. Allah’a olan teveccühlerinin devamlı oluşu da bundandı. Allahı seven, kulu Allaha yaklaştıran şeyleri de sever.

Vehb bin Münebbih Ethem hazretleri buyurdu ki: “Belâyı nimet, rahatı musibet saymayan bir kimse, fakîh değildir!”

Hasan Basrî Ethem hazretleri buyurdu ki: “Allah bir kuluna dünyalık hakkında genişlik verir de o kul bunun, kendisi hakkında bir mekr olmasından korkmazsa, Hak teâlânın mekrinden korkmamış olur.”

Rabi’ bin Enes Ethem hazretleri buyurdu ki: “Sivrisinek, aç olduğu müddetçe yaşar. Doyduğu zaman şişer ve semirir, semirince de ölür! İşte âdemoğlu da bunun gibi, şişip semirdiği zaman kalbi ölür!”

Allah adamları, dünya kalblerinden çevririlip uzaklaştırıldığı zaman, kalblerinde derin bir rahatlık ve genişlik duyarlardı. Çünkü onlar Allahı ve Resulünü severlerdi. Allahı ve Resulünü seven ise, kendisini ibâdetin kemâlinden alıkoyan dünyayı kerih görür

İşte bunun içindir ki onların en şerefli ahlâkından biri de, dünya kendilerine gülüp teveccüh ettiği zaman kalblerinde bir sıkıntı ve kasvet hasıl olması idi.

Abdulah bin Mes’ûd Ethem hazretleri buyurdu ki: “İleride öyle zamanlar gelecek ki, mü’min, çok zelîl olacak. Mü’minin hayatı, adetâ sirke içinde yaşayan sinek kurdunun yaşayışı gibi olacak!”

“İleride öyle zamanlar gelecek ki..” 2.7.2001

Ençok sıkıntı, Peygamberlere ve onları sevenlere gelmiştir. Adamın biri, Peygamberimize:“**Ey Allah’ın Resulü, ben seni seviyorum!” demiş. Efendimiz de buyurmuşlar ki:“Eğer beni seviyorsan, sana hücum edecek fakirlik için bir zırh hazırla! Çünkü fakirliğin beni sevene hücumu, bir sel suyunun döküldüğü yere doğru akışından daha sür’atlidir.”**

İsâ aleyhisselâm buyururmuş ki: “Cennet, bütün nimetleriyle rahat ve şehevâttan ibarettir. Cennete ancak dünyada rahat ve şehevâtın terkedenler girecektir!”

Abdullah bin Abbas buyurdu ki: “İleride öyle zamanlar gelecek ki, kişinin bütün himmeti midesi, dini kendi hevâsı, kılıcı da dili olacaktır!”

Allah adamları dünyanın gelip geçici olduğunu bilir, hazırlıkların sonsuz olan ahıret hayatına göre tanzim ederlerdi. Hâtem’ül-Esam ve arkadaşları hep eski libas giyerler ve üzerlerinde birçok yama bulunurdu. Hz. Ali, Hz. Ömer’e derdi ki: “Yâ Ömer, sevdiğin iki arkadaşına kavuşmak istersen, gömleğin ve ayakkabın yamalı olsun! Sofrada doymadan çekil, emelini de kısa tut!”

Ebû Zer Gıfari hazretlerinin evinde, abdest almakta kullandığı küçük bir su kabından başka bir şey yoktu. Bir gün kendisine, “Evine birkaç eşya edinsen iyi olmaz mı?” dediler. O şu karşılığı verdi: “Evin sahibi, içinde ikâmet etmemiz için bizi bırakmıyor ki! Bizim bir başka evimiz daha var. Amellerimizin iyilerini oraya göndeririz, inşâallah!”

Ebû İdris el-Havlânî , arkadaşlarına dermiş ki: “Elbiselerinizi yıkamak için fazla zaman harcamayın. Bilin ki, kötülüklerden temizlenmiş bir kalbin kirli libas içinde bulunması, kirli bir kalbin temiz libaslar içinde bulunmasından bence daha sevimlidir!”

Abdullah bin Mesud derdi ki: “Resulüllâhın Eshabının giydikleri elbiseler, sizinkilerden daha kalın, fakat kalbleri, sizin kalblerinizden çok ince idi! İleride öyle zamanlar gelecek ki, insanların elbiseleri gayet ince, kalbleri ise kalın olacaktır!”

Ebû Ubeyde de şöyle buyururmuş: “Nice kimseler vardır ki, elbisesini tertemiz tutar da, dinini kirlendirmekten çekinmez!”

Süfyân-ı Sevrî diyor ki: “Kişinin dindarlığı, ekmeğinin helâlliği nisbetindedir. Şu zamanda sofralarında helâl ekmek bulunduran âileler, cidden çok azalmıştır.”

Abdullah bin Abbas diyordu ki: “Bir mü’min için helâlinden kazanmak, bir dağı diğer dağın yanına götürmekten daha güç olacaktır!”

Belâların, sıkıntıların geliş sebebi 3.7.2001

İslam âlimlerinin büyüklerinden **İmam-ı Rabbani** hazretleri sıkıntıların hikmetleri şöyle anlatır:

Peygamberler ve Velîler, hep dert ve belâ içinde yaşadı. Hattâ “Belâlar, mihnetler, en çok Peygamberlere, sonra Evliyâya, sonra bunlara benziyenlere gelir” buyuruldu. Çünkü, dünya, zevk için, lezzet için yaratılmadı. Âhıret, bunun için yaratılmıştır.

Dünya ile âhıret, birbirinin zıddı, tersidir. Birini sevindirmek, ötekinin gücenmesine sebep olur. Yâni, birinde zevk aramak, ötekinde elem çekmeye sebep olur. O hâlde, dünyada nîmetleri, lezzetleri çok olanlar, bunlara lâzım olan şükrü yapmazlarsa âhırette çok korkacak, çok acı çekecektir. Bunun gibi, dünyada tehlikelerden sakındığı, çalıştığı hâlde çok acı çeken mümin, âhırette çok lezzete kavuşacaktır.

Dünyanın ömrü, âhıretin uzunluğu yanında, deniz yanında bir damla kadar bile değildir. Daha doğrusu, sonu olan, sonsuz ile ölçülebilir mi? Bunun için dostlarına merhamet ederek, sonsuz nîmetlere kavuşmaları için, dünyada birkaç gün sıkıntı çektiriyor. Düşmanlarına, hîle, istidrâc yaparak, biraz lezzet verip, çok elemlere sürüklüyor.

Fakir olan kâfir, dünyada da, âhırette de sıkıntı çekiyor. Bunun dünyada çektiği sıkıntılar âhırette lezzete kavuşmasına niçin sebep olmıyacak? Denecek olursa:

Kâfir, Allahü teâlânın düşmanıdır. Sonsuz azâb görmesi lâzımdır. Dünyada, ona azâb yapmamak, kendi hâline bırakmak, ona iyilik, lezzet demektir. Hattâ, bunun için hadis-i şerifte, **"Dünya kâfirlerin Cennetidir"** buyuruldu. Kâfirlerden bir kısmına, dünyada azâb yapmamakla iyilik ettikleri gibi, ayrıca nîmetler, lezzetler de verirler. Bir kısmına ise, yalnız azab yapmamak ile iyilik edip, ayrıca lezzetler vermezler. Bunların hep, hikmetleri, faydalı sebepleri vardır.

Allahü teâlâ, herşeye kâdirdir. Dostlarına, hem dünyada, hem de âhırette nîmetler, lezzetler verebilirdi. Fakat böyle olmasının pekçok sebepleri vardır. Böyle olması da yine onların menfaatinedir.

Dünyada, birkaç gün dert, belâ çekmeselerdi, Cennetin lezzetlerinin kıymetini anlamazlardı ve ebedî nîmetlerin kıymetini bilmezlerdi. Açlık çekmeyen, yemeğin lezzetini anlamaz. Acı çekmeyen, rahatlığın kıymetini bilmez. Dünyada bunlara elem vermek, sanki dâimî lezzetleri arttırmak içindir. Bu elemler, bir nîmet olup, câhil halkı denemek için, büyüklere verilen nîmetler, elem olarak gösterilmektedir. Yabancılara elem şeklinde gösterilen, dostlar için nîmettir.

Sıkıntılar âhiret zevklerini artırmaktadır 4.7.2001

Allahü teâlânın dostlarının dünyada başlarına gelen, belâlar, sıkıntılar, câhil için sıkıntı ise de, bu büyüklere, sevdiklerinden gelen herşey, tatlı olmaktadır. Nîmetlerden lezzet aldıkları gibi, belâlardan da lezzet duyarlar. Hattâ, belâ sâdece sevgilinin arzusu olup, kendi istekleri karışmadığı için, daha tatlı gelir. Nîmetlerde bu lezzet bulunamaz.

Çünkü, nîmetlerde, nefslerinin istekleri de vardır. Belâ gelince, nefsleri ağlamakta, inlemektedir. Bu büyükler, belâyı nîmetten daha çok sever. Belâ, bunlara, nîmetten daha tatlı gelir. Bunların dünyadan aldıkları lezzet, belâlardan, musîbetlerden gelmektedir.

Dünyada dert ve belâ olmasaydı, bunların gözünde, dünyanın hiç değeri olmazdı. Dünyanın acı hâdiseleri olmasaydı, onu boş, abes görürlerdi.

O hâlde, Allahü teâlânın dostları, dünyada da, âhırette de lezzetli ve sevinclidir. Dertlerden aldıkları lezzetler, âhıret lezzetlerinin azalmasına sebep olmaz. Âhıret lezzetlerini gideren, câhillerin aradıkları lezzetlerdir.

Başkaları nîmet gelince sevinir. Dert gelince üzülür. Bu büyükler, nîmette de sevincli, derdde de sevinclidir. Çünkü bunlar, işlerin güzelliğine, çirkinliğine bakmıyor. İşleri yapanın güzelliğine bakmaktadırlar. O, güzellerin güzelidir. İşleri yapan sevgili olduğu gibi, işleri de sevgili olmakta ve tatlı gelmektedir.

Bu dünyada, herşey, güzel olan yapıcının işi olduğundan, dert ve zarâr verse de, bunlara, istedikleri ve sevdikleri şey olmaktadır. Kendilerine tatlı gelmektedir.

Ayrıca, bu dünya, imtihan yeridir. Burada hak, bâtıl ile; haklı, haksız ile karışıktır. Burada, dostlarına sıkıntılar, belâlar vermeseydi, yalnız düşmanlarına verseydi, dost, düşmandan ayrılır, belli olurdu. İmtihânın faydası kalmazdı.

Hâlbuki, gayba îman etmek lâzımdır. Dünyanın ve âhıretin bütün saadetleri, görmeden inanmaya bağlıdır. Hadîd sûresi, yirmibeşinci âyetinin meâl-i şerifi, **"Allahü teâlâ, Peygamberlerine, gaybdan, görmeden, yardım edenleri bilmek için..."** olup, bu hâl bildirilmektedir. Dostlarını mihnet ve belâ içinde göstererek, düşmanlarının gözünden sakladı. Dünya, imtihan yeri oldu. Dostları, görünüşte belâda, hakîkatte ise, zevk ve lezzettedir. Düşmanlar, böylece zarâr, ziyân etmektedir.

Peygamberlerin, muhârebelerde düşmanlarla döğüşmesi de böyle olurdu. Bedir gazâsında müslümanlar, Uhud gazâsında kâfirler gâlib gelmişti. Allahü teâlâ bu hâli, Âl-i İmrân sûresi, yüzkırkıncı âyetinde bildirmektedir.

Dert ve belâlar günahları yok eder 5.7.2001

Allahü teâlâ herşeye kâdirdir. Dostlarına hem dünyada, hem de âhırette rahatlık verebilir. Fakat, âdeti böyle değildir. Kudretini, hikmeti ve âdeti altına gizlemeyi sever. İşlerini, yaratmasını, sebepler altında gizlemiştir.

O hâlde, dünya âhıretin aksi olduğundan, dostların, âhıret nîmetlerine kavuşmak için, dünyada sıkıntı çekmeleri lâzımdır. Allahü teâlânın dostları, dertlere, belâlara, tehlikelere karşı tedbîr alır. Bunlardan kurtulmaya çalışır. Dayanılamıyacak şeylerden kaçınmak, Peygamberlerin sünnetidir. Tedbîrlere, çalışmalara rağmen başa gelen belâlardan zevk alırlar. Derdlerden zevk almak, yüksek derecedir. Çok az seçilmişlerin yapacağı iştir.

Ayrıca dertlerin, belâların gelmesine sebep, günah işlemektir. Fakat, belâlar, sıkıntılar, günahların affedilmesine sebep olur. O hâlde, dostlara, belâları, sıkıntıları çok vermek lâzımdır ki, günahları kalmasın.

Allahü teâlâ, sevdiklerinin günahlarını afetmek için, onlara dert, belâ gönderiyor. Tevbe, istigfâr edince de, günahlar affolur. Dert ve belâ gelmesine lüzûm kalmaz ve gelmiş derdler de gider. O hâlde, dert ve belâdan kurtulmak için, çok istigfâr okumalıdır.

Dostların günahını, düşmanların günahları gibi sanmamalıdır. Bunlardan günah ve kusur sâdır olsa da, başkalarının günahları gibi değildir. Yanılmak ve unutmak gibidir. Niyet ederek, karar vererek yapılmış değildir. Tâhâ sûresi, yüzonbeşinci âyetinde meâlen**, "Âdeme önce söyledik. Fakat unuttu. Azm ile, karar ile yapmadı"** buyuruldu. Bu âyet-i kerime Hz.Âdem içindir. O hâlde, dostlara gelen derdlerin, belâların, musîbetlerin çok olması, günahların çok affedildiğini gösterir. Günahların çok olduğunu göstermez. Dostlarına çok belâ vererek, günahlarını affeder, temizler.

Böylece bunları, âhıret sıkıntılarından korur. Resûlullah ölüm hâlinde, şiddet ve sıkıntıda iken, Hz. Fâtıma, babasını çok sevdiği ve çok acıdığı için ve Peygamber, "Fâtıma, benden bir parçadır" buyurmuş olduğu için, o da sıkılıyor, kıvranıyordu. Kızının bu hâlini görünce, onu tesellî etmek için, "Babanın çekeceği sıkıntı, ancak bu kadardır. Başka hiçbir sıkıntı görmez!" buyurdu.

Cehennemdeki çok şiddetli azâbların, birkaç günlük sıkıntı ile giderilmesi ve günahların temizlenmesi için dünyada sebepler gönderilmesi ne büyük nîmettir. Dostlara bu muamele yapılırken, başkalarının günahlarının Hesabını âhırete bırakıyorlar. O hâlde dostlara, dünyada çok dert ve belâ vermesi lâzımdır.

Sıkıntılar Allah'ı unutmaya mani olur 10.7.2001

Dünyaki sıkıntılar, çaresizlikler, İnsana Yaratanını hatırlatır, devamlı ona sığınmasını sağlar. Belâlar, dostları, Allahtan başka şeylere düşkün olmak günahından korur. Kafirler, bu nîmete lâyık değildir. Dostları, zorla Allaha çekerler. İstediklerini dert ve belâ ile çekerler ve onu mahbûbluk derecesine yükseltirler. İstemediklerini başıboş bırakırlar. Bunların içinden, saadet-i ebediyyeye lâyık olan, kendisi doğru yola gelip, çalışarak, uğraşarak, lutf, ihsâna kavuşur. Böyle yapmıyan, başına gelecekleri düşünsün!

Görülüyor ki, seçilmiş kullara, belâ çok gelir. Diğerlerine o kadar çok gelmez. Bunun içindir ki, seçilmişlerin reîsi, beğenilmişlerin, sevilmişlerin baş tâcı olan Peygamberimiz, **"Benim çektiğim acı gibi, hiçbir Peygamber acı çekmedi!"** buyurdu.

O hâlde, dert ve belâlar, öyle usta bir kılavuzdur ki, dostu dosta, şaşmadan kavuşturur. Gerçek Allah dostalrı, hazînelere, mâlik olsa, hepsini verip, derd ve belâ satın alır. Aşk-ı ilâhîden haberi olmıyan, derd ve belâdan kurtulmak için, hazineler harc eder.

Her ne kadar, bâzan, dostlar, dert ve belâ gelince, üzülüyor. İstemediği anlaşılıyor ise de, o üzüntü ve isteksizlik, görünüştedir. Tabî'atten, maddesindendir. Bu isteksizliğin faydaları vardır. Çünkü, bu isteksizlik olmasa, nefis ile cihâd, düşmanlık edilemez.

Dünyada, sıkıntı ve belâ gelmesinin bir sebebi de, doğru âşıkları, dost görünen yalancılardan ayırmaktır. Doğru olan âşık, belâdan lezzet alır, sevinir. Yalancı ise, acı duyar, sızlanır. Muhabbetin tadını tatmış ise, hakîkî acı duymaz. Acı duyması görünüştedir. Âşıklar, bu iki acıyı birbirinden ayırır. Bunun içindir ki, (Velî, Velîyi tanır) buyurmuşlardır.

Günah, Allahü teâlânın emirlerini yapmamak, yasak ettiklerinden sakınmamaktır. Emir ve yasaklar, müslümanlaradır, îmanı olanlaradır. Îmanı olmayanları, kâfirleri, emir vermekle, ibâdet ettirmekle şereflendirmedi. Onlar, hayvanlar gibi, her istediklerini yapar, günah olmaz. Bunlar, ibâdet yapmadıkları için, günah işledikleri için, dünyada azâb çekmezler. Her türlü nîmete kavuşurlar. İstediklerini, çalıştıklarını elde ederler. Yalnız, zâlim olanları, mahlûklara eziyyet verenleri, dünyada cezâlarını çeker. Kâfirlere, yalnız bir emir verilmiş, onlardan yalnız birşey istenilmiştir. Bu bir emir, îman etmeleri, müslüman olmalarıdır. Kâfirler, bu emri dinlemedikleri için, biricik suç işlemiş oluyorlar. Fakat bu suç, en büyük suçtur. Bu suçun cezâsı, pek büyük, çok acı ve sonsuzdur. Dünyada böyle cezâ olamaz. Bu sonsuz cezâ, bunlara, âhırette, Cehennemde verilecektir.

Dünyaya milyarlarca insan geldi gitti 11.7.2001

Dünyaya milyarlarca insan gelmiş. Bir müddet yaşamışlar. Sonra, ölüp gitmişler. Bunların bazıları zengin imiş, bazıları fakir. Kimi güzel imiş, kimi çirkin. Kimi zâlim imiş, kimi mazlum. O hâllerinin de hepsi geçti, unutuldu. Onların bir kısmı inanmış, müslüman idi. Geri kalanları, inanmamış kâfirlerdi.

Hepsi, yâ sonsuz yok kalacak. Yâhut kıyâmet kopup, tekrar dirilip inanmıyanlar sonsuz azâb çekecek. Her iki hâlde de, inanmış olanlara hiç azâb, hiç sıkıntı yok. Fakat ikinci hâlde inanmıyanlar sonsuz ve pek acı azâb

çekecekler. İnanmış olarak ölmüş olanlar, şimdi tam rahat ve huzur içindeler. Îmansız olanlar ise, sonsuz olarak ateşte yanmak ihtimali, korkusu içindeler.

Ey insan! İyi düşün! Birkaç sene sonra, sen de, bunlardan biri olacaksın. Şimdi, geçmiş senelerin nasıl bir hayal oldu ise, o zaman, bütün ömrün, bütün hayatın, çalışmaların, didinmelerin hep hayâl, bir rü'yâ gibi olacak. O zaman, sen o iki kısmın hangisinden olmak istersin? Hiçbirinden olmak istemem diyemezsin. Buna imkân yok! Çâresiz, onların arasına gideceksin! Sonsuz ateşte yanmağı, ihtimal bile olsa, ister misin?

Allahın var olduğunu, Cennete, Cehenneme inanmağı, akıl da, ilim de, fen de red edemiyor. Böyle şey olamaz diyemiyorlar. İnanmıyanlar, inkâr etmelerine akıl ile, fen ile bir vesika gösteremiyorlar. Hâlbuki inanmak lâzım olduğunu gösteren vesikalar sayılamıyacak kadar çoktur. Dünya kütübhâneleri bu vesikaları bildiren kitaplarla doludur. Onlar nefslerine, zevklerine aldanarak inkâr ediyorlar. Zevklerinden başka birşey düşünmiyorlar. Hâlbuki, islâmiyet zevkı yasak etmemiştir. Zevklenmenin zararlı olmasını yasaklamıştır. O hâlde, aklı olan kimse, zevklerini Allahü teâlânın gösterdiği yoldan te'mîn eder. İslâmın güzel ahlâkı ile süslenir. Herkese iyilik eder. Kendisine kötülük yapanlara iyilikle karşılık verir. İyilik yapamazsa, hiç olmazsa sabr eder. Bölücü olmaz. Yapıcı olur. Böylece, kendisi de hem zevklerine, hem de rahata, huzura kavuşur. Hem de, âhıretin sonsuz azâblarından kurtulur. Görülüyor ki, bütün rahatlıkların, saadetlerin başı, îman etmekte, müslüman olmaktadır. Îman etmek de, çok kolaydır. Îman etmek için, bir yere para vermek, mal vermek, zor bir iş yapmak, birisinden izin almak gibi, hiçbir şey yapmak lâzım değildir. Îman, altı şeyi öğrenip, bunlara kalbinden inanmak demektir. Îman eden, Allahü teâlânın emirlerine teslim olur.

İnsanın dünyaya geliş sebebi 16.7.2001

Dünya ve âhiret, insanın iki hâlinden ibarettir: Ölümden önce olup, ama ona çok yakın olana **“Dünya”** ölümden sonra olana ise **“Âhiret”** denir.

Dünyadan maksat, âhiret için azık toplamaktır. Çünkü, insan yaratıldığı zaman sade ve noksan yaratılmıştır. Fakat, kemâle gelmek ve meleklerin hâlini kalbine nakşetmek liyakatindedir. Böylece Allahü teâlâ’ya lâyık kul olur. Bu; hidâyete kavuşmak, yahut Allahü teâlânın cemâlini seyredenlerden olur mânâsındadır. Onun nihai saadeti budur. Cenneti budur ve o, bunun için yaratılmıştır. Gözü açılmayınca seyredemez ve O cemâli idrak edemez.

Bu ise mârifetle elde edilir. Allahü teâlâ’nın cemâlinin mârifetinin anahtarı, onun yaptığı, yarattığındaki şaşılacak hâllerin bilinmesidir. Bunun anahtarı, önce insanın duygularıdır. Bu hisler, duygular ancak, su ve topraktan meydana gelmiş bu bedende bulunurlar.

O hâlde, bunun için su ve toprak âlemine düştü. Ancak bu şekilde, bu azığı elde eder, hisleriyle kendinin dışında olanları bilir. Kendini tanımak anahtarı ile de, Allahü teâlâ’yı tanımaya kavuşur. Bu hisler onda olduğu ve faaliyet gösterdikleri müddetçe o kimseye, **“Dünyadadır”,** derler.

Hislere vedâ edip kendi zâtı ve zâtına ait sıfatları kalınca ona, **“Âhirete gitti”,** derler. O hâlde insanın dünyada bulunmasının sebebi budur.

Biliniz ki dünya, din yolunun konaklarından bir konak, yolcuları Allahü teâlâya götüren bir yol, misafirlerin azıklarını alabilmeleri için açıkta kurulmuş süslü bir pazardır.

Dünyada kalbin gıdası, Allahü teâlâ’yı tanımak ve sevmektir. Çünkü, her şeyin gıdası tabiî hususiyetine uygun olur. Helâkinin sebebi, Allahü teâlâ’dan

gayrı şeylerin sevgisine dalmaktır. Bedeni, kalb için korumak lâzımdır. Yoksa, beden fânidir, kalb bâkidir.

Hacıyı hacca götüren deve gibi, beden de kalbin binek hayvanıdır. Deve hacıya lâzımdır, hacı deveye değil. Eğer hacca giden bir kimsenin deveyi yanında bulundurması icabediyorsa, yemini, suyunu, örtüsünü Kabe'ye varıncaya kadar tedarik etmesi lâzımdır. Bundan sonra onun sıkıntısından kurtulur. Deveye gereğinden fazla zaman ayırırsa, esa işi olan hac vazifesini yerine getiremez.

Demek ki, insana dünyada iki şey lâzımdır: Biri, kalbi öldürücü sebeplerden koruması ve manevi gıdasını tedarik etmesi, diğeri de, bedenini helâk edici, öldürücü şeylerden koruması ve maddi gıdasını elde etmesidir.

Dünyada bedenin üç şeye ihtayacı var 17.7.2001

Dünyada, beslenmek için yemek, giyinmek, sıcak ve soğuktan korunmak için bir ev lazımdır. Böylece helâk olma sebeplerinden kurtulur. O hâlde, insanın dünyadan zarurî olarak alacağı bunlardan fazla değildir. Hattâ dünyanın esası da bunlardır.

Kalbin gıdası, beslenmesi ise mârifettir. Ne kadar çok olursa, o kadar iyidir. Bedenin gıdası, yemektir. Haddinden fazla olursa helâke sebep olur. Allahü teâlânın, şehveti insana vermesi, yemekte, meskende ve giyinmekte bedenin ihtiyacını görmesi içindir. Kendisinin binek hayvanı ancak bu şekilde helâk olmaz.

Bu, arzu istek öyle yaratılmıştır ki, kendine verilene razı olmaz, daha fazla ister. Aklın yaratılması, onun hududunu aşmamasını temin içindir. Peygamberler vasıtasıyla gönderilen dinler, onun yani şehvetin, arzu ve isteklerin hududunu tâyin içindir. Fakat bu şehvet, yaratıldığı zaman kendisine verildi. Akıl ise sonradan yaratılmıştır. Demek ki, şehvet (arzu ve istek) önceden yerini tutmuş, hâkim olmuş, emre itaat etmek istemez olmuştur.

Akıl ve din ondan sonra geldiler. Bütün varlığını kuvvet, elbise ve mesken kurmaya vermemesi ve bu sebeple kendini unutmaması, bu kuvvet ve elbisenin neye yaradıını, ne çin olduğunu bilmesi ve hattâ kendinin bu dünyada ne için bulunduğunu anlaması, âhiret için azık olan kalbin gıdasını unutmaması için geldiler.

Kalbi dünya sevgisi ile meşgul eylemek sebebiyle, kalbde helâke sebep olan hırs, bâhillik, haset, düşmanlık ve bunun gibi sıfatlar meydana gelir. Bedeni dünya ile meşgul eylemekten, kalbe bir meşguliyet doğar. Böylece aslını unutur ve tamamen dünyaya dalar.

Dünyanın aslı; yemek, elbise ve mesken olduğu gibi, insan için zarurî olan san'at da üçtür: Ziraatçılık, dokumacılık ve marangozluk. Fakat bunların da kolları vardır. Bütün bu kollar, bu üç sanata yardım için vardır. İşler ve sanatlar çoğalınca,aralarında bazı şeyler meydana geldi, birbirlerine düşman olmaya başladılar. Çünkü herbiri kendi hakkına razı olmadı ve diğerinin hakkına geçmek istedi.

İşte bu sebeple, dünya meşgalesi çoğaldı ve karıştı. İnsanlar onun arasında kendilerini kaybettiler ve başlangıçta bunların esasının üç şey olduğunu anlayamadılar. Bütün bunlar yemek, giymek ve mesken içindir. Bu üç şey de beden için lâzımdır. Beden de kalb için lâzımdır. Onu taşımaktadır. Kalb de Allahü teâlâ için,O'nu bilmek için, O'na kulluk etmek lâzımdır.

“Uğrunda kan döktüğünüz işte budur!” 18.7.2001

Dünya, çekicidir, gaflette olanları büyüler. Kendini insana devamlı kalacak şekilde gösterir. Halbuki o, hareket eder ve devamlı insandan kaçar. Fakat tedrici ve gayet yavaş hareket eder. Dünya, kendisine bakıldığı zaman hareketsiz görünen ve fakat daima yürüyen bir gölgeye benzer. Blirsin ki, ömrün devamlı gidiyor ve tedrici olarak her an biraz daha azalıyor. İşte o dünyadır, senden kaçıyor, sana vedâ ediyor , senden ayrılıyor, sen ise bunu anlamıyorsun!

Dünyanın insanı kendine bağlamasının biri de, kendini insana veriyor şeklinde göstermesi, insanı kendine âşık etmesi, onunla kalacağını, bir başkasının olmayacağını imâ etmesidir. Halbuki sonra âniden insana düşman kesilir. Bu, erkekleri aldatıp, kendine âşık eyleyen, sonra evine götürüp öldüren, zehirleyen zalim bir kadına benzer.

Dünyanın aldatmalarından biri de, dışını süsleyip, belâ ve mihnetleri örtmesi, dışına, yüzüne bakan cahilleri aldatmasıdır. Çirkin yüzünü örten, ipekli ve süslü elbiseler giyen ihtiyar bir kadına benzer. Uzaktan onu görenler ona âşık olurlar. Ama yüzünden örtüyü kaldırınca pişman olur, üzülürler. Onun rezilliğini görürler. Hadîs-i şerîfte geldi ki: **“Kıyamet günü dünyayı yeşil gözlü, dişleri dökülmüş ihtiyar, çirkin bir kadın şeklinde getirirler; insanlar ona bakınca: Allah korusun! Bu nedir? Böyle rezil, böyle çirkin derler. Onlara denir ki: Bu, uğruna birbirinizi kıskandığınız, birbirinize düşman kesildiğiniz, kan döktüğünüz, sıla-i rahmi terkettiğiniz, ona aldandığınız dünyadır. Sonra onu Cehenneme atarlar. Der ki: Ya Rabbi, beni sevenler neredthough? Allahü teâlâ onların da getirilip Cehenneme atılmasını emreder.”**

Bir kimse dünyada bulunmadığından önceki ezeli ve içinde bulunmayacağı âtideki seneleri ve ezelle ebed arasındaki bu birkaç günü, kendi ömrünü hesap ederse, dünyanın bir sefer yolu olduğunu, birinci menzilinin beşik, son konağının mezar ve bunun arasında kaç konak bulunduğunu anlar.

Her yıl, bir konak gibi; her gün, bir mil gibi ve her nefes bir adım gibidir. O ise durmadan yürüyor. Kiminin bu yoldan bir fersahı kalmış, kiminin daha az, kiminin daha çok kalmış. O ise daima burada kalacakmış gibi gamsız ve düşüncesiz oturmaktadır. On sene sonra bile kendine lâzım olmayacak şeyleri düşünmekle meşgul olur. Halbuki on güne varmaz, toprak altında olacaktır.

Suya girip ıslanmamak mümkün mü? 19.7.2001

Dünyayı sevenler, onda buldukları lezzetlerle âhirette rezillik ve sıkıntı çekenler; çok fazla etli yağlı yemekler yeyip, tatlı şerbetler içip midesini bozan, sonra da midesinde, nefsinde ve kazuratındaki rezaleti görüp utanan, pişman olan; lezzetleri geçti, rezilliği kaldı diyen kimse gibidir.

Yemek ne kadar iyi olursa ağırlığı da o kadar çok olduğu gibi, dünya lezzetleri de ne kadar çok olursa sonu o kadar rüsvay ve rezil olmaktır. Bunun böyle olduğu can verirken belli olur. Zira nimeti, makam mevkii, malı mülkü bağı, bostanı çok olanların, ölürken bunlardan ayrılık emeli; az olanlarınkinden daha çok olur. Bu elem ve azap ölümle yok olmaz. Hattâ daha da artar. Çünkü, o sevgi kalbin sıfatıdır. Kalb ise kendi yerinde olur, ölmez.

Dünya işlerinden insanın karşılaştığı kendisine az görünür, bununla meşguliyetinin uzun sürmeyeceğini zanneder. Belki de işlerinin yüz tanesinden bir tanesi ortaya çıkar ve ömrü o işte geçer! İsâ (aleyhisselâm) buyuruyor: **“Dünyayı arayan, deniz suyu içene benzer. Ne kadar çok içerse, daha çok**

susar, içer içer, nihayet ölür. Fakat susuzluğu, harareti eksilmez.” Peygamberimiz Efendimiz de, **“Bir kimsenin suya girip ıslanmaması mümkün değildir.”** buyuruyor.

Dünyaya gelen; misafirler için odalar süslemek, onları grup grup çağırmak, önlerine üzerinde kuru yemişler bulunan altın tabak, mangal koyup çeşitli güzel kokular arasında tatlı yediren ve geriye, başkaları geleceği için, tabak ve mangalı bırakıp meyveleri yenen bir misafirperverin evinde misafir olmaya benzer.

O hâlde onun âdetini bilen ve akıllı olan herkes öd ve buhurun kokusuna bürünür, meyveyi yer, tabak ve mangalı bırakır, şükür eder ve gider. Ahmak olan bunları kendisine verdiklerini zannedip alıp götürmek ister. Gideceği zaman elinden aldıklarına üzülür, canı sakılır, feryad eder. İşte dünyad a böyle; yolcuların azıklarını bedava alacakları, fakat içerde olanlara tama’ etmeyecekleri misafir konağıdır.

Her kim dünyanın geçici olduğunu bilmez, ahıret için sefere hazırlanmaz, işini bitirmez, gözünü âhirete çevirmez ve dünya meşgalesini ihtiyacından fazla tutarsa, dünyayı tanımamış olur. Bunun sebebi cahilliktir. Peygamber Efendimiz buyurdu: **“Dünya, Hârut ve Mârut’tan daha büyük büyücüdür. Ondan kaçınız.”** Dünya böyle bir büyücü olunca, onun hile ve aldatmaların ve onun işlerinin neye benzediğini insanlara açıklamak farz olur.

İnsanların hali gemideki yolcuların haline benzer 23.7.2001

Dünyayı sevenler, dünya işleri ile meşgul olup âhireti unutanlar; gemide bulunup, bir adaya yanaşıp ihtiyaç için dışarıya çıkanlar gibidir. Kaptan, bağırır ve der ki: “Hiç kimse fazla kalmasın. İhtiyaçtan başka bir şeyle meşgul olmasın. Gemi hemen kalkacak.”

Onlar adaya dağılırlar. Akıllı olanlar, çabucak ihtiyacını görüp geri dönerler. Gemiyi boş bulup daha güzel ve uygun bir yer tutup oraya otururlar.

Diğer bir grup, adanın güzelliğine, acayipliğine şaşar, kalırlar. Onu seyre koyulurlar. Ondaki çiçeklere, tatlı tatlı öten bülbüllere, etraftaki süslü çakıl taşlarına bakar kalırlar. Geri dönünce, gemide rahat bir yer bulamazlar, dar ve karanlık yered otururlar. Oranın sıkıntısını çekerler.

Diğer bir grup, yalnız bakmakla kalmayıp, o süslü güzel çakıl taşlarını, çiçekleri toplarlar, beraberinde götürürler; gemide yer bulamazlar, dar bir yere sıkışır, kalırlar ve çok defa o çakıl taşlarını omuzları üzerinde taşırlar. Bir iki gün geçince o güzel renkler solar, kararır, onlardan nâhoş kokular gelmeye başlar. Atacak yer bulamazlar. Pişman olurlar, onların yükünü ve sıkıntısını omuzlariyle çekerler.

Bir başka grup, adanın güzelliğine şaşar ve öyle kalırlar. Gemiden uzak kalıp gemiyi kaçırırlar. Kaptanın sesini duymazlar. Adada kalırlar. Böylece bazısı açlıktan ölür. Bazısını yırtıcı hayvanlar öldürür.

Birinci grup takvâ sahibi mü’minlere benzer, sondakiler de kâfirlere. Zira kendilerini, Allahü teâlâyı ve âhireti unuttular. Bütün varlıklarını dünyaya verdiler. Âyet-i kerimede, **“Âhirete nisbetle, dünya hayatını daha çok sevdiler”** buyuruldu. Aralarında bulunan iki grup, âsiler gibidir. İmanın aslını korudular, fakat dünyadan el çekmediler. Bir kısmı fakirlikten pay aldı. Bir kısmı çok nimetler toplayıp, yükü ağır oldu.

Dünyanın aslına dikkat edirse, üç şeyden ibaret olduğunu görülür: Biri bitki, maden ve hayvan gibi yeryüzünde görülen şeylerdir.

Toprağın aslı, mesken kurmak ve ziraatle ondan faydalanmak içindir. Bakır, pirinç ve demir madenleri âletler için, hayvanlar ise üzerlerine binmek ve yemek içindir.

Diğer ikisi de, insanın kalbini ve bedenini bunlarla meşgul eylemesidir. Ya kalbi, onu sevmek ve onu istemekle meşgul eder, veya bedenini onu düzeltmek, onun işlerini yapmakla meşgul eder.

Dünyanın herşi kötü değildir 24.7.2001

Dünyanın herşeyi ile kötü bilmemelidir. Dünyada öyle şeyler vardır ki; onlar dünya değildirler. İlim ve amel dünyada olur, fakat dünyadan sayılmazlar. Bu iki kısımdır: Biri kalb cevherinin temizliği ve parlaklığı olup, günahları terketmekten hâsıl olur. Diğeri Allahü teâlâyı anmanın ünsiyeti olup, ibadetlere devamden meydana gelir. O hâlde bunlar devamlı olan iyi şeylerdir.

İlmin, münâcaatın ve Allahü teâlânın zikrine ünsiyetin verdiği lezzet daha çoktur. Bunlar dünyadadır. Fakat dünyadan sayılmazlar. O hâlde bütün lezzetler zararlı ve kötü değildir. Bu da iki kısımdır: Biri, dünyadan olduğu ve ölümden sonra da kalmadığı hâlde; âhiret işlerine, ilme, amele ve mü'minlerin çoğalmasına yardımcı olandır. Âhiret yolunun şartı olan ihtiyaç miktarınca kuvvet, evlenme, giyinme ve mesken kurma gibi. Dünyadan bu kadarına kanaat getiren ve bundan maksadı din işlerinde rahatlık olan, dünya ehli değildir.

O hâlde, dünyadan kötü olanlar, din için olmayanlardır. Belki o kimse, gaflete, lezzet ve nimetlere kapılıp kulluk vazifelerini unutan ve kalbini bu dünyaya bağlayıp, öbür dünyadan nefret eden kimsedir. Bunun için Peygamber Efendimiz buyurdu: **"Dünya ve içindekiler mel'ûndur. Ancak Allahü teâlâ'yı anmak ve buna yardım edenler mel'ûn değildir."**

Zaruret, ihtiyaç miktarı kadar olan şeyler de ahireti kazanmada vesile olduğu bilinirse, bunlar da dünyadan sayılmaz. Hz. Ömer anlattı: "Resûlullah efendimizin evlerinde, içerdeki eşyâlara bir göz gezdirdim. Üç şeyden başka bir şey göremedim. Bunun üzerine; "Ey Allahın Resûlü! Allahü teâlâya duâ et de, ümmetine genişlik versin. Çünkü Allahü teâlâ, Farslar (İranlılar) ve Rumlara genişlik, bol dünyâlık verdi. Hâlbuki onlar Allahü teâlâya ibâdet etmiyorlar" dedim. Resûlullah efendimiz yaslanmışlardı. Doğrularak oturdular ve şöyle buyurdular: **"Onlar dünyâdaki iyiliklerinin karşılığını peşin aldılar."**

Mü'minlerin âhıreti istemesi dünyâyı istemesinden fazladır. Onlar, âhıreti dünyâya tercih ederler ve dünyâda yaptıkları iyiliklerin karşılığını görürler. Âhırette de ecir ve sevâba kavuşurlar. Kâfirler ise dünyâda yaptıkları iyiliklerin karşılığını dünyâda iken alırlar. Âhırete gittiklerinde, kendilerini kurtaracak hiçbir iyiliklerini bulamazlar. Yukarıda bildirilen; **"Onlar için âhırette karşılık olarak sâdece nâr vardır"** âyet-i kerîmesinin, riyâkarlar için olduğu da söylenmiştir. Ahırette, kimin için yaptınsa sevabını ondan iste denecektir.

"Gökten ateş yağmadığına Şükretsin!" 25.7.2001

İnsanın dünyada sıkıntı içinde olması, kendini bilmemesi, konumunu, dünyaya geliş sebebini bilmemesidir. Son devir İslam büyüklerinden **Abdülhakîm Arvasi** hazretleri bu konu ile ilgili bir üniversitelinin suâline verdiği cevapta buyurdu ki:

Bütün kuvvetinizle, Allahü teâlânın kudreti sahasından dışarı çıkabilirseniz, çıkınız! Fakat, çıkamazsınız. Bu sahanın dışı, adem diyârıdır. O adem yâni yokluk diyârı da, Onun kudreti içindedir.

Bir sırası düşerek, **İbrâhîm-i Edhemden**, birisi nasihat istedi. Buyurdu ki, altı şeyi kabul edersen, hiçbir işin sana zarar vermez. O altı şey şudur:1 -Günah yapacağın zaman, Onun rızkını yime! Rızkını yiyip de, Ona ısyân etmek, doğru olur mu? 2 -Ona âsi olmak istersen, Onun mülkünden çık! Mülkünde olup da, Ona ısyan etmek, lâyık olur mu? 3 -Ona ısyân etmek istersen, gördüğü yerde günah yapma! Görmediği bir yerde yap! Onun mülkünde olup, rızkını yiyip, gördüğü yerde günah yapmak, uygun değildir. 4 -Can alıcı melek, ruhunu almaya geldiği zaman, tevbe edinceye kadar izin iste! O meleği kovamazsın. Kudretin var iken, o gelmeden önce tevbe et! O da, bu saattir. Zîrâ, Melek-ül-mevt, âni gelir. 5 -Mezarda, Münker ve Nekîr ismindeki iki melek, suâl için geldikleri vakit, kov, seni imtihan etmesinler! Soran kimse dedi ki, “Buna imkân yoktur” Şeyh buyurdu ki, “Öyle ise, şimdiden onlara cevap hazırla!” 6 -Kıyamet günü Allahü teâlâ, “Günahı olanlar, Cehenneme gitsin!” diye emredince, ben gitmem de! Soran kimse dedi ki, “Bu sözümü dinlemezler” Bunun üzerine, o kimse, tevbe etti ve ölünceye kadar, tevbesinden vazgeçmedi. Evliyânın sözünde, rabbânî te'sîr vardır.

İbrâhîm-i Edhemden sordular ki, Allahü teâlâ, “Ey kullarım! Benden isteyiniz! Kabûl ederim, veririm” buyuruyor. Hâlbuki, istiyoruz, vermiyor? Cevabında buyurdu ki, “Allahü teâlâyı çağırırsınız, Ona itaat etmezsiniz. Peygamberini tanırsınız, Ona uymazsınız. Kur'an-ı kerimi okursunuz, gösterdiği yolda gitmezsiniz. Cenâb-ı Hakkın nîmetlerinden faydalanırsınız, Ona Şükretmezsiniz. Cennetin, ibâdet edenler için olduğunu bilirsiniz, hazırlıkta bulunmazsınız. Cehennemi, âsiler için yarattığını bilirsiniz, Ondan sakınmazsınız. Babalarınızın, dedelerinizin ne olduklarını görür, ibret almazsınız. Ayıplarınıza bakmayıp, başkalarının ayıplarını araştırırsınız. Böyle olan kimseler, üzerlerine taş yağmadığına, yere batmadıklarına, gökten ateş yağmadığına Şükretsin! Daha ne isterler? Duâlarının netîcesi, yalnız bu olursa, yetmez mi?

“Önce gelenleriniz, sonra gelenleriniz...” 26.7.2001

İnsanın dünyaya geliş sebebi (2)

Siz, adem diyârından, bu varlık âlemine, kendiliğinizden gelmediğiniz gibi, oraya, kendiniz gidemezsiniz. Gördüğünüz gözler, işittiğiniz kulaklar, duygu edindiğiniz organlar, düşündüğünüz zekâlar, kullandığınız eller ve ayaklar, geçeceğiniz bütün yollar, girip çıktığınız bütün mahaller, hulâsa, ruh ve cesedinize bağlı bütün âletler, sistemler, hepsi ve hepsi, Allahü teâlânın mülk ve mahlûkudur.

Siz Ondan hiçbir şey gasb edemez, mülk edinemezsiniz! O, hayy ve kayyûmdur. Yâni, görür, bilir, işitir ve her var olan şeyi, her ân varlıkta durdurmaktadır. Hepsinin idaresinden, hâllerinden bir ân gâfil olmaz. Mülkünü kimseye çaldırmaz.

Emirlerine uymayanların cezâsını vermekten de, âciz kalmaz. Meselâ, Ay’da, Merih’te ve diğer yıldızlarda insan olmadığı gibi, bu yer küresinde de bulunmasaydı, birşey lâzım gelmezdi. Bundan dolayı, büyüklüğünden birşey eksilmezdi.

Hadis-i kudsîde buyuruyor ki, **“Önce gelenleriniz, sonra gelenleriniz; küçüğünüz, büyüğünüz; dirileriniz, ölüleriniz; insanlarınız, cinleriniz; en müttekî, itaatli kulum gibi olsanız, büyüklüğüm artmaz. Aksine olarak, hepiniz, bana karşı duran, Peygamberlerimi aşağı gören, düşmanım gibi**

olsanız, ülûhiyyetimden bir şey eksilmez. Allahü teâlâ, sizden ganîdir, Ona hiçbiriniz lâzım değildir. Siz ise, var olmanız için ve varlıkta kalabilmeniz için ve her şeyinizle, hep Ona muhtaçsınız".

Güneşten ışık ve enerji gönderiyor. Aydan ışık dalgaları aks ettiriyor. Siyah topraktan, tatlı renkli, hoş kokulu nice çiçekler, güzel yüzler yaratıyor. Rüzgârdan gönüllere ferahlık veren nefesler döküyor. Birçok senelik uzaklıktaki yıldızlardan, şu çıktığınız, sonunda gömüleceğiniz topraklara nûrlar yağdırıyor. Zerrelerinde nice nice titreşimlerle te'sîrler uyandırıyor.

Bir taraftan, beğenmediğiniz, iğrendiğiniz pislikleri, en küçük, en hakîr mahlûkları yani mikroplar vasıtası ile, toprağa çevirip, çiğnediğiniz bu toprakları bitki fabrikasında, vücûdünüz makinasının yapı taşı olan, protein, yâni yumurta akı maddesi hâline döndürüyor. Bir taraftan da yine nebâtât fabrikasında, toprağın suyunu, havanın boğucu gazı ile birleştirerek ve içerisine, semadan gönderdiği enerjiyi, kudreti depo ederek, nişastalı, şekerli maddeleri ve yağları, yâni vücûdünüz makinesini işletecek kudret kaynağını yaratıyor. Böylece, tarlalarda, çöllerde, dağlarda, derelerde, bitirdiği nebâtlarda ve yer yüzünde ve denizlerin dibinde gezdirdiği hayvanlarda, mi'delerinize gidecek, sizi besliyecek rızık, gıdâ hazırlıyor.

Peygamberlerin gönderilmesi nimeti 30.7.2001

İnsanın dünyaya geliş sebebi (3)

Allahü teâlâ, akciğerlerinizde kimyâhâneler açarak, burada kanınızın zehrini ayırıp, yerine oksijen yakıcı maddesini sokuyor. Dimâğlarınızda, fizik laboratuvarları açarak, burada his uzuvlarından, sinirlerden gelen haberler alınıp, demir taşına miknâtis kuvvetini yerleştirdiği gibi, beyninize yerleştirdiği akıl ve yüreğinize yerleştirdiği kalb kuvvetleri te'sîri ile, bir anda, çeşitli plânlar hazırlanıp, emirler, hareketler meydana getiriyor.

Yüreğinizi çok karışık ve hârika dediğiniz te'sîrlerle, geceli gündüzlü çalıştırıp, damarlarınızda kan nehrleri akıtıyor. Sinirlerinizde, akıllarınızı şaşırtan, nice nice yol şebekeleri dokuyor.

Adalelerinizde sermayeler gizliyor. Daha ve daha birçok hârikalarla, vücûdünüzü techîz ediyor, tamamlıyor. Hepsine fizik kanûnları, kimyâ reaksiyonları ve bioloji olayları gibi ismler taktığınız, bir nizâm ve âhenkle, te'sîs ediyor, montaj yapıyor. Kuvvet merkezlerini içinize yerleştiriyor. Gereken tedbîrleri ruh ve şu'ûrunuza tersîm ediyor.

Zihin denilen bir hazîne, akıl nâmında bir miyâr, fikir dedikleri bir âlet, irâde dediğiniz bir anahtar da, ihsân ediyor. Her birini yerinde kullanabilmeniz için size tatlı, acı ihtârlar, işaretler, meyller, şehvetler de veriyor.

Daha büyük bir nîmet olarak, sâdık ve emîn Resûllerle açıkça, talimat gönderiyor. Nihâyet, vücûdünüz makinesini işletip ve tecrübelerini gösterip, maksada göre kullanmanız ve istifâde etmeniz için elinize teslim ediyor.

Bütün bunları, size ve iradenize ve yardımınıza muhtaç olduğundan değil, mahlûkları arasında size ayrı bir mevkı', bir salâhiyyet vererek, mes'ûd ve bahtiyâr olmanız için yapıyor.

Ellerinizi, ayaklarınızı, kullanabildiğiniz her uzvunuzu, arzunuza bırakmayıp da, yüreğinizin atması, ciğerlerinizin şişmesi, kanlarınızın dolaşması gibi, sizden habersiz kullansaydı, her işinizde, zorla, refleks hareketleri ile, çolak el, kuru ayak ile yuvarlasaydı, her hareketiniz bir titreme, her kımıldamanız bir siğirme olsaydı, kendiliğinize ve emânetlere mâlik olduğunuzu iddiâ edebilir mi idiniz?

Sizi, cansızlar gibi, sâde dış kuvvetler te'sîri ile veya hayvanlar gibi, yalnız dış ve iç kuvvetler ile akılsız, şu'ûrsuz hareket ettirse idi ve evlerinize taşıdığınız nîmetlerden, yük hayvanı gibi, ağzınıza bir lokma verseydi, onu alıp yiyebilecek mi idiniz?

“Ey insan! Acaba sen nesin?” 31.7.2001

İnsanın dünyaya geliş sebebi (4)

Doğmadan evvelki, doğduğunuz zamanki hâlinizi düşünüyor musunuz? Üzerinde yatıp kalktığınız, yiyip içtiğiniz, gezip dolaştığınız, gülüp oynadığınız, dertlerinize devâ, korkulara, sıcağa, soğuğa, açlığa, susuzluğa, yırtıcı ve zehirli hayvanların ve düşmanların hücûmlarına karşı koyacak vâsıtaları bulduğunuz şu yer küresi yapılırken, taşları, toprakları hilkat fırınlarının ateşlerinde pişirilirken, suyu ve havâsı, kudret kimyâhânesinde inbiklerden çekilirken, siz nerede idiniz, ne içinde idiniz, hiç düşünüyor musunuz?

Bugün, bizim dediğiniz karaların, denizlerden süzülüp ayrıldığı, dağların, derelerin, ovaların, tepelerin döşenildiği zaman, acaba nerede idiniz? Denizlerin acı suları, Hakkın kudreti ile buharlaştırılarak, gökte bulutlar yapılırken, o bulutlardan yağan yağmurlar, çakan şimşeklerin ve güneşten gelen kudret, enerji dalgalarının hazırladığı gıdâ maddelerini,yanmış, kurumuş toprakların zerrelerine işletip, o maddeler, ziyâ ve harâret şu'âları te'sîri ile oynayıp titreşerek hayatın hücrelerini yetiştirirken, nerede idiniz ve nasıldınız?

Bugün kendinize maymun tohumu derler, inanırsınız. Allah yaratır, yaşatır, öldürür, herşeyi O yapar derler inanmak istemezsiniz.

Ey insan! Acaba sen nesin? Babanın damarlarında neydin? Bunak, örümcek kafalı, gerici diye hakâret ettiğin babana, vaktiyle damarları içinde sıkıntı verirdin. O zaman, seni oynatan kimdi ve sen onu, niçin rahatsız ediyordun?

O, istese idi, seni bir çöplüğe atabilirdi, fakat atmadı. Seni, bir emânet gibi sakladı. Bol bol besleneceğin bir mekana tevdi' etti ve nice zaman himâyene uğraştı ise, sen niçin sıkıntılarından babanı mes'ûl tutarak tahkîr ediyorsun da, nîmetlerinden ona ve yaratanına bir Şükür payı ayırmıyorsun? Sonra sen, emânetini niçin herkesin kirlettiği çöplüklere döküyorsun?

Etrâfın, arzu ve emellerine uyduğu zaman, herşeyi, aklınla, ilminle, fenninle, gücünle, kuvvetinle yaratarak yaptığına, bütün başarıları îcâd ettiğine inanıyorsun. Hakkın sana verdiği vazîfeyi unutuyor ve o yüksek memurluktan isti'fâ ediyor ve emânete sahip çıkmaya kalkıyorsun. Kendini mâlik ve hâkim tanımak ve tanıttırmak istiyorsun.

Yâhû! İşin yolunda, muvaffakıyyet ve muzafferiyyet yanında olunca (Hep), işlerin aksi, ters olduğu zamanında ise, kaderin cebri altında oyuncak bir (Hiç) diye iddiâ ettiğin o sen, bunlardan hangisisin? Hep misin, hiç misin?

“Siz, ne hepsiniz, ne de hiçsiniz!” 1.8.2001

İnsanın dünyaya geliş sebebi (5)

Ey insanoğlu, etrafın, arzularına uymaz, dış kuvvetler seni mağlup etmeye başlarsa, o zaman da, kendinde hasret ve husrandan, acz ve yeisten başka birşey görmüyorsun. Hiçbir irâde ve ihtiyâra sahip olmadığını, herşeyin cebr elinde esîr olduğunu ve varlığının, otomatik ve fakat zembereği kırık bir makina gibi olduğunu iddiâ ediyorsun.

Kaderi bir cebir, mecburiyet mânasında anlıyorsun. Bunu söylerken, ağzının, teyb gibi olmadığını da, sezmez değilsin.

Sofrana, sevdiğin yemekler gelmediği zaman eline geçirebileceğin kuru ekmeği yimekle, yimeyip açlıktan ölmek arasında hür ve serbest bulunduğun ve kuru lokmalar, ağzına zorla tıkılmadığı hâlde, elini, dilini uzatır, onları yirsin. Hem yirsin, hem de birşey yapmadığına hükm edersin.

Düşünmezsin ki, elin ve ağzın, yine arzunla oynamış ve bu oynayış bir sıtma, bir titreme olmamıştır. Fakat, böyle mecbûr olduğun zamanlarında bile, irâdene mâlik olduğun hâlde, seni âciz bırakan, hâricî kuvvetler karşısında kendini mecbûr, esîr, hâsılı bir hiç bilirsin.

Ey Âdem oğlu! Ey noksanlık ve taşkınlık içinde yüzen insan! Siz, ne hepsiniz, ne de hiçsiniz! Her hâlde ikisi arası bir şeysiniz. Evet siz, îcâd etmekten, herşeye hâkim ve gâlib olmaktan, şüphesiz uzaksınız. Fakat, inkâr olunamayan bir hürriyet ve ihtiyârınız, sizi hâkim kılan, bir arzu ve seçim hakkınız vardır.

Siz, eşi ortağı bulunmıyan bir hâkim ve mutlak, başlı başına bir mâlik olan, Hak teâlânın emri altında, ayrı ayrı ve müşterek vazîfeler alan, birer memursunuz!

Onun koyduğu ahkâm ve nizâm ile, Onun tâyîn ettiği mevkı'leriniz ve halk edip emânet olarak verdiği salâhiyyet ve vâsıtalarınız nisbetinde vazîfe yaparsınız

Âmir ancak O, hâkim yalnız O, mâlik yine Odur. Ondan başka âmir, Ona benzer hâkim, Ona ortak mâlik yoktur. Sizin o kadar benimseyerek, hevesle atıldığınız maksatlar, gayeler, giriştiğiniz mücâdeleler, sarf ettiğiniz gayretler, duyduğunuz iftihârlar, kazandığınız başarılar, Onun için olmadıkça, hep yalan, hep boştur.

Sıkıntıların birinci sebebi 2.8.2001

İnsanın dünyaya geliş sebebi (6)

Ey ademoğlu, kalblerinizde, niçin yalana yer veriyor da, şirklere sapıyorsun? Niçin, eşsiz hâkim olan, Hak teâlânın emirlerine uymuyor, Onu mâbut tanımıyorsunuz da, binlerce, hâyal olan, mâbutlar arkasında koşuyor, hepiniz sıkıntılar içinde boğuluyorsunuz? Her neye koşuyorsanız, sizi sürükleyen bir emel, bir ihtiyâr, bir îman değil midir? Niçin o emeli Haktan başkasında arıyorsunuz? Niçin, o îmanı Hakka tahsîs etmiyor, o ihtiyârı bu îmana ve îmanın netîcesi olan amellere sarf etmiyorsunuz?

Hak teâlânın hâkimliğini tanıdığınız, emâneti ve emniyyeti bozmayarak çalıştığınız zaman, birbirinizi ne kadar sevecek, ne kadar bağlı kardeşler olacaksınız. Sizin o kardeşliğinizden, Allahın merhameti, neler yaratacaktır. Kavuştuğunuz her nîmet, hep Hakka îmanın hâsıl ettiği kardeşliğin netîcesi ve Allahü teâlânın merhameti ve ihsânıdır.

Gördüğünüz her musîbet ve felaket de, hep kızgınlığın, nefretin ve düşmanlığın netîcesidir. Bunlar ise, hakkı tanımamanın, zulüm ve haksızlık etmenin cezâsıdır. Bu da, hukûku kendiniz kurmaya kalkışmanın, Hak teâlâ ile yarış edebilecek şerîklere tâbi olmanın, hâsılı, hâlis tevhîd ile, yalnız Hak teâlâya îman etmemenin netîcesidir.

Hulâsa, insanlığı kaplayan sıkıntıların birinci sebebi, Hakka karşı şirk ve müşrikliktir. İlim ve fen, ilerlediği hâlde, insanlığın ufklarını sarmış olan fesat karanlığı, hep şirkin, îmansızlığın, vahdetsizliğin ve sevgisizliğin netîcesidir.

Beşeriyyet ne kadar uğraşırsa uğraşsın, sevip sevilmedikçe, ızdırâb ve felaketten kurtulamaz. Hakkı tanımadıkça, Hakkı sevmedikçe, Hak teâlâyı

hâkim bilip, Ona kulluk etmedikçe, insanlar, birbirini sevemez. Haktan ve Hak yolundan başka her ne düşünülse, hepsi ayrılık ve perîşanlık yoludur.

Hak teâlâdan başka herneye gönül verseniz, herneye tapınsanız, hepsinin zıddı, mukâbili vardır. Bunların hepsi de, Hakkın kudreti ve irâdesi altındadır. Şerîki, nazîri, misli, zıddı, mukâbili olmayan, yegâne hâkim, ancak Hak teâlâdır ve ancak Onun mukâbili bâtıldır, yanlıştır ve varlığı mümkün olmıyan bir yokluktur.

Hak teâlâdan başka, herneye tâbi olur, herneye tapınır, Onun yerine, herneyi sever ve hakîkî hâkim tanırsanız, biliniz ki, onlar da sizinle berâber yanacaktır.

7- ÖLÜM VE ÖTESİ

İnsanlar üç kısma ayrılır 7.8.2001

Uzun zamandır, dünyadan, dünyanın ne olduğundan bahsettik. İnsan için bir dünya hayatı var bir de ahıret hayatı var. Biraz da kaçınılmaz son olan ölümden, ölüme hazırlıktan ve ahıretten bahsetmek istiyorum. Bunları büyük islam alimi **İmam-ı Gazali** hazretlerinin dilinden sunmak istiyorum:

Bilmiş ol ki; dünyanın zevklerini seven, ona aldanıp meyleden kimse, ölümden gaflet eder ve ölümden bahsedilince, ondan nefret eder. İşte bu gibiler hakkında Allahü teâlâ:

"De ki: "Doğrusu kendisinden kaçtığınız ölüme mutlak yakalanacaksınız; sonra; görüleni de görülmeyeni de bilen Allah'a dönüdrüleceksiniz." O size işlediklerinizi haber verecektir" (62- Cum'a: 8) buyurmuştur.

Sonra insanlar üç kısma ayrılır. Bir kısmı, dünyaya dalmış gidiyor. Diğer kısmı henüz tevbe etmiş ve Hakk'a yönelmiştir. Üçüncü kısmı da kemâle ermiş âriflerdir.

Dünyaya meyleden, ölümü anmaz; anarsa da dünyadan nasıl ayrılacağına üzülerek anar. Bunun için ölümü yerer. Bu gibilerin bu maksadla ölümü anmaları, Allaha uzaklaşmaktan başka bir yarar sağlamaz.

Henüz tevbe etmiş olana gelince; onun ölümü fazla anması, korkunun artması ve tevbeye devamı için lâzımdır. Bâzan ölümden korkması, tebesini tamamlamadan ve gerekli azığını almadan korkusu sebebiyle olabilir ki, burada mâzur sayılır. Bu maksadla ölümü sevmeyen, Peygamber Efendimiz'in, **"Ölümü kerih göreni, ondan hoşlanmayanı Allah da kerih görür"** buyurduğu kimselerden sayılmaz.

Çünkü bu adam ölümü kerih görmüyor, kusur ve noksanlarını telâfi peşindedir. Bu, sevgilisine ulaşmak için sevgilisinin arzû ettiği şekilde hâzırlanmakla meşgul olduğundan vakit kazanmak isteyenlerin durumuna benzer. Bu, ölümü kerih görmüş sayılmaz. Bunun belirtisi, devamlı olarak hazırlıkla meşgul olmaktır. Böyle yapmazsa dünyaya meyletmiş sayılır.

Ârife gelince; o, devamlı olarak ölümü hâtırlar, çünkü ölüm onun için, sevgilisi ile bluşma zamanıdır. Seven, sevgilisi ile buluşacağı günü hiç hatırından çıkarmaz. Hattâ ölümün geç gelmesine canı sıkılır. Bir an önce bu isyan dünyasından kurtulup Allaha ulaşmağa can atar.

“Eğer siz benim bildiklerimi bilseydiniz...” 8.8.2001

Her hâlükârda ölümü hâtırlamakta sevab ve fazîlet vardır. Zira dünyaya meyleden insan, ölümü ana ana, yavaş yavaş dünyadan uzaklaşmağa başlar. Çünkü artık nimetleri ona ağır gelmekte, zevklerinden hoşlanmamağa başlar. Böylece dünyanın lezzet ve şehvetlerinden insânı soğutan her şey, kurtuluş sebeblerindendir.

Peygamber Efendimiz: **“Zevkleri yok eden ölümü, çok anın”** buyurmuştur. Yine Peygamber Efendimiz: **“Eğer siz Âdemoğullarının ölüm hakkında bildiklerinizi hayvanlar bilseydi, onların vücudlarında et bulup yiyemezdiniz”** buyurmuştur.

Hz. Âişe Peygamber Efendimiz’e, “Şehidlerle beraber haşrolacak kimse var mı?” diye sorunca, Peygamber Efendimiz: **“Evet, günde yirmi def’a ölümü hâtırlayan, şehidlerle haşrolur”** diye cevab vermiştir. Çünkü yirmi def’a ölümü hatırlamak, insânı dünyaya aldanmaktan alıkor ve âhiret için hâzırlanmağa; ölümü unutmak ise insânı dünya zevkine sürüklemeğe sebeb olur.

Yine Peygamber Efendimiz: **“Mü’minin hediyesi ölümdür”** buyurmuştur. Çünkü dünya, mü’minin tutuklu bulunduğu bir yerdir. Zîra burada devamlı olarak nefsi ile nücadele, şehvetlerine karşı riyâzet ve şeytânın saldırısına karşı savunma hâlindedir. Ölüm ise bütün bu sıkıntılardan kurtulmak demektir. Bu ise kendi hakkında bir hediyedir.

Yine Peygamber Efendimiz, **“Ölüm, her mü’min için bir keffârettir”** buyurmuştur. Bununla da gerçek müslümânı kasdetmiştir. O müslüman ki, müslümanlar onun elinden ve dilinden emîn olmuş, mü’minin iyi vasıflrı kendisinde yerleşmiş, günahlarla kirlenmemiş, ancak farzları yerine getirmek ve büyük günahlardan kaçınmakla bâzı ufak tefek hatâları olmuştur ki, ölüm bunları yok eder.

Hz.Huzeyfe ölüm döşeğine iken: “Dost, ânî bir baskınla gelir. Pişmanlık fayda vermez. Allah’ım, fakirlik ve hastalıktan hakkımda hayırlı olanı bana ver. Ölüm de hakkımda yaşamaktan hayırlı ise, sana ulaşıncaya kadar ölüm yolunu bana kolaylaştır” diye duâ etmiştir.

Kusurlarını telafi ve sermaye edinmek maksadıyle henüz tevbe etmiş olanın ölümden hoşlanmamasında, hazırlıklı bulunanın da ölümü sevmesinde mâzur sayılırlar.

Fakat bu ikisinden de daha üstün rütbe, kendisi için ölüm veya kalım taraflarını tercih etmeden, işi Allaha havale edip, O’nun için en sevimli olanı, kendisi için de en sevimli olmaktır. İşte aşırı derecede sevgi sayesinde teslim ve rızâ makamına yükselen budur. Bu ise, son rütbedir.

Kişinin beklediklerinin en hayırlısı 9.8.2001

Bir gün Peygamber Efendimiz kahkahalar atan bir meclise uğradı ve:**“Meclisinizi, muhabbetinizi, zevkleri alt üst eden şeylerle karıştırınız”** buyurdu: Onlar: “O nedir?” diye sormaları üzerine, Peygamber Efendimiz: **“Ölümdür”** buyurdu. Hz. Enes’in rivâyetine göre, Peygamber Efendimiz, **“Ölümü çok hâtırlayın, zira o, günahlardan korur ve dünyadan yüz çevirttirir”** buyurmşutur. Yine Peygamber Efendimiz, **“Ayırıcılık bakımından ölüm yeter”** diğer bir hadîsde de: **“Nasihat olarak ölüm yeter”** buyurmuştur.

Bir gün Peygamber Efendimiz Mescid’e gitmiş, orada bâzı kimselerin konuşup gülüştüklerini görünce: **“Ölümü anın, iyi biliniz ki, nefsimi kudret elinde bulunduran Allah’a yemin ederim ki, benim bildiğimi siz bilseydiniz, az güler çok ağlardınız”** buyurmuştur.

Bir def'a Peygamber Efendimiz'in huzurunda bir adamı övdüklerinde, Peygamber Efendimiz:**- Bu adamın ölümü anması nasıldır?** diye sordu. Onlar da: " Ölümü andığını hiç hâtırlamıyoruz" deyince, Peygamber Efendimiz: " **O hâlde adamın bir değeri yoktur "** buyurdu.

İbn Ömer anlatıyor: "Bir gün, Peygamber Efendimiz'in huzurunda bulunuyordum. Ensar'dan birisi, "İnsanların en akıllısı ve en keremlisi kimdir?" diye sordu. Peygamber Efendimiz: **"Ölümü daha çok anan ve onun için daha çok hâzırlanandır. İşte dünyanın şerefini ve âhiretin keremini ihrâz eden akıllılar bunlardır"** buyurdu.

Hasan-ı Basrî "Ölüm, dünyanın bütün kötülüklerini açığa çıkardı da akıl sâhibi için dünyalık hussunda sevinç namına bir şey bırakmadı" dedi.

Rebî bin Haysem: "Kişinin beklediklerinde ölümden daha hayırlısı yoktur" demiştir. Büyüklerden birisi, kardeşliklerinden birisine yazdığı mektubda: "Kardeşim, ölümü arayıp bulamıyacağın gün gelmeden önce, bu dünyada ölüm için hâzırlan" dedi.

İbn Sîrîn'in yanında ölümden bahsedildiği vakit odun kesliir ve bütün âzaları ölmüş gibi donardı.

Ömer bin Abdülâziz her akşam adâmlarını başına toplar, ölümden ve kıyâmetden bahsederler ve âdeta bir ölen varmış gibi ağlarlardı.

İbrâhim et-Teymî: "İki şey beni dünya zevkinden ayırmıştır. Biri ölümü hâtırlamak, diğeri de Allah huzurunda hesab vermeyi düşünmektir" dedi.

Kâ'b da : "Ölümü bilene dünyanın elem ve sıkıntıları kolay gelir" dedi.

"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaksınız!" 10.8.2001

Peygamberimiz , Mekke fethinde görüldüğü yerde öldürmelerini emir buyurdukları kimselerin içerisinde Hind binti Utbe de vardı. Hind binti Utbe, Kâ'be-i Muazzamanın örtüsü altına sığındı. Yanında bir çok kadınlar da vardı. Hepsi imân ettiklerini bildirdiler ve Resûlullah'a biât ettiler.

Peygamberimiz Mekke'de kendisine ezâ ve cefâ yapan kadınların başında gelen, Mübârek amcası Hz. Hamza'yı öldürten Hind binti Utbe'yi affetti ve öldürülmemesini emir buyurdular.

Hind; Mekke'nin fethedildiği gün, Kâ'be'deki bütün putlar yıkılmış, kırılmış ve dışarı atılmış olduğunu, Eshâb-ı kirâmın sabaha kadar namaz kıldıklarını görmüş, kalbinde imân nuru parlamış ve bunu kocası Ebû Süfyân'a söylemişdi.

Tanınmamak için kılık kıyâfet değiştirmiş, yüzünü örtmüştü. Resûlullah'a geldi. "Yâ Resûlallah el tutup sana biât edeyim mi?" diye sordu. Peygamberimiz, **"Ben kadınlarla el tutuşmam. Benim yüz kadına hitap etmem, her bir kadına ayrı ayrı hitap etmem gibidir"** buyurdular ve kadınların biâtı söz ile oldu

Burada Peygamberimiz, Hz. Ömer'e **"Söyle o kadınlara Allah'a hiçbir şeyi eş ve ortak koşmamak üzere Resûlullah'a biât edeceklerdir"** buyurdu. Hind'in yanındaki kadınlar sustular. Onlar namına Hind konuştu ve Resûlullah'a: "Erkeklerden istemediğin bir teahhüdü, kadınlardan niçin istiyorsun. Ben iyice anladım ki, eğer Allah ile birlikte başka ilâh, tanrılar bulunsaydı, başımıza gelenlerdin bizleri korurdu" dedi

Peygamberimiz, Hind'e baktı ve Hz. Ömer'e, **"Söyle onlara; hırsızlık da etmeyecekler"** buyurdu. Hind, "Yâ Resûlallah, Ebû Süfyân cimri bir kimsedir. Ben ondan habersiz malından bir şeyler çalıyordum. Bu benim için helâl mi, değil mi bilmiyorum. Ebû Süfyân ne ban ne oğluma yetecek kadar bir şey

vermiyor.” dedi. Peygamberimiz **“Onun malından kendine ve oğluna yetecek kadar bir şey alabilirsin”** buyurdu.

Bu sırada Ebû Süfyân, Hind’e “Senin şimdiye kadar çaldığın geçti gitti. Bundan sonrakiler de helâl olsun” dedi. Peygamberimiz güldü. Hind’i yanına çağırdı. **“Demek sen Hind binti Utbe’sin?”** buyurdu. Hind radıyallahü anha “Evet” dedi. “Allaha şükür olsun ki, kendisi için seçip beğendiği dînini üstün kıldı. Yâ Muhammed elbette ki bana rahmetin dokunacaktır. Şimdi ben Allah’a imân etmiş ve Onun Resûlünü tasdik etmiş bir kadınım” dedi.

“Ölümü çok an ki, kalbin yumuşasın” 13.8.2001

Kadının biri Hz. Âişe’ye kalbinin kasvetinden şikâyet etti. Hz. Âişe, “Ölümü çok an ki, kalbin yumuşasın” buyurdu. Kadın da böyle yaptı ve kalbi yumuşadı. Bunun üzerine kadın Hz. Âişe’ye gelerek teşekkür etti.”

Ömer bin Abdülâziz hazretleri âlimlerden birisine:

- Bana nasihat et, dedi. Âlim:

- Halifelerin ilk öleni sen değilsin, yâni sen de her halife gibi öleceksin, dedi. Ömer:

- Daha söyle, deyince âlim:

- Hz. Âdem’e varıncaya kadar bütün ataların ölümü tatmış ve sıra sana gelmiştir, deyince. Halife Ömer ağladı.

İsâ aleyhisselâmın yanında ölümden bahsedildiği vakit, vücudu kan ter içinde kalırdı. Dâvud aleyhiselâm da ölüm ve kıyâmet anıldığı vakit kendinden geçer; Allah’ın rahmeti anıldığı vakit kendine gelirdi.

Eş’as anlatıyor: “Hasan-ı Basrî’nin sohbetine devâm ederdik. Onun sohbeti, Cehennem, âhiret ve ölüm işini hâtırlatmaktan ibâret idi.”

Hasan-ı Basrî diyor: “Aklı başında olan herkes ölümden korkar ve onun için üzüntü duyar.”

Rebî bin Haysem de ölümü hâtırından çıkarmamak için evinin içinde günde birkaç def’a yatıp kalktığı bir mezar kazdırmış ve bir an ölüm hâtırımdan çıksa kalbim bozulur, derdi.

Abdullah’ın bin Mitraf da: “Şu ölüm yok mu? Servet sâhibine servetlerini zehir etmiştir. O hâlde ölüm olmayan yer için servet hâzırlayın” demiştir.

Ömer bin Abdülaziz de Anbese’ye: “Ölümü çok hâtırla, şâyet bolluk içinde isen onu sana daraltır, darlıkta isen hayâtını genişletir” dedi. Sonra, “Görmüyor musunuz? Her gün sabah veya akşam nasıl birini Allah’a yolcu ediyoruz. Onu yerin içine koyup üzerine toprağı atıyoruz, dostları geride kalıyor ve ilişkileri tamamen kesiliyor?” dedi.

Ebû Süleyman ed-Dârânî de Ümm-i Hirven’e: “Ölümü sever misin?” diye sordu. Kadın, hayır! dedi. Sebebini sorunca: “Birisine karşı bir kusur işlesem, onun yüzünü görmek istemem. Allah’a bu kadar isyan ettiğim hâlde O’na ulaşmağı nasıl seveyim?” demiştir.

Hatırlamanın tesir etmesi için 14.8.2001

Ölüm dehşetli bir olaydır. İsanların bundan gafleti, onu az düşünüp az konuşmalarındandır. Hattâ ölümü hâtırlayanlar da onu boş bir kalb ile düşünmez; dünya şehvetleri ile meşgul olan kalbler ile düşünürler.

Bu bakımdan ölümü hâtırlamak, gönüllerde fazla te’sîr etmez. Bunun çaresi, her şeyden sıyrılmış boş bir kalb ile, daima gözünün önünde bulunan

ölümü, tehlikeli yolculuğuna çıkacak olan insânın, bu tehlikeli yolculuktan başka bir şey düşünmediği gibi, düşünmektir. Böyle hâlis bir düşünce ile ölümü düşündüğü vakit, bu düşüncenin kalbinde te'sîr ederek dünya neş'esini azaltıp kalbini üzeceği ihtimâli kuvvetleşir.

Bu hususta en müessir yol, kendi emsallerinde, kendisinden önce ölüm toprak altına girenleri, onların mevki ve mallarını, toprağın onların sûretlerini nasıl mahvettiğini, mezarlarında nasıl çürüdüklerini, ailelerinin dul, çocuklarının nasıl yetim kaldığını, mallarının mahvolduğunu, câmideki yerlerinin boş kaldığını ve dostlarından ayrıldığını, hayatta iken nasıl neş'eli sohbet ettikleri hâlde nihâyet nasıl unutulup kaybolduklarını düşünmektir.

Ne zaman ki insan, ölen bir adamı bütün teferruatiyle böyle düşünür, sûretini, neşesini, geçim için çırpınışını, ölümü unutup yaşamak istediğini, gençlik ve kuvvetine mağrur olduğunu, eğlenceye meylettiğini, önündeki ölümü unutarak zevkine daldığını ve nihâyet ölümün kendisini nasıl ânî olarak yakaladığını, dünyada yürüyen ayaklarının nasıl donup kaldığını ve hattâ mafsallarının çürüyerek birbirinden ayrıldığını, hayatta konuşan dilini şimdi kurtların yediğini, toprağa verilirken inci gibi parlayan dişlerinin şimdi nasıl çürüdüğünü, kendisi ile ölümü arasında bir gün bile mesafe yok iken nasıl on yıl sonra lâzım olacak nafaka peşinde koştuğunu, ummadığı zamanda ölümün pençelerini kendisine nasıl taktığını, ölüm meleğinin nasıl kendisine göründüğünü, ya Cennet veya Cehennem diye nasıl kendisine seslendiğini düşünür kendisini de bu anda onun yerine koyarak gafletinin aynı onun gafleti gibi olduğunu ve aynı âkıbete uğrayacağını hâtırlarsa, işte o zaman kalbi yumuşar.

İşte bunları ve benzerlerini devamlı olarak düşünmek, mezarları ziyâret etmek, hastaları görmek gibi tutum ve davranışlar, gönülde ölümü hâtırlamağı tâzeler ve bu hâl kalbinde galebe çalarak bütün işlerinde ölümü göz önünde bulundurmağa ve buna göre hâzırlanmağa vesile olur da bu sâyede dünyaya aldanmaktan korunmuş olur. Yoksa kalbin dışı ile dil ile ölümü düşünüp anmakta fayda azdır.

“O, senin yakalamadan sen ona hâzırlan!” 15.8.2001

Dünyalıktan bir şey hoşuna gittiği vakit, insan, hemen ondan ayrılacağını hâtırlamalıdır. Bir gün İbn Mutî evine baktı ve evi hoşuna gitti. Sonra: “Vallahi, ölüm olmasa seninle sevinir ve eğer dar olan mezara girmeyecek olsam, dünyalıktan hoşlanırdım. Fakat şimdi bunların hepsi boş şeylerdir” diyerek yüksek sesle ağlamağa başladı.

Zavallı insanın önünde karşılaşacağı zorluklar, güçlükler ve azabdan hiçbiri olmayıp yalnız ölüm acısı olsa bile gecesini gündüzüne katıp düşünmeğe ve onun için hâzırlanmağa yeterdi. Aynı zamanda her an onunla karşı karşıyadır.

Nitekim Hakîm'in biri: “Şu anda başkasını yakalıyan sıkıntıların sana ne zaman geleceğini bilemezsin” demiştir.

Lokman oğluna: “Oğlum, bu bir hükümdür ki sana gelecek, fakat ne zaman eleceğini bilemiyorsun. O, senin yakalamadan sen ona hâzırlan” demiştir.

Ne kadar şaşılır ki, bir insan en mükemmel bir zevk ve safâda iken, bir görevlinin yakında oraya gelerek kendisini döveceğini bilirse, o zevk ve safâ ona zehir olup ondan zevk alamaz hâle gelirken, her an ölüm meleğinin kendisine

ölüm pençesini saplayacağını bildiği hâlde buna üzülmez ve bundan gaflet eder. Şübhesiz bunun sebebi, cehâlet ve aldanmadır.

Şunu da iyi bilmelidir ki, ölüm acısının şiddetini, onu tadandan başka kimse bilemez. Ölüm acısı tatmayan, onu diğer acılara kıyâs ederek ve başkasının ölüm ânında çektiklerini görerek anlamağa çalışır.

Şüphesiz ruhsuz olan bir âza acı duymaz. Acı ve sancıyı duyan ruhtur. Bir âzaya yara veya yangın gibi bir ârıza isâbet ettiği vakit, hemen ruha haber verir ve ona sirâyet eder.

Ruha sirâyeti nisbetinde ruh bundan üzüntü duyar ve acınır. Hâlbuki acı, ete, kana ve diğer parçalara dağılır da ruha az bir şey sirâyet eder. Fakat acılar, böyle cisme değil de doğrudan doğruya ruhu ilgilendiren bir acıdır.

O, ruhun bütün parçalarına sirâyet eder. Bedenin her köşesine yayılmış olan ruha hulûl eder, var sancısını kıyâs et. Ayağına bir diken batacak olsa acısı yalnız aradaki ruha sirâyet eder ve o nisbette acır. Fakat yangın öyle değildir. Yangın bedenin her taarfına sirâyet eder ve oralara dağılmış olan bütün ruh, bu acıyı duyar. Bunun için diğer yaralarda sancıyan yalnız yarayı alan yer, yangında ise bütün bedendir. Can çıkmanın acısı ise bütün rûha sirayet eder.

“Allah’ım, ölüm acısını ehvenleştir” 16.8.2001

Ölüm acısı için, kılıç yarasından, testere ile biçilmekten, makasla doğranmaktan da ağırdır, demişlerdir. Çünkü bütün bunların acısı, bedenden ruha sirâyet etmek yolu iledir. Ya doğrudan doğruya, ruhu ilgilendiren acı nasıl olur?

Dayak yiyen ve canı yanan kimsenin feryâd edip imdad dileyebilmesi, kalbinde ve dilinde kuvvetin kalması sebebiyledir. Ölünün böyle feryâd ve figan edemeyişi, acı ve sancının her tarafını sarmış olup kendisinde imdad dileyecek derman bırakmamasındandır.

Akıl da karışır, dil de tutulur, âzalar dermandan düşer. İnlemek ve yardım dilemeği çok ister amma bunlar imkânsızdır. Şâyet biraz dermânı varsa, canı çıkarken göğsünde ve boğazında bâzı hırıltı ve hışırtılar duyulur. Rengi, asıl yaratıldığı toprak hâline döner, göz kapakları tavana dikilir, dudakları sarkar, dil içeri çekilir. Acı, içine ve dışına yayılır, parmakları morarır. Çekilen bir damar olsa bedenin acıması nasıl olur?

Ya bütün damarlardan ruh çekilince hâl nice olur? Yavaş yavaş bütün âzalar ölmeğe başlar. Önce ayaklar, sonra diz ve sonra baldırlar soğur. Her parça için acı üzerine acı ve elem üzerien elem vardır, tâ can boğaza gelinceye kadar.

İşte o zaman artık çoluk çocuğundan ve bütün dünyalıktan gözünü çeker, kimseye bakmaz olur. Üstelik tövbekapısı da kendisine kapanır. Hasret ve nedâmet kendisini kaplar.

İmam-ı Mücahid, “Ölüm meleği açığa çıktığı vakit” dedi. O vakit ölüm meleğini gördü mü artık onun ölüm acısını tatmaktan çektiği sıkıntıdan sorma. Bunun için Peygamber Efendimiz: **“Allah’ım, Muhammed’e ölüm acısını ehvenleştir”** diye duâ etmiştir.

İnsanların ölüm acısını büyük görmeyip ondan Allah’a sığınmamaları, cehaletlerindendir. Zîra vukuundan evvel bir şey’i bilmek, nübüvvet ve velâyet nuru ile mümkündür.

Bunun için peygamber ve velîlerin ölümden korkuları büyük olmuştur. Hattâ İsâ aleyhisselâm: “Ey Havârîler, Allah’a duâ edin de ölüm acısını bana

ehvenleştirsin. Ben ölümden öyle korktum ki, korkum beni ölümden ölüme sürüklemiştir” dedi.

Hz. Ali, Peygamber Efendimiz’in can çekişmesini gördükten sonra, “Artık başka kimsenin canının kolay çıkacağını ummam” dedi.

Meşhurların ölüm döşeğindeki sözleri 17.8.2001

Hazreti Selmân-ı Farsî de ölüm döşeğine yattığı vakit ağladı. Sebebini soranlara, “Dünyadan ayrıldığım için ağlamıyorum. Peygamber Efendimiz: “Dünyadan ayrılırken sermayeniz bir yolcunun yol azığından fazla olmasın” demişti. İşte buna ağlıyorum” dedi. Hâlbuki öldüğü vakit hesab ettiler, bütün serveti on dirhem civarıda idi.

Meşhur Haccac da ölümü esnasında: “Allah’ım, insanlar diyorlar ki, “Sen beni mağiret etmezsin.” Sen beni mağfiret eyle” dedi. Bu söz, Ömer bin Abdülâziz’in hoşuna gitti ve ona gıbta etti. Bu sözü Hasan-ı Basrî’ye naklettikleri vakit: “Gerçekten Haccac böyle söyledi mi?” dedi. “Evet, söyledi” dediklerinde, o: “Öyle ise umulur ki Allahü teâlânın af ve merhametini kazanmıştır” dedi.

Muâviye bin Ebû Süfyan radıyallahü anh, ölüm döşeğine yattığı vakit: “Beni oturtun” dedi. Kendisini oturttular. Allahü teâlâyı tesbîh ederek andı ve ağlayarak: “Ey Muâviye, ihtiyarlayıp çöktün.Gençlik dallarının bol su aldığı ve yapraklarının henüz yemeşil olduğu zaman geçtig.” diyerek yüksek sesle ağlamağa başladı.

Sonra da şöyle dua etti: “Ey Rabbim, şu ihtiyar kuluna merhamet et. Allahım, kusurlarnı at, sürçmelerini bağışla. Senden başkasında ümidi olmıyana lûtfunla muâmele et!”

Ölüm hastalığında bâzı kimseler kendisini ziyâret etmişti. Onlara, Alahü teâlâya hamd ü senâ ettikten sonra: “Topyekun dünya, görüp tecrübe ettiğimizden başka bir şey değildi. Vallahi, iyi biliniz ki, onun yeşilliklerini neş’e içinde karşıladık, yaşayışımızdan zevk aldık. Dünya ise durmadan yavaş yavaş bu zevk ve neş’elerimizi bozdu. Nihâyet bir gün dünya bizi kocalttı ve terketti. Bizi elem ve kederlendirdi. Vah bu dünyaya, vay bu dünyaya” dedi.

Hastalığında verdiği bir hutbesinde: “Ey insanlar, ben, harman olmuş bir ekinim. Ben, benden önce size halifelik edenden daha iyi olmadığım gibi, benden sonra da size benden iyisi değil, benden kötüsü gelecektir. Ben öldüğüm vakit beni aklı başında bir adam yıkasın. Zîra akıllıların Allah katında bir değeri vardır. Beni güzel yıkasın ve âşikâre tekbir alsın” dedi.

Sonra dolaptaki bir bohçayı getirtti. İçinde Peygamber Efendimiz’e ait bir elbise, bir miktar saç ve tırnak kırıntıları vardı. “Bunları, ağız, burun, kulak ve gözümün üzerine koyun. Peygamber Efendimiz’in giydiği bu elbiseyi de kefenimin altından bana giydirin. Allahü teâlânın ana-baba hakkındaki emirlerine riâyet edin. Beni böylece mezarıma koyduğunuz vakit, Allah’ın rahmeti ile beni başbaşa bırakın” dedi. Ölüm döşeğinde iken, “Keşke ben zî Tuva’daki Kureyş’den bir ferd olsaydım ” dedi.

“Zehir içmeyenlere de garanti verme!” 18.8.2001

Ömer bin Abdülâziz’in hanımı Fâtıma: “Ben Ömer’i, ölümü esnasında, “Allah’ım, kısa bir süre de olsa ölümümü adamlarımdan gizle” diye duâ ettiğini duydum. Bir ara kapuyu açarak kendi odama girdim. **“Bu ahiret yurdunu, yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu istemeyen kimselere veririz. Sonuç Allah’a karşı gelmekten sakınanlarındır.”** (Kasas: 83) mealindeki

âyetini okudu, sonra sesi kesildi. Ne bir hareket, ne de bir ses duymayınca, hemen hizmetçilerinden birini gönderdim. Adam: “Çoktan öldü” diye bağırdı.

Zehirlendiğinde doktor çağırdılar. Doktor:” Buna zehir verilmiş. Bunun için ben bunun hayatı hakkında te’minat veremem, dedi. Ömer bin Abdülâziz gözünü açarak, “ Bana değil, zehir verilmeyenlere ve yaşayacaklarına dair te’minat verme!” dedi. Doktor,” Zehir verildiğinin farkında mısın?” diye sordu. “Evet, mideme inince anladım” dedi. Doktor,”O hâlde hemen tedâviye başlayalım” dedi ise de, Ömer bunu reddederek,”Tedâvisi kulağımın ardında olsa da elimi kaldırıp onu almam. Rabbime ulaşmak benim için daha iyidir,” dedi. Ve birkaç gün sonra öldü.

Ölüm döşeğine yatınca ağlamağa başladı. Etrafındakiler, “Senin için ağlanacak ne var, Allahü teâlâ seninle nice sünnetleri ihyâ etmiştir. Adâletin ise son haddine yükselmiştir” dediler. O tekrar ağlayarak,” Değil mi ki Allahın huzurunda bütün bu milletin hesabını vermek için durdurulacağım. Hepsi hakkında âdil adavranabilmekten emîn değilim, yaptığım kusurlar da ayrı. Elbette bunlara korkar ve ağlarım” diyerek yine ağladı ve az sonra öldü.

Ömer bin Abdülâziz ölümü yaklaştığı vakit, “Beni oturtun” dedi. Oturttular. O, “Ben o kimseyim ki bana emirlik verdin, ben kusur ettim. Beni nehyettin, ben ise isyân ettim” diye üç kere söyledi. Sonra da: “Lâ ilâhe illâllah, ibâdete lâyık ancak Allah’tır” dedi. Başını göklere çevirdi ve dikkatle baktı. Kendisine, “Ne bakıyorsun?” diye sorduklarında, o, “Ben öyle kimseleri görüyorum ki, onlar ne insan ne de cindir” dedi ve böylece ruhu bedeninden ayrıldı.

Hazreti Bilâli Habeşi ölürken karısı: “Vay başıma gelenler” diye ağlamağa başlayınca, Bilâl: “Hayır, ne mutlu bize ki, yârın dostlarımız Hz. Muhammed ve arkadaşlarına kavuşacağım” dedi.

Amir bin Abdülkays de ölüm anında ağladı ve: “Ağlamamın sebebi, boşa geçirdiğim günler ve gecelerdir"”dedi.

Hz. Fudayl de ölümü esnasında bayıldı. Sonra gözünü açınca: “Âh uzun yolculuk ve ah az azık” dedi.

“Allah müttakîlerin ibâdetini kabûl eder” 19.8.2001

Halife Hârun Reşîd ölümü esnâsında bizzat kendi eliyle kefenini hâzırladı ve: **“Malım bana fayda vermedi. Bütün saltanatım benden ayrılıp mahvoldu”** (Hâkka: 28, 29) âyet-i celîle’lerini okudu.

Me’mun da ölümü esnâsında yaslanarak: “Ey mülkü, dâim olan Allah’ım, mülk ve memleketini ve hattâ her şeyini kaybeden kuluna merhamet et” dedi.

Mu’tasım da 44 yaşında ölürken: “Eğer ömrümün bu kadar kısa olduğunu bileydim hiçbir şey yapmazdım” demiştir.

Muntasır da ölümü esnasında sıkıntı içerisinde kıvranıyordu. Kendisine: “Bu o kadar önemli değil” dedilerinde, o: “Sıkıntım, dünya hayatının sona erip âhiret hayatının başlaması içindir” dedi.

Abdülmelik bin Mervan ölüm döşeğine yattığı vakit, elbise yıkayıcısının nasıl çamaşırı yıkayıp eli ile sıktığını görünce: “Keşke ben de çamaşır yıkayıcısı olsaydım da her günkü el emeğimle günlük nafakamı temîn etseydim ve dünya işlerine karışmasaydım” demiştir.

Abdülmelik bin Mervan’a: “Ey mü’minlerin emîri, kendini nasıl buluyorsun?” diye sorduklarında, Abdülmelik, Allahü teâlânın:**“Andolsun ki sizi ilk def’a yarattığımız gibi, âhirette de yapayalnız, teker teker huzurumuza gelmişsinizdir. Size ihsân ettiğimiz şeyler, de sırtlarınızın arkasında bırakmışsınızdır”** (En’am: 94) buyurduğu gibi buluyorum, dedi ve öldü.

Hz. Muaz ölümü esnasında: “Allah’ım, şimdiye kadar senden korkuyordum, fakat şimdi sana ümid besliyorum. Allah’ım, ben sular akıtıp ağaçlar sulamak ve bahçeler yetiştirmek için yaşamak istemediğimi, susuzluktan ciğerleri yananları sulamak, darda kalanlara genişlik göstermek, ulemâ sohbetine devam edip onların zikir halkalarına sıkıştırmak için yaşamak istiyorum” dedi. Ölüm sancıları şiddetleşip baygınlıklar geçirip ayıldıkça: “Allah’ım, beni ne kadar sıkıştırırsan sıkıştır. Bilirsin ki kalbim sana bağlıdır, seni sever” dedi.

Abdullah bin Mübârek ölümü esnasında gözünü açtı ve gülümseyerek,**“Artık çalışanlar da bunun gibi çalışmalıdır”** (Sâffât: 61) âyetini okudu.

Büyüklerden birisi ölümü esnasında ağlayıp, sebebini kendisinden sorduklarında, “Beni ağlatan Kur’ân-ı kerimdeki,**“Allah ancak müttakîlerin ibâdetini kabûl eder”** (5 – Mâide: 27) âyet-i celîlesidir” dedi.

“Onun çektiğini ben bilirim!” 20.8.2001

İsrailoğullarından birkaç kişi bir mezarlıktan geçerken içlerinden biri, “Allah’a duâ etsek de bunlardan biri dirilip de kendisinden bir şeyler sorsak” dedi. Duâ ettiler ve birisi gözlerinin önünde secdeden kalar gibi kalkarak mezardan çıktı. Sonra: “Arkadaşlar, benden ne istiyorsunuz? Öleli tam elli yıl oldu, daha ölüm acısından kurtulamadım” dedi.

Peygamber Efendimiz:**“Allah’ım, Sen, ruhu sinir, damar ve parmak uçlarından alırsın. Allah’ım, ölümümde bana yardımcı ol ve ölümümü kolaylaştır”** diye duâ ederdi

Peygamber Efendimiz, ölümün, elem ve acısını anlatırken: **“O, üçyüz kılıç yarası kadardır”** buyururdu. Yine Peygamber Efendimize ölümün şiddetinden sorduklarında: **“Ölümün en ehveni, yün arasındaki pıtrak gibidir. Hiç pıtrak yünsüz çıkarılır mı? O, çıkarıldığı vakit onunla bir sürü yünler de çıkar”** buyurmuştur.

Yine Peygamber Efendimiz bir hastanın ziyâretine gittiğinde: **“Onun çektiğini ben bilirim. Onun her damarı ayrı ayrı ölüm acısını çekmektedir”** buyurdu.

Hz. Ali savaşa teşvik eder ve: “Şâyet savaşda öldürülmezseniz başınız yastıkda öleceksiniz. Vallahi, bin kılıç yarası, benim için yatakta ölmekten daha ehvendir” derdi.

Evzâî de: “ölü dirilinceye kadar ölüm acısını çeker” demiştir.

Şeddad bin Evs de: “Mü’min için dünya ve âhirette en şiddetli acı ölümdür. O, çengel ile çekip içini çıkarmaktan, makasla biçilmekten ve tencerede kaynamaktan da daha zordur. Eğer bir ölü dirilip ölüm acısını haber verse, artık hayattakiler hiçbir şeyden zevk alamaz duruma gelirlerdi” dedi.

Zeyd bin Eslem’in babasından rivâyetine göre, mü’minin ulaşamadığı bir derecesi kalırsa, ölürken can çekişmede çektiği eziyetle bu dereceyi alır ve bu sayede Cennet’teki mevkiine ulaşır.

Kâfir de yaptığı bir iyiliğin mükâfatını henüz görmemişse ölüm ânında onu görmek ve sonunda Cehennem’deki yerini almak üzere canı kolaylıkla çıkar” demiştir.

Adamın biri ölüm döşeğinde yatanlara, “Acınız nasıldır?” diye sorar dururdu. Kendisi ölüm döşeğine yatınca, “Sen bu acıyı nasıl buluyorsun?” diye sorduklarında, “Göklerin yere yapıştığını ve kendisinin iğne deliğinden geçirilmekte olduğunu” söyledi.

İbrâhim aleyhisselâm vefat ettiğinde Allahü teâlâ ona:” Ölümün acısını nasıl buldun? diye sordu. İbrahim aleyhisselâm:” Yaş yüz üzerine sokulup çıkarılan kızgın şiş gibi, dedi. Allahü teâlâ:” Hâlbuki biz, senin canını ehven şekilde aldık, buyurdu.

“Ey Kâ’b! Ölümden bana anlat!” 21.8.2001

Hz. Ömer, Kâ’bü’l-Ahbâr’a: “Ey Kâ’b! Ölümden bana anlat” dedi. Kâ’b: “Çok dikenli, dallı budaklı bir ağacı bir adamın boğazından karınna soktuktan sonra, bütün budak ve dikenlerinin damarlara takılarak şiddetle onu çekip çıkarırken nasıl kopardıklarını koparır, bıraktıklarını bırakırsa, işte ölüm böyledir” dedi.

Peygamber Efendimiz: **“Eğer ölünün saçından bir tüy yer ve gök halkı üzerine konsa, acısından hepsi ölürdü”** buyurdu.

Allahü teâlâ Hz. Mûsâ’nın da ruhunu kabzettiği vakit ona:” Ölümün acısını nasıl buldun? diye sorduğunda Musâ aleyhisselâm:” Tavada kaynatılan kuş gibi; uçamaz ki kurtulsun, ölemez ki rahat etsin, dedi. Yine Hz. Mûsâ hakkında bir rivâyetet: “Canlı canlı kasabın elinde derisi yüzülen koyun gibi” dedi.

Peygamber Efendimiz’in irtihâli esnâsında, yanında bir bardak su vardı. Elini suya kor, yüzüne sürer ve: **“Allah’ım, ölüm acısını bana kolaylaştır”** diye duâ ederdi.

Hz. Fâtıma Peygamber Efendimiz’in çektiği ızdırabı görünce: “Vay benim başıma gelenler, ey benim babacığım, nedir bu sıkıntılar?” dedi. Peygamber Efendimiz:

“Bundan sonra babanın daha bir sıkıntısı kalmaz” buyurdu. Peygamber Efendimiz: **“İnsan, ölüm acı ve sancıları arasında kıvranıp dururken, bütün âzaları birbirine veda’ eder ve “Sana selam, bir daha kıyâmete kadar buluşamayacağız”** derler” buyurmuştur.

İşte bu anlatılanlar, Allah’ın sevgililerinin can çekişmeleridir, ya isyâna dalan bizlerin hâli nice olacak?

İkinci zorluk, Azrâil aleyhisselâmı görüp onun korkusunu çekmektir. Günahkâr insânın canını alırken Azrâil aleyhisselâmın girdiği sûrete, en kuvvetli insan bile tahammül edemez.

İbrâhim aleyhisselâm, Azrâil aleyhisselâma: “ Günahkârların canını alırken girdiğin sûret ile bana gözükebilir misin?” dedi. Azrâil aleyhisselâm:” Sen ona dayanamazsın, dedi ise de, Hz. İbrâhim: “ Dayanırım, diye isrâr edince, Azrâil aleyhisselâm:” Yönünü dön, buyurdu. Hz. İbrâhim döndü ve sonra Azrâil aleyhisselâmı görünce, buna dayanamıyarak bayıldı düştü. Ayılınca Azrâil aleyhisselâmı eski sûretinde gördü ve ona:” Bir günahkâra, senin suratını görmek yeter; başka bir azâb ile karşılaşmasa da senin o suratın azab bakımından onun için yeterlidir, dedi.

“İnsan, yerini görmeden dünyadan çıkmaz” 22.8.2001

İsâ aleyhisselâm yolda yürürken bir kafa tasına rast geldi. Ona, “Allah’ın izniyle konuş” dedi. Kafatası: “Ben, şu zamanın bir hükümdârı idim. Başımda tâcım, etrafımda askerlerim, büyük bir ihtişâm içinde tahtım üzerinde otururken ölüm meleği birden karşıma çıktı ve canımı aldı. Keşke o topluluk etrafımda olmasa, keşki düşüp kalkmalar ve ünsiyetler olmayıp günlerim vahşet içinde geçmeseydi” dedi.

İşte âsîlerin karşılaşacağı ve itâat edenlerin kurtuldukları zorluklar bunlardır. Bâzan peygamberler ölüm acısından bahsederken ölüm meleğinin bu

sûretinden bahsetmezler. Hâlbuki ölüm meleğinin o çirkin sûretini bir def'a rü'yasında görse, dünya başına dar gelir ve ömrü boyunca onu unutamazdı. Ya açık gözle onu o çirkin ve korkunç sûrette görenin hâli nice olur?

Fakat Allah'a itâat edenler ise onu en güzel sûrette görürler. Ayrıca Kirâmen Kâtibîn olan iki koruyucu meleği de görmek vardır. Bunu, Vüheyb böyle rivâyet etmiştir. Adam itâatkâr idiyse melekler, "Allah seni hayırla mükâfatlandırsın. Bizi iyi adamlarla buluşturdun, sâlih ameller yapılan yerlere götürdün, iyi sözler dinlettin" derler.

Şâyet kötü insân ise. "Allah senin cezânı versin. Bizi kötü meclislere götürdün, kötü işler arasında bulundurdun ve kötü sözler duyurdun" derler. İşte bu, son zamanda ölünün gözlerini diktiği vakitte olur ki, bir daha gözleri geri dönmez.

Üçüncü felâket, âsilerin, Cehennem'deki yerlerini görmeleri ve müşâhededen önceki korkularıdır. Zira onlar, can çekişme esnasında kuvetten düşmüş ve canlarını vermek için teslim olmuş durumdadırlar.

Bununla beraber ölüm meleğinin iki müjdeden biri ile seslenişini duymadan ölmez. Ya, "Ey Allah'ın düşmânı, sana Cehennem ile müjde olsun" veya, "Ey Allah'ın dostu, sana Cennet ile müjde olsun" sesleniştir.

Bu müjdelerden birini duyacaktır. İşte, basiret sâhibleri bundan korkarlar. Nitekim Peygamber Efendimiz:

"Sizden biriniz nereye gideceğini bilmeden ve hattâ Cennet veya Cehennem'deki yerini görmeden dünyadan çıkmaz" buyurmuştur.

Ya sonsuz saadet ya da sonsuz azab! 23.8.2001

Ebû Hüreyre hazretlerini hastalığında ziyâret etmek üzere Mervan yanına gitmişti. Mervan: "Allah'ım, bu adamın hastalığını hafiflet" diye duâ etti.

Ebû Hüreyre, "Allah'ım, artır" dedi ve ağladı. Sonra devamla: "Ağladığım, dünyaya hevesimden veya size olan hasretimden değildir. Ancak şu iki haberden yâni "Sana Cennet ile müjde olsun" veya "Cehennem ile müjde olsun" sözlerinden hangisi ile müjdeleneceğimden korktuğum içindir" demiştir.

Peygamber Efendimiz ölüm anını şöyle anlatır: "Allahü teâlâ kulundan râzı olduğu vakit, ölüm meleğine, "Git, falanın ruhunu bana getir, onu rahatlandırayım; yaptığı ameli yeter. Onu Ben çeşitil imtihanlardan geçirdim. Her dâim kendisini istediğim ve sevdiğim tarafta buldum" buyurur.

Ölüm meleği de herbirerlerinde za'feran ve çeşitli kokulu otlar olduğu hâlde büşyüz melekle gelir. Herbiri ayrı ayrı müjdelerle adamı tebrik eder ve müjdelerler. O ruhun bedenden aşırılması için, ellerinde güzel koku bulunan melekler iki saf hâlinde ve ayakta beklerler.

İblis onların bu hâlini görünce hemen elini başına koyarak, "Vay bana" diye feryâdı basar. Bunu duyan askerleri, "Efendimiz size ne oldu?" diye sorduklarında, İblis, "Şu adamın şu büyük mevkiye sâhib olmasını görmüyor musunuz? Nerde idiniz de bu adamı azdırmadınız? der. Bunun üzerine maiyyeti, "Çok çalıştık, fakat mâsum idi, te'sîr edemedik"

Hasan-ı Basrî: "Mü'minin rahatlığı, ancak Allahü teâlâ'ya mülâki olacağı yani öldüğü zamandır" demiştir. Demek ki mü'minin şerefli, izzetli, emîn olduğu, neş'eli ve en çok sevinçli günü, öldüğü günüdür.

Zeyd bin Câbir ölüm döşeğine yattığında kendisine: "Ne istersiniz?" diye soranlara, "Hasan-ı Basrî'yi görmek isterim" demiş. Hasan-ı Basrî geldiğinde,

“Ey kardeşler, işte şu saatte ben sizden ayrılıyorum! Ya Cennet’e veya Cehennem’e” dedi.

Muhammed bin Vâsi’ de ölüm ânında: “Ey kardeşler, size selâm olsun, Allahü teâlânın afvına mazhar olmazsam, varacağım yer Cehennemdir” dedi.

Son nefes tehlike ve korkusu, âriflerin ciğerini parçalamıştır. O, büyük felâkettir. Çünkü ya sonsuz saadet ya da sonsuz azab ile neticelenmektedir.

Fakir olarak ölmeyi istedi! 24.8.2001

İbnü’l-Münkedir ölürken ağladı. Sebebini soranlara, “Bilerek işlediğim bir büyük günah için ağlamıyorum. Ağlamamın asıl sebebi, önemsemiyerek yaptığım bir hatânın Allah katında büyük bir günah olmasından korkarak ağlıyorum” dedi.

İbnü’l-Mübârek de ölümü esnasında âzadlı kölesi olan Nasr’a “Başımı toprağa koy” dedi. Nasr ağladı. “Niçin ağlıyorsun?” deyince, “Senin iki varlığını, servetini ve şimdi de yoksul olarak ölümünü hâtırlayarak ağlıyorum” dedi. İbnü’l-Mübârek: “Ağlama, zîra ben Allahü teâlâdan zenginler gibi yaşamamı ve yoksullar gibi ölmemi istedim. Sonra sen, bana şehâdeti telkîn et ve ben başka bir söz konuşmadıkça da onu tekrar etme” dedi.

Cerirî diyor ki: “Son nefesinde Cüneydi Bağdadi’nin yanında bulunuyordum. Cum’a günü idi. Kur’ân-ı azîmi okuyordu ve hatmetmişti. Ben de kendisine: “Bu durumda da mı okuyorsunuz?” dedim. O da: “Bu işe benden daha ihtiyaç sahibi olan kimdir. İşte defterim dürülmektedir, hiç olmazsa hatim ile dürülsün” dedi.

Rüveym diyor ki: “Ebû Saîd el-Harraz’ın ölümü ânında yanında bulunoyrdum. O ise: “Âriflerin gönüllerinin Allah’ı zikre olan iştiyâkı ve gizli münâcât hâlindeki hâtırlamaları, ölüm ve ümid dolu şerbet bardaklarını onların üzerlerine serpti de şükredip az ile kanâat eden veya doyan gibi dünyadan yüz çevirdiler. Onların maksad ve üzüntüleri bir askerî karargâha, orduya katılmaktır ki, orada parlak yıldızlar gibi Allah’ın dostları vardır. Cisimleri yeryüzünde O’nun sevgisi ile ölüp giderken ruhları perdeler arasında yükseklere doğru seyreder. Onlar ancak habiblerinin civarında istirahata çekildiler. Zorluk ve zahmette aksaklık göstermezler” dedi.

Cüneydi Bağdadi de, Ebû Saîd el-Harraz’ın ölüm ânında vecde çok geldiğini söylediklerine, onun ruhunun hevesle uçması şaşılacak bir şey değildir” dedi.Ölümü ânında zâtın birisine: “Allah de” dediklerinde, “Siz ne vakte kadar Allah diyeceksiniz? Hâlbuki ben Allah aşkı ile yanıyorum” dedi.

Yine zâtın birisi diyor ki: “Memşadi’d-Dînûrî’nin yanında bulunuyordum. Fakirin biri geldi selâm verdi ve: “Burada insanın ölebileceği temiz bir yer bulunur mu?” diye sordu. Ordakiler kendisine yer gösterdiler. Ayrıca orada göze suyu da vardı. Fakir abdestini tazeledi. Bir miktar namaz kıldı, sonra da gösterilen yere giderek yattı, ayaklarını uzattı ve öldü.

Ebû’l-abbâs ed-Dînûrî bir meclisde konuşuyordu. Kadının biri sözlerinden vecde gelerek haykırdı. Bunun üzerine Ebû’l-Abbâs kendisine: “zamanın geldi öl” dedi. Kadın kalktı kapuya doğru yürüdü ve çıkarken Ebû’l-abbâs’a döndü: “Sözünü tutuyor ve ölüyorum” diyerek yattı ve öldü.

“O’nu unutmadım ki hâtırlayayım” 25.8.2001

Hazreti Şiblî’nin hizmetçisi Câfer bin Nusayr’a, “Şiblî son deminde ne gördü?” dediklerinde, dedi ki: “Şiblî son deminde, “Birisinin bende bir dirhem

hakkı vardı, onun için binlerce dirhem verdim. Hâlâ korkum odur" dedi ve sonra bana, kendisine abdest aldırmamı söyledi. Ben de abdestini aldırdım. Yalnız sakallarını hilâllemeyi, aralarına su vermeyi unuttum. Dili tutulmuştu. Elimi tuttu ve sakallarının arasına soktu. Sakallarını hilâlledim ve böyel öldü. Yâni son nefesinde bile abdestin edeblerinedn hiç birini terketmediğini söyledi.

Ölüm döşeğinde yatan Bişr bin El-Hâris'e: "Ölüm ağır geldiği için hayatı mı seviyorsun?" diye soranlara, "Allah'a gitmek kolay değildir" dedi. Son deminde Cüneydi Bağdadi'ye "Lâ ilâhe illâllah" demesi telkin edildiği vakit, "Ben O'nu unutmadım ki hâtırlayayım" demiştir.

Sâlih bin Mismar'a: "Oğlunu ve aileni birine vasiyyet etmiyor musun?" dediklerinde, "Onları Allah'tan başkasına emânet etmekle Allah'tan hayâ ederim" demiştir.

Ebû Süleyman ed-Dârânî de ölüm döşeğine yattığı vakit ziyâretine gelenler ona: "Sana müjdeler olsun ki, mağfireti çok, merhameti bol olan Allah'a gidiyorsun" dediler. O da: "Öyle diyecek yerde, iğneden ipliğe her şey'in hesâbını görüp kusurlarından dolayı seni azab edecek olan bir Allah'ın huzuruna gidiyorsun desenize?" demiştir.

Ebû Bekir el-Vâsıtî de hastalandığı vakit, "Bize vasıyyette bulun" diyenlere, "Allahü teâlânın sizden istediği hakkına, riâyet edin" dedi. Yine birisi ölüm döşeğine yattığında ailesi ağlamağa başladı. Onun ağladığını gören kocası sebebini sorunca, kadın, "Senin için ağlıyorum" dedi. Adam, "Sen kendin için ağla, zîra ben kırk yıl bugün için ağladım" demiştir.

Cüneydi Bağdadi diyor: "Ölüm hastalığında Sırıyyü's-Sakatî'yi ziyârete gittim ve: "Nasılsın?" diye kendisinden sordum. O da: "Bendeki hastalıktan tabibe nasıl şikâyet edeyim? Zîra bana gelen, ondan geldi" dedi. Bunun üzerine yelpaze ile kendisini biraz serinlendirmek istedim. O da: "Ciğerleri yanan bir adam yelpazeden ne anlar" diyerek yine şu meâldeki şiirleri söyledi:

"Kalb yanıyor, gözün yaşları akıyor, sıkıntılar toplandı sabırlar ayrıldı."

"Gönül varlığı heves ve arzûları, kendini huzursuz eden adamın istikârı olabilir mi?"

"Ey Rabbim, enim için kurtuluş yolu olan bir şey varsa da, bir nefesim dahi kalmışsa, onu bana ihsân eyle."

"Cömerde karşı yumuşaklık gösteririm" 26.8.2001

Şiblî hazretleri ölümü ânında adamlarından bâzıları yanına girerek ona şehâdet kelimesini telkîn ettiklerinde, şu meâlde konuştu:

"Bir beyt ki içinde sen varsın, artık oranın ışığa ihtiyacı yoktur."

"İnsanlar hüccet ve delilleri ile geldikleri vakit, bizim hüccetimiz sensin."

"Senden yardım istediğim vakit, Allah bana yardım etsin."

Ebûl'l-Abbâs bin Atâ, Cüneydi Bağdadi'nin yanına girdi. Hazret can çekişiyordu. Ona selâm verdi. Selâmını geç aldı ve: "Beni mâzur gör, virdim ile meşgul idim" dedi. Sonra kıbleye dönerek tekbir aldı ve öldü.

Ölüm döşeğinde yatan Kettânî'ye: "Ne gibi amelin var?" diye sorduklarında, "ölümüm yakın olmasa size amelimden bahsetmezdim. Ama mâdemki ölmek üzereyim, söyleyeyim. Tam kırk yıl kalbimin kapısını bekledim. Ne zaman Allah'tan başka bir şey kalbime girmek istedi ise onu hemen kovdum" demiştir.

Mu'temir diyor ki: "Hıkem bin Abdülmelik'in ölüm esnasında yanında bulunanlardan biri idim. "Allah'ım, bu şöyle böyle, iyi bir insan idi. Sen bunun ölüm acısını kolaylaştır" diye duâ ettim. Bir müddet sonar ayıldı ve: "O duâyı yapan kim?" diye sordu. Ben de: "O duâyı ben yaptım" dedim. Bunun üzerine dedi ki: "Azrâil bana, "Ben her cömerde karşı rıfk ile davranırım" dedi ve sonra da öldü.

Yûsuf bin El-Esbât ölüm döşeğinde yattığı vakit, Huzeyfe ziyâretine gitti ve onu fazla ıztırap içinde gördü. "Şimdi feryâd ü figan zamanı mı dır?" deyince, Yûsuf, "Ne yapayım, vallahi yapmış olduğum amelleri sıdk u ihlâs ile yapıp yapmadığımı bilemiyorum, ona ağlarım" dedi. Huzeyfe: "şu sâlih adama bakın, amelindeki ihlâsından korkuyor" dedi.

Ahmed Megazilî diyor: "Suffa adamlarından ihtiyar bir malûlün ziyaretine gittim, ölüm döşeğinde idi. Allahü teâlâya hitâben: "Bana dilediğin gibi muamele etmeye muktedirsin, bana rıfk ile muâmele et yâ Rab" diyordu.

Ölümü esnâsında Şeyh'in biri Memşâdü'd-Dînûrî'nin yanına gitti ve: "Allah sana iyi muâmelede bulunsun" diye duâ etti. Bunun üzerine Memşad gülümseyerek: "Otuz yıl önce Cennet bütün varlığı ile bana arzedildi ve fakat ben ona iltifat etmedim" dedi. Yine Rüveyme ölümü esnasında kendisine şehâdeti telkîn ettikleri vakit, "Zâten ben ondan başkasını söyleyemem" dedi.

Ölüm gerçeği 27.8.2001

İmam-ı Gazali hazretleri "ölüm gerçeğ"ini şöyle anlatır:

Bilmiş ol ki; insanların ölüm hakkında hatâya düştükleri yanlış düşünceleri vardır. Bâzıları ölümün yokluk olup artık ahiret hayatının, haşir ve neşir gibi bir şeyin olmayacağını, insânın ölümünün, hayvanların ölümü ve bitkilerin kuruması şeklinde olduğunu sandılar ki, bunlar, Allah'a ve âhirete îmânı olmayan inkarcılar, münkir ve mülhidlerdir.

Diğer bir kısmı da, mükafat ve cezanın cesede değil, ruha olacağını, cesedin ise hiçbir sûretle dirilip haşir olmayacağını sandılar.

Bunlar, yanlış ve gerçekten ayrılan bâtıl görüşlerdir. Âyet ve hadislerin haber verdiği, sağlam kaynakların şehâdet ettiği gerçek, ölümün, yalnız bir değişiklikten ibâret olup cesedden ayrılan ruhun ya azâb veya nîmette olmak üzere bâkî kalmasıdır.

Ölüm, ruhun bedenden çıkması ile bedenin kullanamaz hâle gelmesi demektir. Organlar, ruhun aletleri idi. Göz ile görür, kulak ile duyar, kalb ile anlar ve diğer organları istediği işlerde kullanırdı. Artık bedenden ayrılmakla onları kullanamaz hâle gelmiştir. Aslında, burada kalb, ruhdan ibârettir. Ruh, âletsiz her şey'i bilir. Bunun için çeşitli üzüntü ve zevk ile karşılaşır.

Bağımsız olarak ruhun özelliği olan her şey, ruh bedenden ayrıldıktan sonra devâm eder. Fakat beden vasıtasıyle ilgili olan hususlar, bedenden ayrılması ile atâlete uğrar ve bu, ruh cesede dönünceye kadar devâm eder.

Ölümle beraber cesedin atâlete uğraması, herhangi bir ârıza sebebiyle bâzı âzaların atâlete uğramasına benzer. Meselâ, bedende ruh varken, bacak, uğradığı ârıza sebebiyel bundan haberi olmaz ve ruh ona nüfuz edip onu hareket ettiremez.

Ruh, mevcud olduğu hâlde bâzı âzaları kullanır ve fakat âzaların bir kısmı da kendisine isyân eder. İşte ölüm de bütün azaların ruha isyânından ibarettir. Ruhtan, bilgi, sıkıntı, üzüntü ve neş'e gibi şeyleri idrâk eden kuvveti kasdediyoruz. Âzalar üzerindeki tasarrufu geçersiz olduğu vakit, bu bilgi,

anlayış, ferah ve üzüntü gibi hâlleriyle zevk ve kederi kabûl etme hâlleri kendisinden zâil olmaz.

Gerçekte insan, ilim, elem ve zevklerini anlayan mânadır. Bu ise ölmeyip yok olmaz. Ölümün mânası, ruhun bedenden ayrılıp onu tasarrufa muktedir olmaması demektir. Kötürümlükte, felçte olduğu gibi, bedenin ruha itâat etmemesi demektir.

Ölüm ise bütün âzalarda mutlak bir kötürümlüktür. İnsanın hakikati ise rûhudur.

Ruhun değişikliği 28.8.2001

Ruhun değişikliği de iki yöndendir: **Birincisi,** gözü, kulağı, dili, el ayak gibi diğer organların; aile, çoluk çocuk, dost ve ahbablarının mal, emlâk ve diğer eşyalarının da kendisiden ayrılması demektir.

Zâten kendisinin bunlardan ayrılması ile bunların kendisinden ayrılması arasında bir fark yoktur. Çünkü her iki şekilde de hasret aynıdır. Şu hâlde ölüm demek, insânın başka bir âleme intikali ile buradaki varlıklarından ayrılması demektir.

Dünyada heves edip ünsiyyet ederek zevklendiği şeyleri var idiyse ölümü ile onlardan ayrıldığı için onların hasret ve elemini çeker. Malına, mevkiine ve giydiği elbiseye varıncaya kadar...

Şâyet yalnız Allah ile ünsiyyet eder, onun emirlerini yapmaktan zevk alırsa, ölümü ile nîmeti çoğalır, saâdeti kemâle erer. Çünkü ortadan bütün engeller kalkmış ve sevgilisi ile başbaşa kalmıştır. Zîra dünyanın bütün sebebleri onu Allahtan alıkorlardı. İşte ölüm ile hayat arasındaki ayrılığın yeri budur.

İkincisi, uykuda görmediklerini uyanık hâlde iken gördükleri gibi, hayatta iken görmediklerini ölümünde kendisine gösterirler. Aslında insanlar uykudadır, öldükleri vakit uyanırlar, denilmiştir.

İlk olarak keşfedilen iyilik ve kötlüklerinden kendisine kâr ve zarar veren şeylerdir. Çünkü bunlar kalbinin gizliliğinde dürülmüş olan kitâbında yazılı idiler. Ancak dünya meşgaleleri onları bilmesine enel oluyordu. Dünya meşgalesi kesilince bütün amelleri kendisine açıklanır. Günahına baktığı vakit, onun hasreti, kendisine öyle te'sîr eder ki, o hasretten kurtarmak için Cehennem'e atılmağı bile göze alır. O vakit kendisine,**"Bugün sana karşı, iyi hesab görücü olarak kendi nefsin yeter"** (İsrâ: 14) denir.

Bütün bunlar can bedenden ayrılır ayrılmaz daha mezara girmeden keşfedilirler ve hasret âteşi ile yanar. Yâni dünyaya bağlandığı hususlar için hasret çeker. Tabiî âhiret azığı için hâzırladığına üzülmez. Çünkü âhiret için azık alan, maksadına ulaştığı vakit buna sevinir. Bu, dünyalıktan ancak zarurî ihtiyacını alıp ondan da müstağnî olmak için zarûretten kurtulmak isteyenler içindir ki, istediği de olmuştur.

İşte adamın bu durumu, elem ve azâbın büyük bir nevidir ki, mezara konmadan daha ölümü ile başlar. Mezara konduğu vakit, bâzan başka bir azâbı tatmak için bir nevi o azâbı tadacak şekilde ruh bedenine döner. Af edilenleri de olur.

Hayâtı bilmeyen, ölümü bilemez 29.8.2001

Ölüp mezardaki kimsenin hali şuna benzer. Dünyaya bağlanıp, dünya varlıkları ile zevklenenler, hükümdârın müsâmahakâr davranacağını veya farkında olmıyacağın sanarak onun bulunmadığı sırada evinde ve bütün

varlıklarında dilediği gibi tasarrufa kalkıştığı hâlde, âni olarak onu hükümdârın yakalaması ve bütün yaptıklarının yazılı olduğu bir defter ile karşısına çıkması gibidir.

Hükümdar ise hem hiddetli hem de kıskanç hâli ile yaptıklarının cezasını kendisine çektirmeğe hâzır ve hiçbir iltimascı kabûl etmez durumdadır. Henüz hükümdar buna bir ceza tatbikına başlamadan önceki bu adamın durumunu bir düşün.

Korku, utanç, hasret, rezalet ve nedâmet gibi bütün elemler kendisini kaplamış olup mukadder âkıbetini beklemektedir. İşte daha mezarında azâb olmağa başlamadan, ölür ölmez, dünyaya aldanıp bağlanan günahkarın durumu budur. Bugünün dehşetinedn Allah'a sığınırız. Zîra gizli kötülüklerin açığa çıkmasiyle rezîl ve kepaze olmak, herhangi bir dayak yemekten, hattâ bir yerinin kesilmesinden de daha kötüdür.

İşte bu anlattıklarımız, ölümü ânındaki ölünün durumuna işârettir. Bunları, baş gözünden daha kuvvetli olan kalb gözü ile basîret sâhibleri müşâhede ettikleri gibi, Kur'an ve Sünnet de kesîn olarak bunlara şehâdet etmektedir.

Evet, ölümün yüzünden tamamen perdeyi kaldırıp iç yüzünü açıklamak mümkün değildir. Zîra hayâtı bilmeyen, ölümü bilemez. Hayâtı bilmek, ruhun hakikatini bilmek ve Zâtının mâhiyetiin anlamakla mümkündür.

Hâlbuki ruh hakkında konuşmak için Peygamber Efendimiz'e müsâade edilmemiştir. Ancak, **"Ruh, Rabbimin emrindendir"** buyurmakla yetinmesi istenmiştir. Muttali olsa da İslâm âlimlerinden hiç birinin ruh hakkında konuşma yeteneği ve müsâadesi yoktur. Ancak öldükten sonraki, ruhun hâlini anlatabilir. Ölümün, ruhun ve ruhun idrakinin yokluğundan ibâret olmadığına bir çok âyet ve haberler delâlet etmektedir.

Peygamber Efendimiz: **"Ölüm, kıyâmet demektir. Ölmüş olanın kıyâmeti kopmuş sayılır"** buyurmuştur.

Ya Cennet bahçesi veya Cehennem çukuru 30.8.2001

İnsanın kabirdeki halini Resulullah Efendimiz şöyle bildirmiştir: Kureyş'in ileri gelenleri Bedir savaşında öldürüldükleri vakit, Peygamber Efendimiz onlara isimleri ile çağırarak:

"Ey falan, ey falan, ey falan, ben gerçek olarak Rabbimin bana olan va'dini hakkıyle buldum. Sizde Rabbinizin size olan va'dini (azâbını) **gerçek buldunuz mu?"** buyurdu.

Ölülere mi sesleniyorsun? Onlar bunu nereden duyacaklar?" diyenlere, Peygamber Efendimiz:**"Onlar bu sözleri sizden daha iyi duyarlar, ancak cevab vermeğe muktedir değillerdir"** buyurmuştur.

İnsanlar ya saîd veya şakîderler. Her iki hâlde de ruhları yaşar.Yine Resul-i Ekrem Efendimiz, **"Mezar, ya Cennet bahçelerinden bir bahçe veya Cehennem çukurlarından bir çukurdur"** buyurmuştur ki, bu da ölümün yalnız bir değişiklikten ibâret olduğuna ve ölünün saâdet veya şekavet hâlinin hemen ölüm ânında kendisini gösterdiğine, sonraya kalır diyenin aslı olmayıp mükâfat ve mücâzâtın bazı şekillerinin olduğuna delâlet eder.

Peygamber Efendimiz,**"Sizden biriniz öldüğü vakit, varacağı yeri akşam sabah kendisine gösterilir. Cennetlik ise Cennet'teki yeri, Cehennem'lik ise Cehennem'deki yeri göserilir ve "İşte kıyâmet günü dirilip gideceğin yer burasıdır" denir"** buyurmuştur. İlerde varacağı iyi veya kötü yeri şimdi görmekte, kişinin alacağı durum gizli değildir.

Ebû Kays anlatıyor:
Alakme ile bir cenazede blunmuştuk. Alkame:
- İşte bu adamın kıyâmeti koptu, dedi.
Hz. Ali de: “Cennet’lik veya Cehennem’lik olduğunu bilmeden hiçbir nefis dünyadan ayrılamaz” demiştir.
Hz. Ebû Hüreyre’nin rivâyetinde Peygamber Efendimiz:
“Garib olarak ölen, şehid olur, kabir ibtilâsından emîn olur. Gıdalanır ve Cennet’ten rızkının rüzgârı kendisine estirilir ve kokusunu alır” buyurmuştur.
Mesrûk diyor: “Mezarında rahat edip dünya sıkıntısından ve Allah’ın azâbından emîn olan kimse gibi hiçbir kimseye gıbta etmem.”

“Size müjdeler olsun, üzülmeyiniz” 31.8.2001
Ka’b’ül-Ahbâr hazretleri, Tâbiîn’in yani Eshab-ı kiramı görenlerin meşhurlarındandır. Müslüman olmadan önce, yahûdi âlimlerinin ileri gelenlerindendi. Resûlullah Efendimizin zamanına yetişti. Ancak müslüman olma nimetine kavuşamadı. Hz. Ömer zamanında müslüman oldu. Kıymetli sözleri meşhurdur. Bunlarından bazıları şunlardır:
“Allahü teâlâ, mü’min kulunu sevdiği zaman, Cennette onun derecesini yükseltmek için, dünyayı ondan uzaklaştırır. Kâfir kuluna gazab ettiği zaman, onu dünyada rahat kılıp, sevindirir. Böylece onu Cehennemin aşağı derercelerine düşürür."
“Fakir kimseler, ihtiyaçları için Allahü teâlâya yalvardıklarında, onlara: (Size müjdeler olsun, üzülmeyiniz. Çünkü siz zenginlerden üstünsünüz. Kıyâmet günü Cennete onlardan önce, sizler gireceksiniz.) buyurulur”
“Peygamberler bir şeye muhtaç oldukları ve bir belâya uğardıkları zaman, sıkıntısız oldukları zamankinden daha sevinçli ve rahat olurlardı.”
“Kim zenginlere ve mal sahiblerine boyun eğerse, dîni de boyun eğer, böylece dînine zarar gelir.”
“Dünyadan ancak Allahü teâlânın takdir ettiği kadar ele geçer. Ancak kulun sebeplere yapışıp, çalışması gerekir. Böyle yaparsa, emre uymuş olur.”
“Allahü teâlânın korkusundan gözyaşı döken kimseyi Cehennem ateşi yakmaz.”
“Allahü teâlâya yemin ederim ki, Allahü teâlânın korkusundan gözyaşlarımın yanaklarıma akmasını, altından bir dağı sadaka olarak vermekten, daha çok severim.”
“Evlerinizi Allahü teâlâyı anmak suretiyle nurlandırınız. Evlerinizi namaz kılarak, nasiplendiriniz. Allahü teâlâya yemin ederim ki, böyle yapanlar gök ehli arasında tanınırlar. Gök ehli, “Falan oğlu falan evini, Allahü teâlâyı anarak süslüyor” derler.”
“Sükût iyi bir huydur. Çünkü, verâ (şüphelilerden kaçınma) ve günahların azlığına güzel bir vesile (çâre, yol)’dir.”
“Allahü teâlâ, yersiz güleni; bir ideâli, maksadı olmadan yola çıkanı sevmez.”
“Hikmetli söz, müslümanın kaybolmuş malı gibidir.”
“İdarecinin iyi olmasıyla halk da iyi, kötü olmasıyla, onlar da kötü olurlar.”

“Allahü teâlâya yemin ederim ki...” 1.9.2001

Ka’b’ül-Ahbâr’ın veciz sözleri:

“Allahü teâlâya yemin ederim ki, sizden biri doğuda, Cehennem ateşi de batıda olsa, Cehennem ateşinin sıcaklığına asla dayanamazdı. Ey insanlar! Allahü teâlânın beğendiği şeyleri yapmak daha kolaydır. Bu yüzden Allahü teâlâya itâat ediniz. Bu ateşe düşmeyiniz. Çünkü dayanamazsınız.”

“Cehennemde dört köprü vardır: Birincisinde, akrabası ile münasebeti kesenler, ikincisinde, üzerinde borç bulunanlar, üçüncüsünde taşkınılk ve azgınlık yapanlar. Dördüncüsünde, zulüm edenler oturur.”

“Kim, âhiret şerefine kavuşmak isterse, Allahü teâlânın büyüklüğünü ve kudretini tefekkür etsin (düşünsün.) Böyle yaparsa, âlim olur. Günlük rızkına râzı olursa başkasına ihtiyaç duymaz. Hatalarını hatırlayıp, düşündüğü zaman, çok ağlasın, Cehennem denizlerini söndürür.”

“Allahü teâlaya yemin ederim ki, şu kiri giderdiği gibi, beş vakit namaz da günahları giderir.”

“Ne mutlu evlerini mescid yapanlara. Mescidler, takvâ sâhiblerinin (haramlardan, günahlardan sakınanların) evleridir. Allahü teâlâ, namazını, orucunu ve zekâtını gizleyen kulları ile, meleklerine övünür.”

“Eğer sizden biriniz, iki rekat nafile namazın sevabını bilse idi, onu dağlardan daha büyük görürdü. Farz namazlara gelince, artık onun sevâbını ifade etmek (açıklamak) mümkün değildir.”

Lokman Hakîm, oğluna şöyle nasihâtta bulundu: “Ey Oğul! Namazını kıl! Çünkü, namazın dindeki durumu, bir binanın direği gibidir. Eğer direkler düzgün ve sağlam olursa o evden faide görülür. Yoksa o evin faydası olmaz. Güzel edebe de çok sarıl.

Ey oğul, Allahü teâlânın sana verdiği şeylerden tasadduk et (hayra ver.) O zaman Allahü teâlâ sana lütuf ve bağışını arttırır. Sana gazap etmez. Fakir komşuna, yoksa, köleye, esire, korkana merhâmet et. Yetime yakın ol ve onun başını okşa. Çünkü sen, Allahü teâlânın kullarına acırsan, Allahü teâlâ da sana acır Melekler, gökten, sizin gökteki yıldızlara baktığınız gibi, gece namaz kılanlara bakarlar.”

“Âhir zamanda öyle kimseler gelecek ki...” 2.9.2001

Ka’b’ül-Ahbâr’ın veciz sözleri:

“Âhir zamanda öyle kimseler gelecek ki, herkesi zühde (şüphelilere düşmek korkusuyla mübahların çoğunu terk etmek) davet edecekler. Fakat kendileri zühdden uzak olacaklar, insanları korkutacaklar, fakat kendilerinde korkudan hiçbir iz bulunmayacak, insanların makam mevkii sahiplerinden uzak kalmalarını isteyecekler, fakat kendileri onlardan ayrılmayacaklar, sözleri ile dünyayı kötüleyecekler, fakat zenginlere yaklaşacaklar, yoksul ve fakirlerden uzak kalacaklar. Bildiklerine aykırı hareket edecekler. Böyle âlimler, kötü ve Allahü teâlânın sevmediği âlimlerdir.”

Biri gelip, Ka’b’ül-Ahbâr hazretlerine “İlâcı, tedavisi olmayan hastalık nedir?” diye sordu. Cevabında “ölümdür” buyurdu.

“Ölümü gerçekten tanımış bir kimseye, dünya belâ ve musibetleri, dert ve sıkıntıları çok hafif gelir.”

“Cennette ağlayan bir adam bulunur. Ona niçin ağlıyorsun denir. O şöyle cevap verir: Ben Allahü teâlânın yolunda öldürüldüm. Şehidlik o kadar güzel ki, tekrar dünyaya döndürülüp, üç defa daha şehid olmayı arzu ediyorum. Fakat daha fazla şehid olamadığım için ağlıyorum.”

“Bir takım kimseler vardır ki, Allahü teâlâ, meleklerine onları örnek ve numûne gösterir. Onlar: Allahü teâlânın rızasına uygun yaşayan, nafile namazlarını gizleyen, nafile orucunu gizli tutan, sadakayı gizli veren, gizlenmesi gereken her gizli ameli gizleyenlerdir.”

“Âlim mü’min, şeytana karşı daha sert ve güçlüdür.”

“Cahil kimseler, ilimle birbirlerine karşı öğünürler. Onların ilimden nasibi sadece övünmeleridir.”

“Kuşlar ve yerde bulunan canlılar, Cum’a günü buluşurlar, birbirlerine selâm vererek bugün iyi gündür derler.”

“Uyuyacağın zaman sağ tarafa ve kıbleye dönmüş olarak, yatılır. Çünkü, uyku bir çeşit ölümdür.”

“İlim meclisinde bulunmanın sevabı çoktur. İnsanlar buralarda bulunmanın değerini bilmiyorlar. Eğer böyle toplantılardaki sevabı bilmiş olsalardı, oraya girmek için birbirlerini öldürmeğe kalkışırlardı. Herkes işini gücünü bırakıp oraya koşardı.”

“Hanımının eziyet ve sıkıntı vermesine sabreden kimseye, Allahü teâlâ, Hz. Eyyûb’a verilen sevabtan verir.”

“İnsanlardan gelen sıkıntılara sabretmeyen, onlara karşılık vermeyi terketmeyen kimse sabırlı sayılmaz.”

“Mal ve evlâdı az olana severim!” 3.9.2001

Yahya bin Velid hazretleri anlatır:

Bir gün Ebûd-Derdâ ile geziniyorduk. Kendisine:

- Dostların hakkında neyi seversin? diye sordum. O da:
- Ölmesini severim, dedi. Ben:
- Şâyet ölmezse, o vakit neyi seversin, dedim. O:
- Mal ve evlâdının azlığını severim. Zîra mal ve evlât fitnedir. Aynı zamanda dünya ile ünsiyete, dünyaya bağlanmaya sebeptir. Hâlbuki mutlak sûrette ölüm ânında bundan ayrılmak lâzımdır, dedi.

Abdullah bin Amr da şunları bildirmiştir: “Ruhu bedeninden ayrılan mü’min, cezâ evinden tahliye edilen insan gibidir. İşte bu anlattığımız dünyaya kıymet vermeyip Allah’ı zikir ile ünsiyyet edenlerin hâlidir.

Dünya ihtiyaçları onu alıkoyuyor ve kendisine eziyet ediyordu. Ölüm ise bütün bu sıkıntılardan kendisini kurtardı ve hiçbir engelsiz onu sevgilisi ile başbaşa bırakmış oldu. Bundan daha üstün zevk ve nîmet düşünülebilir mi?

Zevklerin en üstünü, Allah uğrunda ölen şehidler içindir. Zîra onların savaşa çıkmaları, dünyadan tamamen ilgilerini kesip Allah’a ulaşmaları ve Allah uğrunda öldürülmeğe rızâ göstermeleri içindir.

Onlar âhireti alabilimek için dünyayı sattılar. Satan kimsenin gözü, sattığında değil, aldığındadır. Âhirete baktığı vakit, onu aşk ve heves ile satın aldığını görür. Bunun ayrıldığı şeye hevesi az fakat satın aldığı şeye hevesi çoktur.

Kalbin yalnız Allah sevgisi ile kalması her ne kadar bâzı hâllerde mümkün ise de o anda ölmeyebilir ve hemen durumu değişebilir. Fakat savaş, ölümün sebebi olduğu için, tam kalbi Allah’a yöneldiği ve mâsivayı terkedip herşeyden ilgiyi kestiği hâlde olur ki, işte bu hâlde ölüm, en büyük nîmet olur. Çünkü nîmet demek, insanoğlunun arzû ettiği şeye ulaşması demektir ki, bu hâl de

mevcuttur. Bunun için Allahü teâlâ:“**İstedikleri her şey onlar içindir”** (Nahl: 57) buyurmuştur. Bu, Cennet zevklerini bir araya toplayan, en geniş bir ibâredir.

Azabların en büyüğü de, insânı arzûladığı şeyden uzaklaştırmaktır. Kur'ân-ı Kerîm'de: **“Kendileri ile arzû edegeldikleri şeylerin arasına bir sed çekilimiştir”** (Sebe': 54) buyurulmuştur. Bu da Cehennem ehlinin azâbının en şümullü bir ifadesidir.

İşte o nîmeti, nefsini başkalarından o anda kesmiş olduğu için, ancak şehidler elde edebilirler.

“Kötü işlerinizle ölülerinizi rezil etmeyin!” 4.9.2001

Mümin ölür ölmez, dünyada mahbus gibi olduğu, Allahü teâlâ'nın fazlı ile kendisine bildirilir. Karanlık bir evde hapsedilip geniş bir bahçeye kapısı açılan bir insan gibi olur. Böyle, ağaç, meyve, yeşillik ve kuşlarla süslenmiş olan o geniş bahçeyi gören insan daha o karanlık eve irmek ister mi?

Peygamber Efendimiz bu hususta bir darb-ı mesel getirerek ölen bir kişi hakkında: **“Bu adam dünyadan göç etti ve dünyayı ehline terketti. Şâyet bu ayrılışından memnun ise, sizden her hangi birinizin anne rahmine dönmek istemediği gibi, o da dünyaya dönmek istemez"** buyurmuştur. Yâni dünyaya nisbetle âhiret, ana rahme nisbetle dünya gibi olduğunu anlatmak istemiştir.

Bir adamın öldüğünü haber verdiklerinde, Peygamber Efendimiz: **“Ya istirâhattadır veya dünyadakiler ondan istirahata kavuştular”** buyurdu. İyi insan ise istirâhat etti, kötü insan ise millet şerrinden kurtuldu.

“Ölmüş olan herkes hayattakilerin ne yaptıklarını, hattâ kendisini yıkayıp kefenlediklerini de bilir ve onlara bakar.”

Mâlik bin Enes de: “Mü'milerin ruhları, istedikleri taraflarda dolaşmak için serbesttirler” dedi.

Lokman bin Beşîr de, minberde iken Peygamber Efendimizin: **“İyi bilin ki, dünyadan** (dünyaya nisbetle) **sineğin dünya boşluğunda dolaştığı boşluk kadar zaman kalmıştır. Ölülerden olan kardeşleriniz hakkında sizi Allah'a havâle ederim. Zîra sizin her yaptığınız onlara arzolunur”** buyurduğunu duydum, demiştir.

Peygamber Efendimiz: **“Kötü işlerinizle ölülerinizi rezil etmeyin. Zîra sizin amelleriniz onlara arzolunur”** buyurmuştur.

Bunun için Ebû'd-Derdâ ölmüş olan dayısı için: “Allah'ım, Abdullah bin Revâha'nın karşısında rezil olacağım kusuru işlemekten sana sığınırım” demiştir.

Ebû Saîd el-Hudrî Peygamber Efendimizin,”**Ölü, kendisini yıkayanı, taşıyanı ve mezara indireni bilir”** dediğini rivâyet etmiştir.

“Kişi, evlâdının iyiliği ile mezarda müjdelenir.” 5.9.2001

Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretlerinin bildirdiğine göre Peygamber Efendimiz vefat etmiş kimsenin karşılanışını şöyle anlatırlar:

“Bir mü'minin ruhu edeninden ayrılınca, Allah'ın rahmetine mazhar olan mü'min kulların ruhları âdetâ önde gelen bir müjdeci gibi onu karşılarlar. Bu arada bir kısmı: “Bırakın, kardeşiniz biraz nefes alsın, çünkü büyük zorluktan yeni kurtulmuştur” derler. Falan ne yapıyor, falan nasıl, falanca kız evlendi mi? diye sorarlar. Daha önce ölen bir adamdan sorduklarında, “O, benden önce öldü” der. Bunun üzerine onlar: “İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn” derler” buyurmuştur.

Sâlih-i Merî diyor ki: “Ölüm anında ruhların buluştuğunu duydum. Eski ruhlar yeni gelen ruha: “Sen neredesin? İyi yerde misin, kötü yerde misin?” diye sorarlar.”

Ubeyd bin Ümeyr diyor: “Mezardakiler haberleri araştırırlar. Yeni bir ölü geldiği vakit ondan çeşitli haberler sorarlar. Meselâ, “falanca ne hâldedir?” derler. O da: “O, öldü, meğer size gelmedi mi?” der. Onlar da: “İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn” başka tarafa gitmiştir” derler.”

Saîd’in oğlu Câfer de: “Çocuğu ölmüş olan bir adam öldüğü vakit, âdetâ hâriçten gelen bir baba gibi çocuğu kendisini karşılar” demiştir.

İmam-ı Mücâhid diyor: “Kişi, evlâdının iyiliği ile mezarda müjdelenir.”

Şehidlerin ayrı bir yeri var ahirette. Hz. Âişe’nin rivâyetinde; babası Bedir savaşında şehid düşen hazreti Câbir’e hitâben, Peygamber Efendimiz: **“Câbir, sana müjde olsun ki, Allahü teâlâ babanı diriltti ve onu mânevi huzuruna aldı ve: “Benden ne istersen dile, sana vereyim” dedi. Baban da: “Yâ Rab, sana hakkıyla kulluk edemedim. Senden bütün dileğim, beni bir daha dünyaya gönderip Senin rızân için sevgili Habibinin önünde tekrar şehîd olmaktır” dedi. Allahü teâlâ: “Benim ilimimde senin bir daha geri dönmen imkânsızdır” buyurdu”** buyurmuştur.

Kâ’bü’l-Ahbar diyor: “Cennette ağlar bir adam bulundu. “Cennet’te dururken daha ağlamanın sebebi nedir?” diye soranlara, “Ben Allah uğrunda bir def’a şehid oldum. Hâlbuki dünyaya dönüp birkaç def’a şehid olmayı istiyorum ve bunun için ağlıyorum” dedi.”

“Birini râzı edersen, öteki gücenir” 6.9.2001

Büyük İslam alimi **İmam-ı Rabbani** hazretlerinin bir talebesine yaptığı “Mühim nasihatında” buyuruyor ki:

Yavrum! Allahü teâlâ, seni ve hepimizi, Muhammed aleyhisselamın parlak olan yolunda yürümekle şereflendirsin! Yavrum! Bu dünya, imtihan yeridir. Dünyanın görünüşü, yalancı yaldızlarla süslüdür. Kötü kadına benzer. Yüzünü saçlar, kaşlar, ben ile boyamışlardır. Görünüşü tatlıdır. Taze, güzel, körpe sanılır. Fakat aslında, güzel koku sürülmüş bir ölü gibidir. Sanki bir leştir ve böcekler, akrebler dolu bir çöplüktür. Su gibi görünen bir serâbdır. Zehir karıştırılmış şeker gibidir. Aslı harâptır, elde kalmaz.

Kendini sevenlere, arkasına takılanlara, hiç acımayıp, en kötü şeyleri yapar. Ona tutulan akılsızdır, büyülenmiştir. Âşıkları delidir, aldatılmıştır. Onun görünüşüne aldanan, sonsuz felâkete düşer. Tadına, güzelliğine bakan nihâyetsiz pişmânlık çeker. Server-i kâinât buyurdu ki, **“Dünya ile âhıret birbirinin zıddıdır, birbirine uymaz. Birini râzı edersen, öteki gücenir”.**

Demek ki, bir kimse, dünyayı razı ederse, âhiret ondan gücenir. Yani, âhirette, eline bir şey geçmez. Allahü teâlâ, bizi ve sizi, dünyaya düşkün olmaktan ve dünyayı ele geçirmek için insanlık vazîfelerini çiğneyenleri sevmekten muhâfaza eylesin!

Yavrum! Bu, pek kötü olduğunu anladığın dünya, nedir biliyor musun? Dünya, seni, Allahü teâlâdan uzaklaştıran şeyler demektir. Kadın, çocuk, mal, rütbe, mevkı’ düşüncesi, Allahü teâlâyı unutturacak kadar aşırı olursa, dünya olur.

Çalgılar, oyunlar, “Mâlâ-yani” ile, yani fâidesiz, boş şeylerle vakit geçirmek, hep bunun için dünya demektir. Âhirete fâidesi olmayan ilimler de, hep dünyadır. Hesâp, hendese yanî matematik ve geometri, astronomi, mantık, eğer

Allahü teâlânın gösterdiği yerlerde, insanlara hizmet etmek için kullanılmazsa bunlarla uğraşmak, boşuna vakit öldürmek olur ve dünya olur.

Bu bilgileri bütün derinliği ile, incelikleri ile okumak, yalnız başına işe yarasaydı, eski Yunan felsefecileri (ve son zamanlardaki Avrupanın, Amerikanın fen adamları, mütehassısları) saâdet yolunu bulur, âhiretdeki ebedî azâptan kurtulurlardı.

Sevilmemenin alameti 10.9.2001

Bir milleti, bir gemiye benzetirsek, islâm ahkâmı, yani Allahü teâlânın emirleri ve yasakları, bu geminin güverte ve kaptan teşkilâtıdır. Bütün ilimler, fen bilgileri, endüstri kolları, ağır sanâyi de bu geminin, çarkçı, makinist kısmı demekdir. Gemide kaptan da, makinist de lâzımdır. Biri bulunmazsa, gemi işe yaramaz, helâk olur.

O hâlde, dedelerimizin dünya çapındaki başarılarını, üstünlüklerini, yine elde etmek için, islâm bilgilerinin her iki kısmını, yani hem dînimizi iyi öğrenmemiz ve ona sarılmamız, hem de ulûm-i akliyyeyi, asrımızın bütün teknik buluşlarını öğrenmeğe ve en iyi şeklde yapmağa çalışıp, bunları islâm ahkâmına uygun olarak kullanmamız lâzımdır. Bunu başarırsak, maddî, manevî olgunlaşarak, bütün milletlere örnek oluruz.

Peygamberimiz “aleyhissalâtü vesselâm” buyurdu ki: **“Bir kimsenin mâlâ-yani ile, yani fâidesiz şeylerle uğraşması, boş vakt geçirmesi, Allahü teâlânın onu sevmediğine işâretdir!”**

Mubâh olan şeyleri yapmak, vâciblerin, farzların yapılmasına mâni olursa, bunlarla uğraşmak, yine mubâh olur mu olmaz mı? Elbet olmaz! İnsâf etmek lâzımdır. Dîni, îmânı, farzları, harâmları öğrenmeden önce, başka işler ile uğraşmak da bu zarûrî bilgileri öğrenmeğe mâni’ olmaktadır.

İmam-ı Gazali hazretleri buyuruyor ki: Her müminin, en önce, Ehl-i sünnet i’tikâdını, kısaca öğrenmesi farzdır. Bundan sonra, iki şey öğrenmesi lâzım olur. Biri kalb için olan, ikincisi beden için lâzım olan bilgidir. Beden için olan bilgi de ikidir. Biri yapacağı emirler, ikincisi sakınacağı yasaklardır.

Emirleri öğrenmek şöyle olur: Sabâh vakti, yeni Müslüman olan kimsenin, öğle vakti gelince abdestin ve namazın farzlarını öğrenmesi, hemen farz olur. Sünnetlerini öğrenmesi de sünnet olur. Akşam olunca, akşâm namazının üç rek’at olduğunu öğrenmesi farz olur.

Ramazan gelince, orucun farzlarını öğrenmesi farz olur. Zengin olunca, bir sene sonra, zekâtı öğrenmesi farz olur. Haccı öğrenmesi, hacca gideceği zaman farz olur. İşte, herşeyi zamanı gelince öğrenmesi farz-ı ayn olur.

Meselâ evlenmek istediği zamân, nikâh bilgilerini, kadın, erkek haklarını, kadınların özür hâllerini öğrenmesi farz olur. Bir san’ata, ticârete başlayınca, bunlardaki emir ve yasakları, fâizi öğrenmesi lâzım olur. Hangi san’ata başlıyacaksa zamanın ona âid fen bilgilerini de öğrenmesi farz olur

Öğrenmede önem sırası 11.9.2001

Yavrum! Hak teâlâ, sana çok lutuf ve ihsân ederek, bu genç yaşta tevbe etmekle ve islâm âlimlerinin yolunda bulunan birinin sohbetine kavuşturmakla, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını okumakla şereflendirmiştir. Bilemiyorum ki, nefs ve şeytânın ve din bilgisi olmıyan kötü arkadaşların arasında, o temiz hâlde kalabildin mi?

Din düşmanları her yoldan gençleri aldatmağa uğraşırken, değişmeden, akıntıya karşı durmak kolay değildir. Gençlik zamanıdır. Para bol, nefsin her arzûsunu yerine getirmek kolay ve arkadaşların ve piyasadaki bozuk kitâbların çoğu da uygunsuz!

Yavrum, Kalbe âid bilgileri, yani ilim-i ahlâk öğrenmek, her erkeğe ve kadına farz-ı ayndır. Meselâ "Hıkd"“yani kin bağlamak, "Hased", başkasında bulunan ni'metin onda olmayıp, kendinde olmasını istemek, (Onda olduğu gibi, kendisinde de olmasını istemek hased değildir. Buna (Gıbta) etmek, imrenmek denir ki sevâbdır), "Kibr, kendini büyük bilimek, üstün görmekdir. Kibrli olana karşı kendini büyük göstermek, kibir olmaz. Sadaka vermek gibi sevâb olur, "Sû'i zan" etmek, iyi insânı kötü bilimek gibi şeylerin haram olduğunu öğrenmek, her mü'mine farz-ı ayndır.

Görülüyor ki, îmânı, yani Ehl-i sünnet i'tikâdını kısaca öğrenmek ve iyi ve kötü huyları öğrenmek, farz-ı ayndır. Yani, herkesin öğrenmesi farzdır. Abdesti, guslü, namazı ve orucu ve harâmları da, her Müslümanın öğrenmesi farz-ı ayndır. Cenâze namazını, ölüye hizmeti ve san'at ve ticâret bilgilerini ve günün silâhlarını yapmak ve kullanmak için, fen bilgilerini iyi öğrenmek farz-ı kifâyedir. Yani lâzım olan kimselerin öğrenmesi farz olup, başkalarına farz olmaz.

Fakat, lüzûmu kadar kimse öğrenmezse, bütün Müslümanlar, millet, büyük günaha girer. Ulûm-i nakliyyeden yani din bilgilerinden kendine lâzım olanları öğrenmek farz-ı ayndır. Bundan fazlasını öğrenmek ve ulûm-i akliyyeden fâideli olanları öğrenmek farz-ı kifâyedir.

Bir âyet ezberlemek, herkese farz-ı ayndır. Fâtihayı ve üç âyet veyâ bir kısa sûre ezberlemek vâcibdir. Kur'ân-ı kerîmin hepsini ezberlemek farz-ı kifâyedir. Kendine lâzım olmıyan fıkıh bilgilerini öğrenmek, hâfız olmakdan dahâ iyidir.Başkalarına öğretmek için ilim öğrenmek, kendi işlemesi için öğrenmekden dahâ sevâbdır.

"Yarın yaparım diyen helâk oldu" 12.9.2001

Kıymetli oğlum! Mubâhların fazlasından sakınmalısın. Mubâhları, lüzûmu kadar kullanmalısın. Bunları da, Allahü teâlâya kulluk etmek niyyeti ile yapmalısın. Meselâ, birşey yirken, Allahü teâlânın emrlerini yerine getirmek için kuvvetlenmeğe, giyinirken örtünmeğe ve soğuktan, sıcaktan korunmağa niyyet etmeli ve her mubâh için gerekli niyyetler yapmalıdır.

Büyüklerimiz azîmet ile hareket etmiş, ruhsatdan elden geldiği kadar kaçınmıştır. Mubâhları, zarûret mikdârı kullanmak da azîmetdir. Bu devlet, bu ni'met ele geçmezse, mubâhlardan dışarı çıkmamalı, harâm ve şübhelilere taşmamalıdır. Allahü teâlâ kullarına çok merhamet ve ikrâm ederek, mubâh olan şeylerle zevklenmeğe izn vermişdir.

Pekçok şeyleri mubâh etmiştir. Halâl olan bu sayısız zevkleri, lezzetleri bırakıp da, harâm edilen birkaç zevke sapmak, Allahü teâlâya karşı, ne kadar edebsizlik olur.

Hem de, haram ettiği lezzetleri, daha fazlası ile mubâhlarda da yaratmıştır. Halâl olan çeşit çeşit ni'metlerin zevkleri bir yana, insanın işinden, Rabbinin râzı olmasından daha büyük zevk olur mu?

Bir kimsenin işini, efendisinin beğenmemesinden dahâ büyük cefâ, sıkıntı olur mu? Cennetde Allahü teâlânın râzı olması, Cennet ni'metlerinin hepsinden dahâ tatlıdır. Cehennemdekilerden Allahü teâlânın râzı olmaması, Cehennem azâblarından dahâ acıdır. Cehennemdeki sonsuz azâb, hiçbir günâha karşılık değildir. Küfre, inkâra karşılıkdır.

Biz kuluz. Sâhibimizin emrindeyiz. Başı boş değiliz. Her istediğimizi yapmağa serbest değiliz. İyi düşünelim! Uzağı gören akl sâhibi olalım! Kıyâmet günü utanmakdan, pişmân olmakdan başka, ele birşey geçmez.

Gençlik çağı, kazanc zamanıdır. Mert olan, bu vaktin kıymetini bilip, elden kaçırmaz. İhtiyârlık herkese nasîb olmaz. Nasîb olsa da, râhat, elverişli vakit ele geçmez. Vakit de bulunsa, kuvvetsizlik, hâlsizlik zamanında, yarar iş yapılamaz.

Bugün, şartlar elverişli iken, ananın babanın varlığı büyük ni'met iken, geçim derdi olmayıp fırsat elde iken, güç kuvvet yerinde iken, hangi özür ile, hangi sebeble, bugünün işi yarına bırakılabilir? Peygamberimiz, **"Yarın yaparım diyen helâk oldu, ziyân etti"** buyurdu. Eğer dünya işlerini yarına bırakırsan ve bugün hep âhıret işlerini yaparsan güzel olur. Fakat, bunun aksini yaparsan çok çirkin olur. Cânım, yavrum! Sana sözüm, yalnız şudur: körpeciksin, yolun da çok korkuludur.

Nefis, şeytân ve kötü insanlar 13.9.2001

Yavrum! Gençlik zamanında, insanı üç din düşmanı olan, nefis, şeytân ve kötü insanlar aldatmağa uğraşmaktadır. Bunlar karşısında az bir ibâdet pek kıymetli olur. İhtiyârlıkta yapılan, bundan katkat fazla ibâdetlerin bu kadar kıymeti olmaz.

Düşman hücûm ettiği zaman, askerin ufak bir hareketi, çok kıymetli olur. Sulh zamanında yapılan büyük talîmlerin, manevraların, bu kadar kıymeti olmaz.

Oğlum, bütün varlıkların hülâsası, özü olan insan, eğlence için, oyun için, yiyip içmek, gezmek, yatmak, keyif sürmek için yaratılmadı. Kulluk vazîfelerini yapmak için, Rabbine itâ'at, tevâzu', kuvvetsizliğini, ihtiyâcını göstermek, Ona sığınmak ve yalvarmak için yaratıldı.

Muhammed aleyhisselâmın bildirdiği ibâdetlerin hepsi, insanlara fâideli şeylerdir. İnsanlara yaradığı için emir edilimişdir. Yoksa, hiçbir ibâdetin Allahü teâlâya fâidesi yoktur. Candan teşekkür ederek, minnet ile ibâdet yapmalı. Tâm teslîm olarak, emirleri yapmağa ve yasaklardan kaçınmağa çalışmalıdır.

Allahü teâlâ hiçbirşeye muhtâc olmadığı hâlde, kullarını emir ve yasaklar vermekle şereflendirdi. Herşeye muhtâc olan, biz kulların, bu büyük ihsâna, bol bol teşekkür etmemiz, bunun için de, emrleri yapmağa, candan sarılmamız lâzımdır.

Ey evlâdım! Yalancılığı çok defa görülmüş olan birisi, düşman bu gece, filan yerden baskın yapacak dese, idâreciler, akllılar, karşı koyma güçlerini düşünmez mi? O kimsenin yalancı olduğunu bildikleri hâlde, tehlüke bulunan işlerde, ihtiyâtlı, tedbîrli, uyanık bulunmak lâzımdır demezler mi?

Muhbir-i sâdık, yani hep doğru söyleyici, doğruluğu ile şöhret bulmuş Peygamberimiz tekrar tekrar, açıkça, âhıretin sonsuz azâblarını bildiriyor. Buna inanmıyorlar. İnanılsa da, tedbîr, kurtulma çâresi düşünmüyorlar.

Hâlbuki, Muhbir-i sâdık, kurtuluş yolunu da, göstermektedir. O hâlde, Muhbir-i sâdıkın sözlerine, bir yalancının sözleri kadar kıymet vermemek, nasıl bir îmândır? Îmânım var demek, Müslümanım demek, insanı kurtarmaz. Kalbin inanması, yakîn hâsıl etmesi lâzımdır. Hâlbuki, yakîn nerede? Zan bile yok. Belki vehm bile değil. Çünkü, tehlikeli zamanlarda vehm edilen şeye karşı da, tedbîr almak, akıl îcâbıdır.

Gaflet uykusundan uyanmak lâzım 17.9.2001

Ey Oğlum! İyi biliyorsun ki, dünyada biri, mevki, rütbe sâhibi olsa, emrinde bulunanlardan birine, mühim bir vazîfe verse, bu vazîfenin yapılmasında, emir verene de fâide olduğu hâlde, bu işçi, bu vazîfeye ne kadar çok ehemmiyyet ve kıymet verir.

Bu vazîfeyi, bana büyük bir zât verdi diye öğünür ve seve seve, zevk ile yapmağa çalışır değil mi? Yazıklar olsun! Allahü teâlânın büyüklüğü, yüksekliği, bu kimsenin büyüklüğü kadar değil midir de, islâm dîninin istediklerini yapmağa, böyle çalışılmıyor. Allahü teâlânın emirleri vazîfe bilinmiyor ve vazîfe mukaddesdir! Önce vazîfe, sonra namaz gibi şeyler deniyor. Hâlbuki, Allahü teâlânın emirleri birinci vazîfe olmak lâzımdır.

Utanmak lâzımdır. Gaflet uykusundan uyanmamız lâzımdır. Allahü teâlânın emirlerini yapmamak, iki sebebden ileri gelir:

1- Allahü teâlânın emrlerine, yasaklarına inanılmamışdır. Bu ibâdetler arablar içindir. Çöldeki insanların sağlam olması içindir vs.denilimesidir.

2- Allahü teâlânın emirlerine ehemmiyyet vermemektir. Bu emirlerin büyüklüğünü, mevki, kumanda sâhibi kimselerin büyüklüğünden aşağı görmektir. Her iki sebeb ile de, ibâdet etmemenin şenâ'atini, çirkinliğini düşünmemiz lâzımdır.

Hucürât sûresi, onsekizinci âyetinde meâlen, **"Allahü teâlâ, yaptıklarınızı hep görmekdedir"** buyurulduğu hâlde, harâmları, yapıyorlar. Hâlbuki, herhangi bayağı bir kimse, bu çirkin işleri görecek olsa, belki görmek ihtimâli olsa, yapmakdan vazgeçerler. Bu hâlin iki sebebi olabilir: Yâ, Allahü teâlânın verdiği habere inanmıyorlar. Yâhud da, Allahü teâlânın görmesine ehemmiyyet vermiyorlar. Harâmları, bu iki sebeb ile işlemek, îmânı mı gösterir, kâfir olmağı mı gösterir?

Yavrum, yeniden îmânını tâzelemelisin! Peygamberimiz "aleyhissalâtü vesselâm" buyurdu ki, **"Lâ ilâhe illallah, diyerek, îmânınızı yenileyiniz!"** Sonra, Allahü teâlânın râzı olmadığı işlerinden tevbe etmelisin. Yasak etdiği, harâm eylediği şeylerden sakınmalısın. Beş vakit namazı cemâat ile kılmalısın. Gece namaz kılabilirsen, teheccüde kalkabilirsen, büyük saâdet olur.

Her ibâdeti seve seve yapmalıdır 18.9.2001

Yavrum! İnsanların nefsi bahîldir, cimridir, tama'kârdır. Allahü teâlânın emirlerini yapmakta inâdcıdır. Halbuki, malı da, cânı da, mülkü de, hep O vermiştir. Onun verdiğine el uzatmağa kimin hakkı vardır? O hâlde zekâtı ve uşru seve seve vermek lâzımdır.

Yavrum! Zekât vermek de, islâmın beş şartından biridir. Zekât vermek elbette lâzımdır. Birçok kitapta, "Zekât vermek lâzım olup da, o sene vermeyip, özrsüz geciktiren günâha girer ve şehâdeti kabûl olmaz" buyurmakdadır.

Zekâtı kolayca verebilimek için, altından ve gümüşten ve ticâret eşyâsından, fakîrlerin hakkı olan kırkda biri, senede bir kerre meselâ her Ramezân-ı şerîf ayında zekât niyyeti ile ayrılıp, saklanır. Bütün sene içinde, istediği zaman, zekât vermesi câiz olanlardan, dilediğine verir.

Her verişde, ayrıca zekât için, niyyet etmeğe lüzûm yokdur. Ayırırken, bir kerre niyyet etmek yetişir. Herkes, fakîrlere ve zekâtdan hakkı olanlara, bir senede ne kadar vereceğini bilir. Buna göre zekâtından ayırıp saklar. Ayırırken, niyyet etmezse, fakîrlere verdikleri zekât olmaz. Nâfile sadaka olur.

İşte böylece, hem zekât verilimiş olur, hem de, her zaman muhtâclara yapdığı yardım, yerini bulur. Bir sene içinde, fakîrlere yapdığı yardım, zekât için ayrılandan az olursa, artan zekâtı, yine kendi malından ayrı saklamalı, gelecek sene ayrılacak olan zekât ile karışdırıp vermelidir. Her sene, böyle ayırıp, yavaş yavaş vermek câizdir.

Her ibâdeti seve seve yapmalıdır. Kul hakkına dokunmamağa, hakkı olanları ödemeğe, titizlikle çalışmalıdır. Üzerimizde kimsenin hakkı kalmamasına çok dikkat etmeliyiz! Hakkı dünyada ödemek kolaydır. Nezâket ile, yumuşaklıkla hakdan kurtulmak mümkin olur. Fakat, âhıretde, iş böyle değildir. Orada, hak altından kurtulmak çok gücdür, çâresi bulunmaz.

İslâmiyyeti, dînini iyi bilen ve âhıreti düşünen doğru Ehl-i sünnet âlimlerine sorup öğrenmelidir. Böyle mubârek insanların sözleri ve kitâbları, te’sîrli olur. Bunların nefeslerinin bereketi ile, sözlerini yapmak kolay olur. Para kazanmak için, mevki almak için, din kitâbı yazan, nutuk söyliyen, Müslümanları aldatmak için yüzlerine gülen, din hırsızlarının yanından ve kitâblarından kaçmak lâzımdır.

İlmiyle amel etmeyenin hali 19.9.2001

Ey oğlum! Allahü teâlânın Peygamberi lâzım olan nasîhatları, açıkça bildirmiş, söylenmedik birşey kalmamışdır.

Fakat bu yavru, bu fakîrlere gelip, nasîhat ve yardım istemiş olduğu için, bu yavrunun nasıl, ne yolda bulunduğu sık sık kalbe gelmektedir. Bu bağlılık bu satırların yazılmasına sebeb olmuşdur

Evet, bu yavrunun böyle sözleri çok işitmiş olduğunu biliyorum. Fakat, yalnız işitmekle, birşey kazanılmaz. Duyduklarını, öğrendiklerini yapmak lâzımdır. Bir hasta, ilâcını öğrenebilir. Fakat, ilâcı kullanmadıkça, iyi olamaz. İlâcı bilimek, onu iyi edemez. Bütün Peygamberlerin ve âlimlerin milyonlarca sözleri ve binlerle kitâbları, hep işlemek içindir.

Bilimek, kıyâmetde fâideli değil, şefâ’atcı değil, azâb yapılması için huccet ve şâhid olacakdır. Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimiz buyurdu ki, **“Kıyâmet günü, azâbın en şiddetlisine, en kötüsüne düşecek olan, iliminin fâidesini görmiyen, gidişi ilimine uymıyan âlimdir”.**

Yavrum, o zamanki tevbenin, bağlılığın bir netîce vermediğini sen de biliyorsun! Çünkü, Allahü teâlâyı seven ve unutmıyanlardan uzak kalman, o saâdet tohumunun açılıp büyümesine mâni’ oldu. Fakat, o tohumun çürümemiş olması, bu yavrunun yetişmeğe elverişli, nefîs bir cevher olduğunu göstermekdedir. O tevbenin, o bağlılığın bereketi ile, Allahü teâlânın, bu yavruyu, ergeç, sevdiği, seçdiği yola kavuşduracağı ümit olunur.

Herne behâsına olursa olsun, Allah yolunda bulunanlara olan sevgiyi elden kaçırmayınız! Bunlara sığınmak, bunlarla berâber olmak iştiyâkını kalbinize yerleşdiriniz! Bu büyüklere olan sevginiz sebebi ile, Allahü teâlânın, kendi sevgisini içinize yerleşdirmesini ve kalbinizi, bu dünya çerçöplerine bağlamakdan kurtarıp, büsbütün kendisine çekmesini isteyiniz!

Yavrum! Dünyada ve âhiretde bütün saâdetlere kavuşmak, ancak, dünya ve âhiretin en üstün insanına uymak ile olur. Cehennem ateşinden, ancak Ona uyanlar kurtulur. Cennet ni’metlerine kavuşmak, seçilimişlerin, sevilenlerin en üstünü olan, O Peygambere uyanlara mahsûstur.

Dünya, kabir ve âhıret hayatı 20.9.2001

Yavrum, insan için üç türlü hayât vardır: Dünya, kabir, âhıret hayatı. Dünyada, beden rûh ile birlikdedir. İnsana hayat, canlılık veren rûhdur. Rûh bedenden ayrılınca, insan ölür. Beden mezarda çürüyüp, toprak olunca veya yanıp kül olunca, yahud yırtıcı hayvan yiyip yok olunca rûh yok olmaz. Kabir hayatı başlar. Kabir hayâtında his vardır, hareket yokdur. Kıyâmette bir beden yaratılıp, rûh ile bu beden birlikde Cennette veya Cehennemde sonsuz yaşarlar.

İnsanın dünyada ve âhıretde mesûd olması için, Müslüman olması lâzımdır. Dünyada mes'ûd olmak, râhat yaşamak demektir. Âhırette mesûd olmak, Cennete gitmek demektir. Allahü teâlâ, kullarına çok acıdığı için, mesûd olmak yolunu, Peygamberler vâsıtası ile kullarına bildirmişdir. Çünki insanlar bu saâdet yolunu, kendi akılları ile bulamazlar.

Hiçbir Peygamber kendi aklından birşey söylememiş, hepsi, Allahü teâlânın bildirdiği şeyleri söylemişlerdir. Peygamberlerin söyledikleri saâdet yoluna "Din" denir. Muhammed aleyhisselâmın bildirdiği dîne "İslâmiyyet" denir. Îmânı olan kimseye "Müslüman" denir. "Îmân", herşeyi, bir olan Allahın yarattığına inanmak ve Muhammed aleyhisselâmın Onun Peygamberi olduğuna inanmak ve İslâmiyetin emirlerine uymak lâzım olduğuna inanmaktır.

Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için O'nun emirlerine uymak şarttır. Ona uymıyanların tevbeleri, istigfârları, zühdleri ve tevekkülleri kıymetsizdir. Onun ismini söylemeden yapılan zikrler, fikrler, zevkler, makbûl olmaz.

Düâlar kabûl olmaz. Peygamberler, Onun hayat çeşmesinden bir damla içmekle, o makâmlara yükselmişler. Evliyâ, Onun sonsuz deryâsından bir yudum içmekle kemâl bulmuşlardır. Melekler Ona uymakla şereflenmiş, gökler Onun emirlerini yapmakla vazîfelendirilimişdir.

Herşey Onun için yaratılmış, bütün varlıkların reîsi olmuşdur. Allahü teâlânın varlığı, Onun ile belli olmuş, herşeyin yaratanı, Onun rızâsını istemişdir. Aklı olan, se'âdete kavuşmak istiyen herkes, bedeni ile, rûhu ile, Ona uymağa çalışmalı, bu ni'mete mâni' olan şeylere inanmamalı, aldanmamalıdır.

Bir kimse, binlerle kerâmet gösterse, fâideli, başarılı olsa, fakat Onun yüksekliğini anlamayıp, Ona uymakdan mahrûm kalsa, bunu sevmek, buna uymak, sonsuz zararlara, felâketlere sebeb olur. Faydası, üstünlüğü görülmeyen, fakat her işinde Ona uyan kimseye tâbi' olmak, insanı bütün saâdetlere kavuşturur.

Önce düzgün bir itikat gerekir 24.9.2001

Her müslümanın hedefi, salih mümin olmaktır. "Sâlih" olan mü'min, Ehl-i sünnet i'tikâdındadır. Ehl-i sünnet i'tikâdında olana "Sünnî" denir. Ehl-i sünnetin dört mezhebinden birine de uyar. Böylece, her hareketinde dine tâbi olur. İsyandan, terörden uzak durur.

İbâdetlerini kendi mezhebine göre yapar. Harâmlardan sakınır. Bunlarda bir kusuru olursa, şartlarına uygun tevbe yapar. Çocukları belli bir yaşa gelince önce, Kur'an-ı kerim okumasını öğretir. Onların Kur'ân-ı kerîm okuması, namaz sûrelerini ezberlemesi, ilmihâl öğrenmeleri için çalışır. Bunları öğrettikten sonra, lisede, üniversitede de okutur.

Çocuklarını böyle yetiştirmeyen baba, Sâlih Müslüman olamaz. Çocukları ile berâber Cehenneme gider. Yaptığı ibâdetler ve haclar, kendisini Cehennemden kurtarmaz. Sâlih mü'min Cehenneme hiç girmez. Ehli sünnete göre bazı terimlerin manaları:

“Sapık” yani bozuk itikatlı olan mü’mindir. Müslüman olduğunu söyler ve Müslümandır. Fakat, itikatı düzgün değildir. Mezhebsizdir. Yani i’tikâdı “Ehl-i sünnet” âlimlerinin bildirdikleri gibi değildir. Bunun için, hiçbir ibâdeti kabûl olmaz. Cehenneme girmekden kurtulmaz. İbâdet yapmazsa ve harâm işlerse, bunlar için de ayrıca Cehennemde kalır. Sapık inanışları küfür olmadığı için, Cehennemde sonsuz kalmaz.

“Fâsık” olan mü’min. Müslüman olduğunu söyler ve Müslümandır. Hem de Sünnîdir. Yani, Ehl-i sünnet i’tikâdındadır. Fakat, ibâdetlerin birkaçını veya hiçbirini yapmaz. Haram işler. Fâsık mü’min, tevbe etmezse veyâ şefâ’ate kavuşmazsa, yâhud Allahü teâlâ affetmezse, Cehenneme girip yanar ise de, îmânı olduğu için, Cehennemde sonsuz kalmaz.

“Aslî kâfir”, kâfir çocuğudur. Kâfir olarak büyümüştür. Kâfir olduğunu söyler. Muhammed aleyhisselâmın peygamber olduğuna inanmaz. Yehûdiler ve Hıristiyânlar, kitâblı kâfirdir. Komünistler ve masonlar, kitâbsız kâfirdir.

Bunlar, kıyâmetde tekrar dirilimeğe de inanmazlar. Putlara, heykellere tapınan kâfirlere “Müşrik” denir. Kâfirler Cehenneme girecek ve sonsuz yanacaktır. Dünyada yaptığı iyiliklerin hiçbiri, âhiretde ona yaramıyacak, onu Cehennemden kurtaramıyacakdır. Ölmeden önce Müslüman olursa af olur. Sâlih mü’min olur.

Cahilin zararı faydasından çok olur 25.9.2001

Aklı olan herkes, dünyada rahat ve huzûr içinde yaşamak, âhıretde de, azâbdan kurtulup, sonsuz nimetlere kavuşmak ister. Bunun için dünyanın her yerindeki her çeşit insana saâdet yolunu göstermek için uğraşmalıdır. Önce, kendi öğrenmek için çok çalışmalı. Bilmeyen kendisini de çevresine de zarar verir. Cahilin zararı faydasından çok olur. Târîhi, İslam ahlakını çok incelemeli. Fen bilgileri üzerinde çok düşünmelidir. Bunları yapan, dünyada râhata ve âhıretde sonsuz iyiliklere kavuşmak için, “Sâlih” Müslüman olmak lâzım geldiğini anlar. Sâlih Müslüman olmak için, din bilgilerini “Ehl-i sünnet” âlimlerinin kitâblarından öğrenmek lâzımdır. Câhil olan kimse, sâlih değil, Müslüman bile olamaz. Sâlih, iyi bir müsliman olabilmek için:Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği gibi inanmalıdır. Yani, “Sünnî” olmalıdır

Dört mezhebden birinin fıkh kitâbını okuyarak, dinin bilgilerini doğru öğrenip, buna uygun ibâdet yapmalı ve harâmlardan sakınmalıdır. Dört mezhebden birinde olmıyan veyâ dört mezhebin kolay yerlerini ayırıp biraraya toplıyan, yani mezhebleri birbirine karışdıran kimseye mezhebsiz denir. Mezhebsiz olan, Ehl-i sünnetden ayrılmış olur. Sünnî olmıyan da, yâ sapık veya kâfir olur. Kafir olup dinden çıkanlar dört sınıftır:

“Mürted”, Müslüman iken, dinden çıkan, kâfir olan kimsedir. Müslüman iken yapmış olduğu ibâdetlerin ve iyiliklerin hepsi yok olur. Âhıretde ona fâide vermezler. Tekrâr Müslüman olursa, af olur. Tertemiz mü’min olur.

“Münâfık”, Müslüman olduğunu söyler. Fakat, Müslüman değildir. Başka, bir dindedir. Kâfirdir. Müslümanları aldatmak için, Müslüman görünür. Münâfık, kâfirden dahâ fenâdır. Müslümanlara zararı dahâ çokdur. Eskiden münâfıklar çokdu. Şimdi yok gibidir.

“Zındık”, bu da Müslüman olduğunu söyler. Fakat, hiçbir dinde değildir. Tekrar dirilimeğe inanmaz. Sinsi kâfirdir. Müslümanları dinden çıkarmak için, dinleri içerden yıkmak için, küfrünü Müslümanlık olarak tanıtır. Kâdıyânîler, Behâîler böyledir.

“Mülhid”, bu da Müslüman olduğunu söyler ve kendisini müsliman sanır. İbâdetleri yapar. Haramlardan sakınır. Fakat, Kur’ân-ı kerîme ma’nâ verirken, Ehl-i sünnet i’tikâdından o kadar çok ayrılmışdır ki, îmânı gideren, küfre sebeb olan inanışları vardır. Nusayrî ve İsmâ’îlî fırkaları ve Vehhâbîler böyledir. Kendisini mü’min, Sünnîleri, yani doğru îmânlıları ise kâfir olarak tanıtmağa çalışır. Mü’mine kâfir diyen kâfir olduğu için, kâfirden dahâ fenâdırlar. Müslümanlara zararları dahâ çokdur.

Çalışıp kazanmak da ibadettir 26.9.2001

İyi bir Müslüman olabilmek için boş durmamalı, çalışıp para kazanmalıdır. Çalışıp kazanmak da ibadettir. Başkalarına muhtaç olmamalıdır. Kazandığını dine uygun kazanmalıdır. Fakîr kimse, bu zamanda, dînini, nâmûsunu, hakkını bile koruyamaz.

Bunları korumak ve islâmiyyete hizmet edebilimek için, fennin bulduğu yeniliklerden, kolaylıklardan fâidelenmek de lâzımdır. Helâl kazanmak ve cihâd etmek, büyük ibâdetdir. Namaza mâni’ olmıyan ve harâm işlemeğe sebeb olmıyan her kazanc yolu, hayrlıdır, mubârekdir.

İbâdetlerin ve dünya işlerinin fâideli, mubârek olması, yalnız Allah için yapmakla, yalnız Allah için kazanmakla ve yalnız Allah için vermekle, kısacası, “İhlâs” sâhibi olmakla olur. “İhlâs”, yalnız Allahü teâlâyı sevmek ve yalnız Allah için sevmektir. İnsan, sevdiğini çok hâtırlar. Kalb O’nu unutmaz, hep onu anar.

Allahü teâlâyı çok sevenin, O’nu çok hâtırlaması, zikretmesi lâzımdır. Bunun içindir ki, Kur’ân-ı kerîmde “**Allahü teâlâyı çok zikrediniz!”** buyuruluyor. “**Dereceleri en yüksek olanlar, Allahı zikredenlerdir”** ve “**Allah sevgisinin alâmeti, O’nu zikr etmeği sevmekdir”** ve “**Birini çok seven, onu çok zikr eder”** ve “**Allahı çok zikreden, nifâkdan kurtulur”** ve “**Allahü teâlâ, çok zikr edeni çok sever”** hadîs-i şerîfleri,muteber kitaplarda yazılıdır. Her işinde Allahü teâlâyı hatırlayıp O’nun emirlerine uygun hareket etmek zikirdir.

Dine uygun olarak yaşamayı, bunu tabiat haline getirmeyi “Tesavvuf” âlimleri bildirmişlerdir. Bu yollardan en kolayı, geçmişte yaşamış meşhur bir tesavvuf aliminin kitabını okuyup**,** onu severek, bundan istifade etmektir.

İstifade edebilmek için sâlih Müslüman olmaları lâzımdır. Ehl-i sünnet i’tikâdında olmıyan, meselâ Eshâb-ı kirâmdan herhangi birine dil uzatan ve dört mezhebden birine uymıyan, haramdan sakınmıyan, meselâ çoluk çocuğunu, emri altındakileri islâm bilgisi, Kur’ân-ı kerîm öğrenmeleri için çalışmıyan bir kimse, sâlih bir Müslüman olamaz. İstifade edilen kimsenin her sözü, her işi, Ehl-i sünnete ve İlimihâl kitâblarına uygun olmalıdır.

Resûlullahın hicretinden bin sene geçdiden sonra “**Âhır-zaman”** başladı. Kıyâmet alâmetleri çoğaldı. Âhır zamanda, Allahü teâlâ, kahr ve Celâl sıfâtları ile tecellî edecek, fitne, felâket artacatır. Din bilgileri bozulacak, Ehl-i sünnet âlimleri kalmayacak.

“Eğer Allahı seviyorsanız...” 27.9.2001

Allahü teâlâ, Kur’ân-ı kerîmde, Âl-i İmrân sûresinin otuzbirinci âyetinde buyuruyor ki, “**Onlara de ki, eğer Allahı seviyorsanız, bana uyunuz! Allahü teâlâ, bana tâbi’ olanları sever ve günâhlarınızı afv eder. Allahü teâlâ, afv edici, çok merhametlidir.”** Nisâ sûresinin yetmişdokuzuncu âyetinde, “**Peygambere itâ’at eden, Allaha itâ’at etmiş olur”** buyurdu.

Peygamberimiz de “sallallahü aleyhi ve sellem”, “**Benim yolumda ve benden sonra dört halîfemin yolunda olunuz!”** buyurdu. Dört halîfenin yolunda olan İslâm âlimlerine “**Ehl-i sünnet”** denir.

Görülüyor ki, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarında yazılı olduğu gibi imân etmek ve bütün sözleri, işleri, onların bildirdiklerine uygun olmak gerekiyor. Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak isteyenin, böyle îmân etmesi ve böyle yaşaması lâzım olduğu anlaşılıyor.

Bir insanda bu ikisi olmazsa, o sâlih Müslüman olamaz. Dünyada ve âhırette râhata ve huzûra kavuşamaz. Bu ikisi, yâ kitaplardan okuyarak öğrenilir. Ehli sünnet alimlerinin kitapları, insanın kalbini de temizler. Kalb temîz olunca, îmânın, ibâdetlerin tadı duyulur. Harâmlar, acı, çirkin ve iğrenç görünürler. Allahü teâlâ, kullarına merhamet ettiği zaman, Mürşid-i kâmil çok bulunur ve tanınmaları kolay olur. Fakat, kıyâmet yaklaştıkca, Allahü teâlânın kahrı, gadabı dahâ çok zuhûr edecek, Mürşid-i kâmiller azalacak, tanınmayacaklardır. Câhiller, sapıklar, zındıklar, din adamı olarak ortaya çıkacak, insanları aldatacak, felâkete sürükleyecekler.

Şu an içinde bulunduğumuz, ahir zamanda, böyle karanlık zamanlarda îmânı ve din bilgilerini, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından öğrenenler kurtulacak, câhillerin, mezhebsizlerin yazdıkları uyurma din kitaplarının yaldızlı, heyecanlı kelimelerine aldananlar, doğru yoldan kayacaklardır.

Böyle zamanlarda kalbin çabuk temizlenmesi için, tanınmış, şöhret kazanmış eski İslam büyüklerinden birini her yerde ve namazdan başka her işte ve her hâlde göz önünde düşünüp, onun kalbine Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” akıp gelmiş olan feyzlerden, kendi kalbine akmasını dilemelidir. Bunun, Resûlullahın vârisi olduğunu, Allahü teâlânın onun kalbine, her ân, merhametle tecellî ettiğini düşünmelidir. Bu çok fâidelidir. Kararmış kalbleri aydınlatır. İnsan harâmlara dalmış, kalbi kararmışdır. Bu hâli ile Allahü teâlâdan feyz ve bereket alamaz.

Eğlence ile ömrü ziyan etmemelidir 3.10.2001

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki: Allahü teâlânın sevdiklerini sevmek, büyük nimetdir. Bu sevgi vâsıtası ile, onların kalblerinden feyzlere kavuşulur. Dini öğrenmeli ve bildiği ile amel etmelidir. Oyun, eğlence ile ömrü ziyân etmemelidir. Dine uymıyan şeylere “Dünya” denir.

Böyle şeylerin fâidesiz olduklarını, kabirde ve kıyâmetde işe yaramıyacaklarını düşünmelidir. Kurtuluş, Sünnete uymakda, bid’atlerden sakınmakdadır. Sünnete uymak demek, Ehl-i sünnet i’tikâdını öğrenip, inanmak, sonra emrleri yapıp, haramlardan sakınmak, sonra sünneti yapmakdır. Bu sıra ile yapılmıyan sünnete, sünnet denmez.Bid’at sâhibleri ile ve mülhidlerle, mezhebsizlerle ve Ehl-i sünnet olmıyan din adamları ile arkadaşlık etmemelidir. Onlar din hırsızlarıdır. İnsanın dînini, îmânını bozarlar. Hadîs-i şerîfde, Bid’at sâhiblerinin, Cehennemdekilerin köpekleri olacakları bildirildi.

Bid’atlerden kurtulmak için, Resulullah Efendimize ve O’nun yolundakilere uymaktan başka çare yoktur. Cenâb-ı Hak, Ona tâbi’ olmağı, Ona uymağı çok sever. Ona uymanın ufak bir zerresi, bütün dünyâ lezzetlerinden ve bütün âhiret ni’metlerinden dahâ üstündür. Hakîkî üstünlük, Onun sünnet-i seniyyesine tâbi’ olmaktır ve insanlık şerefi ve meziyyeti, Onun dînine uymakdır.

Ona tâbi’ olmak, yanî Ona uymak, Onun gittiği yolda yürümektir. Onun yolu, Kur’ân-ı kerîmin gösterdiği yoldur. Bu yola “Dîn-i islâm” denir. Ona uymak

için, önce îmân etmek, sonra Müslümanlığı iyice öğrenmek, sonra farzları edâ edip harâmlardan kaçınmak, dahâ sonra, sünnetleri yapıp mekrûhlardan kaçınmak lâzımdır. Bunlardan sonra, mubâhlarda da Ona uymağa çalışmalıdır.

Îmân etmek, bütün insanlara lâzımdır. Herkes için îmân zarûrîdir. Îmân edenlerin, farzları yapıp harâmlardan kaçınması lâzımdır. Her mü'min, farzları yapmağa ve harâmlardan kaçınmağa, yanî müslümân olmaya memûrdur. Her mü'min, Peygamberimizi "sallallahü aleyhi ve sellem", malından ve cânından dahâ çok sever.

Bu sevgisinin bir alâmeti, sünnetleri yapıp mekrûhlardan kaçınmakdır. Bir mü'min, bütün bunlara tâbi' oldukdan sonra, mubâhlarda da, ne kadar Ona uyarsa, o derece kâmil ve olgun bir Müslüman olur. Allahü teâlâya, o derece yakın, yanî sevgili olur.

Fesat zamanında sünnete yapışan 4.10.2001

Saâdete kavuşmak için İslâmiyeti öğrenmekten başka çâre yoktur. İslâmiyet, kalb ile inanılacak "Îmân" bilgileri ve beden ile yapılacak "Ahkâm-ı islâmiyye" bilgileridir. Îmân ve İslâm ilmleri "Ehl-i sünnet âlimleri"nin kitâblarından öğrenilir. Câhillerin, sapıkların bozuk kitaplarından öğrenilmez. Hicrî bin senesinden evvel, islâm memleketlerinde çok "Ehl-i sünnet âlimi" vardı. Şimdi nerdeyse hiç kalmadı. Fakat, bu âlimlerin yazdıkları arabî ve fârisî kitaplar ve bunların tercemeleri, dünyânın her yerinde, kütübhânelerde çok vardır.

Böyle karışık zamanlarda dine uymak çok daha kıymetlidir. Resûlullah Efendimiz buyurdu ki, "**Ümmetim arasında fesâd yayıldığı zamân, sünnetime yapışana, yüz şehîd sevâbı vardır".** Uydurma tefsîrler ve dinsizlerin yazdıkları bozuk din kitâbları çoğaldığı, Müslümanlar aldatıldığı zaman, Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdıkları, hakîkî din kitaplarına tâbi' olanlara yüz şehîd sevâbı verilecekdir.

Dört mezhebden herhangi birisinin âlimlerine "Ehl-i sünnet âlimi" denir. Ehl-i sünnet âlimlerinin reîsi, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfedir. Bu âlimler, Eshâb-ı kirâmdan öğrendiklerini yazmışlar, Eshâb-ı kirâm da, bunlara Resûlullahdan işitdiklerini söylemişlerdir.

Cenâb-ı Hak, bütün insanlara, sayılamıyacak kadar çok ni'met, iyilik vermiştir. Bunların en büyüğü ve en kıymetlisi olarak da, İslâmiyeti, saâdet-i ebediyye yolunu göstermiştir ve İbrâhîm sûresinin yedinci âyetinde meâlen**, "Ni'metlerimin kıymetini bilir, şükr ederseniz, yanî emir ettiğim gibi kullanırsanız, onları artırırım. Kıymetlerini bilmez, bunları beğenmezseniz, elinizden alır, şiddetli azâb ederim"** buyurmuşdur. Bir asrdan beri islâmiyyetin garîb olması ve son zamânlarda büsbütün uzaklaşarak, dünyânın küfür ve irtidâd karanlığı ile kaplanması, hep islâm ni'metlerinin kıymetlerini bilmeyip, onlara şükür etmemenin arka çevirmenin netîcesidir.

Allahü tâlânın evliya kulları bizlere Cenab-ı Hakkın nimetidir. **"Herşeyin bir kaynağı vardır. Takvânın kaynağı, âriflerin kalbleridir"**ve "**Onlarla berâber bulunanlar şakî olmazlar"** hadîs-i şerîfleri bunların kıymetini bildirmektedir.

Allahü teâlânın dostlarını, evliya kullarını hâtırlıyarak, mubârek kalbinden feyz almak, Allahü teâlânın Müslümanlara büyük ni'meti ve ihsânıdır. Âhır zamanda, buları işitmek, inanmak ve taleb etmek de pek az kimseye nasîb olur. Sevdiklerini bizlere tanıtan ve onları sevmek nimetini ihsân eden yüce Rabbimize şükürler olsun.

“Siz, ihtiyacınızdan fazlasını almayınız!” 5.10.2001

Hz. Ebû Bekir ölüm döşeğinde iken, kızı Hz.Âişe yanına gelerek, **“Ölüm gelip çattığı ve göğüs sıkıştığı vakit, artık servet bir fayda vermez”** meâlindeki beytini okuyunca, Hz.Ebû Bekir gözünü açarak: “(Bir gün bakarsın ki) **ölüm baygınlığı gerçek olarak gelmiş. İşte bu, senin kaçıp durduğun şeydir”** (50 – Kaaf: 19) ayetini okudu. Ve sonra da: “Şu iki elbisemi yıkayın, bunları kefen olarak kullanın. Zîra hayattakilerin yenilere ihtiyacı daha çoktur” dedi. Yine Hz. Âişe: **“Yüzü suyu hürmetine yağmur yağan, yetimlerin baharı ve dulların koruyucusu”** meâlindeki beytini söyleyince, Hz. Ebû Bekir: “O, dediğin, Resûl-i Ekrem’dir” buyurdu.

Ebû Bekir’in hastalığı ağırlaşınca yanındakiler: “Bir doktor çağıralım da sena baksın” dediler. Hz. Ebû Bekir:” Benim tabibim bana baktı ve ben dilediğimi yaparım diye söyledi” dedi.

Selman-ı Farsî ziyâretine gelerek: “Bize öğüt ver” dedi.

Hz. Ebû Bekir: “Allahu teâlâ size dünyayı fethettirecek, kapularını açacaktır. Siz, ihtiyacınızdan fazlasını almayınız. Bilmiş ol ki, sabah namazını kılan kimse, Allah’ın himâyesindedir. Allah’ın hakkını küçümseme, zîra yüzüstü seni Cehennem’e atar” dedi.

Hastalığı ağırlaşıp artık iyileşmek ümidi kesildiği vakit, Hz. Ömer’i çağırtarak ona şöyle öğüt verdi: “Bilmiş ol ki; Allahu teâlânın, insanlar üzerinde gündüzde hakkı var, onu gece kabûl etmez; gece hakkı var, onu da gündüz kabûl etmez. Farzlar ödenmedikçe nâfileleri kabûl etmez.

Kıyâmet günü mîzânın ağır gelmesi, dünyada hakka uymak ve hakkı ağır getirmekle mümkündür. Ağır gelmesi için mîzânın hakkı, ona ancak hakkı koymaktır. Kıyâmet gününde terâzisi hafif gelenler, bâtıl olan şeye uyanlardır. Hafif gelmemek için mîzânın hakkı, ona bâtılı koymamaktır.

Allahu teâlâ Cennet ehlini güzel amellerle, Cehennem halkını da çirkin işleri ile anmıştır. Onların iyi amellerini onlara iade etti de onlar birbiri arasında, “Ben falancadan iyiyim” dedi. Allahu teâlânın rahmet ve azab âyetlerini bir arada anmasındaki hikmet, kulun korku ve ümid arasında yaşaması ve kendisini tehlikeye atmayıp boşu boşuna Allaha ümid beslememeleri içindir.

Şâyet bu vasıyyetime riâyet edersem, ölümden daha sevimli olarak ulaşacağın bir yitiğin olmaz ki, ölüm muhakkak seni de bulacaktır. Şâyet dediklerime riâyet etmezsen, ölümden daha arzulamadığın bir kaybın olmayacak. Hâlbuki o yine seni yakalayacaktır. Ondan kendini kurtaramazsın” dedi.

“Allahın, göğsümü iman nûru ile genişlet!” 6.10.2001

Saîd İbnü’l-Müseyyeb de şöyle anlatır:

“Hz. Ebû Bekir ağırlaşınca, bâzı kimseler yanına girerek: “Bize bir şeyler ver, tavsiyelerde bulun. Zîra biz senden endişe ediyoruz” dediler.

Hz. Ebû Bekir de: “Ölmeden önce şu anlatacaklarımı okuyanların ruhu ufûk-ı mübîne yükselir” dedi. Onların: “Ufûk-ı mübîn nedir?” diye sormaları üzerine, Hz. Ebû Bekir:

“O, Arş’ın önünde geniş bir ovadır. Akar suları, bahçeleri ve bol meyveleri vardır. Buraya her gün yüz rahmet iner. Şu duâya devam edenin, ölünce ruhu bu makama yükselir. Dua şudur:

“Allah’ım, hiçbir ihtiyacın olmadan ve karşılıksız olarak mahlûkatı yarattın. Sonra da birini Cehennem’lik, diğerini de Cennet’lik olarak ikiye ayırdın. Sen beni Cehennem’liklerden değil, Cennet’liklerden kıl. Allah’ım, insanları

yaratmadan önce fırkalara ayırdın. Kimini şakî, kimini saîd, bir kısmını azgın ve sapık, bir kısmını da doğru yolda kıldın. Sana isyân ile beni azdırma.

Allah'ım, herkesin ne yapacağını, onları yaratmadan önce de bilirdin. Senin bilginde değişiklik olmaz. Ve ilminin dışına çıkılmaz. Sen beni, ibâdetinde dâim kullarından eyle. Allah'ım, sen dilemedikten sonra kimse dileyemez. O hâlde benim sana yaklaşmamı dilememi dile.

Allah'ım, kullarının bütün hareketlerini sen takdîr ettin. Senin iznin olmadan bir şey kımıldayıp hareket edemez. Bütün hareketimi senin rızâna uygun kıl. Allah'ım, hayrı – şerri ve her birini işleyecekleri sen yarattın. Beni, bu iki kısmın iyilerinden, hayır işleyenlerinden kıl.

Allah'ım, Cennet ve Cehennem'i sen yarattın. Herbirinin adamlarını da yarattın. Beni Cehennem halkından değil, Cennet ehlinden eyle. Allah'ım, bâzı kimseler hakkında sapıklığı irâde ettin ve onların göğüslerini daralttın. Sen benim göğsümü iman nûru ile genişlendir ve kalbimi îmân nûru ile süsle.

Allah'ım, bütün işleri sen sevk u idâre edersin ve sana yönelirler. Öldükten sonra beni temiz bir hayâta ulaştır ve beni sana yaklaşanlardan kıl.

Allah'ım, başkalarına güvenerek sabahlayıp akşamlayanlar varsa da, benim îtimadım her an sanadır, ümidim sendedir. Kuvvet ve kudret senindir. Sana güveniyorum, Allah'ım" de, dedi ve bütün bunların Allahü teâlâ'nın kitâbında olduğunu bildirdi.

8- ALLAHÜ TEALANIN VARLIĞI

Her varlık bir sanat eseri 5.11.2001

Allahü teâlânın ebedî yani sonsuz, âlemlerin, yaratılanların geçici olduğunu, yaratılışta tesadüfün yeri olmadığını bildiren bu yazı serisi, **Seadet-i Ebediyye** (Hakikat kitabevi, 523 4556) kitabından alınmıştır.

Etrâfımızı beş duygu organımız ile tanıyoruz. His organlarımız olmasaydı, hiçbir şeyden haberimiz olmıyacaktı. Kendimizi bile bilemiyecektik. Yürüyemiyecek, birşey yapamıyacak, yaşıyamıyacak, var olamıyacaktık. Ruhumuza tatlı gelen güzelleri göremiyecek, güzel sesleri duyamıyacak, onları sevemiyecektik. Allahımıza yalnız duygu organlarımız için, durmadan Şükretsek, şükrünü ödemiş olamayız.

Duygu organlarımıza etki eden herşeye "Varlık" diyoruz. Kum, su, güneş birer mevcuttur. Çünkü, bunları görüyoruz. Ses de bir varlıktır. Çünkü, işitiyoruz. Hava, bir mevcuttur. Çünkü, elimizi açıp yelpaze gibi sallayınca, havanın elimize çarptığını duyuyoruz.

Bunun gibi, sıcaklık, soğukluk da birer mevcuttur. Çünkü, derimizle bunları duyuyoruz. Elektriğin de mevcut olduklarına inanıyoruz. "Ben havanın, ısının, elektriğin mevcut olduklarına inanmam. Çünkü, bunları görmiyorum" sözüne yanlıştır diyoruz. Çünkü, bunlar görülemezlerse de, kendilerini veya yaptıkları işleri, duygu organlarımız ile anlıyoruz.

Bunun için de, görülemiyen birçok varlıklara inanıyoruz. Göremediğimiz için, yok olmaları lâzım gelmez diyoruz. Bunun gibi, "Ben Allaha inanmam. Melek, cin gibi şeyler yoktur. Var olsalardı görürdüm" sözü de doğru değildir. Akla, fenne uygun olmıyan bir sözdür.

Cismlerin yok olduklarını, başka cismlerin meydana geldiklerini görüyoruz. Dedelerimiz, eski milletler yok olmuşlar, binalar, şehirler yok olmuş. Bizden sonra da başkaları meydana gelecek. Fen bilgimize göre, bu muazzam

değişiklikleri yapan kuvvetler vardır. Allaha inanmıyanlar, “Bunları tabîat yapıyor. Herşeyi tabîat kuvvetleri yaratıyor” diyorlar.

Bunlara sormak lazım: Bir otomobilin parçaları, tabîat kuvvetleri ile mi bir araya gelmiştir? Suyun akıntısına kapılan, sağdan soldan çarpan dalgaların tesîri ile biraraya yığılan çöp kümesi gibi biraraya yığılmışlar mıdır? Otomobil tabîat kuvvetlerinin çarpmaları ile mi hareket etmektedir? Bize gülerek, hiç böyle şey olur mu? Otomobil, akıl ile, hesap ile, plân ile, birçok kimselerin, titizlikle çalışarak yaptıkları bir sanat eseridir. Otomobil, dikkat ederek, akıl, fikir yorarak, hem de trafik kâidelerine uyarak, şoför tarafından yürütülmektedir demez mi? Tabîatteki her varlık da, böyle bir sanat eseridir. Bir yaprak parçası, muazzam bir fabrikadır. Bir kum tanesi, bir canlı hücre, fennin bugün biraz anlıyabildiği ince sanatlerin birer meşheri, sergisidir.

Herşey en güzel şekilde yaratılmış 6.11.2001

Bugün fennin buluşları, başarıları diye öğündüklerimiz, tabîat sanatlerinden birkaçını görebilimek ve taklîd edebilimektir. İslâm düşmanlarının, kendilerine önder olarak gösterdikleri, İngiliz doktoru Darwin bile, “Gözün yapısındaki sanat inceliğini düşündükce, hayretimden tepem atacak gibi oluyor” demiştir. Bir otomobilin tabîat kuvvetleri ile, tesâdüfen hâsıl olacağını kabûl etmiyen kimse, baştan başa bir sanat eseri olan bu âlemi tabîat yaratmış diyebilir mi?

Elbette diyemez. Hesaplı, plânlı, ilimli, sonsuz kuvvetli bir yaratıcının yaptığına inanmaz mı? Tabîat yaratmıştır. Tesâdüfen var olmuştur demek, câhillik, ahmaklık olmaz mı?

Allahü teâlâ herşeyi en güzel ve en faydalı olarak yarattı. Meselâ, dünyamızı güneşten yüzelli milyon kilometre uzakta yarattı. Daha uzakta yaratsaydı, hiç sıcak mevsim olmaz, çok soğuktan ölürdük. Daha yakın yaratsaydı, çok sıcak olur, hiç bir canlı yaşayamazdı.

Etrâfımızı saran hava, hacmen yüzde yirmibir oksijen, yüzde yetmişsekiz azot ve onbinde üç karbondioksit gazlarının karışımıdır. Oksijen hücrelerimize kadar girip, oraya gelmiş olan gıda maddelerini yakarak, bize kuvvet, kudret veriyor. Oksijenin havadaki miktarı daha çok olsaydı, hücrelerimizi de yakar, hepimiz kül olurduk. Miktârı 21 den az olsaydı, gıdalarımızı yakamazdı. Yine, hiçbir canlı yaşayamazdı.

Yağmurlu, şimşekli havalarda, oksijen azotla birleşerek, havada nitrat tuzları hâsıl olup, yağmurla toprağa iniyor. Bunlar, bitkileri besliyor. Bitkiler de, hayvanlara, hayvanlar da insanlara gıda oluyor. Görülüyor ki, rızkımız semada hasıl olmakta, göklerden yağmaktadır. Havadaki karbon dioksid gazı, beynimizdeki kalb ve teneffüs merkezlerini tenbîh ediyor, çalıştırıyor. Havadaki karbon dioksid miktârı azalırsa, kalbimiz durur ve nefes alamayız. Miktârı artarsa boğuluruz. Karbon dioksid miktârının hiç değişmemesi lâzımdır.

Bunun için de, denizleri yarattı. Karbon dioksid miktârı artınca, kısmî basıncı artıp, fazlası denizlerde eriyerek, sudaki karbonat ile birleşerek, onu bi-karbonat hâline çeviriyor. Bu da, dibe çökerek deryaların dibinde çamur tabakası hâsıl oluyor. Havada azalınca, çamurdan ayrılıp suya ve sudan havaya geçiyor.

Bütün canlılar havasız yaşayamaz. Bunun için, havayı, her yerde, her canlıya çalışmadan, parasız veriyor ve ciğere kadar gönderiyor. Susuz da yaşayamayız. Suyu da heryerde yarattı. Fakat, susuzluğa daha fazla tehammül edildiği için, bunu arayıp bulacak, taşıyacak şekilde yarattı. İnsanlar, bunları yapmak şöyle dursun görebilenlere, anlayabilenlere ne mutlu!

Tesadüfen olması mümkün mü? 7.11.2001

Allahü teâlânın, sayamıyacağımız kadar çok nizâm ve âhenk içinde, yarattığı sayılamıyacak kadar çok varlıklar tesadüfen olmuştur diyenlerin sözleri câhilcedir. Şöyle ki: Üzeri birden ona kadar numaralanmış on taşı bir torbaya koyalım. Bunları elimizde torbadan birer birer çıkararak, sıra ile, yâni önce bir numaralı, sonra iki numaralı ve nihayet on numaralı olacak şekilde çıkarmaya çalışalım. Çıkarılan bir taşın numarasının sıraya uymadığı görülürse, çıkarılmış olan taşların hepsi hemen torbaya atılacak ve yeniden bir numaradan başlamak üzere çıkarmaya çalışılacaktır. Böylece, on taşı numaraları sırası ile ardarda çıkarabilimek ihtimali onmilyarda birdir. On aded taşın bir sıra dahilinde dizilime ihtimali bu kadar az olursa, kâinattaki sayısız düzenin tesâdüfen meydana gelmesine imkân ve ihtimal yoktur.

Daktilo ile yazmasını bilimeyen bir kimse, bir klâvyenin tuşlarına gelişigüzel meselâ beş kere bassa, elde edilen beş harfli kelimenin türkçe veya başka bir dilde bir mâna ifâde etmesi acaba ne derece mümkindir? Şayet gelişigüzel tuşlara basmakla bir cümle yazmak istenilse idi, bir mâna ifâde eden bir cümle yazılabilecek mi idi? Kaldı ki, bir sayfa yazı veya kitap teşkîl edilse, sayfanın ve kitabın, tesâdüfen belli bir konusu bulunacağını sanan kimseye akıllı denilebilir mi?

Cismlerin, maddelerin durmadan değişmeleri, birbirlerinden hâsıl olmaları, sonsuz olarak gelmiş değildir. Yâni, böyle gelmiş böyle gider denilemez. Bu değişmelerin bir başlangıcı vardır. Değişmelerin başlangıcı vardır demek, maddelerin var oluşlarının başlangıcı vardır demektir. Yâni hiçbirşey yok iken, hepsi yoktan yaratılmıştır demektir. İlk, yâni birinci olarak maddeler yoktan yaratılmış olmasalardı ve birbirlerinden hâsıl olmaları, sonsuz öncelere doğru uzasaydı, şimdi bu âlemin yok olması lâzımdı. Çünkü, âlemin sonsuz öncelerde var olabilimesi için, bunu meydana getiren maddelerin daha önce var olmaları, bunların da var olabilimeleri için, başkalarının bunlardan önce var olmaları lâzım olacaktır. Sonrakinin var olması, öncekinin var olmasına bağlıdır. Önceki var olmazsa, sonraki de var olmıyacaktır. Sonsuz önce demek, bir başlangıç yok demektir. Sonsuz öncelerde var olmak demek, ilk, yâni, başlangıç olan bir varlık yok demektir. İlk, yâni birinci varlık olmayınca, sonraki varlıklar da olamaz. Herşeyin her zaman yok olması lâzım gelir. Yâni, herbirinin var olması için, bir öncekinin var olması lâzım olan sonsuz sayıda varlıklar dizisi olamaz. Hepsinin yok olmaları lâzım olur.

O'nu tanıyan seve seve kabul eder 8.11.2001

Âlemin şimdi var olması, sonsuzdan var olarak geldiğini göstermez. Aksine, yoktan var edilimiş bir ilk varlığın bulunduğunu gösterir. Âlemin yoktan var edilimiş ve o ilk âlemden hâsıl ola ola, bugünkü âleme gelinmiştir.

Âlemi yoktan var eden bir yaratıcı vardır. Bu yaratıcı kadîm yâni hep var olması, hiç değişmeden, sonsuz var olması lâzım gelir. Bu hiç değişmiyen bir yaratıcının ismi "Allah" dır. Allahü teâlâ, kendini tanıtmak için, insanlara Peygamberler göndermiştir. Son ve en üstün Peygamberi olan Muhammed aleyhisselâmın hayatını, üstünlüklerini, doğru yazılmış kitaplardan okuyan anlayışlı ve insâflı bir kimse, Allahü teâlânın var olduğunu ve Muhammed aleyhisselâmın Onun Peygamberi olduğunu hemen anlar. Seve seve müslüman olur.

Allahü teâlânın var olduğuna, bir olduğuna ve Muhammed aleyhisselâmın Onun Peygamberi olduğuna ve Peygamberlerinin en üstünü olduğuna ve bunun her sözünün doğru, faydalı olduğuna inanmaya “Îman etmek” ve “Müslüman olmak” denir. Böyle inanan kimseye “Mümin” ve “Müslüman” denir.

Müslümanın öğrenmesi lâzım olan ilimlere “Ulûm-i islâmiyye” denir. İslâm bilgileri, iki kısmdır: Birinci kısmı, “Din bilgileri”dir. Bunlara “Ulûm-i nakliyye” denir. Bunlar, ehl-i sünnet âlimlerinin “Edille-i şer'ıyye” denilen dört kaynaktan çıkararılmıştır. Din bilgileri, hiç değişmez. Fen bilgileri zaman ile değişir.Din bilgilerini, fen bilgilerine göre değiştirenlere (Filozof) ve (Dinde reformcu) denir.

Bunlar nakle değil, akla inanırlar. Din bilgilerini, fen bilgileri ile isbât eden müminlere (Hukemâ) denir. Kur'an-ı kerimde ve hadis-i şeriflerde açık bildirilimemiş bilgilere islâm âlimleri muhtelif mânalar verdi. Böylece, îman edilecek şeylere, birbirlerinden farklı inanan yetmişüç fırka meydana geldi. Bunlardan îmanları doğru olan bir fırkaya (Ehl-i sünnet) ve (Sünnî) denildi. Yanlış mâna verenlere (Bid'at ehli) denir. Şî'îler ve Vehhâbîler böyledir. Fen bilgilerine yanlış mâna vererek müslümanın îmanını bozana (Zındık) ve (Fen yobazı) denir.

Allahü teâlâ, Cenneti ve Cehennemi yarattı. Her ikisini de dolduracağını bildirdi. Cehennemde sadece kafirler sonsuz kalacaktır. İnsanların ve cinnin çoğu Cehenneme girecektir. Fakat, mahlûklarının çoğunu Cennete koyacak, rahmeti gazabını aşacaktır. Çünkü, cinnîler, bütün insanların on katından daha çoktur. Melekler de, cinnîlerin on katından daha çoktur. Meleklerin hepsi Cennette olduğundan, Cennettekiler daha çok oluyor.

İslâmiyet, ilimin tâ kendisidir 9.11.2001

İslâm dîninin inançlarını, emirlerini ve yasaklarını bildiren binlerce kıymetli kitap yazılmış, bunların çoğu, yabancı dillere çevrilerek, her memlekete yayılmıştır. Buna karşılık, bozuk düşünceli, kısa görüşlü kimseler, her zaman, islâmın faydalı, feyzli ve ışıklı prensiplerine saldırmış, onu lekelemeye, değiştirmeye, müslümanları aldatmaya uğraşmışlardır.

Daha çocuk iken, böyle yanlış yolda olanlara acırdım. Niçin doğruyu göremediklerine, İslâm dîninin yüksekliğini anlıyamadıklarına şaşardım. Herkesin doğru yolu bulmasını, dalâletten, dünya ve âhiret felaketlerinden kurtulmalarını istiyordum. Bu yolda, insanlara hizmet için çırpınıyordum. Kıymetli gençleri, asîl ve temiz yavruları, şehit evlatlarını, bozuk yazılardan ve sözlerden koruması için ve müslümanlığın tam ve doğru ve ana kaynaklarına uygun olarak anlaşılması için, Allahü teâlâya yalvarıyordum.

Din câhilleri, islâmiyete ilim ile, fen ile, ahlâk ile, sıhhat ile, temizlik ile saldıramadıklarından, yalan söyliyerek, nâmerdce hücûm ediyorlar.

İslâmiyete ilim ile nasıl karşı durulabilir? İslâmiyet, ilimin tâ kendisidir. Kur'an-ı kerimin birçok yeri, ilimi emretmekte, ilim adamlarını övmektedir. Meselâ Zümer sûresi, dokuzuncu âyetinde meâlen, “**Bilen ile bilimiyen hiç bir olur mu? Bilen elbette kıymetlidir**” buyruldu. Resûlullahın ilimi öven ve teşvîk buyuran sözleri o kadar çoktur ve meşhûrdur ki, düşmanlarımız da, bunları biliyor. Peygamber Efendimiz, **“İlimi, Çinde de olsa, alınız!”** buyurmuştur. Yâni dünyanın en uzak yerinde ve kâfirlerde de olsa, gidip ilim öğreniniz! Bu gâvur îcâdıdır, istemem, demeyiniz.

Bir hadis-i şerifte de, “Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz, çalışınız!” buyuruldu. Yâni, bir ayağı mezarda olan seksenlik ihtiyârın da çalışması lâzımdır. Öğrenmesi ibâdettir. Bir defa da, “Yarın ölecekmiş gibi âhirete ve hiç

ölmiyecekmiş gibi dünya işlerine çalışınız!” buyurdu. Bir hadis-i şerifte, “Bilerek yapılan az bir ibâdet, bilimiyerek yapılan çok ibâdetten daha iyidir!” buyurdu. Bir kere, “Şeytanın bir âlimden korkması, câhil olan bin âbidden korkmasından daha çoktur!” buyurdu.

İslâm dîninde kadın, kocasının izni olmadan nâfile hacca gidemez. Sefere, gidemez. Fakat, kocası öğretmezse ve izin vermezse, ondan izinsiz, ilim öğrenmeye gidebilir. Görülüyor ki, büyük ibâdet olan hacca izinsiz gitmesi günah olduğu hâlde, ilim öğrenmeye izinsiz gitmesi günah olmuyor.

İlim, ilimi kötüler mi? 10.11.2001

Hiç kimse islamiyete ilim ile saldıramaz. İslâmiyete ilim ile nasıl saldırabilir? İlim, ilimi kötüler mi? Elbette beğenir. Kıymetlendirir. İslâmiyete, ilim ile saldıran, mağlup olur.

Fen “Mahlûkları, hâdiseleri görmek, inceleyip anlamak ve deneyip benzerini yapmak” demektir ki, bu üçünü de, Kur'an-ı kerim emretmektedir. Fen bilgilerine, sanata, en modern harp silâhlarını yapmaya uğraşmak, farz-ı kifâyedir. Düşmanlardan daha çok çalışmamızı, dînimiz emretmektedir. Resûlullahın fenni emreden pek canlı sözleri vardır. O hâlde, islâmiyet, fenni, tecrübeyi, müsbet çalışmayı emreden dinamik bir dindir.

İslâm dînine karşı olanlar, ona doktorluk ile de saldıramıyor. Peygamberimiz, tıb bilgisini çeşidli şekillerde medh buyurdu. Meselâ, “**İlim ikidir: Beden bilgisi, din bilgisi”** buyurdu. Yâni ilimler içinde en lüzûmlusu, ruhu koruyan din bilgisi ve bedeni koruyan sıhhat bilgisidir diyerek, herşeyden önce, ruhun ve bedenin zindeliğine çalışmak lâzım geldiğini emir buyurdu. İslâmiyet, beden bilgisini, din bilgisinden önce öğrenmeyi emrediyor. Çünkü, bütün iyilikler, bedenin sağlam olması ile yapılabilir.

Bugün, bütün üniversitelerde okutuluyor ki, doktorluk iki kısmdır: Biri hijiyen, yâni sıhhati korumak. İkincisi, terapötik, yâni hastaları, iyi etmektir. Bunlardan birincisi başta gelmektedir. İnsanları hastalıktan korumak, sağlam kalmağı sağlamak, tıbbın birinci vazîfesidir. Hasta insan, iyi edilse de, çok kere, ârızalı, çürük kalır. İşte islâmiyet, tabâbetin birinci vazîfesini, hijiyeni garanti etmiş, te'mînât altına almıştır.

Kur'an-ı kerimin, tıbbın iki kısmını da teşvîk buyurmuştur. Peygamberimiz Rum imparatoru Herakliüs ile mektûblaşırdı.Bir defa, Herakliüs birkaç hediye göndermişti. Bu hediyelerden biri, bir doktor idi. Resûlullah, kabûl buyurdu. Emreyledi, bir ev verdiler. Hergün nefîs yiyecek, içecek götürdüler. Günler, aylar geçti. Bir müslüman, doktora gelmedi. Doktor, utanıp gelerek, “Efendim! Buraya, size hizmet etmeye geldim. Bugüne kadar, bir hasta gelmedi. Boş oturdum, yiyip içip, rahat ettim. Artık gideyim” diye izin isteyince, Resûlullah tebessüm buyurdu. **“Sen bilirsin! Eğer daha kalırsan, misafire hizmet etmek, ona ikrâm etmek, müslümanların başta gelen vazîfesidir. Gidersen de uğurlar olsun! Yalnız şunu bil ki, burada senelerce kalsan, sana kimse gelmez. Çünkü, Eshâbım hasta olmaz! İslâm dîni, hasta olmamak yolunu göstermiştir. Eshâbım temizliğe çok dikkat eder. Acıkmadıkça birşey yemez ve sofradan, doymadan önce kalkar!”** dedi.

“Biz, temizliğe çok dikkat ederiz” 11.11.2001

İslamiyet, insanı hem dünyada hem de ahırette rahat ettirmek için gelmiştir. Mesela, bir müslüman, islâmiyetin emirlerine tam uyansa hastalık çekmez. Müslümanlardan hastalık çekenler, emirleri öğrenmiyenler ve yapmayanlardır. Evet, ölüm hastalığı herkese gelecektir. Bu hastalık müminlere bir nîmettir. Âhıret yolculuğunun habercisidir. Hazırlanmak, tevbe, vasıyet etmek için, alârm işaretidir. Cenâb-ı Hak, çeşidli hastalıkları, ölüme sebep kılmıştır. Eceli gelen, bir hastalığa yakalanacaktır: Ecel geldi cihâna, baş ağrısı behâne.

İslamiyete uyan, yâni islâmiyetin gösterdiği yolda giden kimsenin hayatı hastalıkla geçmez. Fakat, Peygamberlerden başka herkes, nefsine uyabilir. Günah işliyebilir. Cenâb-ı Hak, günah işliyen müslümanları, illet, kıllet veya zilletle îkâz etmekte, gafletten uyandırmaktadır.

Tâbiînden gençler, Eshâb-ı kirâma, Allahü teâlâ sizi çok seviyor. Kur'an-ı kerimde sizi övüyor. Bunun sebebi nedir? Bize söyleyin de, biz de, sizin gibi olalım, bizi de çok sevsin dediklerinde, “Bizi çok seviyor. Çünkü biz, temizliğe çok dikkat ederiz” diye cevap verdiler.

Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde çeşidli yerlerde, **“Temiz olanları severim!”** buyuruyor. Müslümanlar, câmilere, evlere ayakkabı ile girmez. Halılar, döşemeler, tozsuz, temiz olur. Her müslümanın evinde banyosu olur. Kendileri, çamaşırları, yemekleri hep temiz olur. Onun için, mikrop ve hastalık bulunmaz. Fransızların dünyaya övündükleri Versay sarayında bir hamâm yok.

İslâm dîni, baştan başa ahlâk ve fazîlettir. İslâm dîninin, dostlara ve düşmanlara karşı yapılmasını emrettiği iyilik, adalet, cömertlik, akılları şaşırtacak derecede yüksektir. Onbeş asırlık hâdiseler, bunu düşmanlara da, pek iyi göstermiştir. Sayılamıyacak kadar çok vesikalardan hâtıra geleni bildirelim:

Bursa müzesi arşivinde ikiyüz sene öncesine âit bir mahkeme kaydında diyor ki, Altıparmaktaki yahudi mahallesi yanında bir arsaya müslümanlar câmi yapıyor. Yahudiler, arsa bizimdir, yapamazsınız diyerek, iş, mahkemeye düşüyor. Arsanın yahudilere âit olduğu anlaşılarak, mahkeme, câmiin yıkılmasına, arsanın yahudilere verilimesine karar veriyor. Adalete bakınız!

“İyi huyları tamamlamak için gönderildim” 12.11.2001

Resûlullah Efendimiz**, “İyi huyları tamamlamak, iyi ahlâkı dünyaya yaymak için gönderildim”** buyurdu. Bir hadis-i şerifte, **“Îmanı yüksek olanınız, ahlâkı güzel olanınızdır!”** buyuruldu. Îman bile, ahlâk ile ölçülmektedir! (İslâm ahlâkı) kitabında, islâmın güzel ahlâkı yazılıdır.

İslâmiyete karşı olan câhiller, ahlâkla da hiç hücûm edemedikleri için, müslüman yavrularını aldatmak, bu mâsumların îmanını çalmak için, (İngiliz üsûlü) ile, yâni yalan ile, iftirâ ile, alçakca hücûm ediyorlar. Çok defa, müslüman şekline girip abdestsiz, gusülsüz namaz kılarak, câmi yapılırken para vererek, müslüman görünüyorlar. Yalanlarına, hîle ve uydurmalarına inandırmaya çalışıyorlar.

Kâfirlerin tuzaklarına düşmemek için ne lâzım olduğunu Peygamberimiz bildiriyor: **“Nerede ilim varsa, orada müslümanlık vardır. Nerede ilim yoksa, orada kâfirlik vardır!”** buyuruyor. İşte burada da, ilimi emretmektedir.

O hâlde, din düşmanlarına aldanmamak için dînimizi öğrenmekten başka çâre yoktur.

Dînimizi nereden öğreneceğiz? Gençleri aldatmak için iftirâ ve yalanlarla hazırlanan veya papaz, misyoner kitaplarından tercüme edilimiş olan süslü yazılardan, TV'lerden, radyolardan, filimlerden, gazetelerden mi? Yoksa, para kazanmak için yanlış kitapları, Kur'an tercümeleri yazan câhillerden mi? Din düşmanları filimlerinde, Peygamberlerin hayatını, islâm tarihini, yanlış, iğrenç olarak gösteriyor, uydurma resmler yapıyorlar. Müslümanlar, bu bozuk filimleri, doğru sanarak, seyr ediyor. Dinleri, îmanları bozuluyor. Bu hücûmlardan korunmak için, dînimizi nereden öğrenelim!

Gözü ağrıyan kime baş vurur? Çöpçüye mi, avukata mı, matematik öğretmenine mi, yoksa göz mütehassısı olan doktora mı? Elbet, mütehassısa gidip, çaresini öğrenir. Dînini, îmanını kurtarmak için çare arayanın da, avukata, matematikçiye, gazeteye, sinemaya değil, din mütehassısına baş vurması lâzımdır. Din mütehassısı nerede ve kim? Beyrutta, Mısrda, Sûriyede, Irâkta arabca öğrenen tercümânlar mı? Hayır. Din mütehassısları, şimdi toprak altında! Dünyada bulmak çok güc!

Bugün, dînimizi, o büyük âlimlerin kitaplarından okuyup, öğreneceğiz! Din bilgileri, Ehl-i sünnet âlimlerinden veya bunların kitaplarından öğrenilir. Keşf ile, ilhâm ile, ilim elde edilimez. Bunların kitaplarını okuyan, hem ilim öğrenir, hem de kalbleri temizlenir.

Din âlimi olmanın şartları 13.11.2001

Din âlimi olmak için, edebiyat ve fen üzerinde, fen ve edebiyat fakültelerinden diploma almış olanlar kadar bilgi sahibi olmak, Kur'an-ı kerimi ve mânalarını ezberden bilimek, binlerle hadis-i şerifi ve mânalarını ezber bilimek, islâmın yirmi ana iliminde mütehassıs olmak ve bunların kolları olan seksen ilimi iyi bilimek, dört mezhebin inceliklerine vâkıf olmak, bu ilimlerde ictihâd derecesine yükselmek, tasavvufun en yüksek derecesinde kemâle yetişmiş olmak lâzımdır.

Böyle bir âlim şimdi nerede? Şimdi, din adamı tanınanlar, mükemmel arabca bilenler, acaba bu büyüklerin kitaplarını okuyabilir ve anlayabilir mi? Şimdi böyle bir âlim meydana çıksa idi, kimse dîne saldıramaz, hayâsızca iftirâlar savuran kahramânlar(!) kaçacak yer arardı.

Eskiden medreselerde, câmilerde, zamanın fen bilgileri de okutulurdu. İslâm âlimleri fen bilgilerini öğrenmiş olarak yetişirdi. Sultan Abdülmecîd zamanında, mason Reşîd pâşanın, ingiliz sefîri ile berâber hazırladığı ve 1839 da ilân ettiği tanzîmât kanûnu, fen derslerinin medreselerde okutulmasını yasakladı. Böylece, din adamlarının câhil olmalarına ilk adım atıldı.

Hakîkî din âlimi, vaktîle çok vardı. Bunlardan biri, imam-ı Muhammed Gazâlîdir. Din bilgilerindeki derinliğine, ictihâdda derecesinin yüksekliğine, eserleri şâhittir. Bu eserleri okuyup anlıyabilen, onu tanır. Onu tanıyamıyan, kendi kusurunu Ona yüklemeye yeltenir. Âlimi tanımak için, âlim olmak lâzımdır. O, zamanının bütün fen bilgilerinde de, mütehassıs idi. Bağdat Üniversitesinin rektörü idi. O zamanın ikinci dili olan rumcayı iki senede öğrenmiş, eski Yunân ve Roma felsefesini, fennini incelemiş, yanlışlarını, yüz karalarını kitaplarında bildirmiştir. Dünyanın döndüğünü, maddenin yapısını, ay, güneş tutulmasının hesaplarını, daha nice teknik ve sosyal bilgileri yazmıştır.

İslâm âlimlerinden biri de, İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkîdir. Bunun din bilgilerindeki derinliği ve ictihâd derecesinin yüksekliği, hele tasavvuftaki, vilâyetteki kemâli, aklın, idrâkin üstünde olduğunu, dinde söz sahibi olanlar,

ittifakla söylediği gibi, Amerikada yeni çıkan kitaplar da, bu saadet güneşinin ışıkları ile aydınlanmaya başlamıştır.

İmâm-ı Rabbânî, zamanının fen bilgilerinde de mütehassıs idi. Oğlu Muhammed Mâsum'a, (Şerh-ı mevâkıf) kitabını okuturdu. Şerif Ali Cürcani'nin bu kitabında, dünyanın batıdan doğuya doğru döndüğünü isbât edilmekte, atomu, maddenin çeşidli hâllerini, kuvvetleri ve psikolojik olayları bildirmektedir.

Fen ilimlerinin kurucuları 14.11.2001

Avrupalılar, dünya tepsi gibi düz, etrâfı duvar çevrili zannederken, müslümanlar yer küresinin yuvarlak olup döndüğünü buldular. Mûsul ve Diyarbakır arasındaki Sincâr sahrâsında, meridyenin uzunluğunu ölçtüler ve bugünkü gibi buldular. 1185 de vefât eden Nûr-üd-dîn Batrûcî, Endülüs İslâm Üniversitesinde astronomi profesörü idi. (El-hayat) kitabında bugünkü astronomiyi yazmaktadır. Galile, Kopernik, Newton, dünyanın döndüğünü müslüman kitaplarından öğrenip söyleyince, bu sözleri suç sayıldı.

Galile, papazlar tarafından muhâkeme edilip habsolundu. Tanzîmâta kadar medreselerde fen dersleri okutuluyordu. Aydın din adamları yetişiyordu. Dünyaya önderlik ediyorlardı. Fen dersleri kaldırılınca, keşfler, buluşlar da durdu. Batı, doğuyu geçmeye başladı.

Bugün, dînimizi, o büyük âlimlerin kitaplarından okuyup, öğreneceğiz! Din bilgileri, Ehl-i sünnet âlimlerinden veya bunların kitaplarından öğrenilir. Keşf ile, ilhâm ile, ilim elde edilimez. Bunların kitaplarını okuyan, hem ilim öğrenir, hem de kalbleri temizlenir.

İinsanların, sıhhatli, sağlam ve rahat, neşeli yaşamalarına ve âhırette sonsuz saadete kavuşmalarına sebep olan faydalı şeylere (Ni'met) denir. Allahü teâlâ, çok merhametli olduğu için, kullarına lâzım olan bütün nîmetleri yarattı. Bunlardan nasıl istifâde edileceğini, nasıl kullanacağımızı, Peygamberleri ile gönderdiği kitaplarında bildirdi.

Bu bilgilere (Din) denir. Müslüman olsun, kâfir olsun, herhangi bir insan, bu kitaplara uygun yaşarsa, dünyada rahat ve huzur içinde olur. Meselâ, bir eczâhânede yüzlerce faydalı ilâc vardır. Her ilâcın kutusunda tarifnamesi vardır. İlâcı, tarifeye uygun kullanan, faydasını görür. Tarifeye uymayan ilâcdan zarar görür. Kur'an-ı kerime uygun yaşayan da nîmetlerden fayda görür.

Dünyada ve âhırette saadete kavuşmak, rahat ve neşeli yaşamak için müslüman olmak lâzımdır. Îmanı olan ve şeriate uyan, yâni haramlardan sakınıp ve ibâdetlerini yapan kimseye, müslüman denir. Îman, belli altı şeye ve bütün emir ve yasakların hepsine inanmak demektir.

Allahü teâlâ hakîkî müslümandan râzı olur. Onu sever. Hakîkî müslüman olmak için, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri gibi îman etmek ve ibâdetlerini doğru ve (İhlâs) ile yapmak lâzımdır. Allahü teâlâ doğru ve ihlâs ile ibâdet yapanları seveceğini, bunların kalblerine dünyada feyzler, nûrlar vereceğini, âhırette de (Sevap), yâni iyilik vereceğini vaat etti. (İbâdet), emirleri yapmak, (Takvâ) haramlardan, yasak edilimiş olanlardan sakınmak demektir.

Allah dostlarını tanıyan kurtulur 15.11.2001

Allahü teâlânın rızasına, sevgisine kavuşmak için, ihlâs, kalb-i selîm sahibi olmak lâzımdır. Kalb de, ancak Resûlullaha inanmak, Onu sevmek ve Ona tâbi olmakla temizlenir. Bunun için, bir Velîyi tanıyıp, Onun büyüklüğünü kabul edip, sözlerinden, kitaplarından Ehl-i sünnet îtikatını, dini iyice öğrenmek gerekir.

Büyük islâm devleti olan Gaznevî imparatorluğunun kurucusu, sultan Mahmûd-i Gaznevî, Ebül-Hasen-i Harkânî hazretlerine, “Bâyezîd-i Bistâmî nasıl bir zat idi?” diye sordu. Cevabında, “Bâyezîd, öyle kâmil bir Velî idi ki, Onu görenler hidâyete kavuşurdu. Allahü teâlânın râzı olduğu kimselerden olurdu” dedi.

Sultan Mahmûd, bu cevabı beğenmedi. “Ebû Cehl, Ebû Leheb gibi kimseler, Fahr-i kâinâtı, Server-i âlemi nice kere gördüler. Bunlar hidâyete gelmedi de, Bâyezîdi görenlerin hidâyete geldiklerini nasıl söylüyorsun? O, Resûlullahdan daha yüksek mi ki, iki cihânın efendisini, üstünlerin üstünü olan, Allahü teâlânın sevgili Peygamberini gören, küfürden kurtulamadı da, Bâyezîdi görenler nasıl kurtulur?” dedi.

Ebül-Hasen buyurdu ki ”Ebû Cehl ve Ebû Leheb gibi ahmaklar, Allahü teâlânın sevgili Peygamberini görmediler. Ebû Tâlibin yetîmi, Abdüllahın oğlu Muhammedi gördüler. O gözle baktılar. Eğer, Ebû Bekr-i Sıddîk gibi bakarak, Resûlullah olarak görselerdi, eşkıyâlıktan, küfürden kurtulur, Onun gibi kemâle gelirlerdi”. Sultan Mahmûd hân bu cevabı çok beğendi. Din büyüklerine olan sevgisi arttı.

İşte, böyle Allah dostlarının eserlerinden derlenen “**Se'âdet-i Ebediyye**” kitabını okuyarak anlayan bahtiyâr bir kimse, hem din bilgilerini öğrenir, hem de İmâm-ı Rabbânîyi tanıyarak, kalbi Ona meyleder, bağlanır. Onun bütün dünyaya saçtığı nûrları alıp, olgunlaşmaya, kemâle gelmeye başlar da haberi olmaz. Ham bir karpuz, güneşin ışıkları karşısında zamanla olgunlaştığı, tatlılaştığı gibi yetişerek kâmil bir insan olur. Bu dünyayı, hayatı görüşünde değişiklikler olduğunu his eder. Hâller, zevkler, tatlı rü'yâlar görmeye başlar.

İmâm-ı Rabbânîyi, Evliyâyı, Eshâb-ı kirâmı ve Resûlullahı rü'yâda görmeye, uyanık iken ruhlarını insan şeklinde görmeye, bunlarla konuşmaya başlar. Nefsi de gafletten kurtulup, namazın tadını duymaya, ibâdetlerden zevk almaya başlar. Günahlardan, haram olan şeylerden, kötü huylardan nefret duyar. İyi huylar onun âdeti olur. Herkese iyilik eder. Cemiyete, millete faydalı olur. Saadet-i ebediyyeye kavuşur ve başkalarını da kavuşturur.

9- İSLAMDA HAKLAR

Dinimize göre haklar 11.4.2002

Dinimizde, “Haklar” çok önemlidir. Herkes hakkınını hukukunu bilmesi lazımdır. Dinimize göre, haklar konusunu evliyanın büyüklerinden, Kâdî Muhammed Senâullah-i Pânî-Pûtî hazretleri, “Hukuk-ul İslâm” kitabında kısa ve öz olarak bildirmektedir. Haklar konusunu bu kitaptan alarak sizlere sunmak istiyorum: İslamiyet, her hak sâhibinin hakkını sâlim ve kâmil olarak, kusûrsuz ve fütûrsuz edâ etmekten ibârettir. İslâmda haklar yedi kısımdır:

1- Allahü teâlânın hakkı,

2- Anne, baba ve akrabâ hakkı,

3- İdarecilerin, idare ettikleri kimseler üzerindeki hakkı.

4. Halkın, idareciler üzerindeki hakkı.

5- Komşu hakkı, iş ve yol arkadaşlığı hakkı,

6- Bütün mü’minlerin, bilhasas âciz, zayıf, yetim, hasta, fakir vs. kimselerin hakkı.

7- Kulun kendi isteği ile kendisi üzerine lâzım getirdiği haklar. Bunda Allahü teâlânın ve kulların hakkı ve nezir, yemîn keffâreti, oruç keffâreti, sözünde durmamak, borcunu ödememek gibi haklar.

Şimdi bu hakları sırasıyla biraz açalım: İslâmın haklarından birincisi Allahü teâlânın hakkıdır. İlk önce varlığını ve varlığına bağlı olan her şeyi ihsân eden ortağı olmayan Allahü teâlânın hakkı ödenmelidir. Aldığımız her nefes hayâtı devâm ettiricidir. Verdiğimiz her nefes ferahlandırır. O halde her bir nefeste iki ni'met vardır. Her bir ni'mete de bir şükür lâzım gelir.

O halde kavuştuğun ni'metlerden bir ni'metin şükrünü, ister dil ile, ister a'zâlar ile, ister kalb ile olsun, yerine getirmek, Allahü teâlânın lutf-ü ihsânı iledir. Şükür yapmağa muvaffak olmak da Allahü teâlânın mevhibe ve ihsânı iledir. Her şükürde bu kadar şükür lâzım geldiğine göre Allahü teâlânın şükrünü tam olarak yerine getirmek mümkün değildir. Nitekim, Allahü teâlâ Nahl sûresi, onsekizinci âyet-i kerîmesinde meâlen "**Eğer Allahın ni'metlerini saymak isterseniz, sayamazsınız. Elbette Allah'a rahmet ve mağfiret edicidir"** buyurması buna işârettir.

Allahü teâlâ, rahmet ve ihsânı ile, kulları güçleri yetmiyecek teklîfde bulunmamıştır. Hakkıyla şükrünü yerine getirmeği vâcib kılmamış, kullarının, yapabileceği mikdârı şükrü vacib kılmıştır. Herkes insânî gücü mikdârınca Allahü teâlânın şükrü için çalışması gerekir.

"Allah'ın nimetlerini sayamazsınız" 12.4.2002

Her kim gücü yettiği hâlde Allahü teâlâya şükür etmekte kusûr ederse, zalîm, çok zulm edici ve nihâyet sayısız ni'metlerin şükründe küfrân-ı ni'met etmiş olur. Bunca ni'mitleri verene karşı, en aşağı derecede, ya'nî gücü yettiği şükür yapmakta bile kusûr yapılmış olur.

Nitekim Allahü teâlâ İbrâhîm sûresi, otuzdördüncü âyet-i kerîmesinde meâlen "**... Eğer Allahın ni'mitlerini saymak isterseniz, sayamazsınız. Elbette insan çok zulm edici ve çok küfrân-ı ni'met edicidir"** buyurmaktadır. Hak teâlâ, rahmeti ile kulunu "şekûr" çok şükür edici diye ifade buyurmuştur. Nitekim Nûh aleyhisselam hakkında meâlen **"... o şükr eden kul idi"** (İsrâ-3) buyurmaktadır.

O halde şükür hakkında kullardan istenen şudur. Kul, Allahü teâlâyı, sıfatlarını gücünün yettiği kadar tanımasıdır. İnsan, i'tikâd, ahlâk ve amellerini Hak teâlânın rızâsına uygun şekilde yerine getirmelidir. Kullara yapmasını emir ettiği şeyler en iyi şekilde yerine getirmelidir. Yasak ve mekrûhlardan sakınmalıdır.

Allahü teâlânın rızâsını, kendi nefsinin ve bütün mahlukların rızâsından mukaddes bilmeli, önde tutmalıdır. İnfitâr sûresi, beşinci âyet-i kerîmesinde "**Kıyâmet günü her nefis neyi takdîr ettiğini, neyi tehîr ettiğini bilecekdir"** buyurulmaktadır. Bu günde utanacak hâle düşmemelidir. Ya'nî herkes Kıyamet günü kendi rızâsını Allahın rızâsı üzerine mi, yoksa Allahın rızâsını kendi rızâsı üzerine mi olduğunu anlayacaktır.

Allahü teâlâ tevbe sûresi, yirmidördüncü âyet-i kerîmesinde meâlen "**Ey Resûlün de ki, babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, hanımlarınız, kabîleleriniz ve kazanmış olduğunuz mallar, durgunluğa uğramasından korkduğunuz bir ticâret, beğendiğniz meskenleriniz size, Allahdan, Resûlünden ve O'nun yolunda cihâd etmekden daha sevgili ise artık Allahü teâlânın evri (dünyâ veyâ âhıret azâbı) gelinceye kadar bekleyiniz!"** buyurmuşdur.

O halde müslimanların, kimi seviyorsa Allah için sevmesi, kime düşmanlık ediyorsa Allah için düşman olması, kime bir şey veriyorsa Allah için vermesi, kime vermiyorsa Allah için vermeme gibi niyette olmalıdır. Allahü teâlâ bunu bana vâcib kılmıştır demelidir. Nitekim Resûl aleyhisselâm, "**Allah için seven, Allah için buğz eden, Allah için veren ve Allah için vermeyen kimsenin îmânı kâmil olmuştur"** buyurmuştur.

Resulullahın hakkı 13.4.2002

Allahü teâlânın zâtını, sıfatlarını, razı olduğu ve beğenmediği şeyleri, Peygamberlerin aracılığı olmadan bilmek mümkün değildir, akıl bunda yeterli değildir. Bunun için ilâhî kitâblara, Peygamberlere ve onların getirdiklerine inanmak, hakîkî îmâna dâhil olmuştur.

Resûlullah "sallallahi aleyhi ve sellem" Abdül Kays kabîlesinden gelenlere, "**Bir olan Allaha îmân etmek nedir, biliyormusunuz?"** buyurunca, onlar, Allah ve Resûlü daha iyi bilir dediler. Bunun üzerine Resûl-i ekrem efendimiz, "**Allahdan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allahın Resûlü olduğuna şehâdet etmekdir"** buyurdu. Bu hadîs-i şerîfi bütün hadis âlimleri ittifakla bildirilmişlerdir.

Resûlullaha itâ'at, Allahü teâlâya itâ'attir. Nitekim Allahü teâlâ **"Resûle itâ'at eden kimse Allaha ita'at etmişdir"** (Nisâ 80) buyurmuşdur. Resulullaha muhabbet, Allaha muhabbet gibidir, hatta aynısıdır. Nitekim hadis-i şerifte, **" Sizden birinizin imanı; beni, babasından,oğlundan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe, imanı sahih olmaz."** buyurulmuştur.

Buradaki muhabbet, dini muhabbettir. Yani Onun büyüklüğüne ve itaat olunacağına inanmaktır. Kul, Resulullahı, bütün mahluklardan büyük bilmedikçe ve ona itaat etmedikçe iman etmiş sayılmaz.

Muhammed aleyhisselâma tâm ve kusursuz tâbi olabilmek için, Onu tam ve kusursuz sevmek lâzımdır. Bunun alâmeti de, Onun düşmanlarını düşman bilmek, Onu beğenmeyenleri sevmemektir. Muhabbete müdâhene, yâni gevşeklik sığmaz. Âşıklar, sevgililerinin dîvânesi olup, onlara aykırı birşey yapamaz. Aykırı gidenlerle uyuşamaz. İki zıd şeyin muhabbeti bir kalbde, bir arada yerleşemez. İki zıddan birini sevmek, diğerine düşmanlığı Îcap eder.

Bu dünya nîmetleri geçicidir ve aldatıcıdır. Bugün senin ise, yarın başkasınındır. Âhırette ele girecekler ise sonsuzdur ve dünyada iken kazanılır. Bu birkaç günlük hayat, eğer dünya ve âhıretin en kıymetli insanı olan, Muhammed aleyhisselâma tâbi olarak geçirilirse, saadet-i ebediyye, sonsuz necât, kurtuluş umulur. Yoksa Ona tâbi olmadıkça, herşey, hiçtir. Ona uymadıkça, her yapılan hayır, iyilik, burada kalır, âhırette ele birşey geçmez.

Hulefâ-i râşidinin ve Eshab-ı kiramın hakkı 14.4.2002

Allahü teâlânın zâtın, sıfatlarını, râzı olduğu ve olmadığı şeyleri tanımak, bilmek, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" aracılığı ile maydana gelmiştir. Hülafâ-i râşidinin yani dört büyük halifenin çalışmaları ile de din yayılmış, kuvvet bulmuştur. Hulefâ-i râşidinin çalışmaları ile Resûlüllahın sözleri ve fiilleri tespit edilerek yapıldı. İhtilâflı meselelerde Eshâb-ı kirâm, hulefâ-i râşidînin çalışmalarını inceleyerek öğrenmiş ve icmâ hâsıl olmuş her tarafa yayılmıştır.

O halde ayırım yapmadan Eshâb-ı kirâmın tamanının ve Ehl-i beytin hakkını yerine getirmek, aynen Resûlün hakkını yerine getirmektir. Onlara

muhabbet, Resûlullaha muhabbet ve itâ'at gibi olmuşdur. Hadîs-i şerîfde, "**Onları seven beni sevdiği için sever. Onlara buğz eden bana buğz ettiği için buğz eder. Onlara eziyyet veren bana eziyyet vermiş olur. Bana eziyyet veren Allahü teâlâya eziyyet vermiş olur"** buyurulmuşdur.

Yine bir hadîs-i şerîfde Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem, "**Benim sünnetime yapışınız. Benden sonra hulefâ-i râşidînin yoluna sarılınız"** buyurmuştur.

Zeyd bin Sâbit'ten "radıyallahü anh" rivâyet ettikleri hadîs-i şerîfde, "**Size iki muhkem vesîle bırakıyorum. Biri Kitâbullah, diğeri ıtretimdir"** buyurmuştur. Ya'nî ümmetine Kur'an-ı kerîm ile ehl-i beytini, alimlei ve eshâbını bırakmıştır. Yine buyurmuşlardır ki, "**İlmin yarısını bu Humeyrâ'dan (**Ya'nî Âişe vâlidemizdir) **alınız."** Yine Razîn'in Ömer "radıyallahü anh" dan rivâyetiyle, "**Eshâbımyıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız hidâyet bulursunuz"** buyurulmuştur.

Başka bir hadis-i şerifte de şöyle buyuruldu: **"Allahü teâlâ, beni insanların en asîlzâdesi olan Kureyş kabîlesinden seçti ve bana insanlar arasından en iyilerini arkadaş, sâhib olarak ayırdı. Bunlardan birkaçını bana vezîrler olarak ve dîn-i islâmı, insanlara bildirmekde, yardımcı olarak seçti. Bunlardan ba'zılarını da Eshâr olarak, ya'nî zevce tarafından akrabâ olarak ayırdı. Bunları seb edenlere, iftirâ edenlere, söğenlere Allahü teâlânın ve bütün meleklerin ve insanların la'neti olsun! Allahü teâlâ, kıyâmet günü, bunların farzlarını ve sünnetlerini kabûl etmez".**

Peygamberimizin mubârek zevcesi Ümm-i Habîbe annemizin erkek kardeşi olan Muâviye ve babası Ebû Süfyân ve anası Hind "radıyallahü anhüm" de, eshârdan olup, bu hadîs-i şerîfe dâhildirler.

Alimlerin ve evliyanın hakkı 15.4.2002

Ehli sünnet âlimlerinin hakkını yerine getirmek, Sahâbe ve Ehl-i beytin hakkı gibi olup Allahü teâlânın ve Resûlünü "sallallahü aleyhi ve sellem" hakkını yerne getirmeğe dâhildir.

Bunlar Peygamber vârisleri ve dînin taşıyıcılarıdır. Resûlullah**, "Âlimler Peygamberlerin vârisleridir"** ve "**Peygamberler dînâr ve dirhem** [altın, gümüş] **mîrâs bırakmazlar, ancak ilim mîrâsı bırakırlar"** buyurmuşlardır.

Hadîs-i şerîfte Peygamber efendimiz, "**Âlimin abid üzerine üstünlüğü, benim sizin en aşağınızın üzerine üstünlüğüm gibidir"** buyurdu ve sonra Fâtır sûresinedeki, "**Allahdan ancak âlim kulları korkar"** âyet kerîmesini okudu.

Bir hadîs-i şerîfde "**Ben ancak size muallim** [öğretici] **olarak gönderildim"** buyuruldu. Yine bir hadîs-i şerîfde "**Allah en cömerddir. Ben insanoğlunun en cömerdiyim. Benden sonra insanların en cömerdi, ilm sâhibi bir kimsedir ki, ilmini yayar. Kıyâmet gününe o tek bir ümmet olarak gelir"** buyurulmuştur.

Bu hadîs-i şerîfdeki ilim yayan kimse, Peygamber olmamasına rağmen, talebeleri onun ümmeti gibi olacakdır. Yine Zehebî'nin İmrân bin Huseyn'den rivâyet ettiği hadîs-i şerîfde Resûlullah , "**Kıyâmet günü âlilerin mürekkebi ile şehidlerin kanı tartılacak, âlimlerin mürekkebi şehidlerin kanına gâlib gelecektir"** buyurmuştur.

Âlimlere ve evliyâya itâ'at, Allahü teâlâya ve Resûlüne itâ'attir. Onlara muhabbet de aynı şekildedir. Allahü teâlâ Nisâ sûresi, ellidokuzuncu âyet-i kerîmesinde meâlen "**Ey îmân edenler! Allaha, Resûlüne ve Allahın**

emirlerini kullarına erişdirenlere itâ’at ediniz” buyurmaktadır. Eğer âlimler yol göstermesedi, hiç kimse Allahü teâlâyı tanıyamayacakdı ve o’nun hakkı yerine getirilmeyecekdi.

Yine Resûlullah, “**Allah bize doğru yolu göstermeseydi, biz bulamazdık, zekât vermez ve namaz kılmazdık”** buyurmuşdur. Bunlarla dostluk ve düşmanlık, Allahü teâlâya dostluk ve düşmanlık gibidir. Nitekim Buhârî’nin Ebû Hüreyre’den “radıyallahü anh” rivâyet ettiği hadîs-i kudsî’de “**Benim velî kullarıma kim düşmanlık ederse, benimel harbe girimş olduğunu bilsin”** buyurmuşdur. Bir hadîs-i kudsîde de, “**Evliyâm öyle kullarıdır ki, benim zikrimle onlar hatırlanırlar, onların zikriyle (**hatırlanmasıyla) **ben atırlanırım”** buyurulmuştur.

Anne ve baba ve akraba hakkı 16.4.2002

İslâmiyette haklardan biri de, insanın vücûda gelmesine, beslenmesi rızklanmasına ve benzeri şeylere vâsıta olan anne, baba, dede, nine gibi kimselerin haklarıdır. Hak teâlâ bunlar vasıtasıyle kullarına rızk ulaştırmaktadır. Bunlar vâsıtasıyla bir kısım insanlar menfaat bulmakda, izzet ve bedenî rahatlığa, mâli ni’metlerden bir çoğuna kavuşmakda onlardan beslenmekdedirler.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “**İnsanlara şükür etmeyen Allaha şükür etmiş olmaz”** buyurmuştur.

Allahü teâla Kur’ân-ı kerîmde meâlen **“İnsana, ana-babasını itâ’at ve iyilikte bulunmalarını emir ettik. O annesi meşakkat üzerine meşakkat çekerek karnında taşıdı. Ona iki sene süt verdi. Bana ve ana-babana şükr et...**” (Lokman-14) buyurmuştur.

Bu hüküm Kur’an-ı kerîm bir çok yerde bildirilmektedir. Resûlullah büyük günahları zikrederken Allaha şirk koşmanın yanında “Ukûk-u vâlideyn” zikr etmişdir. Ya’nî ana-babanın sözünü dinlememek, onlara isyân etmek, karşı gelmek ve eziyyet etmektir. Resûlullah Efendimiz, on şeyi vasıyet etmiştir

1- Öldürülsen veya yakılsam da Allaha şirk koşma. 2- Malından ve ehlinden ayrılmanı emir etseler de ana-babana isyân etme. 3- Bile bile farz namazı terk etme. Çünkü farz namazı terk eden Allahın emniyyetinden uzak olur. 4- Asla içki içme çünki bütün kötülüklerin başıdır.

5- Günâhdan sakın. Zîrâ günâh Allahın gadabına sebeb olur.6- İnsanlar helâk olsalar da harbden kaçma.7. Senin de içinde bulunduğun insanlara bir musîbet, zarar gelirse oradan ayrılma. 8- Fazla malından çoluk çocuğuna sarf et. 9- Onlara terbiye vermekten el çekme. 10- Onların Allahtan korkmalarını sağla.

Bir kimse Resûlullahdan iyi muâmelede bulunmağa en ziyde hakkı olan kimdir? Diye sordu. “**Annendir”** buyurdular. Daha sonra kimdir? Diye sorunca, yine “**Annendir2** buyurdular. Daha sonra kmidir? Diye sorunca, yine “**Annendir”** buyurdular. Daha sonra kimdir? Diye sorunca, bu sefer “**Babandır. Daha sonra en yakınlarındır”** buyurdular.

Resûlullah üç kere “**Burnu yerde sürünsün”** buyurdlar. Yâ Resûlullah o kimdir? Diye sordular. Buyurdular ki: **“Ana-babası, yanında ihtiyarladığı hâlde, (rızalarını alamayıp) Cenneti kazanamayanın burnu sürtsün.”**

“Cennet annelerinin ayakları altındadır” 17.4.2002

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem buyurdu ki: “**Anne-babasına itâat eden kimse için Cennetten iki kapı açılır. Eğer anne-babasından biri varsa**

bir kapı açılır. Anababasına âsî olan için de Cehennemden iki kapı açılır.” buyurdular. Orada bulunan Eshâb-ı kiram, Yâ Resûlullah! Ana-abası zulmediyorsa? Diye sordular. Cevâbında üç kere “**Zulm etseler de”** buyurdular.

Resûlullah “sallallahü eliyhe ve sellem” “**İyilik sâhibi bir evlâd, ana-babasına rahmet ile nazar ederse, Allah onun her bir bakışına hacc-ı mebrûr (**günâhdan temilenmiş hac) **sevâbı yazar”** buyurdular.

Bir şahıs Resûlullaha ”sallallahü aleyhi ve sellem” gelerek, yâ Resûlallah! Ben cihâd etmek istiyorum dedi. “**Annen var mı?”** buyurdular. Vardır dedi. “**Annenin hizmetinde ol. Cennet onun ayağı altındadır”** buyurdu. **“Cennet annelerinin ayakları altındadır”** hadîs-i şerîfini Beyhekî, Muâz bin Câbir’den “radıyallahü anh” rivâyet etmiştir.

Bir kimse Resûlullahtan, annemin ve babamın hakkı nedir? Diye sordu. Cevâbında “**Onlar senin Cennet ve Cehennemindir”** buyurdular. Bir kimse Resûlullahın huzûruna geldi. Babam muhtactır. Benim malımdan almak istiyor dedi. Cevâbında “**Sen ve malın babanındır. Çocuklarınız, kazandıklarınızın en iyisidir. Çocuklarınızın kazancından yiyiniz”** buyurdular.

Anne, baba, dede ve ninelerin nafakası, kâfir veyâ zimmî de olsalar, hür, âkıl, bâliğ ve çalışabilen oğullarının üzerine vâcibdir. Bir kimse, Resûlulahdan sordu ki: Annem kâfirdir. Onu ziyaret edeyim mi? Buyurdular ki: “**Evet et. Günâh ve farzı terk etmekten başka olan emirlerini yapmak ve rızâsını aramak vâcibdir”**. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “**Allahın rızâsı, babanın rızâsında, Allahın hoşnud olmaması, babanın hoşnut olmasındadır”** buyurmuştur.

Lokman sûresi, onbeşinci âyet-i kerîmesinde mealen, “**Eğer baban ve annen, senin hiçbir bilgin olmayan bir şeyi bana şerik koşman için seni zorlarlarsa, onlara itâ’at etme onlarla dünyâda dine aykırı olmayan hususlarda mürüvvete uygun şekilde muamelede bulur...”** buyurmuşdur. Resûlullah Efendimiz de “**Hâlık’a isyân olan şeyde, mahlûka itâ’at olunmaz”** buyurmuştur.

Baba dostlarının hakkı 18.4.2002

Babanın vefatından sonra, baba dostlarıyla dostluk yapmak, onlara iyilik etmek, babanın haklarındandır. Onlara bedenî ve mâli hizmetlerde bulunmak lazımdır. Akrabâyı ziyâret ve onlara iyilik etmek, ana-babaların haklarındandır. Anne, babanın çocuklarına ya’nî erkek ve kız kardeşlerine, anne ve babanın kız kardeşlerine ve onların çocuklarına iyilikte bulunmak ve ziyâret etmek lâzımdır. Nesebi daha yakın olanın hakkı daha çok olur. İsrâ sûresi, yirmialtıncı âyet-i kerîmesinde Allahü teâlâ “**Yakınlarına hakkını ver...”** buyurmaktadır.

Bunun için zengin olan kimse, fakir olan ve kazancı olmayan müslüman zi rahm-i mahrem akrabâsının yani yakın akrabının nafakasını vermesi vâcibdir. **Zi rahm-i mahrem** demek, erkek için anne, bacı, hala, teyze gibi, kadın için, baba, kardeş amca, dayı gibi evlenmesi haram olanlar demektir.Bakara sûresi, 233. Âyet-i kerîmesinde, “**Evlâdın nafakası vâcib olduğu gibi vârisin üzerine de nafaka vâcibdir”** buyurulmuştur.

Sa’îd bin Iyâz’dan “radıyallahü anh” rivâyet ettiği hadîs-i şerîfde Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “**Büyük kardeşin küçük kardeş üzerindeki hakkı, babanın oğlu üzerindeki hakkı gibidir”** buyurmuştur. Allahü teâlâ yeryüzünde fesâd çıkarana ve sıla-i rahmi terk edene la’net etmiş ve Muhammed sûresi, 22. Ve 23. Âyet-i kerîmelerinde “**Eğer Allahın hükmüden yüz çevirirseniz yeryüzünde fesad çıkarmanız ve akrabâyı ziyareti terk etmeniz umulmaz**

mı? Onlar o kimselerdir ki Allah onlara la'net etmiştir, hakkı görmezler" buyurmuştur. Resûlullahın, **"Akrabâyı ziyâret etmeyen Cennete giremez"** buyurdu.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" **"Sıla-i rahm yapmayan kimsenin bulunduğu yere rahmet nâzil olmaz"** buyurmuştur. Sıla-i rahmin vâcib olduğuna ve hat'ı rahmin harâm olduğuna dâir çok hadîs-i şerîf bildirilmiştir. Bunun için herkesin, neshebini, akrabalarını bilmesi lazımdır ki, onlara sıla-i rahm yapsın, kat'ı rahme düşmesin.

İki yakın kimseden biri diğerine kötü muâmele yapıp sıla-i rahmi yani yakın akraba ziyaretini kesse, diğerinin de ondan ilişkisini kesmesi câiz değildir. İkincinin ilişkiyi kesmemesi lâzımdır. Böylece kat'ı rahmin vebâli, tamâmen birinciye olacakdır. Sıla rahmi görüşmenin bereketleri sıla yapana olacaktır.

Yakın akrabayı ziyaret hakkı 19.4.2002

Bir kişi Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" gelip dedi ki, yâ Resûlallah! Benim akrabâlarımı vardır. Ben onları ziyâret ediyorum, onlar benimle görüşmüyorlar. Ben onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Ben onlara yumuşak davranıyorum, onlar bana câhilce davranıyorlar. Cevâbında "**Bu şekilde devam edersen Allahü teâlâ sana hep yardım edecekdir"** buyurmuştur.

Resûlullah "**Sıla yapan, iyiliğe karşı iyilikle karşılık veren değildir. Kendi ile görüşmeyen akrabâsını ziyâret eden sıla yapmış olur"**

Sıla-i rahm yapmanın, yakın akrabayı ziyaret etmenin âhıretdeki sevâbından başka dünyâda da çok faydaları vardır. Resûlullah ittifakla bildirilen hadîs-i şerîflerinde buyurdular ki: "Rızkının geniş olmasına, isminin bâkî kalmasını, hep hayır ile anılmasını isteyen sıla-i rahm yapsın" Yine, "Sıla-i rahm, malı çoğaltır, ailede sevgiyi artırır ve ömrü uzatır." "Rızkının bol, ömrünün uzun olmasını isteyen, sıla-i rahm etsin!" buyurulmuştur.

Akrabâyı ziyâret etmemek (kat'-ı rahm), âhıretde azâba, dünyâda da vebâle sebeb olmakdan başka bir işe yaramaz. Hadîs-i şerîfde Resûlullah, "**Allahü teâlânın âhıretde vereceği azâb ile birlikde dünyâda cezâsının acele edilmesine, bâgîlik ve sıla-ı rahmi terk etmekten dahî lâyık bir günâh yokdur"** buyurmuştur. Resûlullah buyurdular ki: "**Her günâhı Allahü teâlâ dilerse bağışlar. Ama ana-babaya isyân edeni, ölmekden evvel, hayâtda iken cezâlandırır"**

Ananın, babanın, kocanın, hiç kimsenin, dine uymıyan emri dinlenilmez, yapılmaz. Fakat, anaya, babaya, yine tatlı söylemek, onları incitmemek lâzımdır. Ana baba kâfir ise, onları kiliseden, meyhâneden, sırtta taşıyarak bile, geri getirmek lâzımdır. Fakat, oralara götürmek lâzım değildir.

Evlenilmesi haram olan salih akrabayı ziyaret vacip; terki büyük günahtır. Hiç değilse, selamla, mektupla gönüllerini alarak bu günahtan kurtulmalıdır. Mektupla, sözle veya para ile yardımın zamanı, miktarı yoktur. Lüzum ve imkana göre yapılır. Yakın akraba, fasık kötü kimseler ise, dinine, dünyasına zarar gelecekse, uzaktan ilgilenip, onunla samimi görüşmemelidir.

Büyüklerin evladının akrabasının hakkı 20.4.2002

Ana-baba haklarından, erkek kardeş, kız kardeş ve diğer akrabânın sıla-i rahminden bahs edince, Resûlullahın halîfelerin, evliyâ ve âlimlerin haklarından, evliyâ ve âlimlerin çocuklarını ziyâret ve onlara iyilik etmekden bahs etmek de

lazımdır. Allahü teâlâ Şûrâ sûresi, yirmiüçüncü âyet-i kerîmesinde meâlen "**Ey Resûlüm de ki, peygamberliği tebliğ ettiğim için sizden ücret istemiyorum. Akrabâlarımı sevmenizi istiyorum...**" buyurmuştur.

Büyük âlimlerin ve evliyânın oğullarının bir kısmı fâsık ise, ona nasihat edip hakkını yerine getirmek lazımdır. Eğer sapıklığı küfre varmışsa ona dostluk göstermek lâzım olmaz.

Nitekim Allahü teâlâ Mümtehine sûresi, onüçüncü âyet-i kerîmesinde "**Ey îmân edenler! Allahü teâlânın gadab ettiği kimselerle dostluk kurmayınız. Muhakkak ki onlar, kâfirlerin kabirdekilerden ümitsiz oldukları gibi, âhıredden ümidsizdirler**" buyurmuşdur. Ayrıca Hûd sûresi, kırkaltıncı âyet-i kerîmesinde Nuh aleyhisselâmın oğlu için "**... O senin ehlin değildir. Zira o sâlih olmayan amel işlemekdedir...**" buyurmuştur.

Bütün hadîs âlimerinin ittifakıyla Amr ibni Âs'dan "radıyallahü anh" rivâyet edilen hadîs-i şerîfte "**Falân şahsın akrabaları bana dost değildirler. Benim dostum ancak Allahü teâlâ ve sâlih müslimanlardır. Fakat onlar benim yakınlarım olduğu için onlara sıla-ı rahm yaparım**" buyurulmuştur.

Bu hadîs-i şerîfden anlaşıldığına göre, büyük âlimlerin evliyânın oğulları ve kendi akrabâları, eğer kâfir olurlarsa veya râfızî veya hâricî gibi küfre varan bir sapık yolda olurlarsa, onlarla dostluk yapmak lâzım gelmez.

Ancak onları ziyâret etmekden ve ihsan, iyilik etmekden de uzak durmamalıdır. Nitekim Allahü teâlâ Mümtehine sûresi, sekizinci âyet-i kerîmesinde meâlen "**Allahü teâlâ sizinle dînin başlangıcında harb etmeyen, sizi diyârlarından dışarı çkarmayan kimselere ihsân etmekden ve insâflı davranmakdan nehy etmemekdedir. Elbette Allah iyilik edenleri sever**" buyurmaktadır. Ya'nî zimmî olan kâfirlere ihsân ve iyilik etmek men olunmamıştır.

Anne-baba hakkı gibi süt ile olan yakınların da hakkı vardır., Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem", kendi süt akrabâları için kendi çadırında ağırlardı, onları minderin üzerine oturturdu.

10- MESNEVÎ'DEN SEÇME HIKÂYELER

Papağanın verdiği ders

Bir tüccarın, kafeste hapsedilmiş pek mahâretli bir papağanı vardı.

Tüccar, Hindistan'a doğru gitmek için niyet etti.

Bütün çoluk çocuğuna isteklerini sordu.

Hepsi de istediklerini teker teker söyledi. O iyi tüccar da, herbirinin isteklerini yapacağına söz verdi.

Papağana da; **"Hindistan'dan sana nasıl bir hediye getireyim?"** diye sordu.

Papağan da dedi ki: "Oradaki papağanlara benim bu hâlimi anlat.

O biçârenin size pek çok selâmı var. Âciz vücûdunun kurtuluşu için bir çâre sordu, de! Ben mahpus olayım, siz de gül bahçelerinde dolaşın. Bu mudur dostların vefâsı?

Siz çayırlarda eğlenip zevk ederken, arada sırada ağlayan bu kuşu da hatırlayın."

Tüccar söz verdi

Tüccar, götüreceği selâmı ve haberi, yerine ileteceğine söz verdi.

O kimse Hindistan'a vardığında, kırlarda gezen papağanları gördü. Atını sürerek ilerledi, papağanlara haberi ve selâmı ulaştırdı. Içlerinden papağanın biri, hemen yere düşüp öldü.

Tüccar, söylediğine pişman olarak dedi ki: **"Ne gariptir ki, bu kuşun ölümüne ben sebep oldum. Meğer, bu onunla dost imiş. Sanki iki vücutta bir rûh gibiymişler. Niçin böyle yaptım, bu haberi niçin verdim? Bu ham söz ile zavallıyı yaktım."**

Tüccar, ticâretini tamamlayıp sevinç içinde evine döndü. Herkese armağanlarını verdi, isteklerine kavuşanlar memnun oldu.

Papağan, **"Benim emânetim nerede? Gördüklerini anlat ki sevineyim"** dedi.

Tüccar dedi ki: "Yaptığım işlere pişman olup şaşırdım. Niçin iyi düşünmeden bu işe giriştim? Niye böyle câhiller gibi hareket ettim."

Papağan, **"Ey efendi! Bir kuş için pişmanlığınıza ve hayrette kalmanıza sebep nedir?"** dedi.

Tüccar da dedi ki: "Senin sözlerini ve buradaki ahvâlini papağanlara söyledim. Içlerinden bir tanesi, hemen pat diye yere düşüp, senin hasretinden öldü.

Gönlüme bir perişanlık geldi. Fakat söylemiş bulundum. Pişmanlığın ne faydası olabilir?

Dilin söylediği bir söz, yaydan çıkan oka benzer. Atılan bir ok geri dönmez. Ileriyi görenler seli başından bağlar.

Coşmuş olan o sel, başından bağlanmadıysa, mutlaka geçtiği yerleri harâb eder."

Tüccarın papağanı, diğer papağanın yaptığını işitince, kendinden geçip düştü.

Tüccar ağlayıp sızlandıktan sonra, papağanı kafesten dışarı attı. Ölü gibi duran kuş, birden uçarak bir dala kondu.

Sanki şarktan doğan güneş gibi, papağan da öyle sür'atle uçtu. Tüccar, papağanın yaptığı hîleye hayran oldu. Çünkü kuşun bu sırrını daha önce bilmiyordu.

Kuşa dönerek, **"Ey bülbül! Bu yaptığını bana açıkla. Bu yaptığını sana kim öğretti ki, böyle hîle ederek bizi yanılttın?"** dedi.

Artık ayrılık zamanı

Papağan da, **"Hindistan'daki papağan, bana esâretten nasıl kurtulacağımı nasîhat ederek gösterdi. Senin mahkûm olmana sebep, konuşmandır, dedi. Ölmüş gibi görünerek beni îkâz etti.**

Ey avâma ve havâsa nağmeler yapan! Ölmüş gibi görünmen, senin hapisten kurtulmana sebep olur, dedi.

Elvedâ ey efendi! Işte ben gidiyorum. Sen de birgün asıl vatanına gidersin.

Ey efendi, elvedâ! Bana merhamet edip hürriyete kavuşturdun" dedi.

Papağan, efendisine nazikçe birkaç öğüt verip, **"Selâm sana, artık ayrılık zamanıdır"** dedi.

Efendisi de; **"Allahü teâlâya emânet ol. Sen bana yeni bir rehber oldun"** dedi.

Tüccar kendi kendisine dedi ki: "Bu nasîhat sana yeter. Bu nasîhata uyarsan kurtulursun.

Benim rûhum, bu papağandan daha hakîr, aşağı değil. Kişi, bundan hisse almalıdır."

Insan, beden kafesinde mahpus olan rûhunu, nefsinin elinden azâd etmelidir.

******

Fakir karı-kocanın sıkıntısı

Birgün bir köylüye hanımı, çok kırıcı konuştuktan sonra dedi ki:

"Biz hep fakiriz ve cefâ çekmekteyiz. Bizde elem ve üzüntü, başkalarında zevk ve sefâ. Bizde ekmek ve katık, dert ve zahmettir. Testimiz yok, suyumuz ise göz yaşı.

Gündüzleri elbisemiz, güneşin sıcaklığı; geceleri yorgan ve yatağımız mehtâb oldu. Ayın yuvarlağını ekmek sanıp, ellerimizi gökyüzüne doğru uzatıyoruz.

Bizim fakirliğimizden ve gece-gündüz rızık düşüncemizden fakirler bile utanıyor. Sâmirî'den herkesin kaçtığı gibi, dostlarımız ve yabancılar da bizden kaçıyor.

Birisinden yarım avuç mercimek istesek, **"Dertlere uğra, öl"** derler. Arablar, yaptıkları savaşlar ve ihsânlarla öğünürler. Sen ise onların yanında, yazıdaki yanlış gibisin.

Sıkıntı ne zaman bitecek

Biz, savaşmadan, yoksulluktan ölmüşüz. Fakirlik kılıcıyla başsız kalmışız. Hatâ nedir ki? Biz hatâsız ateşin içindeyiz. Azık nerede? Biz derde esîr olmuşuz.

Başkasına ihsânda bulunmak yerine, dolaşıp dileniyoruz. Bizden havadaki sinekler bile incinir. Yoksulluktan devamlı hakîr olup, zarûret ateşiyle yanmışız.

Ne zamana kadar böyle sıkıntı çekip, ateş denizinin derinliğinde boğulacağız?" Kadın, asık surat ile kocasına bu şekilde söylenip durdu.

Kocası hanımına dedi ki: "Daha ne zamana kadar talep edip istekte bulunacaksın? Zaten ömrünün çoğu bitti. Akıllı olan kimse, aza-çoğa bakmaz. Çünkü her ikisi de sel gibi sür'atle geçmektedir.

Sel, ister sâf, berrak, ister bulanık aksın. Mâdem ki bâkî değildir, öyle ise sözünü etme. Bu dünyada binlerce canlı mahlûk, kazanç kaygısı olmadan günlerini geçiriyor.

Üveyik kuşu, daha gece gıdâsını bulmadığı hâlde, ağaçta Allahü teâlâya şükreder. Bülbül, cenâb-ı Hakka durmadan hamdeder ve; **"Ey, duâya icâbet eden Rabbim! Tevekkülümüz ve i'timâdımız sanadır"** der.

Doğan kuşu, pâdişâhın himâyesinde olduğu için, her lokmaya tenezzül etmez. Küçücük sivrisinekten, deve ve file kadar, hep Allahü teâlânın himâyesi altındadır. Cenâb-ı Hak ne güzel bir vekîldir.

Gönüllerdeki hüzün ve ızdırapların hepsi, dikkat edilirse varlığın eseridir. Bunca gamlar, tasalar, hayat ekininin orağıdır. Şöyle idi, böyle idi, sözleri de hep vesvesedir.

Her dert ölümden bir parçadır. Insan arslan da olsa, onun birisini dahî kovamaz. Ölümün küçük bir parçasını kovmaya gücün yetmez iken, bilesin ki, onun tamamı şerbetin olup, içeceksin.

Ölümün bir parçası olan dert ve belâlar sana tatlı gelirse, Allahü teâlâ sana ölümü tatlı eyler. Bedene gelen hastalıklar, ölümün elçisidir. Ölüm elçisinden yüzünü geri çevirme. Hayâtı dertsiz, elemsiz geçenin, ölümü de acı olur. Nefsine tapanın rûhu için kurtuluş yoktur.

Kırda otlayan koyunlardan hangisi semiz ise onu tutup keserler.

Gece bitti, sabah oldu

Gece bitti, sabah oldu. Ey gönlümün meyvesi! Bu altın ve gümüş söz, ne zamana kadar sürecek?

Genç iken daha kanâatkârdın. Şimdi ise altın isteğine düştün. Hâlbuki önceleri sen altın idin.

Salkım salkım dolu asma iken, şimdi meyvesiz kaldın. Meyvelerin olgunlaşacağı sırada bozulup gittin. Meyvenin gittikçe tatlılaşması lâzım. Ip eğirenler gibi geriye doğru gitme.

Sen benim eşimsin. Eşler birbirlerine benzemelidir ki, işler yolunda gitsin. Eşlerin birbirlerine benzemesi lâzımdır. Ayakkabı ve mest çiftlerine baksana.

Ayakkabılardan biri ayağa dar gelse, onlar işe yaramaz. Seni topal ederler.

Kapının bir kanadı büyük, diğeri küçük olur mu? Ormandaki arslan, kurda eş olur mu?

Biri mal ile dolu, biri boş olan iki çuval, devenin üzerinde dengeli duramaz.

Ben kanâatte sağlam ve güçlüyüm. Sen ise kötülükle niçin dertlisin?"

Bu kanâatkâr kimse böyle sabaha kadar hanımına ihlâs ile nasîhat etti.

Kanâat bir hazînedir

Kadın ona hiddet ile dedi ki: " Iddialı, fakat boş sözler söyleme. Kibir ve azametinden ne söylediğini bilmiyorsun.

Ne zamana kadar bu yapmacık sözlerin devam edecek? Onu bunu bırak, kendi hâlini gör de utan.

 Kibir çirkin, fakat fakir için daha çirkindir. Tıpkı kar yağan soğuk bir günde giyilen ıslak elbise gibi.

Bu büyüklenmen ne zamana kadar sürecek? Evine bak, örümcek yuvasına döndü. Kanâat, kalbini nûrlandırdı mı? Sende bulunan, sâdece onun ismi.

Sonu olmayan hazîne

Peygamber efendimiz, **"Kanâat bir hazînedir"** buyurdu. Sen ise, hazîne ile meşakkati ayırd edemiyorsun.

Bu kanâat, sonu olmayan hazînedir. Sen kanâati bırakıp da niçin canını üzüyorsun? Bana eşim diyerek övünme. Ben insafın eşiyim, hîlenin değil.

Sen fakirlikten havadaki sineği avlıyorsun. Nerde kaldı pâdişâhlarla beylerle olmak! Mümkün mü?

Bir kemik kapmak için köpeklerle hırlaşıyorsun. Içi boş kamış gibi inliyorsun. Gel bana öyle hakâretle bakma. Senin damarlarında dolaşanları biliyorum.

Gâfil kurt gibi bana keder verme. Deli olanlar bile senden akıllıdır. Akıl, insana ayak bağı olursa, sen onu akıl kabûl etme. O, ancak yılan ve akreptir.

Yaptığın hîle ve zulmün düşmanı Allahü teâlâ olsun. Senin zulmüne kimse uğramasın. Şaşılacak şey ki, sen hem yılansın, hem büyücü, hem de yılan oynatan. Arabların yüz karasısın!

Eğer karga kendi çirkinliğini bilseydi, kederinden kar gibi erir su olurdu. Yılan ile sihirbaz birbirine düşmandır. Yılan büyücüyü, büyücü yılanı büyüler.

Beni avlayıp insanlara rezîl etmek için, Allahü teâlânın ismini söyleyerek bana tuzak kurdun. Beni kesen Allahü teâlânın adıdır. Senin kılıcın değil. Yazıklar olsun sana, cenâb-ı Hakkın ismini kendine tuzak olarak kullanıyorsun.

Göreceksin, Allahü teâlâ senden hakkımı alacaktır. O'nun güzel ismine bu cânım fedâ olsun." Kadın buna benzer nice sözler söyledi. Nice defterler açıp kapadı.

Kocası dedi ki: "Ey hanım! Sen kadın mısın, yoksa hüzünler babası mı?

Mal ve para baştaki külâh gibidir. Yalnız kel olanlar külâha sığınır. Kıvırcık, güzel saçları olanlar, külâh olmadan da güzeldir.

Bir esirci, esiri satarken, kusûru yoksa elbisesini çıkartır. Esirin bir kusûru olsa, onu nasıl soyar? Kusûrunu elbise içinde gizler.

Der ki; "Bu, soyunmaktan utanır. Aslında vücûdu tertemizdir. Kusûrlu sanmayınız." Gerçi zengin olan, kulağına kadar kusûr içindeyse de, onun malı ayıbını örter.

Tamahkâr olanlar, onun kusûrlarını görmez. Çünkü tamah onun gözünü kapatır. Fakir, altın gibi bir söz söylese, onu takdîre lâyık görmezler.

Fakirlik ve dervişlik, senin anladığın gibi değildir? Dervişe hakâretle bakma sakın. Dervişlerde mal ve mülk sanma ki vardır. Onlar, Allahü teâlânın ihsânlarına garkolmuşlardır.

Allahü teâlâ Âdil'dir

Allahü teâlâ Âdil'dir. Adâlet sahipleri, âşıklara hiç zulmeder mi? Hâşâ, birine mal, mülk, kudret, ihsân edip, başkasına suç yükler, ateşe atar mı?

Her kim Allahü teâlâya karşı böyle bir şüphede bulunursa, ateş onu yaksın. "Fakirlikle övünürüm" hadîs-i şerîfinde, binlerce hikmet ve nazlar gizlidir.

Hışımla bu hakîre kötü lâkablar taktın. Ben sana eşim, hanımım diyorum, sen bana yılancı dersin. Yılan tutsam bile, yılanın dişlerini sökerim de, onun başını ezilmekten kurtarırım.

O dişler, onun canının ve derisinin düşmanıdır. Bu bilgilerle, düşmanları bile kendime dost ederim.

Tamaha düşerek, aslâ büyü yapmam. Çünkü tamah çantasını başaşağı çevirdim.

Allahü teâlâ korusun, benim kimseden bir isteğim yok. Gönlümde, kanâatle dolu bir âlem var.

Armut ağacında iken sen böyle görüyorsun. Hâlbuki aşağı insen bu şüphen kalmaz.

Olduğun yerde dönersen başın döner. Döneni av sanırsın, aslında dönen sensin."

Erkeğin hanımına cevabı

"Ey hanım! Fakirliğe sabret. Üzülme, kederlenme. Çünkü celâl sahibi olan Allahü teâlâ, onu azîz eyledi.

Kanâate, yüzünü ekşitmeden bak ki, o hâl denizine dalmış olan nice kimseleri göreceksin. Zâhirde yüzbinlerce sıkıntı içinde görünen kimselerin, hakîkatte gül gibi geçindiklerini göreceksin.

Sen bende bir tamah görüyorsan, yanılıyorsun. Bu kadınca arayıştan sakın.

O, tamaha benziyorsa da, hakîkatte rahmettir. Onu sen tamah sanma, o bir ni'mettir. Sen fakirliği bir-iki gün tecrübe et de, onun içindeki sonsuz zenginliği gör.

Alçak Ebû Cehl, Peygamber efendimizi görünce; "Beni Hâşim'den bir çirkin belirdi" dedi.

Resûlullah efendimiz ona; **"Her ne kadar sözlerinde ve işlerinde doğru değilsen de, bu sözünde haklısın"** buyurdu.

Sen de haklısın

Hz. Ebû Bekr, Peygamberimizi görünce; "Yâ Resûlallah! Doğunun ve batının bütün güzellikleri sende toplanmıştır" dedi.

Sevgili Peygamberimiz, ona da; **"Ey sâdıkların en parlak yıldızı! Sen de haklısın"** buyurdu. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm, "Ey yaradılmışların en hayırlısı! Her iki zıt olana da doğru, buyurdunuz" dediler.

Peygamberimiz , **"Ben temiz ve berrak bir aynayım. Güzel ve çirkin, bende kendisini görür"** buyurdu.

Yazıklar olsun sana! Eğer sende birazcık anlayış olsaydı, gönlümdeki hakîkatleri sana anlatabilirdim. Bu söz, memedeki süt gibidir. Emen olmaz ise, hiç bir te'sîri olmaz. Dinleyen istekli ve arayıcı olursa, nasîhatı veren kimse ölü olsa bile yine konuşur.

Dinleyen kimse usanmaz ve bıkmazsa, dilsizler dahî bülbül gibi söylemeye başlar. Çünkü içeriye yabancılar girince, evdeki kadınlar, diğer odalara girip, gizlenirler.

Mahrem bir kimse gelecek olsa, gizlenmiş olan hanımlar örtülerini açarlar. Dünya için yapılan bütün süsler, hep gören göz içindir.

Allahü teâlâ, yer yüzünde, gökte ve ikisi arasında, ateşi ve nûru yarattı. Misk'in kokusunu, duyanlar için yarattı. Kâbiliyeti olmayanların ondan nasîbi yoktur.

Allahü teâlâ, yer yüzünü, yerdekilerin vatanı, semâyı da göktekilerin vatanı eyledi.

Süflî, aşağılık kimse, ulvîliğin, yüceliğin düşmanıdır. Heryerin bir müşterisi olur.

Ey giyinip örtünen kadın! Sen, hiç kör olana kalkıp süslendin mi?

Dünyayı en değerli incilerle doldursam, nasîbim değilse ne yapabilirim? Ey hanım! Yolumu kesme, benimle mücâdeleyi bırak. Yoksa ayrılmaya sebep olursun. Iyi ve kötülerle cenk etmek benim işim değil. Gönül, barıştan bile korkar oldu. Eğer susmaz isen, hemen evi barkı terkeder giderim.

Ayakkabı dar ise

Ayakkabı dar ise, yalınayak yürümek daha iyidir."

Kadın, kocasının öfkelendiğini görünce, ağlamaya başladı. Zâten ağlamak, kadınların tuzağıdır.

Bunun üzerine kadın da tevâzu göstererek dedi ki: "Ben, senin sâdece hanımın değil, ayağının tozuyum. Her neyim var ise, tenim de canım da hepsi senin. Her ne der isen, fermân da hüküm de hep senindir.

Fakirliğe sabrım kalmadıysa, bu inlemem hep senin içindir. Kendim için sanmayasın.

Bütün dertlerime sen devâ oluyorsun. Senin mahrûm olup, güç duruma düşmen, benim mahrûm olmam demektir. Yemin ederim ki, bu ağlayış ve yalvarış hep senin içindir. Kendim için sanmayasın.

Tek arzum şudur ki; senin için, huzûrunda rûhumu teslim edeyim. Keşke, uğrunda canımı fedâ ettiğim sen, gönlümdeki derin düşünceleri bilseydin.

Fakat, hakkımda kötü düşündüğün için, artık canımın da, tenimin de bir değeri kalmadı.

Hanımın kocasına cevabı:

Ey gönlümün rahatı! Mâdem ki hakkımda böyle düşünüyorsun, altın ve gümüşün, gözümde toprak kadar değeri vardır.

Gönlümde büyük bir yerin var iken, yaptığım ufak bir kusûr, öfkelenmene sebep oldu. Istersen benden ayrılabilirsin. Hükmün senin elindedir. Bu durumda vazîfem, senden özür dilemektir.

Hatırla o zamanı ki, ben fevkalâde güzel, sen ise bana oldukça âşıktın. Hizmetlerim çok hoşuna giderdi. Düşüncelerim senin emirlerine uygundu.

Sözlerimden küfür çıktıysa, yeniden îmân ettim. Canımı emrine âmâde kıldım. Senin kıymetli varlığına karşı edebi gözetemedim. Huzûrunda küstahlık ettim.

Tövbekâr oldum

Senin affına sığındım. I'tirâzdan vazgeçip, tövbekâr oldum. Acı olan ayrılıktan bahsediyorsun. Her ne yaparsan yap. Fakat ayrılıktan söz etme.

Senin gönlünde, bana özür dileyen birşey gizlidir. Aramızda o dâimâ bir şefâ'atçidir. Ben, senin güzel ahlâkından dolayı özür diliyorum. Zâten ben, ona güvenerek hatâ ettim.

Ey ahlâkı bal ve şekerden daha tatlı olan! Ne olur sen de öfkeni gizleyip bana acı."

Kadın bu şekilde özürler dileyerek kederinden ağlamaya başladı. Ağlamadan bile, gönülleri parçalayan âh etmesi haddi aştı.

Gözyaşı yağmurundan bir şimşek çaktı ve erkeğin gönlünde bir kıvılcım parladı. O, hanımının güzelliğine hayrân iken, şimdi o, sevgilinin kölesi oldu.

Nâzından yüreğini oynatan, ağlayıp yalvarmaya başlarsa gönül mecnûna döner. Kişi Hz. Hamza ve Rüstem gibi kahraman bile olsa, hanımının esîridir.

Su, şiddetle saldırıp ateşe gâlip olur. Lâkin su kapta iken, ateş onu kaynatır. Su ile ateşin karışmasına bir tencere mâni olursa, ateş, suyu buharlaştırıp mahveder.

Zâhirde erkekler, su misâli kadına gâlipse de, aslında şüphesiz kadının mağlubudurlar. Bu husûsiyet insanda kemâle geldi. Hayvanda sevginin eksik olması, onun noksanlığındandır.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki: **"Kadınlar, ârif olan kimselere gâliptir. Câhile ise kadın mağluptur. Çünkü onlar haşin tavırlı olurlar."**

Câhil olanların merhameti ve lütfu azdır. Onların akıllarından hayvânî hisleri daha üstündür.

Muhabbet ve merhamet, insanlığın; hiddet ve şehvet de hayvanların sıfatlarıdır. Zâlim, idâm edilmeden önce zulmünden pişman olduğu gibi, adam da hanımına söylediklerine pişman oldu.

"Niçin cânımın canına düşman oldum? Nasıl oldu da sevdiğime tekmeler vurdum" dedi.

Kazâ gelince göz göremez olur. Akıl ile ayak ve baş farkolunmaz. Kazâ geçince göz açılır. Insan kendine gelince, hakîkatı görüp kederinden pişmanlığı son haddini bulur.

Suçlu olan benim

Erkek, hanımına; **"Ey hanım! Sana karşı yaptığım bunca hatâ ve kusûrların hepsine pişman oldum.**

Suçlu olan benim. Bana acı. Hatâ ve kusûrlarımdan dolayı beni harâb etme" dedi.

Yaşlı bir kâfir, son anda pişman olup tevbe istigfâr ederse Müslüman olur. Rabbimiz, kerem sâhibidir, rahmet deryâsıdır. Varlık ve yokluk O'na âşıktır.

Bu konuşmalar bir hikâyedir ki, bunlar insanlarda bulunan nefs ve rûha benzer. Her insana rûh da nefs de lâzımdır. Bütün iyiler ve kötüler, bunun lâzım olduğunu bilmelidir.

Bu ikisi, gece gündüz dâimâ birbiriyle savaş hâlindedirler. Nefs, evin ihtiyaçlarını, şerefini, yiyecek ve içeceğini, izzet ve i'tibârını ister. Nefs ba'zan tevâzu gösterir, ba'zan da azametlenir.

Rûh, dünyevî düşüncelerden habersizdir. Allahü teâlânın rızâsından başka bir kaygısı yoktur.

* * *

Kuyruksuz ve kulaksız arslan

Bir hikâye söyleyim de dinleyin. Mecûsîlerin âdetlerinden biri şöyledir:

Bir faydası olmadığı hâlde, omuzlarına, ellerine ve vücutlarına iğneyle dövme yaptırırlar.

Mecûsînin biri dövmeciye gidip; "Izdırap yapmadan bana bir dövme yap" dedi.

Dövmeci; **"Ey yiğit! Nasıl birşey istiyorsun?"** deyince, Mecûsî; "Kükremiş bir arslan resmi çiz. Arslan nakşet ki, arslan burcunda olduğum anlaşılsın.Yalnız iyi çalış, dikkatli ol, mavi rengi çok olsun" dedi.

Acıya sabredemedi

Dövmeci; **"Dövmeyi nereye vurayım?"** dedi. O da; "Omuzum üzerine olsun" diye cevap verdi.

Dövmeci dövmeye başlayınca, yiğit, iğnenin acısından sabredemez hâle geldi.

Yiğit, dövmeciye dedi ki: "Ey temiz kimse! Beni helâk eden bu sûret ne sûretidir?"

Dövmeci; **"Sen, bana arslan resmi yapmamı emretmiştin"** deyince, yiğit de; "Peki önce hangi uzvunu yapıyorsun?" dedi.

"Önce kuyruğunu işliyorum" dedi. Yiğit, "Ey iki gözüm! Kuyruğu hiç de lâzım değil.

Arslanın kuyruğundan, kuyruk sokumum sızladı. Onun kuyruk yeri beni şaşkına çevirdi.

Ey dövmeci! Arslan varsın kuyruksuz olsun. Iğnenin acısı tâ yüreğime işledi" dedi.

Nakkaş, onun acısına kulak asmadan, arslanın bir başka yerini yapmaya koyuldu.

Genç yine inleyerek; "Bu hangi uzvudur?" deyince, dövmeci; **"Kulağıdır efendim"** cevâbını verdi.

Yiğit; "Ey temiz gönüllü! Kulağının olması şart değil. Kulak işlemeyi bırak" dedi.

Dövmeci bu defa iğneyi başka tarafa batırmaya başlayınca, tekrar feryâda başladı.

"Acaba bu üçüncüsü arslanın hangi tarafıdır?" deyince, o da; **"Bu karnının resmidir"** dedi.

Yiğit; "Bu arslanın karnı olmasın. Zîrâ iğnenin acısı canıma yetti" dedi.

Dövmeci şaşkınlıktan parmağı ağzında, hayretten dona kaldı.

O usta sonunda iğnesini yere çaldı ve; **"Dünyada böyle birşeyi kim görmüştür?**

Kulaksız, karınsız ve kuyruksuz, acâib bir arslan görülmüş müdür? Allahü teâlâ böyle bir arslan yaratmadı" dedi.

Ey kardeş! Dert ve belâlara sabret ki, kâfir olan nefsin acısından kurtulasın.

Varlığını terkedenlere gök de, güneş de, ay da secde eder.

Puta tapan nefsini öldürenin, güneş de, bulut da emrine mahkûm olur.
Zîrâ kalb gözü açılmış âşıkları, güneşin ateşi bile yakmaz.
Gör ki, Allahü teâlâ, Eshâb-ı Kehfi güneşin sıcaklığından korudu.
Diken, gülün güzelliği yüzünden affedilir. Parça bütününün içinde kaybolur.

Gündüz gibi olmak istiyorsan

Hakkı yüceltmek ve mâsivâyı yok etmek için, kendisini bir hiç kabûl edip, tevâzû ile secdeye kapanmak lâzımdır.

"Allahü teâlânın tevhîd ilmini öğrenmek ne demektir?" Bir olan Rabbimiz için kendini fedâ etmektir.

Gündüz gibi nûrlu olmak istiyorsan, gece gibi karanlık olan varlığını, nefsini yak!

Bakır'ın arıtılarak altın elde edilmesi gibi, varlığını, Allahü teâlânın varlığında erit, yok et ki, altın gibi olasın.

Bütün konuşmalarında hep, **"Ben ve biz"** diyorsun. Bütün bu ma'nevî harâbiyet hep bu ikilikten oluyor.

* * *

Arslanın av taksimi

Bir arslan, kurt ve tilki, avlanmak için dağa tuzak kurmaya gittiler.

Birbirlerinin yardımıyla yol kesip, av hayvanlarını yakalamak üzere işe başladılar.

Üçü birden bir av yakalamak üzere ovanın etrafını dolaştılar. Arslana, onlarla beraber olmak ağır geldiyse de, yine de onlara şeref verip, arkadaşlığını esirgemedi.

Böyle bir şâha asker lâzım değildir. Lâkin; **"Cemâ'atte rahmet vardır"** diyerek onlara arkadaş oldu.

Böyle parlak bir ay için, yıldızlarla dolaşmak vardır. O, yıldızlara yardım etmek için görünür.

Cemâ'atte rahmet vardır

Bütün akıllar Peygamber efendimizin fikirine muhtâç iken, O; **"Onlarla meşverette bulun"** emrini aldı.

Arpa, terâzide altınla arkadaş olur. Fakat bu arkadaşlıkta arpanın altın kadar kıymetli olacağını sanma.

Şimdilik beden rûha yoldaştır. Köpek de bir müddet dergâhın kapısını beklemiştir.

Bu cemâ'at, azametli arslanın yanında dağa doğru gittiler.

Bir dağ öküzü, bir dağ keçisi, bir de tavşan yakaladılar. Izinsiz yemekten sakındılar.

Arslanın peşinde gidenin gece-gündüz kebabı eksik olmaz.

Dağdan ormana indiler. Yakaladıkları avların her tarafı kana bulanmıştı.

Kurt ile tilki, bu avların, pâdişâhlara mahsûs bir adâletle dağıtılmasını beklediler.

Onlardaki bu hırs, arslana ma'lûm oldu. Kendi yardımı yüzünden kibirlendiklerini anladı.

Sırların arslanı ve emiri olana, kalbden geçenler âşikâr olur, bildirilir.

Evliyânın yanında kalbindekine dikkat et. Gâfil olma, gönle nazar ederler.

O arslan durumu bilir, anlar. Fakat merkebini sessizce sürer. Vaziyet anlaşılmasın diye güleryüz gösterir.

Arslan onların düşündüklerini anladıysa da, sırlarını açığa çıkarıp yüzlerine vurmadı.

Kendi kendine dedi ki; "Sizi cezâlandırmak lâzım. Ben sizin müstehak olduğunuz cezâyı vereyim de görün.

Endişeniz, benim fikirlerime râzı olmadığınızı gösteriyor. Demek ihsânlarıma i'timâd etmiyorsunuz.

Sizin aklınız da, düşünceleriniz de, kazandığınız rütbeler de ihsânlarımın sâyesindedir.

Resim, ressama nasıl büyüklük taslar? Zîrâ, o resmi yapan odur.

Ey cihânın yüz karası olanlar! Mâdem ki hakkımda âdîce şüphelere kapıldınız, Hak için kötü zanda bulunanların başını kesmezsem, büyük bir hatâ işlemiş olurum.

Doğruları sizin yüzkaranızdan temizliyeyim de, bu destan âleme ibret olsun."

 Arslan bu düşünceler içinde zâhiren tebessüm ediyordu. Gülen arslandan emin olma sakın!

Dünya malı, Allahü teâlânın ihsânlarındandır. Insanlar, mal yüzünden gurura kapılarak perişan olurlar.

Fakirlik ve hastalık senin hakkında hayırlıdır. Zîrâ arslan, o tebessümün cezâsını verir.

Yakalanan avın taksimi

Arslan kurda dedi ki; **"Ey kurt! Gel bu avları sen taksim et! Yalnız dikkatli ol. Âdilâne paylaştır.**

Bu taksimde, benim vekîlim ol ki, nasıl bir cevher olduğunu anlıyayım."

Kurt; "Ey Şâhım! Zâtınıza yaban öküzü lâyıktır. Zîrâ o iridir. Siz de büyük ve kuvvetlisiniz.

Keçi, benim gibi orta büyüklüktedir. O da benim olsun. Tilkiye de tavşan uygundur. Bu taksim çok âdil oldu" dedi.

Arslan dedi ki; "Ey kurt, bu nasıl sözdür? Benim olduğum yerde, sen nasıl "Ben ve biz" diyebiliyorsun, söyle?

Kurt, köpek soyundandır. Sen kendinde bir varlık görerek, benim huzûrumda nasıl olur da kibirlenirsin? Ey eşek huylu kurt, yanıma yaklaş!"

Kurt ilerleyince, arslan pençesiyle onun başını koparttı.

Onda doğruluk ve işe yarar bir akıl göremeyince, derisini yüzerek cezâlandırdı.

Dedi ki; "Bana karşı, bir varlık gösterdin. Senin için böyle canı taşımaktansa, ölmek daha iyidir.

Mâdem ki huzûrumda fânî, yok olmadın, işte böyle hükmüm, başının kesilmesidir."

Haktan başka herşey yok olur. Hakîkat, Hakkın varlığında yok olmaktır.

Kim bâkî olmaya kendini lâyık görürse, onun cezâsı helâk olmaktır.

Allahü teâlâdan başka herşey yok olur.

Dergâhta, "Biz ve ben" diyenler kovulur. Şâhın kapısında onun hiç değeri yoktur.

Telkinin adaletli(!) taksimi

Arslan, kurdun başını kopardı ki, iki baş maksada mâni olmasın.

"Ey koca Kurt! Pâdişâhın huzûrunda ölü gibi olmadığın için, azâba lâyık oldun."

Arslan tilkiye dönerek; **"Bölüştürme işini iyi bir biçimde sen yap"** dedi.

Tilki hürmet ile dedi ki: "Bu semiz sığır, pâdişâhımın kuşluk yemeği olsun. Bu keçi de, güçlü pâdişâhımın öğle yahniliği olsun. Ve bu temiz tavşan da, şâhımın akşam yemeği olması çok uygun olur."

Arslan, tilkinin bu taksimine karşı; **"Ey tilki, çok adâletli bir iş yaptın. Bu paylaştırmayı kimden öğrendin? Ey büyük üstâd! Söyle kimdir?"** diye sordu. Tilki de; **"Ey hayvanların şâhı! Şu kurdun hâlinden"** dedi.

Bunun üzerine arslan dedi ki; "Işini hatâsız yaptığın için, bu üç avı da sana ihsân ettim, al git! Ey tilki, senin bize sâdık olduğun anlaşıldı. Artık seni incitmemiz doğru değildir. Biz senin olduk. Bütün avlar da senindir. Ayağını göğe basarak yüksel.

Kurdun hâlinden ibret almışsın. Artık sen tilki değil, benim yanımda arslansın?"

Akıllı o kimsedir ki, durumu anlayarak başkasının hâlinden ibret alır.

Tilki o vakit; **"Iyi ki arslan, kurttan sonra bana emretti,"** diye çok şükretti.

"Evvel bana emretseydi, canımın kurtulması mümkün değildi" dedi.

Şimdi Allahü teâlâya ne kadar şükretsek azdır. Zîrâ bize, geçmiş ümmetlerden daha fazla değer verdi. Cenâb-ı Hakkın, Kahhâr ve Adâlet sıfatlarıyla eski ümmetlere nasıl tecellî ettiğini işittik. Tâ ki, o kurtların hâlleriyle biz, tilki gibi edebimizi koruyabiliriz.

Bunun için vasfımızı, Peygamber efendimiz, **"Rahmet edilmiş ümmet"** diye bildirdi.

O kurtların tüy ve kemiklerini görün de ibret alın. Bu size nasîhat olsun. Akıllı olan kimseye, Fir'avnların ve Âd kavminin hâllerini işitmek, gururu terkettirir.

Ibret sahipleri, işin hakîkatını anlar. Anlamazlar ise, kendi başlarına gelenlerden başkaları ibret alırlar. Kim bu gizli arslanın önünde terbiyesizlik edip kurt gibi ağzını açarsa,

Arslan da onu kurt gibi öldürüp parçalıyarak intikamını alır.

Kurt gibi olma

Arslanın yanındaki kurt gibi olma. Zîrâ arslana yiğitlik taslamak aptallık olur.

Keşke gelecek bütün zararlar bedene olsa da, îmân ve kalb bir zarar görmese.

Gece-gündüz midene girene dikkat edip nefsin hîlesinden sakın. Biz ve ben da'vâsı sana yakışmaz. Mülk, mülkün sahibinindir. Eğer hakîkî fikrin yoksulluk ise, arslan da, avlar da hepsi senindir.

Çünkü, Allahü teâlâ herşeyden münezzehtir. Yarattıklarının hiçbirine muhtaç değildir. Bu avlar, ni'metler ve ihsânlar, cenâb-ı Hakkın insanlara birer rahmetidir.

Rabbimizin bu ihsânları, hep kulları içindir.Şükrünü edâ edene ne mutlu.

Iki dünya saâdetini ona ihsân eder. Allahü teâlâ hiçbir şeyden âciz değildir.

Pâdişâhın huzûrunda, gönlü korumak lâzımdır. Yoksa kötü şüpheler seni mahcup eder.

Evliyâya kalbden geçen şeyler, süt içindeki kıl gibi meydan çıkar, görünür.

* * *

İçimizdeki yılan

At üstünde giden akıllı bir kimse, uyuyan birisinin ağzına bir yılanın girdiğini gördü.O iş bilen kimse, çok akıllı olduğundan, uyuyan adama birkaç topuz vurdu. Ağacın altında çürümüş elmalar vardı. Atlı; “Bu elmaları ye!” dedi

.Adam topuzun korkusundan o kadar çok elma yedi ki, ağzından geri gelmeye başladı.Kederli adam dedi ki; “Ey Emîr! Niçin hiç sebep yok iken bana çürük elmaları yedirerek zulmettin? Sana rastlamam benim için ne büyük tâlihsizliktir. Ne mutlu seninle karşılaşmayana. Bir suç ve günâh işlemeden, dîni olmayanlar bile bu eziyeti revâ görmezler.”

Adamın böyle bedduâ etmesine aldırmayan süvârî, onu ovada durmaksızın koşturuyordu.

Kötülük gibi görünen iyilik

O kimse, saatlerce ağlaya ağlaya koştu. Nihâyet safrası kabardı ve kusmaya başladı. Istifra ederek; iyi, kötü ne varsa içerdekilerin hepsini çıkardı. Bu arada, o yılan da dışarı çıktı. O, görünüşü korkunç kara yılanın dehşetinden, bütün dertlerini unuttu.

Dedi ki: “Meğer sen, melek gibi bir insan imişsin veya Allahü teâlânın bir rahmeti. Ne mübârek bir saatmış ki beni gördün. Ölecekken benim hayâtımı kurtardın. Sen, beni bir anne gibi arar dururken, ben de senden merkep gibi kaçıyordum. Ne mutlu senin yüzünü görebilene veya her zaman senin muhitinde bulunabilene. Senin için bu kıymetli canım fedâ olsun. Ben ise, sana karşı sert konuştum, küstahça davrandım.

Ey efendi! Ey şâhların şâhı! Sana söylediğim kötü sözler hep bilgisizliğim sebebiyledir. Duruma birazcık vâkıf olsaydım, böyle boş sözlerden elbette sakınırdım. Ey güzel huylu kimse! Vaziyeti birazcık anlatsaydın, seni över, duâ ederdim. Ey iyi huylu kimse! Lüzûmsuz, delice konuşmalarımdan dolayı beni affet.”

Atlı da; “Eğer sana vaziyeti anlatsaydım, korkudan ödün patlardı.

Sana yılanın karnına girdiğini bildirseydim, zehirden önce seni korku öldürürdü” dedi.

Peygamber efendimiz buyurdu ki: **“Içinizde gizli olan düşmanı anlatsam, yiğitlerin ödü patlar, akıllıların aklı mahvolurdu. Ne gönlünüzde duâ edip yalvarmaya, ne oruç tutmaya ve ne de namaz kılmaya kuvvet bulamazdınız.”**

Bunu bilenler, kedinin pençesindeki fare gibi olur. Kurt gören kuzu gibi şaşırırdı. Içindeki düşmanı bilseydin, ne elmayı yiyebilir, ne de kusmak için mecâlin kalırdı.

Sen konuşmalarında haddi aştıkça, ben içimden; **"Yâ Rabbî! Işimi kolaylaştır"** diye duâ ediyordum. Hem sebebi söylemeye ruhsatım, hem de seni bırakıp gitmeye kudretim yoktu.

O zaman şu duâyı hatırladım: **"Yâ Rabbî! Benim kavmime hidâyet ihsân eyle. Çünkü onlar, hidâyeti bilip bulamıyorlar."**

Dertli olan kimse şükür secdesine kapandı ve dedi ki: **"Ey benim devletlim, hazînem! Ey asil kimse! Senin mükâfâtını Allahü teâlâ versin. Zîrâ bu güçsüz kulun sana teşekkür etmeye kuvveti yok. Ey yüce er! Sana bu şükrün hakkını Allahü teâlâ versin. Bende, ona söyleyebilecek ne bir ağız, ne de hoş söz yok."**

Işte, akıllı olanların düşmanlığı böyledir bil. Akıllının zehiri bile can için bal olur. Akılsızın dostluğu ise, insana cefâ olur. Bu hikâye onun misâlidir.

Akıllı olan kimse

Akıllı olan kimse, aza-çoğa bakmaz. Çünkü her ikisi de sel gibi sür'atle geçmektedir. Sel, ister sâf, berrak, ister bulanık aksın. Mâdem ki bâkî değildir, öyle ise sözünü etme. Her dert ölümden bir parçadır. Insan arslan da olsa, onun birisini dahî kovamaz.

Ölümün bir parçası olan dert ve belâlar sana tatlı gelirse, Allahü teâlâ sana ölümü tatlı eyler. Bedene gelen hastalıklar, ölümün elçisidir. Ölüm elçisinden yüzünü geri çevirme.

Hayatı dertsiz, elemsiz geçenin, ölümü de acı olur. Nefsine tapanın rûhu için kurtuluş yoktur. Akıl, insana ayak bağı olursa, sen onu akıl kabûl etme. O, ancak yılan ve akreptir.

Fakir, altın gibi bir söz söylese, onu takdîre lâyık görmezler. Ayakkabı dar ise, yalınayak yürümek daha iyidir.

Su ile ateşin karışmasına bir tencere mâni olursa, ateş, suyu buharlaştırıp mahveder. Diken, gülün güzelliği yüzünden affedilir. Parça bütününün içinde kaybolur. Gündüz gibi nûrlu olmak istiyorsan, gece gibi karanlık olan varlığını, nefsini yak!

* * *

Ahmağın dostluğu

Ormanların kralı arslan, bir ayıya saldırmıştı. Ayı can havliyle bundan kurtulmak için bağırıyordu. Ayının sesini duyan bir avcı gelip, onu arslanın elinden kurtardı.

Mazlumların feryadını duyup, imdatlarına yetişen kimseler çoktur. Bunlar nerede bir mazlum varsa, koşup onun imdadına yetişirler. Böyle kimseler, nerede bir hastalık olursa, oraya gidip deva olurlar.

Ayıyla senin işin ne?

Ayı, arslandan kurtulunca, kendisini kurtaranın peşine düştü. Onun yaptığı iyiliğin karşılığını vermek istiyordu. Adama karşı kendisinde bir muhabbet hasıl olmuştu. Adam da ayıyı sevdi. Beraber dolaşmaya başladılar. Adamı, ayı ile beraber gören birisi sordu:

- Bu hâl nedir, ayıyla senin ne işin var?

- Bu ayıya bir arslan saldırmıştı. Ben de onu kurtardım. Bu hadiseden sonra benimle dost oldu. Yanımdan hiç ayrılmıyor.

- Ey arkadaş! Ayıya gönül verme! Ahmağın dostluğu, düşmanlıktan kötüdür. Ne yapacaksan yap, onu yanından uzaklaştır!

- Sen bunu hasedinden söylüyorsun. Ayının bana karşı dostluğunu, sevgisini bilsen böyle söylemezsin! Böyle bir sevgiden ne zarar gelir?

- Ahmağın sevgisi insanı aldatır. Ben seni kıskanmıyorum. Kıskansam bile, benim hasetçiliğim onun sevgisinden iyidir? Ey kişi beni iyi dinle! Eğer mutlaka dost edinmek istiyorsan, ayıyı değil de, kendi cinsinden birini seç!

- Haydi işine git hasetçi! Ben, kimden zarar, kimden de fayda geleceğini bilmeyecek kadar aptal mıyım?

- Başına bir iş gelecek diye korkuyorum. Onunla yalnız kalma, hiç olmazsa ayıyla ormana girme!

Adamın bütün gayreti, konuşması boşunaydı. Hiç faydası olmadı. Söylenen sözler adamın kulağının birinden girip, ötekisinden çıktı. O kimsenin sözünü, kıskandığı için söylüyor zannetti.

Nasihat veren kimse, konuşmasına şöyle devam etti:

- Madem sözlerimi dikkate almıyorsun, ben de gidiyorum.

- Bir an evvel git! Boşuna boşboğazlık yapmayalım.

- Ey kişi son defa söylüyorum. Ben senin düşmanın değilim. Gel peşime takıl. Ayıdan dost olmaz. Bunları senin iyiliğin için söylüyorum.

- Sen yoluna devam et! Benim uykum geldi. Biraz yatıp uyuyacağım.

- Uyuyacaksan bir akıllıya sığınarak uyu. Bir gönül dostu bul! Ayının korumasına güvenme!

Sonra o kimse, onu kıymetli dostu ayı ile başbaşa bırakıp gitti.

Ayının dostluğuna güvenen kimse, yatıp uyudu. Bu konuşmalardan önce, ayının bulup getirdiği balı yiyen adamın, yüzünde bal bulaşığı kalmıştı. Sinekler yüzüne konuyordu.

Ayı, iyilik olsun, rahat uyusun diye adamın üzerine konan sinekleri kovalamaya başladı. Fakat kovaladığı sinekler tekrar geliyor, o da tekrar kovalıyordu. Bu şekilde ayı ile sinekler arasında mücadele epey devam etti.

Başı yamyassı oldu...

Sonunda ayı kızdı. Dağdan değirmen taşı büyüklüğünde bir kayayı alıp, adamın başında beklemeye başladı. Birkaç sinek yine gelip adamın yüzüne kondu. Bu sefer ayı, **"Şu sinekleri öldüreyim de, dostum rahat uyusun(!)"** diye getirdiği taşı, sineklerin üzerine öyle bir vurdu ki, adamın başı yamyassı oldu. Zavallı kelime-i şehadet bile getiremedi.

Ahmağın sevgisi, dostluğu tıpkı ayının sevgisi, dostluğu kadar olur. Bunun için ahmaklardan uzak durmak lazımdır. Atalarımız, **"Ahmak dostun olacağına, akıllı düşmanın olsun"** demişlerdir.

* * *

Ayaz'ın hikâyesi

Sultan Gazneli Mahmud Han, bir zaman, maiyeti ile beraber ava çıkmıştı. Avda bir ceylanın peşine takıldı. Saatlerce bunun ardından koştu. Maiyetinden tamamen koptu. Çok yorgun olarak bir köye vardı. Çok hararetlendiği için köylülerden su isteyecekti. Köyde kimseyi bulamadı. Sadece **"Ayaz"** isminde bir genç vardı.

Ayaz, hâl ve hareketinden, gelen misafirin padişah olduğunu anladı. Ona gereken izzet ve ikramda bulundu. Padişah kendisine dedi ki:

- Çok susadım, bana soğuk bir su verir misin?

Hasta olabilirdiniz!..

Ayaz, **"Peki efendim, derhal efendim"** deyip, padişahı konuşturarak oyalamaya başladı. Padişah arada sırada, **"Su ne zaman gelecek"** diye hatırlattığında, çok kibar bir şekilde şöyle cevap veriyordu:

- Hemen geliyor efendim, merak etmeyin efendim.

Aradan yarım saat kadar vakit geçince, padişaha soğuk bir su getirdi. Sultan, onun su getirmeyi kasten geciktirdiğini anladı. Suyu içip, kendisine teşekkür ettikten sonra sordu:

- Ben bu kadar susamış olduğum hâlde, niçin suyu geciktirdin? Sebebini çok merak ettim!

Ayaz, mahcup bir hâlde özür beyan etti:

- Sultanım, geldiğinizde çok terliydiniz. O hâlinizle su içseydiniz hasta olabilirdiniz. Terinizin soğumasını bekledim. Onun için geciktirdim, özür dilerim.

Sultan, Ayaz'ın hâl ve hareketlerinden çok memnun oldu. Sıradan bir gence benzemiyordu. Ne yapıp yapıp bu genci götürmeye karar verdi.

Bu sırada maiyeti de köye geldi. Ayaz'ın ana ve babası da evlerine gelmişti. Sultan, köyden ayrılırken, Ayaz'ın babasından, onu sarayına götürmek için müsaade istedi. Böyle gençlere sarayda ihtiyacı olduğunu söyledi. Müsaade edilince, maiyetiyle beraber onu alıp gitti.

Saraya vardığında, kendisine kıymetli kumaşlardan yapılmış elbiseler verildi. Ayaz, köyden getirdiği çarığını ve koyun postundan yapılmış kepeneğini sarayın bahçesinde kuytu bir yerde, küçük bir kulübe yaptırıp, oraya astı.

Ayaz, kısa zamanda saraya intibak etti. Konuşmaları, teklifleri ile Sultanın sohbet arkadaşı oldu. Birçok rütbelere kavuştu. Üçüncü vezir, ikinci vezir derken birinci vezirliğe yükseldi.

Ayaz'ın kısa zamanda birinci vezir rütbesine kavuşmasını hasetçiler çekemediler. Sultanın huzuruna çıkarak dediler ki:

- Ayaz her gün kulübesine girip çıkıyor. Kapısını da iyice kilitliyor. Buraya kıymetli mücevherler, altınlar dolduruyor. Devletin malını orada kendisi için biriktiriyor.

Sultan Mahmud, bu habere çok şaşırdı. Kendi kendine dedi ki:

"Ayaz bunu nasıl yapar? Benim sohbet arkadaşım, sırdaşım olup da altına, mücevhere gönül bağlamak olacak iş değil!.. Iki sevgi bir gönülde bulunmaz. Bunda bir iş var..."

Sonra hasetçilere dönüp dedi ki:

- Bir yanlışlık olmasın? Ayaz böyle iş yapacak biri değil.

- Ama efendim, o odaya kimseyi sokmuyor?

Kapıyı kırın!

Sultan bunun üzerine, **"Ben bir araştırayım"** deyip bunları başından savdı. Fakat birkaç gün sonra aynı adamlar yine geldi:

- Efendim bu gidişle hazinede para kalmayacak, her gün birkaç defa gizlice girip çıkmaya devam ediyor. Kulübesini altınlarla dolduruyor. Bir gece ansızın kaçacak!

Sultan baktı, bunları ikna edemeyecek. Çünkü her birini kıskançlık ateşi basmıştı. Hasetçilere seslendi:

- Bu gece, kulübesinin kapısını kırıp, içeri girin! Içeride ne kadar altın, mücevher bulursanız sizin olsun!

Sultan, Ayaz'ın böyle bir şey yapmayacağını biliyordu. Fakat, hasetçileri susturmak, onlara bir ders vermek için böyle bir emir verdi.

Yine kendi kendine dedi ki:

"Ayaz'ın böyle bir iş yapması mümkün değil. Şayet Ayaz böyle bir şey yapmışsa, insan hatadan beri değildir. Kendisini üzmeyeyim. Zira o benim sohbet arkadaşımdır. Onu üzmeden hatasından vazgeçirmeliyim. Çünkü, artık aramızda sen-ben kalmamıştır. O ne yaptıysa ben yapmış sayılırım. Gerçek dostluk bunu gerektirir.

Sultan Gazneli Mahmud hasetçilere, veziri Ayaz'ın kulübesinin kapısını gece kırıp, içine girme emrini verince, hasetçiler sevinçten geceyi zor getirdiler.

Gece yarısında, otuz kadar hasetçi, ellerine meşaleler alarak, hücrenin önüne geldiler. Içlerinden birisi sevinç ile bağırdı:

- Bu gece her birimize en az birer kese altın düşer. Köşeyi döndük.

Başka birisi de şöyle bağırdı:

- Sen ne diyorsun? Bir kese altının lafı mı olur? Içeride milyonlarca altın, kıymetli yakutlar, mücevherler vardır. Çünkü Ayaz, Sultanın has adamıdır. Bütün hazinelerin anahtarı ondadır. Her istediğini kimseye sormadan alabilir.

Bunlar perdedir, aldanmayalım!

Kulübenin kapısına geldiklerinde, kapıda, açılması çok güç bir kilidin bulunduğunu gördüler. Epey uğraştıktan sonra kilidi açmaya muvaffak oldular.

Kapı açılınca, kokmuş ayranın içine üşüşen hamam böcekleri gibi, içeriye hücum ettiler. Fakat büyük bir hayal kırıklığına uğradılar. Şaşkın hâlde içeriyi süzdüler. Ortalıkta hiçbir şey görünmüyordu. Kimse diğerine bir şey söyleyecek durumda değildi.

Içeride sadece, duvarda koyun postundan bir kepenek ile bir çarığın asılı olduğunu gördüler. Nihayet içlerinden birisi sessizliği bozdu:

- Bunlar perdedir. Aldatmacadır. Altınları mutlaka yere gömmüştür. Hemen kazma, kürek getirip, yeri kazalım.

Derhal kazma, kürek getirdiler. Kulübenin her tarafını, büyük bir heyecan içinde kazmaya başladılar.

Altın, mücevher bulma ümidiyle, her tarafı delik-deşik ettiler. Fakat aradan saatler geçmesine rağmen, ortada hiçbir mücevher görülmüyordu. Zaman geçtikçe, ümitleri de azalmaya başladı. Nihayet bir şey bulamayacaklarını anlayınca, büyük bir üzüntü ile kazdıkları çukurları doldurdular. Mahcubiyet içinde, sabahleyin Sultanın huzuruna vardıklarında, Sultan dedi ki:

- Bulduğunuz altınları nereye sakladınız? Altınları alıp, bu kadar üzülmeniz niye? Hem altınlara kavuşup, hem de üzülmek olur mu?

Hasetçiler, Sultanın kinayeli konuştuğunu anladılar. Sultana dediler ki:

- Biz kabahatimizi biliyoruz. Pişman olduk. Bize ne ceza verseniz yeridir. Çünkü biz bunu hakettik.

- Ben size bir ceza vermeyeceğim. Yaptığınızın muhakemesini Ayaz'a bırakıyorum. O ne isterse yapacak!

Sonra Ayaz'ı çağırıp dedi ki:

- Hükmü sana bırakıyorum. Ne istersen yap!

- Sultanım! Sizin huzurunuzda hüküm vermek, bana yakışır mı? Hükmü Sultanlar verir. Her ne kadar arkadaşlarımın kusuru varsa da, esas kusur benimdir. Eğer ben kulübenin kapısına bu kadar sağlam kilit takmasaydım, gizli gizli buraya girmeseydim, bunlar şüphelenmeyeceklerdi. Böyle işte bulunmayacaklardı.

- Peki oraya her gün girip çıkmanın sebebi neydi?

- Sultanım! Benim o odaya sık sık girip çıkmamın sebebi şu idi: Biliyorsunuz ben bu sarayda doğup büyümedim. Benim aslım bellidir. Sayenizde rüyamda bile göremeyeceğim birçok rütbelere, nimetlere kavuştum. Bunlara dalıp, aslımı unuturum diye, köyden geldiğimde üzerimde bulunan, koyun postundan elbisem ile ayaklarımdaki çarıkları duvara asmıştım. Her girişimde, onlara bakıp, kendi kendime diyorum ki:

Dünyalıklar aslını unutturmasın!

"Ey Ayaz! Senin aslın budur. Kavuştuğun nimetler, dünyalıklar, makamlar aslını unutmana sebep olmasın. Bu nimetler sebebiyle, ananı-babanı, geçmişini unutma! Allaha ibadetten geri kalma!"

Böylece, gaflete düşmemek için gayret sarfediyordum. Sultanım! Sultanlara yakışan, affetmektir. Madem ki bunlar hatalarını anlayıp özür diliyorlar. Büyüklere de affetmek düşer. Allahü teâlâ tevbeleri kabul edeceğini vaad buyuruyor. Sizin de bunları affetmenizi talep ediyorum.

Sultan da hasetçileri affetti. Hasetçiler de, Ayaz'ın, bu kadar kısa zamanda yükselmesinin sebebini, Ayaz'ın kendilerinden farkını böylece anlamış oldular.

Ayaz'ın diğerlerinden farkı

Padişahın on tane veziri vardı. Fakat bunlardan **Ayaz** ismindeki vezirini çok sever, önemli işlerini ona gördürürdü. Onu kendine birinci vezir yapmıştı. Ayaz'ın maaşı da fazlaydı. On vezirin aldığını alırdı.

Diğer vezirler, bunu çok kıskandıkları hâlde, bir müddet seslerini çıkarmazlar. Fakat daha sonra sabırları tükenir. Padişaha, Ayaz'a ayrı muamele yapılmasının uygun olmadığını söylerler.

Padişah bunlara bir cevap vermez. Bunlara sözle verilen cevabın tesir etmeyeceğini bildiği için, bir olay ile cevap vermek ister.

Bir gün dokuz vezirini alıp, ava çıkar. Avlanıp geri dönerlerken, uzakta bir kervan görürler. Padişah, vezirinin birini çağırıp der ki:

- Git sor bakalım, kervan nereden gelip nereye gidiyor?

Vezir atına atlayıp, kervanın yanına varır. Kervanın Rey şehrinden geldiğini öğrenip, geri dönerek, padişaha durumu bildirir:

- Rey şehrinden geliyormuş efendim.

Padişah vezire, **"Hangi şehre gidiyorlarmış"** diye tekrar sorunca, "Onu sormadım" diye cevap verir.

Padişah, bu sefer ikinci veziri gönderip, hangi şehre gittiğini öğrenmesini ister. Ikinci vezir de gidip gelir ve der ki:

- Yemen'e gidiyormuş padişahım.

Ikinci vezir, Padişahın, **"Yükleri neymiş"** sorusuna cevap veremez.

Padişah, üçüncü vezirini gönderip, kervanın yüklerinin ne olduğunu öğrenmesini söyler. Üçüncü vezir de gidip, "Yükleri her cins eşya" der. Bu defa da Padişahın, **"Rey şehrinden ne zaman çıkmışlar"** sorusuna, vezir cevap veremez.

Padişah, bu şekilde dokuz veziri de bir şey öğrenmek için gönderir. Hiçbiri kervan hakkında, teferruatlı bilgi alıp gelemez.

Başka bir zamanda, Ayaz'ın da bulunduğu bir avda, yine bir kervan görmüşlerdi. Padişah, bu defa Ayaz'ı çağırıp der ki:

- Karşıdaki kervana git, nereden gelip nereye gidiyormuş öğren!

Ayaz, kervanın bulunduğu yere gidip gelir. Padişah, nereden geldiklerini öğrendikten sonra, daha önce diğer vezirlerine sorduğu bütün soruları Ayaz'a da sorar. Ayaz, soruların hepsinin cevabını, kervanın yanına tekrar gitmeden verir. Çünkü, gittiği zaman, kervan hakkında lüzumlu bütün bilgileri sorup öğrenmiştir.

Bunun üzerine Sultan, diğer vezirlerine hitaben, **"Işte Ayaz ile sizler arasındaki fark"** diye bir şey söylemez, fakat böyle hareket etmesi daha da tesirli olmuştur.

Böylece diğer vezirler, Ayaz'ın kendilerinden farklı olduğunu açık bir şekilde görüp, ona karşı kıskançlık yaptıklarına pişman olurlar.

Böyle nasihat verici olaylarla ilgili nice ibretli sözler vardır:

Insan çalışır, hatada ısrar etmez, hadiselerden ders, ibret alırsa, başarılı olmasına bir engel kalmaz.

Iyi yönde çalışan, iyiliğin karşılığını; kötü yolda çalışan kötülüğün karşılığını görür. Ne ekilirse o biçilir.

Insanın yaptığı iş, kendisinin oğlu gibidir. Çocuğun yaptıklarından da kendisi mesuldür. Yaptığı iş, çocuk gibi eteğine sarılır, onu bırakmaz.

Arpa eken, arpa biçer

Arpa ekersen, arpadan başka bir şey bitmez. Borcu sen aldın, borç veren senden başkasını tanımaz.

Insanın düştüğü sıkıntılar, çektiği ızdıraplar, hep kendi kötü hâllerindendir. Hem kötülük yapıp, hem de iyilik beklemek akla uygun değildir.

Kötülüklerin kaynağı nefstir. Nefsi bırakıp, başkasını töhmet altında bırakma! Yiğit olan suçu başkasına yüklemez.

Dünyada yapılan iyi ve kötü bütün işler, zerre kadar da olsa, ahirette karşılıkları görülecektir. Hiçbir şey saklı kalmayacaktır.

* * *

Fakir köylünün hediyesi

Abbasîler zamanında çölde yaşayan fakir bir aile vardı. Geçim sıkıntısı içindeydiler. Birgün, yağmur suyu ile testilerini doldurdular. Yıllar sonra, kızgın çölde tatlı yağmur suyunu görünce, evin hanımının hatırına bir fikir geldi. Kocasına dedi ki:

- Bu yağmur suyu bizim için büyük bir nimet olabilir. Bu testiyi omuzlayıp, padişaha götür. Oralarda belki böyle tatlı su bulunmaz. Padişah bu suyu alınca, çok memnun olacak, bize çok hediyeler verecektir.

Kadın, padişahın sarayının bulunduğu yerde, Dicle nehrinin aktığını, tatlı ve temiz bir suyunun bulunduğunu bilmiyordu. Çünkü, yuvası acı su civarında olan kuş, saf ve berrak suyun olduğunu bilemez.

Nihayet yola çıktı...

Nihayet, adam hanımının bu sözü üzerine, bir ümitle, testiyi alıp yola çıktı. Gece gündüz yol aldı. Sahraları, dağları aşarak, padişahın bulunduğu şehre vardı.

Padişahın adamları onu karşıladı. Kendisine izzet ve ikramda bulundular. Kendisine bir arzusunun olup olmadığını sordular. Dedi ki:

- Padişahımıza bir hediye sunmak için uzak yoldan geldim. Hediyem bu testinin içinde bulunan, tatlı saf yağmur suyudur. Yalanım yoktur. Maksadım, bunu sultanımıza arz edip, karşılığında sultana layık karşılık beklemektir.

Çölde yaşayan bu adam, bu arzularında mazurdu.

Çünkü, Dicle gibi temiz suyu olan şehre, testide su götürdüğünün farkında değildi. Eğer bilseydi, bu kadar yolu aşmaz, testiyi taşa çalardı.

Padişaha durumu arz ettiler. Tebessüm etti. Bedeviyi kabul buyurdu. Bedevi dedi ki:

- Sultanım, yıllardır biz hep acı su içeriz. Ilk defa bol yağmur yağdı. Tatlı suya kavuştuk. Testimi doldurup yola koyuldum. Böyle tatlı yağmur suyu size layık.

Padişah adamın halis niyetini öğrenince, hiç bozuntuya vermedi. **“Buraya kadar yoruldun, çok memnun oldum. Çok makbule geçti”** deyip, memnuniyetini bildirdi. Güzelce karnının doyurulup gönderilmesini emretti. Bu arada, o kimsenin testisini altın ile doldurttu ve bir adamına vererek, şöyle emretti:

- Bu altın dolu testiyi ona ver. Dicle’den gemiye bindir. Hürmetle uğurla! Gideceği yere gemiyle giderse, daha kısa zamanda varır.

Görevli, o adamı, Dicle’nin yanına getirdi. Adam, Dicle’yi görünce, utancından yere kapandı. Ilk defa böyle çok su görüyordu. Kendi kendine şöyle söyledi:

- Hayret, kendisi su deryasında iken, benim bir testime değer verdi. Beni mahcup etmedi. O cömertlik denizi, benim testimdeki suyu kabul etti. Testideki tozlu sudan alınmadı.

Sığınan mahrum kalmaz...

Ey oğul, dünyayı, ağzına kadar ilim ve güzellik dolu bir testi bil! Bu ilim ve güzellik, Allahü teâlânın güzellik deryasından bir damladır. Hak deryasından bir damlayı tadanın ilk işi, testisini kırmak olur.

Bedevi, yoksulluğundan, padişahın kapısına gitti. Dünyalık için gitti, istediğinden çok fazla dünyalığa kavuştu. Birkaç altın beklerken, bir testi altına kavuştu. Devlete erişti. Halis niyetle ahireti isteseydi ona da kavuşurdu.

Aczini bilip, Allahü teâlâya sığınan, Onun hem dünya nimetlerine, hem de sonsuz ahiret nimetlerine kavuşur. Yeter ki tam bir tevekkülle Ona sığınıp, yalnız Ondan beklesin. Onun merhameti, ihsanı sonsuzdur. Kendisine sığınanları mahrum bırakmaz.

* * *

Ölüm bana müjdedir!

Ölüm Müslüman için korkulacak bir şey değildir. Ölümden, inanmayan kimse korkar. Çünkü onun tek sermayesi dünyadır. Sonrasına inanmadığı için, “Dünyada ne yapabilirsem kârdır” diye düşünmektedir.

Müslüman için ise, esas hayat öldükten sonra başlayacak... Bunun için Allah dostları, her zaman ölümü bir müjde olarak görmüşler.... Bir odadan diğer odaya geçiş, alt kattan üst kata çıkış olarak kabul etmişler...

Bir gün Peygamber efendimiz, **Hz. Ali’**nin hizmetkârının kulağına, **“Ey akılsız, efendini sen öldüreceksin”** buyurdu.

Ölümüne sebep olmayayım

Hz. Ali bundan sonrasını şöyle anlatır: Şüphesiz, Peygamber efendimiz vahiy ile, Allahü teâlânın bildirmesiyle söylerdi. Bunun için, beni, o kimsenin öldüreceğini biliyordum.

Hizmetçim beni her gördüğünde derdi ki:

- Ne olur beni öldür, benden kötü bir şey meydana gelmesin! Ölümüne ben vasıta olmayayım!

Ben de ona şöyle cevap verirdim:

- Madem ki, Peygamber efendimiz böyle buyurdu. Onun sözleri boş sözler değildir. Ölümüme sen sebep olacaksın. Kul için kadere razı olmaktan başka çare yoktur.

O ise yalvarıp yakarır, aynı sözleri değişik şekilde tekrarlardı:

- Kılıcını bedenimde parçala! Ta ki, sonum fena olmasın! Bedenim ebediyen yanmasın!

- Allahü teâlâ ne takdir ettiyse o olur. Onun dışında birşey söyleyemem. Sana bunun için düşmanlık da besleyemem!

- Öyleyse bu işin sırrı nedir?

- O hakikata ait bir sırdır. Bu sırrı söyleyemem!

Hz. Ali devamla buyurdu ki:

- Ben katilimi gördükçe, asla ona kızmazdım. Çünkü ölüm bana kendi canım gibi azizdir. Bu görünüşteki ölüm, gerçekte dirilik, görünüşteki yokluk, hakikatta ebediliktir.

Çocuk, ana karnından ayrılınca, yeryüzü ona yeni bir konak olur. Ölüm bize bir arzu, bir aşktır. Bana ölüm tatlı gelir. Ölüm bana, dirilişin müjdesidir. Benim hayatım, ölmemdedir. Âşıkların hayatı ölümle başlar. Eninde, sonunda bu geçici yerden ayrılacağız. Çünkü, ayet-i kerimede, muhakkak Ona döneceğimiz bildirildi.

O kimse tekrar gelip Hz. Ali’ye dedi ki:

- Ya Ali, ne olur beni öldür de, bu kötü iş benden meydana gelmesin! Ben sana kanımı helal ediyorum. Yeter ki, bu kötü iş benden olmasın!

Hz. Ali ona şöyle cevap verdi:

- Her zerre bir katil olup, elinde hançer ile seni öldürmek istese, sen beni öldürmedikçe, sana bir kıl ucu kadar zarar veremez. Kimse kaderde yazılanı değiştiremez. Fakat tasalanma, ben sana şefaatçiyim. Bu vücudumun benim yanımda bir değeri yoktur. Bu zahiri ölüm, benim için bağ-bahçedir.

Nihayet o gün geldi...

Bir Şaban ayının son cumasında, Peygamber efendimiz Ramazan ayının faziletlerini anlatıyordu. Bir ara Peygamber efendimiz ağlamaya başladı. Orada bulunan Hz. Ali sebebini sordu. Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Ya Ali, Ramazan ayında sen namaz kılarken, seni kılıçla yaralıyacaklar, sakalını başının kanıyla boyayacaklar.

- Ya Resulallah, bu hâl dinime bir zarar getirecek mi, dinimin selametiyle mi olacak?

- Evet dininin selametiyle olacak.

- Benim için bu üzülecek bir şey değil, bana müjdedir.

Nihayet, hicretin kırkıncı yılında, Ramazan ayının ondokuzuncu günü, sabah namazından çıkarken Hz. Ali’yi, kandırılan o kimse, zehirli kılıçla yaraladı. Ramazanın yirmisi cuma gecesi, sevdiklerine kavuştu.

Yaralandıktan sonra şöyle vasiyet etti:

“Beni yaralayana eziyet etmeyin! Aç ve susuz bırakmayın! Kendisini hoş tutun! Yatağı yumuşak olsun! Kendisini affettim.”

Bu arada kendisine ikram edilen sütün yarısını içip, yarısının da, kendini yaralayan kimseye verilmesini vasiyet etti.

* * *

Ahmağın arzusu

Ahmağın biri Isa aleyhisselam ile yolculuk yapıyordu. Adam yolculuk esnasında, Isa aleyhisselamın, ölüleri, Allahü teâlânın izniyle dirilttiğini görünce, dedi ki:

- Ne olur, "ism-i a'zam" duâsını bana öğret de, ben de senin gibi ölüleri dirilteyim.

Isa aleyhisselam şöyle cevap verdi:

- Sen buna layık değilsin. Bu duâyı öğrenmemen, senin için daha hayırlıdır.

- Zararına da olsa, ben bu duâyı öğrenmeyi çok istiyorum, bana muhakkak öğret.

Adam çok ısrar edince, kendisine "ism-i a'zamı" öğretti.

Yolda giderken, bir çukurda kemik yığını gördüler. Ism-i a'zamı öğrenen kimse, bir an önce merakını yenmek için, hemen öğrendiği duâyı okudu.

Hayırlısını istemeli

Allahü teâlânın izniyle, oradaki ölüler dirildi. Kemiklerin arasında bir de aslan ölüsü vardı. O da hemen dirildi. Duâyı okuyan adama saldırıp, onu parçaladı.

Isa aleyhisselam aslana dedi ki:

- Neden önce bu adamı parçaladın?

- O buna layıktı. Çünkü, sana eziyet ediyor ve seni sıkıntıya sokuyordu.

- Peki, niçin onun kanını içmedin?

- O benim kısmetim, rızkım değildi.

Nice kimseler, kükremiş aslan gibi, birçok dünya malına sahip olur, fakat bunları yiyemeden ölür. Ya Rabbi, bizi hırs ve gafletten kurtar!

Sonra aslan dedi ki:

- Bu av mutlak, öğüt ve ibret içindi. O adam rızkım olsaydı, ölüler arasında ne işim vardı, ölüp çürür müydüm?

Nimetin kadrini bilmelidir. Merkep temiz suyun kıymetini bilmediği için, suya boynunu değil, ayağını uzatır.

Ey kimse, buradaki aslan nefsi temsil eder. Nefsinin dirilmesini isteme, o senin can düşmanındır. Dirildiğinde, ilk parçalayacağı sen olacaksın. Nefs, köpek misali gibidir. Köpeğin dostu kemiktir. Köpek, kemik bulunca rahatlar. Nefsin gıdasını verip, onu rahatlandırma ve onu besleyerek düşmanını kuvvetlendirme!

Ey kimse, yalnız başkalarının hâline bakma! Bunların hâlinden ibret al! Hep başkalarının hâline ağlama, gel biraz da kendi hâline ağla!

Ey kimse, yanlışlar ortaya dökülünce, tevzi, dağıtım memuru gibi bunları hemen başkalarına dağıtma! Bunları kendine al! Herkes senin gibi başkasına havale ederse, yanlışlar ortada kalır. Yanlışları bertaraf etmek mümkün olmaz.

Hz. Ali Hendek savaşında, bir düşman askerini alt edip, yere yatırdı. Kılıcını çekti. Tam vuracağı zaman, düşman askeri Hz. Ali'nin yüzüne tükürdü.

Hz. Ali kılıcını kınına koydu. Onunla savaşmaktan vazgeçti. Ölümünü bekleyen kimse, bu işten bir şey anlamadı. Hayretle kendisine sordu:

- Kılıcını çekmiştin. Beni öldürmene hiçbir engel yokken neden vazgeçtin? Öfken birden yatıştı.

Allah için yapmam lazım

Hz. Ali şöyle cevap verdi:

- Ben kılıcımı Allah için vuruyordum. Ben Allahın arslanıyım. Nefsin esiri değilim. Sen, benim şahsıma karşı yaptığın hareketten sonra seni öldürseydim, nefsim için öldürmüş olabilirdim. Hâlbuki her yaptığımı Allah için yapmam lazımdır.

Ben saman çöpü değilim. Hilm, yumuşaklık, sabır, adalet dağıyım. Kasırga nasıl olur da, bu dağı yerinden oynatabilir. O sadece saman çöpünü uçurabilir.

Öfke, padişahlara padişahtır. Fakat bizim kölemizdir. Ben öfkeye de gem vurmuşum.

Yanlış mukayese...

Attarın birisinin, yeşil renkli, sesi, konuşması, hâli güzel bir papağanı vardı. Bu papağan, dükkan sahibi olmadığı zaman, dükkanda bekçilik yapardı. Diğer zamanlarda da, nükteli konuşmaları ile dükkan sahibini neşelendirirdi.

Insan gibi konuşur ve kendine mahsus sesi ile de öterdi.

Birgün dükkan sahibi, papağanı dükkana bırakıp, evine gitti. Bu sırada içeriye ansızın, fare kovalayan bir kedi girdi. Kedinin, kendisini yakalamak için geldiğini zanneden papağan, büyük bir korkuya kapıldı. Can havliyle sağa-sola kaçarken, attarın, sermayesini ona bağladığı büyük gül yağı şişesini devirdi. Yere düşen şişe kırıldı. Gül yağı her tarafa yayıldı.

Bütün servetim gitti

Attar geri dönünce, gül yağının dökülmüş olduğunu görünce, çok üzüldü.

"Bütün servetim gitti, mahvoldum" diyerek papağanın üzerine yürüdü. Onu hırpaladı, başına vurdu.

Papağan, dükkanın bir köşesine büzüldü kaldı. Üzüntüsünden günlerce yemedi, içmedi. Sonra saçları dökülerek başı çıplak kaldı.

Papağanın bu durumunu gören attar da, yaptığına çok pişman oldu. **"Keşke elim, ayağım kırılsaydı da, şu papağanı dövüp incitmeseydim. Nimet güneşimi kendi elimle karartmış oldum"** diye kendi kendine söyleniyor, papağanın tekrar eski hâline gelmesi için gitmedik baytar bırakmıyordu. Fakat papağanın eski hâle gelmesine bir çare bulamadı. Yaptığı tedavilerin hiç faydası olmadı.

Her gün papağan adama, adam papağana üzüntü içinde bakıyordu. Karşılıklı konuşma ve şakalaşmaları yok olmuştu artık.

Böyle, üzüntülü şekilde günler geçti. Bir gün, attar birkaç arkaşı ile sohbet ediyordu. Bu sırada dükkanın önünden, saçları tamamen dökülmüş bir kimse geçiyordu.

Papağan bu kimseyi görünce, konuşmak için hemen ortaya atıldı. Sahibi bu hâli görünce çok sevindi. Papağan dile gelip dedi ki:

- Ey kişi, yoksa sen de benim gibi, gül yağı şişesini mi kırdın?

Başka bir kelime de söylemedi, tekrar sustu. Attarın sevinci boşa gitti. Fakat, papağanın, kendi hâli ile kel kimsenin hâlini yersizce mukayese etmesi, oradakileri çok güldürdü.

Her işte nice ibretler vardır anlayana...

Kıyası yerinde yapmalıdır. Yerinde yapılmayan kıyas, yanlış netice verir. Insanı yanlış yola sevk eder.

Iki kamış da su ile beslenir, birinin içi şeker ile dolar, diğerininki ise bomboş olur.

Birçok şey görünüşte birbirine benzer ise de, aralarında büyük fark vardır.

Tatlı su da, acı su da sudur; fakat birini içen rahatlar, diğerini içen acı hisseder.

Gerçek âlim olmayanlar, sihir ile kerameti ayırdedemezler.

Hz. Musa ve sihirbazlar

Sihirbazlar, **Musa aleyhisselamı** taklit ederek, Onunkine benzer asa aldılar. Hâlbuki işi yapan asa değildi. Bunu bilemediler. Hâlbuki birinin arkasında Allahın laneti, diğerinde ise, Allahın yardımı vardı.

Maymunlar, insanları taklit ederler. **"Insanların yaptıklarını yapıyoruz"** derler. Hâlbuki bunu yapmakla, yine hayvandırlar, insan ile mukayese edilemezler.

Mümin de, münafık da namaz kılar. Biri riya için, diğeri Allahın emri olduğu için kılar.

Sözün kötülüğü, harften, deniz suyunun acılığı konulan kaptan değildir.

Sahte ile hakiki altının değeri miheng ile belli olur. Miheng yoksa hak ile batıl da ayırt edilemez.

Kötü kişiler de yalan ve hilelerle, temiz kimseleri kendi tuzaklarına düşürürler.

Bütün iş hileyi anlayabilmek, doğru ile yanlışı ayırt edebilmektedir... Insanın sonsuz cennet hayatına kavuşması veya sonsuz cehennem azabına düçar olması da, işte bu ayrımın doğru veya yanlış yapılmasındandır...

* * *

Zulüm payidar olmaz!

Aslan diğer hayvanlara rahat vermiyordu. Yakaladığını parçalayıp yiyordu. Bunun için diğer hayvanlar huzursuzdu. Birgün hayvanlar toplanıp, aslanın huzuruna gittiler. Dediler ki:

- Sen avlanmak için çıkma! Ovayı bize dar getirme! Biz aramızdan seçeceğimiz bir hayvanı sana getirelim. Bu senin rızkın olsun!

Aslan şöyle cevap verdi:

- Sözünüzde durursanız, teklifiniz çok güzel bir şeydir. Fakat, ben insanların çok hilesini gördüm, bu yüzden çok sıkıntılara düştüm. Bu hilelerin her biri bana birer ders oldu. Hz. Peygamberin, (Mümin iki kere aynı hatayı yapmaz) **sözünü kendime rehber edindim.**

Tedbir ve takdir

Hayvanlar söz alıp aslana şöyle cevap verdiler:

- Ey sultanımız. Kadere razı olmak lazımdır. Sen ne kadar tedbir alsan, kaderinde ne varsa o gelecektir. Tedbir takdire kâr etmez. Allaha tevekkül et! Allaha tevekkül eden, pişman olmaz, üzülmez.

Aslan dedi ki:

- Tevekkül iyidir, lakin sebeplere yapışmak da Peygamberin sünnetidir. Hz. Peygamber, (Önce, bineği bağlamak ve sonra tevekkül etmek lazımdır) **buyurmuştur.**

- Evet sebeplere yapışmak lazımdır. Fakat, bunda ölçüyü kaçırmamalıdır. Tevekkülden daha güzel bir kazanç yoktur. Zira teslimiyet gönüllerin sevgilisidir. Firavun bütün çocukları öldürttü. Fakat Allahü teâlâ onun korktuğu çocuğu, evine gönderdi.

- Dedikleriniz doğru, ancak cenab-ı Hak ayağımızın önüne bir merdiven koymuştur. Yüksek yere basamak basamak çıkılır. Önce çalışmalı ki, tevekkül kemâl bulsun. Tohumu ek sonra tevekkül et! Bütün peygamberler sebeplere yapıştılar. Birçok cefalara, sıkıntılara katlandılar.

Daha sonra aslan ile diğer hayvanlar, aralarında sağlam bir sözleşme yaptılar. Bundan böyle, aslan hiçbir hayvana zarar vermeyecek, buna karşılık da her gün yiyeceği ayağına gelecekti.

Bu anlaşma gereği, her gün tespit edilen hayvan, kendi ayağı ile aslanın önüne gidip, ona yem oluyordu. Bir gün sıra tavşana gelince, sızlanmaya başladı. Diğer hayvanlar dediler ki:

- Biz sıramız geldiğinde, itirazsız giderek, diğer hayvanların korkusuz dolaşmasını sağladık. Sen niçin bu anlaşmaya razı olmuyorsun? Sen bizi ahde vefasız mı çıkartmak istiyorsun? Hemen aslana git. Hile yapma!

- Siz bana biraz mühlet verin. Yapacağım hile, sizi ve çocuklarınızı da kurtaracak. Her sıkıntının bir kurtuluş çaresi vardır. Mutlaka kuvvetli olan, zayıf olana hükmedecek diye bir kaide yoktur! Hiçbir zalimin yaptığı yanına kâr kalmaz! Zulüm payidar olmaz!

- Ey tavşan, yapacağın hile nedir? Sen küçücük boyunla aslana nasıl hile yapabilirsin?

Zulümden kurtuldular

Tavşanın gitmesi gecikince, aslan hiddetlendi.

- Ben biliyordum. Bunlar anlaşmalara bir gün uymazlar. Beni hileyle oyuna getirdiler. Bundan sonra onların sızlanmalarına itibar etmeyeceğim.

Nihayet tavşan aslanın huzuruna geldi. Dedi ki:

- Ey sultanım, senden özür diliyorum. Yolda gelirken, önümüze büyük bir aslan çıktı. Yanımda benden daha semiz bir arkadaşım daha vardı. Onu aldı. Ben ona sizden bahsettim. "Biz onun yemeğiyiz. Bizi bekler" **dedim.** "O da kim oluyormuş, benden başka sultan olmaz" **dedi.**

Aslan bu söze çok kızdı. Hemen, "Beni, onun bulunduğu yere götür" dedi. Aslan arkada, tavşan önde yola çıktılar. Bir kuyunun yanına varırken, tavşan geri çekildi, "Işte o büyük aslan bu kuyunun içinde" dedi. Aslan hırsla gidip, kuyunun içine baktı, suyun üstündeki resmini düşman zannedip, kendini kuyuya attı. Böylece hayvanlar da onun zulmünden kurtulmuş oldular.